

การพัฒนารูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสาน
ของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัย
สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF A PROJECT DESIGN MODEL FOR BLENDED KNOWLEDGE SHARING
OF THE COMMUNITY OF PRACTICE WITH ROLE MODEL RESEARCHERS
TO ENHANCE RESEARCH VALUES OF PRIVATE UNIVERSITY INSTRUCTORS

Miss Janejira Rattanapian

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Educational Technology and
Communications

Department of Educational Technology and Communications

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนา รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบ
มีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับ
อาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

โดย

นางสาวเจนจิรา รัตนเพียร

สาขาวิชา

เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร. อรรถวิทย์ วัฒนวิทย์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร. เนาวนิตย์ สงคราม

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตวิทย์ คล้ายสังข์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร. อรรถวิทย์ วัฒนวิทย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร. เนาวนิตย์ สงคราม)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประกอบ กรณีกิจ)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ชีรวดี ถังบุตร)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เนตร หงษ์ไกรเลิศ)

เจนจิรา รัตน์เพียร : การพัฒนารูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน (DEVELOPMENT OF A PROJECT DESIGN MODEL FOR BLENDED KNOWLEDGE SHARING OF THE COMMUNITY OF PRACTICE WITH ROLE MODEL RESEARCHERS TO ENHANCE RESEARCH VALUES OF PRIVATE UNIVERSITY INSTRUCTORS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. อรรถวิทย์ ฤๅ ตะกั่วทุ่ง, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: รศ. ดร. เนาวนิตย์ สงคราม, 266 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค่านิยมด้านการวิจัยที่เหมาะสมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน และเพื่อสร้างรูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ผู้วิจัยศึกษาความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย 16 คน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์และเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ แล้วสังเคราะห์เป็นรูปแบบการออกแบบโครงการฯ กลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้รูปแบบฯ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต 3 คน ผู้วิจัยทดลองจัดโครงการให้กับอาจารย์มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต 30 คน 8 สัปดาห์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน มี 13 ประการ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1: คิดวิจัยสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) คิดงานวิจัยใหม่ 2) คิดวิจัยที่ทำหาย และ 3) คิดวิจัยที่มีประโยชน์ต่อสังคม กลุ่มที่ 2: วิจัยมีอาชีพ ประกอบด้วย 4) ทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ 5) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 6) ไม่มีอคติในการทำวิจัย 7) วิจัยด้วยความรับผิดชอบ 8) วิจัยอย่างมีเหตุผล 9) ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน กลุ่มที่ 3: ยึดมั่นในความจริง ประกอบด้วย 10) มีความสามารถในการสืบค้นข้อมูล 11) ไม่บิดเบือนข้อมูล 12) ไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น และ 13) นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ

2. รูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัย สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน มี 5 องค์ประกอบได้แก่ 1) บุคลากร 2) ชุมชนนักปฏิบัติ 3) เนื้อหาด้านการวิจัย และเนื้อหาด้วาค่านิยมวิจัย 4) สื่อเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย และ 5) เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นตอนของรูปแบบฯ มี 3 ขั้นตอนหลัก 6 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) ขั้นตอนออกแบบและพัฒนาโครงการฯ 1.1 การวิเคราะห์: บุคลากร , เนื้อหา , สื่อเพื่อการเรียนรู้ , เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1.2 การออกแบบ: กำหนดชุมชนนักปฏิบัติ, ออกแบบเนื้อหา, วัตถุประสงค์การศึกษา, ใ้ความรู้ออนไลน์, ใ้งานออนไลน์, เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1.3 การพัฒนา: ผลิตวีดิทัศน์การศึกษา, ใ้ความรู้ออนไลน์, ใ้งานออนไลน์ , ผลิตเทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) ขั้นตอนดำเนินการโครงการ 2.1 ขั้นปฐมนิเทศโครงการฯ 2.2 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2.3 ขั้นประเมินค่านิยมด้านการวิจัยและผลงานวิจัย และ 3) ขั้นประเมินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ

3. ผลการประเมินค่านิยมวิจัยของอาจารย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนค่านิยมด้านการวิจัยรวมในระดับมาก โดยมีคะแนนกลุ่มค่านิยมด้านวิจัยมีอาชีพมากที่สุด และผลการประเมินคุณภาพผลงานวิจัยของอาจารย์นักวิจัย พบว่า ทุกกลุ่มมีคุณภาพผลงานอยู่ในระดับดีมาก

ภาควิชา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	ลายมือชื่อนิสิต
สาขาวิชา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก
ปีการศึกษา	2558	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

5384212227 : MAJOR EDUCATIONAL TECHNOLOGY AND COMMUNICATIONS

KEYWORDS: DEVELOPMENT OF CASE STUDY VIDEOS / KNOWLEDGE SHARING / RESEARCH VALUES / PROJECT DESIGN MODEL / BLENDED / COMMUNITY OF PRACTICE / ROLE MODEL RESEARCHERS / INSTRUCTIONAL DESIGN

JANEJIRA RATTANAPIAN: DEVELOPMENT OF A PROJECT DESIGN MODEL FOR BLENDED KNOWLEDGE SHARING OF THE COMMUNITY OF PRACTICE WITH ROLE MODEL RESEARCHERS TO ENHANCE RESEARCH VALUES OF PRIVATE UNIVERSITY INSTRUCTORS. ADVISOR: ASSOC. PROF. ONJAREE NATAKUATOONG, Ph.D., CO-ADVISOR: ASSOC. PROF. NOAWANIT SONGKRAM, Ph.D., 266 pp.

This research aimed to study the appropriate research values for private university instructors and to create a project design model for knowledge sharing of community of practice with researcher role model. The researcher conducted the in-depth structured interview with 16 research experts concerning research values and technology for knowledge sharing. The synthesized results were used to create a project design model. The design model was tested with three research personnel of Rattana Bundit University. The project was experimented with 30 instructors of Rattana Bundit University for eight weeks. The data was analyzed using percentage, means and standard deviation.

The research findings:

1. The 13 research core values for private university instructors were grouped into three categories: category 1 – Creativity Thinking Values: 1) ideas for a new research, 2) ideas for a challenge research, and 3) ideas to create a new research benefit to society; Category 2 – Professional Researcher: 4) systematic research work, 5) good human relations, 6) research without prejudice, 7) research responsibility, 8) logical research thinking, and 9) no human rights violations; and Category 3 – Adherence to the Truth: 10) ability to search underlying data, 11) be honest with the truth, 12) free plagiarism, and 13) quality data presentation.

2. The project design model for knowledge sharing of community of practice with researcher role model to enhance research value of private university instructors consisted of five components: 1) personnel, 2) community of practice, 3) the content of research and the content research values, 4) media for learning research values and 5) technology for communication and knowledge sharing. The model consisted of three main stages and six sub-stages: 1) The design and development of research values comprised of three sub-stages, 1.1) the analysis of personnel, content, media for learning, technology for communication and knowledge sharing; 1.2) the design of CoP, content, case study videos, online learning tutorial, online job assignment and technology for communication and knowledge sharing; 1.3) the development of case study videos, online learning tutorial, online job assignment and technological tool for communication and knowledge sharing, 2) The program implementation comprised of three sub-stages: 2.1) program orientation, 2.2) knowledge sharing, 2.3) research value assessment; and 3) The assessment of the entire program.

3. The assessment of the samples on research values showed that they gained scores at the high level, highest in the Category of Professional Researcher. The research paper of each CoP group was of a high quality.

Department: Educational Technology and
Communications

Field of Study: Educational Technology and
Communications

Academic Year: 2015

Student's Signature

Advisor's Signature

Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณา แนะนำ และเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่ได้ถ่ายทอดความรู้ คำแนะนำประสบการณ์ในการดำเนินงาน และเสริมสร้างแนวคิดต่างๆ แก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตวิทย์ คล้ายสังข์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ผศ.ดร. ประกอบ กรณีกิจ อาจารย์ ดร.ธีรวดี ถังคุบุตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.เนตร หงส์ไกรเลิศ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาเป็นคณะกรรมการสอบ และให้ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.พร้อมภักดิ์ บึงบัว ดร.โสภาค เจริญสุข และ อ.นิพาดา ไตรรัตน์ ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตในความร่วมมือ ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย รับรองรูปแบบ ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบคุณคณาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้องค์ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิด และประสบการณ์อันมีค่า ขอขอบคุณเพื่อนๆปริญญาเอก รหัส 53 ทุกคนสำหรับมิตรภาพที่ดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ คุณค่าและคุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่ได้อบรมสั่งสอน เป็นต้นแบบที่ดีและได้รับมอบสิ่งดีๆในชีวิตให้กับผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณครอบครัวรัตนเพียร ครอบครัวสุดใจที่ได้ให้กำลังใจตลอดมา และขอขอบพระคุณทุกๆ ท่านที่ผู้วิจัยไม่สามารถเอ่ยนามได้อย่างครบถ้วนที่ได้ให้ความช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
คำอธิบายกรอบแนวคิด	9
ขอบเขตของการวิจัย	11
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษา	14
ตอนที่ 1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้.....	15
ตอนที่ 2 เทคโนโลยีสำหรับการจัดการความรู้.....	25
ตอนที่ 3 การเรียนรู้ด้วยการให้ตัวแบบ	35
ตอนที่ 4 ชุมชนนักปฏิบัติ	43
ตอนที่ 5 ค่านิยม	53
ตอนที่ 6 การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน	72

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	83
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	92
ชั้นตอนที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ.....	93
ชั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน.....	95
ชั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน.....	98
ชั้นตอนที่ 4 รับรองและนำเสนอรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน.....	115
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	119
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชน นักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ	120
ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน.....	126
ตอนที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน.....	129
ตอนที่ 4 รับรองและนำเสนอรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน.....	145

บทที่ 5 รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสาน ของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัย สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน	148
ตอนที่ 1 บทนำ.....	149
ตอนที่ 2 องค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัย สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน.....	151
ตอนที่ 3 วิธีการใช้และเงื่อนไขการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน	195
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	197
สรุปผลการวิจัย	200
อภิปรายผล	207
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	220
รายการอ้างอิง	222
ภาคผนวก.....	234
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ.....	235
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ.....	239
ภาคผนวก ค แบบประเมินผลงานวิจัย.....	242
ภาคผนวก ง แบบประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัย.....	245
ภาคผนวก จ แบบประเมินความพึงพอใจโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ แบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน.....	247
ภาคผนวก ฉ แบบประเมินพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์.....	250

ภาคผนวก ช แบบประเมินและรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยน เรียนรู้แบบผสมผสาน ของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้าน การวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน	254
ภาคผนวก ซ ภาพตัวอย่างหน้าจอรระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ	257
ภาคผนวก ฅ ภาพตัวอย่างแสดงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย ของชุมชนนัก ปฏิบัติและนักวิจัยต้นแบบ	261
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	266

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของ Davenport & Prusak (1998).....	19
ตารางที่ 2	แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของ Swart and Wild (2000).....	20
ตารางที่ 3	แสดงลักษณะการเรียนรู้และองค์ประกอบของการเรียนรู้บนเครือข่าย	31
ตารางที่ 4	แสดงหลักการออกแบบรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชน นักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหา วิทยาลัยเอกชน	103
ตารางที่ 5	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย.....	123
ตารางที่ 6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพของผลงานวิจัยของกลุ่ม ตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ แบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย เอกชน จำแนกตามประเภทกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ	131
ตารางที่ 7	แสดงคะแนนและระดับคุณภาพของผลงานวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภท อาจารย์วิจัย	132
ตารางที่ 8	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนค่านิยมด้านการวิจัย ของกลุ่มตัวอย่าง	134
ตารางที่ 9	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนค่านิยมด้านการวิจัย ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดสร้างสรรค์.....	134
ตารางที่ 10	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนค่านิยมด้านการวิจัย ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มค่านิยมด้านนักวิจัยมืออาชีพ.....	135
ตารางที่ 11	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนค่านิยมด้านการวิจัย ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มค่านิยมด้านการยึดมั่นในความจริง.....	135
ตารางที่ 12	แสดงความถี่และร้อยละของการเข้าดูวิดีโอทัศนศึกษา จำแนกตามวิดีโอทัศนและ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ	136
ตารางที่ 13	แสดงความถี่และร้อยละของการเข้าดูวิดีโอทัศนศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มชุมชน นักปฏิบัติ	138

ตารางที่ 14 แสดงความถี่และร้อยละของการเข้าศึกษาใบบรรณออนไลน์..... 140

ตารางที่ 15 แสดงความถี่และร้อยละของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติ 141

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับองค์ประกอบของโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบ 143

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับขั้นตอนของโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบ 144

ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติฯ 146

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับห้องเรียน	79
ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผลิตภัณฑ์	80
ภาพที่ 3 แสดงรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนในเชิงระบบ	81
ภาพที่ 4 แสดงรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชน นักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยเอกชน	127
ภาพที่ 5 แสดงการเข้าดูวิถีทัศน์กรณีศึกษา จำแนกตามวิถีทัศน์และกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ	137
ภาพที่ 6 แสดงความถี่และร้อยละของการเข้าดูวิถีทัศน์กรณีศึกษาเปรียบเทียบ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ	140
ภาพที่ 7 แสดงความถี่และร้อยละของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติ	142
ภาพที่ 8 แสดงองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบ	151
ภาพที่ 9 แสดงแผนภาพขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ	163
ภาพที่ 10 แสดงแผนภาพขั้นออกแบบและพัฒนาโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ	164
ภาพที่ 11 แสดงขั้นตอนงานโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติ (ขั้นปฐมนิเทศ) แบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน	182
ภาพที่ 12 แสดงขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ	185
ภาพที่ 13 แสดงขั้นประเมินผลงานวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยฯ	188
ภาพที่ 14 แสดงขั้นประเมินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ	193

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 34 กำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดทำมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยกำหนดให้มาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยมาตรฐานย่อย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ภารกิจหลักด้านการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษากำหนดไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินพันธกิจด้านการวิจัยอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และภายใต้จุดเน้นเฉพาะ โดยมีการดำเนินการตามนโยบาย แผน งบประมาณ มีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนคณาจารย์ นักวิจัย บุคลากรให้มีสมรรถนะในการทำวิจัย ส่งเสริมและสร้างเครือข่ายการทำวิจัยกับหน่วยงานภายนอกสถาบัน เพื่อให้ได้ผลงานวิจัย ผลงานประดิษฐ์ และงานริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ มีประโยชน์ สมองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้ในวงกว้างและก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ยังกำหนดให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องสร้างความเข้มข้นเชิงวิชาการ สร้างผลงานที่มีคุณภาพสูง และสร้างการยอมรับในแวดวงวิชาการ โดยสร้างสรรค์งานวิจัยเชิงวิชาการที่สามารถนำผลงานวิจัยไปตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติได้ หากเป็นงานวิจัยและพัฒนาที่ต้องเป็นงานวิจัยที่สามารถนำผลไปใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการของผู้ใช้จริง รวมทั้งนักวิจัยสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เกี่ยวกับการใช้ความรู้ในการพัฒนาเป็นการเรียนรู้ที่สั่งสมและถ่ายทอดไปสู่ผู้อื่นได้ มีผลเป็นการเรียนรู้ สั่งสมองค์ความรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้นั้นๆ ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนไทย สมองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ รวมทั้งการพัฒนาประเทศสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมความรู้ และสังคมแห่งภูมิปัญญา อันก่อให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้และใฝ่รู้ตลอดชีวิต รวมถึงวัฒนธรรมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.), 2553)

แต่จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ของ นพวรรณ บุญธรรม (2553) พบว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทางวิชาการที่ไม่

เอื้ออำนวยต่อการทำงานวิจัย สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งไม่ได้สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญต่อการเป็นอิสระทางวิชาการและการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้งานวิจัยเป็นฐานมาตั้งแต่ต้น รวมถึงการบริหารจัดการงานวิจัยยังพบข้อจำกัด ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพของบุคลากร การบริหารจัดการงบประมาณและเงินทุนสนับสนุนการวิจัย อาคารสถานที่ วัสดุ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการวิจัย นอกจากนี้ พบว่า ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่สามารถลงทุนเองได้ และยังพบว่ามือนักศึกษาระดับปริญญาจำนวนมากที่สำเร็จการศึกษาตามแผน ข และเลือกทำสารนิพนธ์ ซึ่งขาดความเข้มข้นในการวิจัยเป็นอย่างมาก (กิตติชัย ไตรรัตน์ศิริชัย, 2552) ส่งผลให้ผลผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพระดับสากล ได้แก่ จำนวนผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่ตีพิมพ์ ผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ ตลอดจนจำนวนทรัพย์สินทางปัญญา ยังมีจำนวนน้อยที่นำวิตกเป็นอย่างยิ่ง เช่นเดียวกับรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษารอบสองของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ., 2550) ที่นำเสนอทิศทางในอนาคตต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไว้ว่า ควรให้มีการแก้ปัญหาและพัฒนาการทำวิจัยของคณาจารย์อย่างเร่งด่วน โดยเสนอให้มีการวางแผน การจัดสรรงบประมาณ การสนับสนุนทุนวิจัย ระบบค่าตอบแทน ลดภาระงานสอน บูรณาการงานวิจัยเข้ากับภารกิจด้านอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

การพัฒนาอาจารย์จึงเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การสร้างผลงานวิชาการที่มีคุณภาพ การสร้างคุณค่าและมูลค่าให้กับสังคม โดยสนับสนุนให้อาจารย์เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่ถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่มีคุณค่าที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่าแทบทุกองค์กรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ร่วมกัน เพราะถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง (จรรยาพร ก่อเกียรติคุณ, 2553) ความรู้ที่อยู่ในองค์กรนั้นสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ ความรู้ภายในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ได้แก่ ประสบการณ์ ทักษะ ความชำนาญ กรอบแนวคิด ค่านิยม ความเชื่อ ความคิดสร้างสรรค์ และความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ได้แก่ ความรู้ที่นำเสนอเป็นลายลักษณ์อักษร ถ่ายทอดและใช้ร่วมกันในรูปแบบต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ (Marquardt, 1996; Demarest, 1997) ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการส่งผ่านความรู้ที่มีอยู่ให้สามารถถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นในองค์กร ซึ่งเป็นการให้เวลาและโอกาสกับบุคคลในการนำประสบการณ์ ความรู้ มาเล่าและแบ่งปันให้กับผู้อื่นบนเวทีหรือพื้นที่ที่จัดไว้ให้ สามารถเกิดขึ้นได้กับบุคลากรทุกระดับ (ณัฐริสิตา ศิริรัตน์, 2551)

Nonaka และ Takeuchi (1995) นำเสนอรูปแบบการเปลี่ยนแปลงความรู้ในองค์กรที่เชื่อว่าสามารถกระทำได้โดยการสร้างปฏิสัมพันธ์ของความรู้ขึ้น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กระบวนการทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลผ่านการแบ่งปันประสบการณ์

ภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน โดยใช้การสังเกต การเลียนแบบ และการลงมือปฏิบัติ 2) การนำความรู้สู่ภายนอก (Externalization) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลไปเป็นความรู้ที่ชัดเจน ด้วยการเปรียบเทียบ ใช้ตัวอย่าง หรือตั้งสมมติฐาน 3) การผสมผสาน (Combination) เป็นการเปลี่ยนแปลงความรู้ที่ชัดเจนให้เป็นความรู้ในรูปแบบสื่อหรือช่องทางการสื่อสารต่างๆ และ 4) การนำความรู้สู่ภายใน (Internalization) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงความรู้ที่ปรากฏชัดแจ้งไปเป็นความรู้ภายในตัวบุคคล ซึ่ง Kermally (2002 อ้างถึงใน ณิชกฤษฏิ์นิมาน์ แก้วละเอียด, 2552) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลให้เป็นความรู้ที่ชัดเจน สามารถถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นในองค์กรเป็นกระบวนการที่ยากมาก โดยต้องอาศัยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการความรู้ในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ที่มีคุณค่าในตัวบุคคลให้เป็นความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2550) ได้นำเสนอกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไว้หลายชนิด ได้แก่ การจัดเก็บความรู้และวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในรูปแบบของเอกสาร การใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง สมุดหน้าเหลือง ฐานความรู้ การจัดตั้งทีมข้ามสายงาน การสร้างวงจรรนวัตกรรม (Innovation Quality Circles) ระบบพี่เลี้ยง การสับเปลี่ยนงาน การยืมตัวบุคลากรมาช่วยงาน หรือเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฯลฯ กิจกรรมหนึ่งที่มีความนิยมในการนำมาปฏิบัติในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ การจัดตั้งชุมชนนักปฏิบัติ เนื่องจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนนักปฏิบัติเป็นการรวมกลุ่มของคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายและความมุ่งมั่นในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ โดยใช้กระบวนการสร้างและแสวงหาความรู้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกผ่านการพบปะและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนำความรู้ใหม่ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (บดีรินทร์ วิจารณ์, 2547) อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนนักปฏิบัติเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย เป็นกระบวนการสร้างกลุ่มทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามที่ได้ตกลงร่วมกันไว้ โดยผ่านสื่อและรูปแบบการสื่อสารบนพื้นฐานความคิดที่ทุกคนมีสิทธิในการแบ่งปันความที่ได้ตกลงร่วมกัน สมาชิกทุกคนร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้และแสดงความคิดเห็น โดยสมาชิกแต่ละคนมีหน้าที่ต่างกันในการดำเนินการและกระตุ้นให้เกิดการสร้างความรู้ใหม่ของกลุ่ม (พรพจี กาลันสีมา, 2552) เช่นเดียวกับการจัดการความรู้ด้านเกษตรกร ที่จำเป็นต้องสร้างความรู้ใหม่จากความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของคนทำงานร่วมกัน ทำให้นำกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติมาใช้ในการจัดการความรู้ในงานของตนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (บาว นาคกร, 2552) สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติของคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ที่ให้ความสำคัญกับความรู้ในส่วนที่เป็นทักษะ ประสบการณ์ของกันและกัน แล้วนำความรู้มาแลกเปลี่ยนกันผ่านชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อให้บุคลากรมีศักยภาพในการทำงาน

ที่ดีขึ้น สนับสนุนให้มีการกำหนด จัดเก็บ คำนวณ และจัดหาความรู้ในแต่ละสายงานในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้นั้นมาใช้ได้จริง (ณัฐพงศ์ เกษมาริศ, 2547)

ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ก้าวเข้าสู่สังคมฐานความรู้ในยุคปัจจุบัน ทำให้องค์กรจำนวนมากนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญ ระหว่างกัน เพื่อช่วยให้แต่ละบุคคลสามารถสร้าง ปรับ ชัดเกลา แลกเปลี่ยน และใช้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (บุญชู บุญลิขิตศิริ, 2553) และยังช่วยสนับสนุนการทำงานของชุมชนนักปฏิบัติให้สามารถพบปะกันได้ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เพื่อลดอุปสรรคในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติได้เป็นอย่างดี (Wenger et al, 2002) เช่นเดียวกับ ประพนธ์ ผาสุกยี่ต (2549) ได้เสนอแนะว่า พื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ควรจัดไว้ 2 ลักษณะ คือ พื้นที่จริง ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบเผชิญหน้า (Face to Face) ตามเวลาและสถานที่ที่องค์กรจัดไว้เพื่อความสะดวกและค่าใช้จ่าย และลักษณะที่ 2 เรียกว่า พื้นที่เสมือน ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สามารถสร้างเครือข่ายได้กว้างไกล กระจายความรู้ได้รวดเร็ว ผู้สนใจสามารถเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ง่าย สะดวก ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ (2549) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาความเป็นชุมชนนักปฏิบัติของครูโรงเรียนในฝันของกรุงเทพมหานคร โดยใช้อินเทอร์เน็ต ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เว็บล็อก โปรแกรมสนทนา กระดานสนทนา และโทรศัพท์เป็นเครื่องมือสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ครูต้องการสนทนากับเพื่อนครูผ่านอินเทอร์เน็ตแบบไม่เป็นทางการ และใช้โทรศัพท์ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนครู ในขณะที่ ณัฐฐิติตา ศิริรัตน์ (2551) ได้นำเสนอรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวความคิดการเรียนรู้แบบชั้นนำตนเอง เพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมสำหรับบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย ได้แก่ กระดานสนทนา ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การสนทนาด้วยข้อความหรือเสียง การสืบค้นข้อมูล และเว็บล็อก และพัชราวดี ศรีบุญเรือง (2553) ได้พัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีผสมผสานโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์เอไอซีเพื่อส่งเสริมการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของผู้เรียนแกนนำ อัย.น้อย โดยใช้เว็บไซต์ เว็บบอร์ด บล็อก อีเมล แชท หนังสือ แผ่นพับ และโปสเตอร์เป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

จากการวิเคราะห์สภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ระบบการจัดการงานวิจัยในประเทศไทยยังถือว่างานวิจัยเป็นงานเฉพาะบุคคล ระบบการสร้างนักวิจัยยังไม่มีรูปแบบและวิธีการสร้างนักวิจัยอย่างชัดเจนและมีคุณภาพ สอดคล้องกับรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในปีการศึกษา 2547 ที่พบว่าสถาบันอุดมศึกษาไทย 218 แห่ง มีอาจารย์ทำผลงานวิจัยรวม 359 ผลงาน ใช้งบประมาณวิจัยประมาณมหาวิทยาลัยละ 7

ล้านบาทเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) เมื่อเปรียบเทียบการวิจัยและพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นอัตราร้อยละของค่าใช้จ่ายต่อผลผลิตรวม หรือจำนวนนักวิจัยเทียบเท่าเต็มเวลา (FTE) ต่อประชากร 10,000 คน ในทวีปเอเชียด้วยกันประเทศไทยนับได้ว่ายังล้าหลังประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศจีน ประเทศฮ่องกง และประเทศมาเลเซีย (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2550) ถึงแม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาจะมีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการสร้างผลงานวิจัยที่หลากหลาย ได้แก่ การกำหนดนโยบายและทิศทางการวิจัยที่ชัดเจน และสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย การให้ทุนสนับสนุนการวิจัย การสร้างหน่วยงานวิจัยเฉพาะทางการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศร่วมทำวิจัย การจัดตั้งกองทุนวิจัย การสร้างเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยภายนอกและภาคอุตสาหกรรม การนำผลการวิจัยประยุกต์ใช้ในภาคเอกชน การบริหารองค์กรแบบแนวราบเอื้อต่อการวิจัย การใช้ระบบพี่เลี้ยงนักวิจัย การสร้างห้องปฏิบัติการวิจัย การให้กู้ยืมโดยไม่มีดอกเบี้ย การผลิตวารสารหรือเอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ การจัดทำฐานข้อมูลการวิจัย การปรับปรุงระเบียบโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการด้านการวิจัย การพัฒนาระบบประกันคุณภาพด้านการวิจัยให้เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา ลดภาระการสอน และการอบรมให้ความรู้ด้านการวิจัยและจัดสัมมนาด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่อง (จิราภรณ์ สัพทานนท์, 2552)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืน พบว่า การพัฒนาค่านิยมเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการพัฒนาคน องค์กร สังคม และประเทศ โดยเน้นที่การพัฒนาความคิด ทำให้เกิดผลเป็นการกระทำที่ถาวร มั่นคง และสามารถเป็นจริงได้ โดยอาศัยความศรัทธา ความมุ่งมั่น และความตั้งใจจริงที่จะกระทำเป็นสำคัญ (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2549) ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปฏิบัติงาน ทำให้งานมีความเจริญก้าวหน้า ขณะเดียวกันผู้ปฏิบัติงานก็ได้รับการพัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องอย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นแนวความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ และเป็นความต้องการของกลุ่มคนในสังคมเดียวกัน ที่มีการยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดี มีคุณค่าควรแก่การนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาให้มีศักยภาพในเชิงวิชาการและวิจัย เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อสังคม ส่งเสริมให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีความรู้ ทักษะ การทำวิจัย ที่จะต้องทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความสามารถในการวิจัยของอาจารย์นับตั้งแต่ให้ความรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัยและกระบวนการเขียนโครงการ ตลอดจนทักษะการใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย ในขณะเดียวกันก็ไม่อาจละเลยการพัฒนาเจตคติที่ดีด้านการวิจัยให้กับอาจารย์ ด้วยการสร้างค่านิยมด้านการวิจัย ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการปรับปรุงแนวคิดของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาให้เล็งเห็นคุณค่าของการทำวิจัย ที่จำเป็นต้องสร้างสรรค์ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการด้วยความศรัทธาในกระบวนการและผลที่ได้จากการวิจัย (พงษ์พัชรินทร์ พุทธิวัฒน์, 2545)

การสร้างค่านิยมแก่บุคคลสามารถสร้างขึ้นได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม เชิงพุทธิปัญญา Bandura (1977) นำเสนอแนวคิดของการใช้ตัวแบบเป็นวิธีการสำคัญในการสร้าง กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมว่า สิ่งแวดล้อมและตัวผู้เรียนนั้นมีความสำคัญเท่าๆ กัน โดยผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวอยู่เสมอ การเรียนรู้จึงสามารถเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน โดยพฤติกรรมของคน ส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเรียนรู้แบบจากตัวแบบ (Modeling) ที่เห็นอยู่ใน สังคม ซึ่งตัวแบบในสังคมอาจไม่จำเป็นต้องเป็นตัวแบบที่มีชีวิตเท่านั้น แต่อาจจะเป็นตัวแบบ สัญลักษณ์ได้เช่นกัน นอกจากนี้ Bandura (1977) กล่าวว่า การใช้เทคนิคการใช้ตัวแบบจะช่วยลด ระยะเวลาในการเรียนรู้พฤติกรรมบุคคลให้สามารถแสดงพฤติกรรมที่ต้องการได้รวดเร็วขึ้น เพราะตัว แบบทำให้บุคคลไม่ต้องเรียนรู้ทุกอย่างโดยประสบการณ์ตรง สามารถเลือกรับประสบการณ์ที่สนใจได้ ทันที สามารถปรับพฤติกรรมที่ต้องการได้เร็วขึ้น สามารถเลือกตัวแบบลักษณะต่างๆ ตามที่ต้องการได้ อย่างอิสระ และยังสามารถจัดรูปแบบวิธีการในการเสนอตัวแบบตามที่ต้องการได้ด้วยตนเองและมี ลักษณะเป็นธรรมชาติ ไม่กระทบกับความรู้สึกและชีวิตประจำวันของผู้เรียนผู้เรียนมัก ผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบ ผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยเอกชน เพื่อให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเกิดการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และ ทักษะ ของอาจารย์ ที่จำเป็นต้องสร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ โดยอาศัยเทคนิค การใช้ตัวแบบด้านการวิจัยด้วยกระบวนการชุมชนนักปฏิบัติ ที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเอง ด้านวิชาการและการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

CHULALONGKORN UNIVERSITY

คำถามการวิจัย

1. ค่านิยมด้านการวิจัยที่เหมาะสมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนได้แก่อะไรบ้าง
2. รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนัก ปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน มีองค์ประกอบอะไรบ้าง และมีขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร
3. อาจารย์นักวิจัยที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ แบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน มีผลงานวิจัยอยู่ในระดับใด

4. อาจารย์นักวิจัยที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนเกิดค่านิยมด้านการวิจัยหรือไม่

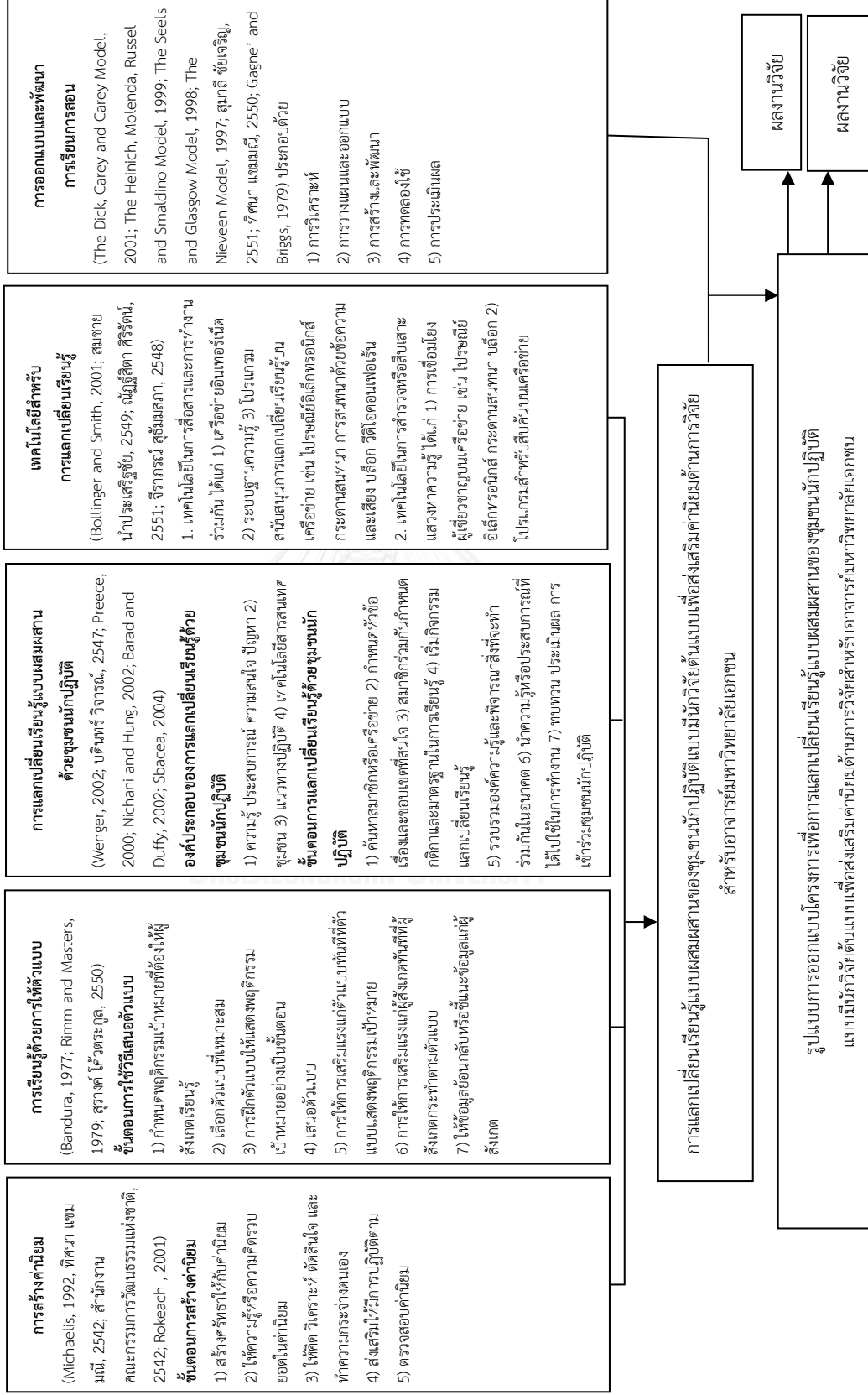
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาค่านิยมด้านการวิจัยที่เหมาะสมต่ออาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการออกแบบโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิดกับทฤษฎีและหลักการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างค่านิยม การเรียนรู้ด้วยการให้ตัวแบบ คุณลักษณะนักวิจัยที่ดี การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนนักปฏิบัติ เทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการออกแบบและพัฒนาระบบ ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำอธิบายกรอบแนวคิด

ในการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ แนวคิดด้านการสร้างค่านิยม แนวคิดด้านการเรียนรู้ด้วยการให้ตัวแบบ แนวคิดด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนนักปฏิบัติ แนวคิดด้านเทคโนโลยีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวคิดด้านการพัฒนาฝีมือ และแนวคิดด้านการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอนซึ่งมีรายละเอียดของกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. การสร้างค่านิยม หมายถึง กระบวนการหรือแนวทางในการปลูกฝังความคิด ความรู้สึก และการยอมรับในคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยบุคคลได้ค้นพบคุณค่าของสิ่งนั้นด้วยตนเอง และนำมาปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม โดยมีขั้นตอนในการสร้างค่านิยม (Michaelis, 1992, ทิศนา แคมมณี, 2542; สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2542; Rokeach, 2001) ได้แก่

- 1.1 การสร้างศรัทธาให้กับค่านิยม
- 1.2 การให้ความรู้หรือความคิดรวบยอดในค่านิยม
- 1.3 การให้คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และทำความเข้าใจกับตนเอง
- 1.4 การส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตาม
- 1.5 การตรวจสอบค่านิยม

วิธีการในการพัฒนาค่านิยมในตัวบุคคลมี 11 วิธี ได้แก่ 1) การอบรมโดยตรง 2) การกระจ่างนียม 3) การเลียนแบบต้นแบบที่ดี 4) การวิเคราะห์ด้วยเหตุผล 5) การให้เหตุผลทางจริยธรรม 6) การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ 7) การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ 8) ระบบคู่สัญญา 9) การสอนด้านจิตพิสัยตามทฤษฎีของบลูม 10) การปรับพฤติกรรมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไข และ 11) การใช้เทคนิคการสอน

2. การเรียนรู้ด้วยการให้ตัวแบบ หมายถึง การเรียนรู้ที่ช่วยให้บุคคลเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ๆ หรือทักษะใหม่ๆ โดยใช้วิธีการเสนอตัวแบบเพื่อช่วยสร้างพฤติกรรมให้กับบุคคลที่ไม่เคยกระทำพฤติกรรมนั้นมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนรู้สามารถแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ (Bandura, 1977; Rimm and Masters, 1979; สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2550) ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการให้ตัวแบบ ได้แก่

- 2.1 กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องให้ผู้สังเกตเรียนรู้
- 2.2 เลือกตัวแบบที่เหมาะสม
- 2.3 ฝึกตัวแบบให้แสดงพฤติกรรมเป้าหมายอย่างเป็นขั้นตอน
- 2.4 เสนอตัวแบบ
- 2.5 เสริมแรงแก่ตัวแบบทันทีที่ตัวแบบแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย
- 2.6 เสริมแรงแก่ผู้สังเกตทันทีที่ผู้สังเกตกระทำตามตัวแบบ

2.7 ให้ข้อมูลย้อนกลับหรือชี้แนะข้อมูลแก่ผู้สังเกต

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยชุมชนนักปฏิบัติ หมายถึง การที่กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายและความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลงานวิจัยให้มีคุณภาพและเกิดค่านิยมด้านการวิจัย งานให้ประสบความสำเร็จ โดยใช้กระบวนการสร้าง แสวงหาความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลายจากตัวแบบจริงและตัวแบบสัญลักษณ์ และเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและการเรียนรู้บนระบบเทคโนโลยีฯ โดยเป้าหมายอยู่ที่การให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญ เพื่อให้สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Wenger, 2002; บดินทร์ วิจารณ์, 2547; Preece, 2000; Nichani and Hung, 2002; Barad and Duffy, 2002; Sbacea, 2004) ซึ่งองค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยชุมชนนักปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) ความรู้ ประสบการณ์ ความสนใจ ปัญหา (domain) 2) ชุมชน (community) 3) แนวทางปฏิบัติ (practice) และ 4) เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) โดยมีขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนนักปฏิบัติ ได้แก่

- 3.1 ค้นหาสมาชิกหรือเครือข่าย
- 3.2 กำหนดหัวข้อเรื่องและขอบเขตที่สนใจ
- 3.3 สมาชิกร่วมกันกำหนดกติกาและมาตรฐานในการเรียนรู้
- 3.4 เริ่มกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 3.5 รวบรวมองค์ความรู้และพิจารณาสิ่งที่จะทำร่วมกันในอนาคต
- 3.6 นำความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ในการทำงาน
- 3.7 ทบทวน ประเมินผล การเข้าร่วมชุมชนนักปฏิบัติ

4. เทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หมายถึง ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน รวมถึงเป็นแหล่งในการจัดเก็บความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน สามารถสืบค้นความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานและพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว (Bollinger and Smith, 2001; สมชาย นำประเสริฐชัย, 2549; ญัฐฐิติตา ศิริรัตน์, 2551; จีราภรณ์ สุทธิมสภา, 2548) ประกอบด้วย

- 4.1. เครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- 4.2. ระบบฐานความรู้
- 4.3. โปรแกรมสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) กระดานสนทนา (Web board) การสนทนาด้วยข้อความและเสียง (Chat) บล็อก (Blog) การประชุมทางไกล (Video Conference)

5. การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการดำเนินการเรียนการสอนที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนการสอน ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตามขั้นตอนหลักของการดำเนินการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน (The Dick, Carey and Carey Model, 2001; The Heinich, Molenda, Russel and Smaldino Model, 1999; The Seels and Glasgow Model, 1998; The Nieveen Model, 1997; สุมาลี ชัยเจริญ, 2551; ทิศนา แคมมณี, 2550; Gagne' and Briggs, 1979) ขั้นตอนหลักของการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน ประกอบด้วย

- 5.1 การวิเคราะห์
- 5.2 การวางแผน
- 5.3 การสร้างและพัฒนา
- 5.4 การทดลองใช้
- 5.5 การประเมินผล

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จำนวน 11 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 5 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 5 คน

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยในมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 3 คน และอาจารย์นักวิจัยมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีความต้องการพัฒนาความรู้ด้านการวิจัยและสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 30 คน

1.4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการรับรองและนำเสนอรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้าน

การวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 5 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ 1) โครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน และ 2) ผลงานวิจัย และค่านิยมด้านการวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ คือ การที่สมาชิกกลุ่มที่เป็นอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชนสนใจและต้องการสร้างผลงานวิจัย มีเป้าหมายและความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยโดยอาศัยค่านิยมด้านการวิจัยเป็นตัวขับเคลื่อนให้ผลงานวิจัยมีคุณภาพและประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานวิจัย โดยอาจารย์นักวิจัยร่วมกันสร้าง แสวงหาความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกผ่านการพบปะแบบเผชิญหน้าและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ โดยเรียนรู้กับตัวแบบจริงและตัวแบบสัญลักษณ์ ได้แก่ วิทยุทัศน์กรณีศึกษา ใบความรู้ ออนไลน์ ใบงานออนไลน์ เพื่อให้สมาชิกทุกคนนำความรู้ใหม่ที่ได้ไปใช้ในการทำวิจัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถสร้างผลงานวิจัยและเกิดค่านิยมด้านการวิจัยได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

การเรียนรู้ด้วยการให้ตัวแบบ คือ วิธีการที่อาจารย์นักวิจัยเรียนรู้จากนักวิจัยต้นแบบที่มีประสบการณ์ด้านการวิจัย ที่จะช่วยให้อาจารย์นักวิจัยเรียนรู้ค่านิยมด้านการและวิธีการดำเนินงานวิจัย ที่นำไปสู่การสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ อาจารย์นักวิจัยสามารถเกิดการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวิธีการดำเนินงานวิจัยของตนเองด้วยการเรียนรู้ประสบการณ์ค่านิยมด้านการวิจัยจากตัวแบบจริงและตัวแบบสัญลักษณ์ที่ปรากฏผ่านวิทยุทัศน์กรณีศึกษา

การสร้างค่านิยมด้านการวิจัย คือ กระบวนการปลูกฝังความคิด ความรู้สึก และการยอมรับในคุณค่าของการวิจัย โดยอาจารย์นักวิจัยค้นพบคุณค่าของการวิจัยผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ของนักวิจัยต้นแบบและวิทยุทัศน์กรณีศึกษา เพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย ค่านิยมด้านการวิจัยมี 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มคิดวิจัยสร้างสรรค์ 2) กลุ่มมืออาชีพ 3) กลุ่มยึดมั่นในความจริง

เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ การนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ การติดต่อสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยให้อาจารย์นักวิจัยใช้เทคโนโลยีเป็นช่องทางหลักในการเรียนรู้วิธีดำเนินการวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย ด้วยการแสวงหาและสืบเสาะความรู้ การทำงานร่วมกัน และเป็นแหล่งในการจัดเก็บความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการสร้างค่านิยม และพัฒนาผลงานวิจัยของอาจารย์นักวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ 1) เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสาร และ 2) เทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน คือ องค์ประกอบและขั้นตอนที่มีการออกแบบไว้อย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้รับผิดชอบโครงการสามารถออกแบบโครงการและดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อให้อาจารย์นักวิจัยมหาวิทยาลัยเอกชนเกิดค่านิยมด้านการวิจัยและสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มหาวิทยาลัยเอกชนมีรูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบที่มีประสิทธิภาพในการสร้างค่านิยมด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ที่จำเป็นต้องสร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองด้านวิชาการและการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยกระบวนการวิจัยและกระบวนการจัดการความรู้

2. มหาวิทยาลัยเอกชนมีช่องทางการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้เกิดสามัคคีในการทำงานและสร้างสรรค์ผลงานอันเป็นประโยชน์แก่มหาวิทยาลัย

3. อาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนมีแนวทางปฏิบัติที่ดีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน ทั้งด้านวิชาการ การวิจัย การบริหารจัดการ และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนได้รับการพัฒนาตนเองอย่างเป็นพลวัตร

4. อาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนมีค่านิยมด้านการวิจัยที่ดี สามารถนำค่านิยมเหล่านั้นไปปฏิบัติในการปฏิบัติงานด้านการวิจัยและด้านอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษา

การพัฒนารูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัย สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

- 1.1 ความหมายของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.2 วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.4 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ตอนที่ 2 เทคโนโลยีสำหรับการจัดการความรู้

- 2.1 เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 2.2 เทคโนโลยีสำหรับการทำงานร่วมกันเพื่อการเรียนรู้

ตอนที่ 3 การเรียนรู้ด้วยการให้ตัวแบบ

- 3.1 แนวคิดของการใช้ตัวแบบ
- 3.2 อิทธิพลของการเสนอตัวแบบ
- 3.3 ประเภทของตัวแบบ
- 3.4 วิธีการเสนอตัวแบบ
- 3.5 ขั้นตอนการใช้วิธีการเสนอตัวแบบ

ตอนที่ 4 ชุมชนนักปฏิบัติ

- 4.1 ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติ
- 4.2 องค์ประกอบของชุมชนนักปฏิบัติ
- 4.3 การดำเนินการของชุมชนนักปฏิบัติ

ตอนที่ 5 ค่านิยม

- 5.1 ความหมายของค่านิยม
- 5.2 ลักษณะของค่านิยม
- 5.3 การพัฒนาค่านิยม
- 5.4 วิธีการวัดค่านิยม

ตอนที่ 6 การออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน

- 6.1 ความหมายของการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน
- 6.2 องค์ประกอบของการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน
- 6.3 ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน
- 6.4 ประเภทของการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับค่านิยม
- 7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการให้ตัวแบบ
- 7.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน

ตอนที่ 1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการความรู้ (Knowledge Management) โดยการเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรมต่างๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเอง พัฒนาองค์กร และพัฒนาสังคม มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไว้ดังนี้

1.1 ความหมายของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์โดยชุมชนนักปฏิบัติ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไว้ดังนี้

Grant (1996) กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการสำคัญในการเสริมสร้างประสิทธิภาพขององค์กรให้มีความเข้มแข็ง โดยนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จากการนำมาแบ่งปันกันโดยพนักงานในองค์กร

ธเนศ ขำเกิด (2547 อ้างถึงใน รวงผึ้ง ทาซ่าง, 2551) ให้ความหมายว่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือการเรียนรู้จากการเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เก่ากับข้อมูลใหม่ โดยมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เพื่อให้เกิดการสะท้อนประสบการณ์ซึ่งกันและกันของบุคคลจนเกิดความรู้ใหม่

วิจารณ์ พานิช (2547 อ้างถึงใน สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ, 2549) ให้ความหมายของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้ความรู้ใหม่เกิดขึ้นภายในองค์กร ซึ่งความรู้ใหม่ดังกล่าวเกิดจากปฏิสัมพันธ์ลูกโซ่ระหว่างความรู้ที่เปิดเผยกับความรู้ที่ฝังลึกในลักษณะวงจรเพิ่มพลัง

Chkravathy and Zaheer (1999) ได้ให้คำนิยามของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการของหน่วยงานในองค์กร อันจะนำไปสู่การเข้าถึงความรู้ที่เป็นประโยชน์ของหน่วยงานอื่น ซึ่งจำเป็นในการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร

Lee (2001) กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกิจกรรมในการถ่ายทอดหรือเผยแพร่ความรู้จากคนหนึ่ง กลุ่มหนึ่งหรือองค์กรหนึ่งกับคนอื่น กลุ่มอื่นหรือองค์กรอื่น

Connelly and Kelloway (2003) ให้ความหมายของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ว่า เป็นกลุ่มของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือการให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น ซึ่งแตกต่างกับการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Information Sharing) ที่โดยทั่วไปมักเกี่ยวกับการจัดข้อมูลภายในองค์กรเดียวกับพนักงานทุกระดับอันมีความหมายของการแลกเปลี่ยนในทิศทางเดียวกัน

Hanson (1999) กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการของการเสริมสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ

Kermally (2002) กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นลักษณะการส่งผ่านของความรู้ที่ไม่ปรากฏชัดแจ้ง (Tacit Knowledge) โดยความรู้ที่ไม่ปรากฏชัดแจ้ง จะมีการส่งผ่านจากบุคคลหนึ่งยังบุคคลหนึ่ง และจากบุคคลหลายๆ คนไปยังกลุ่ม และทีม ผ่านการสนทนา การเสวนา และการประชุม การส่งผ่านความรู้ว่าจะพบในลักษณะที่ไม่เป็นทางการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานที่ เช่น ร้านอาหาร

ประพนธ์ ผาสุขยิต (2548) ให้ความหมายว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือกระบวนการหรือวิธีการถ่ายทอดและรับเอาความรู้ร่วมกับแหล่งหรือบุคคลอื่น โดยมีพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน เป็นการสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ความไว้วางใจเชื่อใจส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยน

Gupta and Govindarajan (2000) กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกระบวนการในการกำหนดความรู้ การนำความรู้จากตัวคนออกมา การถ่ายทอดความรู้ และการนำความรู้เข้าซึ่งเกิดขึ้นภายในองค์กร

สุวรรณา วิริยะประยูร (2548) กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นพฤติกรรมการถ่ายทอดแบ่งปัน และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างพนักงานคนอื่น หรือเพื่อนร่วมวิชาชีพภายในองค์กร ซึ่งอาจทำได้โดยผ่านการเป็นวิทยากร Book Briefing การตอบคำถาม การเผยแพร่เอกสารและอื่นๆ หากองค์กรมีระบบการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างพนักงานอย่างเป็นระบบ จะช่วยลดความซ้ำซ้อนลดเวลาในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และหากมีการเผยแพร่แนวปฏิบัติในการทำงานที่ดี (Best Practice) ข้อมูลเชื่อถือได้ มีระบบจกเก็บองค์ความรู้ที่ดี สามารถเข้าถึงและค้นหาได้ง่าย ก็จะช่วยดีทำให้พนักงานสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาการทำงานได้ดียิ่งขึ้น

Mc Andrew , Ciow , Taylor and Aczel (2004) ให้ความหมายว่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการความรู้ และเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีความสามารถในการพัฒนาบุคคลอย่างต่อเนื่องในงานอาชีพในทุกหนทุกแห่งซึ่งในแนวคิดหลักของ

ชุมชนนักปฏิบัติแล้ว เป็นการดึงดูดความสนใจของบุคคลที่ทำงานด้วยกันให้มีการแบ่งปันสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน และมีการพิจารณาถึงเทคโนโลยีที่สามารถใช้ในการพัฒนา และสนับสนุน เช่น การเป็นชุมชนในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการจัดการความรู้โดยการแบ่งปันนี้ ได้รับการสนับสนุน โดยการจัดหาสิ่งแวดล้อม เช่น ซอฟต์แวร์เพื่อสนองหนทางที่ดีสำหรับชุมชนนักปฏิบัติ

จากความหมายของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หมายถึง การที่กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายและความมุ่งมั่นในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ โดยใช้กระบวนการสร้างและแสวงหาความรู้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกผ่านการพบปะและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนำความรู้ใหม่ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ชุมชนนักปฏิบัติเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอถึงแนวทาง และกิจกรรมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไว้ดังนี้

Irmer, Bordia and Adusah (2002) ได้เสนอวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามบริบทที่เกิดขึ้น แบ่งได้เป็น 2 บริบท คือ

1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างในบริบทระหว่างบุคคล (Interpersonal Context) วิธีนี้ ความรู้จะถูกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคลผ่านทางช่องทาง เช่น โทรศัพท์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และการพบหน้ากัน เป็นต้น

2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในบริบทกลุ่ม (Group Context) วิธีนี้ความรู้จะถูกแบ่งปันระหว่างบุคคลสู่กลุ่มบุคคล เช่น ผ่านฐานข้อมูล อินทราเน็ต ซึ่งความแตกต่างระหว่างบริบททั้ง 2 อยู่ที่การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน ในบริบทกลุ่มจะปันสู่คนจำนวนมาก ที่ไม่สามารถติดต่อกันได้โดยตรง อาจเป็นบุคคลที่ไม่รู้จัก (Anonymous) และฝ่ายที่รับความรู้มีระดับความเชี่ยวชาญ และมีตำแหน่งงานที่หลากหลาย ความรู้ที่แบ่งปันไปมักแปลงเป็นรูปแบบที่ถาวร (Permanent format) มากกว่าความรู้ที่แลกเปลี่ยนพูดคุยกันระหว่างบุคคล

ในขณะที่ Calantone et al. (2002) กล่าวว่า วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะเกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคล และระดับองค์กร ดังนี้

1. ระดับบุคคล การแลกเปลี่ยนความรู้ คือ ใช้วิธีการพูดคุยกันในทีมงานเพื่อช่วยให้งานของพวกเขาดีขึ้น เร็วขึ้น หรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ระดับองค์กร วิธีการแลกเปลี่ยนความรู้ ใช้วิธีการจัดเก็บความรู้ การจัดองค์กร และการถ่ายทอดประสบการณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อธุรกิจ ทั้งนี้มีการศึกษาในหลายครั้งแสดงให้เห็นว่า

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้องค์กรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพด้านนวัตกรรม และช่วยลดเวลาในการเรียนรู้ที่มากเกินไป

วิจารณ์ พานิช (2547) กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สามารถทำได้หลายวิธีการ โดยแบ่งวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามรูปแบบความรู้ ดังนี้

1. กรณีเป็น (Explicit Knowledge) อาจจัดทำเป็นเอกสาร ฐานความรู้ เทคโนโลยี สารสนเทศ
2. กรณีเป็น (Tacit Knowledge) จัดทำเป็นระบบทีมข้ามสายงาน กิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ระบบพี่เลี้ยง การสับเปลี่ยนงาน การยืมตัว เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น

ประพนธ์ ผาสุกยัต (2550) ได้กล่าวว่า ในการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ขัดแย้งและความรู้ที่ฝังลึก อยู่ในตัวคน จะต้องอาศัยความผูกพัน บรรยากาศที่เป็นมิตร มีความสนิทชิดเชื้อ มีความไว้วางใจกัน ห่วงใยกัน การแบ่งปันจึงจะเกิดขึ้นได้ โดยเริ่มจากการทำความคุ้นเคยกันก่อนเป็นอันดับแรก โดยจะต้องมีบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นแบบสบายๆ ให้ความรู้สึกที่เป็นกันเอง กลุ่มขนาดไม่ใหญ่มากนัก

วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันอีกแบบหนึ่งเรียกว่า Knowledge marketplace คือ การที่องค์กรสร้างโอกาสและสถานที่ ที่ให้พนักงานได้มีปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อกระตุ้นให้พนักงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ซึ่งทำได้โดยการจัดตั้ง Knowledge fair และ Open forums ซึ่งเป็นการอนุญาตให้พนักงานแลกเปลี่ยนความรู้โดยปราศจากจากรูปแบบตายตัว เป็นการจัดตั้งอย่างไม่มีโครงสร้าง

วิจารณ์ พานิช (2546) ได้กล่าวถึงวิธีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ว่า เป็นการนำเอาความรู้ที่แฝงอยู่ใน องค์กรมาผ่านกระบวนการทางสังคมภายในองค์กรอันจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านตัวกิจกรรม ได้แก่ การสอนงาน (Coaching) เป็นพี่เลี้ยง (Mentor) การจัดให้มีชุมชนแห่งการปฏิบัติ (Community of Practice) การจัดประชุมสัมมนา เป็นต้น เช่นเดียวกับ Kermally (2002) ได้ว่าวิธีการส่งผ่านความรู้ โดยนัย (Tacit Knowledge) ไปเป็นความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) อาจเกิดขึ้นจากวิธีการ สร้างสรรค์เอกสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ รายงาน และการบันทึก ซึ่งในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการส่งผ่านความรู้ นั้นจะต้องมีกรรมวิธีที่ดี จึงจะก่อให้เกิดกระบวนการดังกล่าวได้

นอกจากนี้ Davenport & Prusak (1998) กล่าวว่า องค์กรจะต้องมีกลยุทธ์ในการกระตุ้นให้ พนักงานในองค์กรเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น ทักษะคิดของผู้นำ การจัดสรรเทคโนโลยีรวมถึงการ ให้พนักงานเรียนรู้เทคโนโลยีสำหรับการใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดสรรสถานที่ และโอกาส สำหรับการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดใหม่ๆ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถในการซึมซับความรู้ รวมทั้ง

วัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งมีปัจจัยทางวัฒนธรรมองค์กรหลายประการที่ขัดขวางกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไว้ ทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช้าลง หรือบางครั้งทำให้ความรู้บางอย่างหายไป โดยตัวขัดขวางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของ Davenport & Prusak (1998)

ปัจจัยขัดขวาง	วิธีการ
การขาดความเข้าใจ	สร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจด้วยการจัดประชุมแบบพบปะกันจริง
ความแตกต่างทางวัฒนธรรม คำศัพท์ และกรอบอ้างอิง	สร้างพื้นฐานร่วมกันด้วยการให้การศึกษา การหาหรือการทำงานเป็นทีมและการสลับสับเปลี่ยนงาน
การไม่มีเวลาและที่พบปะกัน	หาเวลากับสถานที่สำหรับการถ่ายทอดความรู้ เช่น จัดงาน จัดห้องสนทนา ทำรายงานการประชุม
การกลัวเจ้าของความรู้ได้ตำแหน่ง	ประเมินผลงานและมอบรางวัลแก่คนที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้เป็นเกณฑ์
คนรับไร้ความสามารถ ในการสืบค้นความรู้	สอนให้บุคลากรมีความยืดหยุ่น ให้เวลาได้เรียนรู้ จ้างคนที่เปิดรับความคิดใหม่ได้
ความเชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งพิเศษสำหรับคนบางกลุ่มเท่านั้น	สร้างวิธีการเข้าถึงความรู้แบบไม่เรียงลำดับจากบนลงล่าง ชี้ให้เห็นว่าคุณค่าของความรู้สำคัญกว่าสถานะของคนที่เป็นแหล่งความรู้
ความไม่อดทนต่อความผิดพลาดหรือไม่ชอบขอความช่วยเหลือ	ยอมรับและให้รางวัลแก่ความผิดพลาดที่สร้างสรรค์ และการชอบทำงานร่วมกัน คนที่ไม่รู้อะไรเลยก็ไม่จำเป็นต้องเสียตำแหน่งหรือสถานะของตนเองไป

จากแนวคิดวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นวิธีการนำเอาความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวบุคคลและองค์กร มาผ่านกระบวนการทางสังคมเช่น การสอนงาน (Coaching) เป็นพี่เลี้ยง (Mentor) การจัดให้มีชุมชนแห่งการปฏิบัติ (Community of Practice) การจัดประชุมสัมมนา หรือการทำงานร่วมกัน เป็นต้น ซึ่งอาจเกิดระหว่างตัวบุคคล หรือกลุ่มได้ ผ่านช่องทางในการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ทั้งในช่องทางปกติ และช่องทางบนเครือข่ายออนไลน์

1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถือเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดย Swart and Wild (2000) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลความสามารถของบุคคลภายในองค์กรในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ว่าสามารถแบ่งออกเป็นปัจจัยต่างๆ 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น (Working with People) เกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางด้านสังคม ความรู้ และทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานและหัวหน้า

2. ด้านการบริหารการปฏิบัติงาน (Management of Work) เกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางด้านโครงสร้าง ความรู้ ทักษะที่ใช้ในการวางแผน จัดการ บริหาร และการควบคุมทรัพยากรเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรและความพึงพอใจของลูกค้า

3. ด้านประสิทธิภาพของบุคคล (Personal Effectiveness) เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ ทางด้านบุคคล ความรู้ ทักษะในการใช้จัดการตนเองเพื่อสร้างความมั่นใจในตนเอง และการควบคุมตนเองซึ่งหมายถึงการปรับเปลี่ยนและเปิดรับสิ่งใหม่ การสร้างแรงจูงใจและยอมรับผลที่เกิดขึ้น

4. ด้านความรู้และประสบการณ์ (Job Knowledge and Experience) เกี่ยวข้องกับสมรรถนะเฉพาะบุคคล รวมทั้งความรู้และทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล

โดย Swart and Wild (2000) นำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของ Swart and Wild (2000)

ประเภทของอุปสรรค	อุปสรรค
1. ตัวบุคคล	1.1 มีทัศนคติที่ว่าความรู้คืออำนาจ 1.2 ไม่ทราบว่าสิ่งที่ตนเองรู้มีประโยชน์กับคนอื่นหรือไม่ 1.3 ไม่ทราบว่าคนอื่นไม่รู้สิ่งที่ตนเองรู้ 1.4 ไม่เห็นประโยชน์ ไม่มีแรงจูงใจของการแลกเปลี่ยนความรู้ 1.5 ไม่มีเวลาและความมุ่งมั่นเพียงพอกับบุคคลที่ต้องการ
2. ส่วนรวม/โครงสร้าง	2.1 ยังไม่มีกระบวนการในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 2.2 ผู้บริหารไม่สนับสนุน 2.3 ระบบสารสนเทศไม่เอื้ออำนวย 2.4 ไม่มีระบบการยกย่องชมเชยหรือให้รางวัลแก่ผู้ที่แบ่งปันความรู้

ตารางที่ 2 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของ Swart and Wild (2000) (ต่อ)

ประเภทของอุปสรรค	อุปสรรค
3. ค่านิยม/วัฒนธรรมองค์กร	3.1 ไม่มีภาษากลางที่เข้าใจและใช้ร่วมกันได้ 3.2 มีการแข่งขันระหว่างหน่วยงานสูง 3.3 บุคลากรไม่ให้ความร่วมมือ ไม่เปิดเผย 3.4 ผู้บริหารไม่ยอมรับความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการลองสิ่งแปลกใหม่

Gibbert and Krause (2002 อ้างถึงใน สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2547) กล่าวว่า องค์กรส่วนใหญ่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จในการทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง สาเหตุเนื่องจากอุปสรรคต่างๆ และ Kang และคณะ (2004) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของพนักงาน แบ่งได้เป็น 3 มิติ มีดังนี้

1. มิติด้านองค์กร (Organizational Dimension) ได้แก่การฝึกอบรม ระบบการให้รางวัล และการสนับสนุนจากผู้นำ โดยส่งผลทางบวกต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. มิติด้านบุคคล (Individual Dimension) ตัวแบ่งที่ส่งผลได้แก่ การเปิดรับการติดต่อสื่อสาร โดยส่งผลทางบวกต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
3. มิติด้านคุณลักษณะทางความรู้ (Characteristics of Knowledge Dimension) ซึ่งไม่มีผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

นอกจากนี้ ยังกล่าวเพิ่มเติมว่า ความไว้วางใจส่งผลทางบวกต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการปฏิบัติงานของพนักงานได้เร็วขึ้น ซึ่ง Kim and Lee (2004) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของพนักงาน ได้แก่

1. ด้านวัฒนธรรม (Culture) ตัวแปรที่ส่งผลได้แก่ เครือข่ายทางสังคม โดยส่งผลทางบวกต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. ด้านโครงสร้าง (Structure) ตัวแปรที่ส่งผล ได้แก่ การนำเทคโนโลยีมาให้เกิดประโยชน์ โดยส่งผลทางบวกต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

Taylor and Wright (2004) ได้ศึกษาความพร้อมขององค์กรสู่ความสำเร็จในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของศูนย์บริการอนามัยในประเทศอังกฤษ จากการสำรวจจากผู้จัดการจำนวน 132 คน โดยแบ่งปัจจัยออกเป็น 3 ด้าน และวิเคราะห์ถดถอยพบว่า มีปัจจัยที่สามารถทำนายประสิทธิภาพของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่

1. ด้านสภาพขององค์กร (Organizational Climate) ตัวแปรที่ส่งผลได้แก่ การเปิดรับของผู้นำ และการเรียนรู้จากการผิดพลาด
2. ด้านการอำนวยความสะดวกและกระบวนการ (Infrastructure) ตัวแปรที่ส่งผล ได้แก่ ความพึงพอใจ ในการปรับเปลี่ยนกระบวนการ คุณภาพของข้อมูล
3. ด้านกลยุทธ์ที่ใช้สนับสนุน (Strategy Implementation) ตัวแปรที่ส่งผล ได้แก่ ทักษะคนติจากการดำเนินงาน การสร้างวิสัยทัศน์สำหรับการเปลี่ยนแปลง

1.4 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดเป็นขั้นตอนหนึ่งของการจัดการความรู้ ประกอบด้วยกระบวนการหลักๆ ได้แก่ การค้นหาความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแข่งขันแลกเปลี่ยนความรู้ และการเรียนรู้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2550) จำแนกกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ประเภทชัดแจ้ง (Explicit Knowledge)

1.1 การจัดเก็บความรู้และวิธีปฏิบัติเป็นเลิศในรูปแบบเอกสาร เป็นการจัดเก็บความรู้และข้อมูลขององค์กรในรูปแบบง่ายๆ เพื่อความสะดวกในการค้นหาและนำไปใช้ เช่น งานวิจัย ผลการสำรวจ ผลงานประจำปี ข้อมูลทางการตลาด เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วองค์กรควรมีการจัดทำฐานความรู้ของวิธีปฏิบัติเป็นเลิศเพื่อให้ผู้สนใจสามารถเข้ามาเรียนรู้ได้ ซึ่งการรวบรวมวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศอาจได้จากการทำการเทียบเคียง (Benchmarking) ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากผู้ที่ทำได้ดีที่สุดทั้งภายในและภายนอกองค์กร

1.2 การใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Story Telling) การใช้เทคนิคการเล่าเรื่องนี้เป็นวิธีการเผยแพร่สิ่งที่เราได้เรียนรู้มาให้แก่ผู้สนใจโดยต้องการสร้างความสมดุลระหว่างความน่าสนใจในการบรรยายเรื่องและเนื้อหาที่ต้องการสื่อ เช่น การใช้เทคนิคการเล่าเรื่องในประเด็นเกี่ยวกับนวัตกรรมขององค์กรโดยการนำเรื่องที่ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวมาผูกเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจและเผยแพร่ในองค์กร ทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่นและกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ที่มีระหว่างกันได้

1.3 สมุดหน้าเหลือง (Yellow Pages) แนวคิดนี้จะเหมือนกับสมุดโทรศัพท์หน้าเหลืองที่เราคุ้นเคยกัน แต่แทนที่เนื้อหาในสมุดจะบันทึกรายละเอียดของคนหรือสถานประกอบการต่างๆ สมุดหน้าเหลืองสำหรับการจัดการความรู้จะบันทึกแหล่งที่มาของความรู้ประเภทของความรู้ และผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านขององค์กร รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่สำคัญ เช่น ผลงานที่ผ่านมาและเรื่องที่เกี่ยวข้องเฉพาะทาง สมุดหน้าเหลืองในลักษณะนี้จะช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างคนที่ต้องการใช้

ข้อมูลที่มี เพื่อให้คนในองค์กรรู้ว่า มีข้อมูลอยู่ที่ใด และสามารถเข้าถึงข้อมูลนั้นๆ ได้อย่างไร สำหรับการบันทึกข้อมูลต่างๆ ในสมุดหน้าเหลืองนั้นสามารถทำได้ทั้งในรูปแบบเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ทั้งนี้สมุดหน้าเหลืองไม่จำเป็นจะต้องผูกติดกับเฉพาะบุคคลในองค์กรเท่านั้น แต่ยังสามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลภายนอกผ่านระบบเว็บไซต์ต่างๆ ได้ด้วย

1.4 ฐานความรู้ (Knowledge Bases) เป็นการเก็บข้อมูลความรู้ต่างๆ ที่องค์กรมีไว้ระบบฐานข้อมูลและให้ผู้ต้องการใช้ค้นหาข้อมูลความรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลาผ่านระบบอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต หรือระบบอื่นๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็วและถูกต้อง ทั้งนี้ในการทำฐานความรู้ (Knowledge Bases) ควรคำนึงถึงความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

2. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ประเภทฝังลึก (Tacit Knowledge)

2.1 การจัดตั้งทีมข้ามสายงาน (Cross-Functional Team) เป็นการจัดตั้งทีมเพื่อมาทำงานร่วมกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กำหนดขึ้นภายใต้ความเชื่อที่ว่าการทำงานในแต่ละเรื่องต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญจากหลายๆ ด้านมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทำงานร่วมกันจึงจะประสบความสำเร็จ การแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดความรู้ระหว่างทีมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น ซึ่งในการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดความรู้ระหว่างกันนั้น หัวหน้าที่ทีมควรมี การสร้างบรรยากาศที่ดีเพื่อช่วยให้มีความคุ้นเคยระหว่างกัน ทำให้ทุกคนเข้าใจและมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์เดียวกันสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อกัน และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือควรมีการจดบันทึกรวบรวมความรู้ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่มีการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันไว้ด้วย

2.2 Innovation & Quality Circles : IQCs เป็นกลุ่มที่พัฒนามาจากกลุ่ม QCs (Quality Circles) ซึ่งสมาชิกของกลุ่มจะมาจากต่างหน่วยงานหรือต่างระดับในองค์กรหรืออาจจะมาจากต่างองค์กรก็ได้ กลุ่ม IQCs จะรวมตัวกันเพื่อค้นหาวิธีการช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานต่างๆ การทำกลุ่ม IQCs นี้จะเป็นการระดมสมองเพื่อกำหนดแนวคิดต่างๆ ที่หลากหลายในการพัฒนาองค์กรตามหัวข้อเรื่องที่ตั้งไว้ และค้นหาทางเลือกที่ดีที่สุดช่วยแก้ปัญหาในการทำงานของหน่วยงาน หรือองค์กร ซึ่งในการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้กันต้องมีการจดบันทึกข้อมูลหรือความรู้ที่เกิดขึ้นรวมทั้งปัญหาและความสำเร็จที่เกิดขึ้นไว้ด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับทีมข้ามสายงานแล้ว จะมีความแตกต่างในเรื่องของสมาชิกกลุ่มที่สามารถรวมกันได้จากทั้งภายในและภายนอกองค์กร ในขณะที่สมาชิกทีมข้ามสายงาน จะมีเฉพาะคงในองค์กรเท่านั้น และเนื้อเรื่องของการทำทีมข้ามสายงาน จะเป็นเรื่องที่เฉพาะเจาะจงมากกว่า แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งสองวิธีต่างก็เป็นเทคนิคในการทำให้คนมาพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันเพื่อช่วยพัฒนาและปรับปรุงองค์กร

2.3 ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of practice : CoP) ชุมชนนักปฏิบัติเป็นกลุ่มคนที่มารวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ

เพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้น ส่วนใหญ่การรวมตัวกันในลักษณะนี้ มักจะมาจากคนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันหรือมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกันซึ่งความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกันจะเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยชุมชนนักปฏิบัติจะมีความแตกต่างจากการจัดตั้งทีมงาน เนื่องจากเป็นการร่วมกันอย่างสมัครใจเป็นการเชื่อมโยงสมาชิกเข้าด้วยกันโดยกิจกรรมทางสังคม ไม่ได้มีการมอบหมายงานเฉพาะหรือเป็นโครงการ แต่จะเลือกทำในหัวข้อเรื่องที่นำเสนอใจร่วมกันเท่านั้น การทำชุมชนนักปฏิบัติจะมีระยะเวลาในการเริ่มต้นและสิ้นสุดโดยหากสมาชิกในกลุ่มหมดความสนใจหรือบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันแล้วกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติใหม่ๆ จะขึ้นมา ทั้งนี้ระหว่างที่อยู่ร่วมกันควรมีการบันทึกสิ่งที่เรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วย อย่างไรก็ตามแม้ ชุมชนนักปฏิบัติจะเกิดขึ้นโดยการรวมตัวของสมาชิกที่สนใจร่วมกันและจัดการกันเองแต่ก็ต้องมีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนเพื่อให้การทำยั่งยืนในระดับหนึ่งเช่นควรมีการยกย่องชมเชยให้การยอมรับกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติจากผู้บริหารขององค์กร ควรสนับสนุนให้การสื่อสารระหว่างสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว พยายามชักจูงหรือทำให้สมาชิกเห็นประโยชน์ในการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน ให้แรงจูงใจหรือรางวัลสำหรับสมาชิกที่ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเป็นตัวอย่างแก่คนอื่นๆต่อไป รวมทั้งควรส่งเสริมให้ มีชุมชนนักปฏิบัติการเติบโตขยายตัว

2.4 ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) ระบบพี่เลี้ยงเป็นวิธีการถ่ายทอดความรู้แบบตัวต่อตัว จากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์มากกว่า ไปยังบุคลากรรุ่นใหม่ หรือ ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์น้อยกว่า ซึ่งระบบพี่เลี้ยงเป็นวิธีการหนึ่งในการสอนงานและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ผู้ที่เป็นพี่เลี้ยงนอกจากจะให้คำปรึกษาในด้านการทำงานแล้ว ยังเป็นที่ปรึกษาในเวลามีปัญหาหรือสับสนที่สำคัญ พี่เลี้ยงจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องพฤติกรรม จริยธรรม และการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร

2.5 การสับเปลี่ยนงาน (Job Rotation) และการยืมตัวบุคลากรมาช่วยงาน (Secondment) การสับเปลี่ยนงานเป็นการย้ายบุคลากรไปทำงานในหน่วยงานต่างๆซึ่งอาจอยู่ภายในสายงานเดียวกัน หรือข้ามสายงานเป็นระยะๆ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ของทั้งสองฝ่าย ทำให้ผู้ถูกย้ายเกิดการพัฒนาทักษะที่หลากหลายมากขึ้นสำหรับการยืมตัวบุคลากรมาทำงานชั่วคราวนั้นเป็นการย้ายบุคลากรระดับบริหารหรือบุคลากรที่มีความสามารถสูงไปช่วยทำงานในหน่วยงานข้ามสายงานหรือหน่วยงาน เพื่อให้ผู้ถูกยืมตัวถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของตนเองให้หน่วยงาน เป็นการกระจายความรู้ที่ได้ผลในระยะสั้น ในขณะที่เดียวกันผู้ถูกยืมตัวก็ได้เรียนรู้จากบุคลากรในหน่วยงานอื่น ซึ่งสามารถนำมาพัฒนางานของตนเองหรือสร้างความรู้ใหม่ๆได้

2.6 เวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Forum) การจัดการประชุมหรือกิจกรรมอย่างเป็นทางการจะเป็นกิจจะลักษณะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นเวทีให้บุคลากรในองค์กรมีโอกาสพบปะพูดคุยกัน เป็นอีกวิธีหนึ่งซึ่งสามารถกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันได้ซึ่งอาจทำได้ในหลายลักษณะ เช่น การสัมมนา และการประชุมทางวิชาการที่จัดอย่างสม่ำเสมอวิธีการที่กล่าวมาข้างต้น เป็นวิธีการหลักๆ เกี่ยวกับกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่องค์กรสามารถเลือกใช้หรือหรือผสมผสานวิธีการเหล่านั้นเข้าด้วยกัน เพื่อสอดคล้องกับความต้องการวิธีการทำงาน และพัฒนาองค์กร เพื่อให้เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างทั่วถึงทั้งองค์กร

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า 1) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ประเภทชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ควรใช้กิจกรรมการจัดเก็บความรู้และวิธีปฏิบัติเป็นเลิศในรูปแบบเอกสาร การใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Story Telling) สมุดหน้าเหลือง (Yellow Pages) ฐานความรู้ (Knowledge Bases) และ 2) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ประเภทฝังลึก (Tacit Knowledge) ควรใช้กิจกรรมการจัดตั้งทีมข้ามสายงาน (Cross-Functional Team) กิจกรรม Innovation & Quality Circles (IQCs) ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of practice : CoP) ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) การสับเปลี่ยนงาน (Job Rotation) และ เวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Forum)

ตอนที่ 2 เทคโนโลยีสำหรับการจัดการความรู้

เทคโนโลยีสำหรับการจัดการความรู้ เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการกระจายความรู้ ถ่ายทอดความรู้ให้สามารถดำเนินการได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถช่วยในการจัดเก็บและดูแลข้อมูล องค์ความรู้ที่มีอยู่เป็นจำนวนมากได้อย่างสะดวกทำให้ สังคมเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นสารสนเทศ ซึ่งจากการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ตำราทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งเทคโนโลยีสำหรับการเรียนรู้ได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ 1) เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 2) เทคโนโลยีสำหรับการทำงานร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ณัฐสิตา ศิริรัตน์ (2551) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง เพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมสำหรับบุคลากรทางการศึกษา และนำเสนอเทคโนโลยีในการจัดการความรู้เพื่อค้นหาเทคโนโลยีบนเครือข่ายที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. อินเทอร์เน็ต (Internet) อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งความรู้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก โปรแกรมค้นหาช่วยในการค้นหาข้อมูลและความรู้ที่ต้องการจากอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว ในการจัดการความรู้แล้ว อินเทอร์เน็ตกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นหาข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้นหาจากคำสำคัญในฐานทรัพยากรต่างๆ ดังเห็นได้จากมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกมีระบบฐานทรัพยากร สนับสนุนการศึกษาและวิจัยจำนวนมาก นอกจากนี้อินเทอร์เน็ตช่วยให้การแลกเปลี่ยนความรู้ทำได้รวดเร็วและง่าย อินเทอร์เน็ตช่วยในการกระจายความรู้ในกลุ่มเป้าหมายที่กว้างมากขึ้น อินเทอร์เน็ตช่วยลดปัญหาและข้อจำกัดในเรื่องของระยะทาง เช่น สามารถแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) หรือกระดานสนทนา (Web board) กับกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจงหรือกับบุคคลทั่วไปก็ได้ (สมชาย นำประเสริฐชัย, 2546)

2. ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า E-mail (Electronic mail) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร โดยใช้ชื่อความเป็นหลักในลักษณะของการสื่อสารแบบไม่ประสานเวลา โดยในระยะเริ่มแรกไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์มีจุดมุ่งหมายไปที่การแก้ปัญหาเรื่องระยะทางและเวลาในการติดต่อสื่อสารให้มีความสะดวกขึ้น รวดเร็วมากขึ้น และสามารถลดค่าใช้จ่ายสำหรับการสื่อสารในระยะไกลทั้งในประเทศและต่างประเทศ กล่าวคือ เมื่อผู้ส่งส่งจดหมายไปยัง E-mail address ของผู้รับซึ่งอยู่ห่างออกไป ผู้รับสามารถรับข้อความนั้นได้ทันที และสามารถโต้ตอบหรือส่งข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้รับทันทีเช่นกัน นอกจากนี้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ยังช่วยอำนวยความสะดวกในกรณีที่ผู้ส่งต้องการส่งจดหมายหรือข้อมูลให้แก่ผู้รับที่หลายๆคนก็สามารถทำได้โดยง่ายต่อมาพัฒนาการของไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ถูกนำมาใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร โดยจัดกลุ่มผู้รับตามกลุ่มงานหรือสายบังคับบัญชาในลักษณะที่เรียกว่า E-mail Loop www.google.com ได้พัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารด้วยไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อมโยงบริการและทรัพยากรต่างๆ ที่สนับสนุนความร่วมมือในการทำงาน โดยเพิ่มเติมในส่วนในส่วนที่เรียกว่า Docs and Spreadsheets ที่ประกอบด้วยการจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับกลุ่มสมาชิกที่เรียกว่า Collaborators เพื่อช่วยในการตรวจสอบแก้ไขหรือให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องนั้นๆ และสามารถทำการเผยแพร่บน Internet โดยระบบจะทำการกำหนดที่อยู่เฉพาะที่เรียกว่า URL ให้กับข้อมูลนั้นบนเว็บไซต์ของ Google.com นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงให้ผู้ใช้งานสามารถสร้างบล็อกของตนเองเพื่อจัดส่งข้อมูลที่จัดทำขึ้นและผ่านการตรวจสอบหรือเห็นชอบจากสมาชิกเพื่อทำการเผยแพร่ได้อีกทางหนึ่งด้วย

ผลการวิเคราะห์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือทำงานร่วมกันบนไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นวิธีการใหม่ที่กล่าวได้ว่ามีความครอบคลุมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการติดต่อสื่อสารแบบใช้ชื่อความเป็นหลัก นอกจากนี้ด้วยการเพิ่มเติมในส่วนของการอำนวยความสะดวกในการส่งข้อมูลที่เขียนขึ้นเผยแพร่ผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ด้วยระบบของโปรแกรม และการเชื่อมโยงสู่การสร้างบล็อกโดยอาศัยทรัพยากรของ Blogger.com และการถ่ายโอนข้อมูลจาก Google Docs & Spreadsheets ช่วยให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์สามารถกระจายสู่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว โดยผู้อ่านสามารถศึกษาข้อมูลที่ออนไลน์ขึ้นไปไว้บนอินเทอร์เน็ตหรือจากบล็อกได้ทันที อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามผู้ใช้งานไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ของ Google.gmail.com พบว่า ผู้ใช้บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่าปัจจุบัน Google ได้พัฒนาช่องทางของการทำงานร่วมกันบนลักษณะดังกล่าว สำหรับผู้ใช้ที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้หรือทำงานร่วมกันทางทรัพยากรและบริการของ Google.gmail.com ส่วนใหญ่จะเป็นอาจารย์ นักศึกษา หรือนักวิชาการ ซึ่งแสวงหาเครื่องมือบนเครือข่ายที่ช่วยในการเรียนรู้หรือทำงานร่วมกันในกลุ่มผู้ที่ปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกัน โดยการแนะนำหรือบอกต่อกันไปในกลุ่มผู้ใช้งานไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้ว ก็จะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคคลและองค์กรต่อไป

3. กระดานสนทนา (Web board) กระดานสนทนาเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายแบบไม่ประสานเวลาซึ่งมีการนำมาใช้ในเว็บไซต์ขององค์กรต่างๆ เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรภายใน หรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยงานด้านการศึกษาที่มีบุคลากรกระจายกันอยู่ทั่วประเทศ ด้วยจุดเด่นของกระดานสนทนาเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่งของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกระดานสนทนา ดำเนินไปลักษณะของการกำหนดหัวข้อสำหรับการแลกเปลี่ยน เรียกว่า หัวข้อกระทู้ หมายถึง หัวข้อที่ต้องการพูดคุยสนทนา โดยอาจเป็นคำถามปลายเปิด หรือข้อความที่ขอความคิดเห็นจากผู้เข้าชม เพื่อให้ผู้ที่สนใจในเรื่องนั้นๆ เข้ามาร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีความหลากหลายในหมวดประเภทที่ได้นำมาสนทนากันบนกระดานสนทนา เช่น หมวดเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ หมวดเกษตร หมวดอาชีพอิสระ หมวดสังคมและการเมือง เป็นต้น

ผลวิเคราะห์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกระดานสนทนา พบว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระดานสนทนา มีลักษณะแบบไม่เป็นทางการมากนัก อย่างไรก็ตามการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ลักษณะนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการแสวงหาคำตอบหรือวิธีการในการแก้ปัญหาบางประการได้เป็นอย่างดี เนื่องจากกระดานสนทนาจะเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปกำหนดกระทู้ หรือข้อความขึ้นเองได้ ซึ่งจากการสำรวจกระดานสนทนาในเว็บไซต์ต่างๆ ผู้วิจัยพบว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะนี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ส่วนใหญ่ของบุคคลที่เข้าร่วมตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นมักเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี หรือเป็นผู้เคยประสบปัญหาในลักษณะเดียวกันมาก่อน ซึ่งลักษณะเช่นนี้พบได้มากในหมวดความรู้ประเภทคอมพิวเตอร์ หมวดเกมส์ เป็นต้น นอกจากนี้ ระบบการจัดการคำถามและคำตอบในฐานะข้อมูลของกระดานสนทนายังช่วยให้ผู้ที่สนใจสามารถเรียกดูข้อมูลต่างๆ ที่ตรงกับความสนใจและความต้องการได้ตลอดเวลา

4. บล็อก (Blog) มาจากศัพท์คำว่า WeBlog บางคนอ่านอ่านคำๆนี้ว่า WeBlog บางคนอ่านว่าเว็บบล็อก (Weblog) แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ทั้งสองคำบ่งบอกถึงความหมายเดียวกัน ว่าเป็นบล็อก (Blog) โดยความหมายของคำว่าบล็อก ก็คือการบันทึกบทความของตนเอง (Personal Journal) ลงบนเว็บไซต์ โดยเนื้อหาของบล็อกนั้นจะครอบคลุมได้ทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวส่วนตัว หรือเป็นบทความเฉพาะด้าน จุดเด่นที่ทำให้บล็อกเป็นที่นิยมก็คือ ผู้เขียนสามารถบันทึกเพื่อเล่าเรื่องราวข่าวสาร ความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ในสิ่งที่สนใจ เป็นการถ่ายทอดสิ่งที่ถูกบันทึกไว้ในสมอง ออกเป็นตัวหนังสืออย่างมีอิสระทางความคิดในรูปแบบที่เป็นตัวของตัวเอง ช่วยอำนวยความสะดวกในการดึงความรู้ที่ฝังลึกออกมาได้ ได้รับรู้ถึงความเป็นผู้รู้ของตนเอง หรือในมุมกลับกัน ผู้เขียนบางคนอาจตระหนักว่าตนเองมีความรู้ด้านนั้นอยู่ แต่ความรู้ดังกล่าวไม่เคยถูกเรียบเรียงหรือหาเหตุผลสนับสนุนต่อยอดความถูกต้องของรู้นั้นให้เพิ่มมากขึ้น

แนวคิดของการใช้ประโยชน์จากบล็อกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สามารถสื่อสารหรือแลกเปลี่ยนความคิดระหว่างผู้เขียนบล็อกและผู้อ่านบล็อกเป็นกลุ่มเป้าหมายหรือที่สนใจเนื้อหาของบล็อกนั้นๆผ่านทางระบบ Comment ของบล็อกนั่นเอง การเขียนบล็อกและอนุญาตให้ผู้อ่านแสดงความคิดเห็นต่อความคิดเห็นต่อความรู้ที่ผู้เขียนถ่ายทอดลงไปบล็อก และผู้เขียนได้เขียนโต้ตอบต่อความคิดเห็นนั้นๆไปเรื่อยๆ ในลักษณะของการสนทนาเพื่อหาความแตกฉานในตัวความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ซึ่ง จันทวรรณ น้อยวรรณ (2548 อ้างถึงใน ญัฐฐิตา ศิริรัตน์ ,2551) กล่าวว่า การเขียนและอ่านบล็อกเป็นวิธีการค้นหาความรู้ และช่วยให้ค้นพบผู้มีความรู้ความชำนาญในด้านต่างๆ ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโดยการเขียนบล็อกที่อ้างอิงโดยบล็อกอื่นๆโดยเชื่อมโยงบทความหรือบันทึกนั้นๆ หรือการร่วมเป็นสมาชิกของบล็อกชุมชน หรือ การอ่านบทความในบล็อกที่มีการแสดงความคิดเห็น ได้ตอบกันก็ล้วนเป็นการช่วยให้ค้นพบแหล่งค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ ได้โดยง่าย ในปัจจุบันระบบบล็อกถือว่าเป็นเครื่องมือที่เสริมสร้างประสิทธิภาพในการเล่าเรื่องที่ได้รับการยอมรับกันอย่างแพร่หลาย

ผลการวิเคราะห์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบบล็อก พบว่า ลักษณะของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยบล็อกนั้นจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีกลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน ร่วมกันเป็นผู้เขียนหรือผู้อ่านบล็อก มีการแสดงความคิดเห็น การตั้งคำถามการตอบคำถาม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งลักษณะการแลกเปลี่ยนเชิงวิชาการเช่นนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในชุมชนบล็อกหลายแห่ง เช่น บล็อกของ Gotoknow.com เป็นต้น ด้วยคุณลักษณะของบล็อกที่สนับสนุนการเข้าถึงความรู้ได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว โดยเมื่อผู้เขียนบล็อกมีการเพิ่มเติมหรือแก้ไขนั้นมาใส่ไว้ในไฟล์ด้วยทันที ด้วยลักษณะเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่มีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน (Update) อยู่เสมอ อีกทั้งข้อมูลความรู้ที่สร้างไว้บนบล็อกนั้น นักเขียนบล็อกส่วนใหญ่มักเป็นนักปฏิบัติที่มีการประสบการณ์และความรู้ในเรื่องที่เขียน

ทำให้ข้อมูลจากบล็อกเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ สามารถใช้เป็นแหล่งความรู้สำหรับการศึกษาหรืออ้างอิงได้ และเป็นเครื่องมือที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน

5. โปรแกรมสนทนา (Chat) โปรแกรมสนทนา (Chat) เป็นการแสดงความคิดเห็นในเวลาเดียวกัน เหมือนการสนทนากันซึ่งหน้า หรือคล้ายกับการคุยทางโทรศัพท์ ซึ่งมีความน่าสนใจและสามารถแสดงความคิดเห็นเมื่อต้องการ แต่ใจความที่ได้จากการสนทนาลักษณะนี้จะไม่เหมาะสมนักเมื่อนำมาใช้ในด้านการศึกษา เพราะว่าการสนทนาลักษณะนี้จะเป็นการตอบกลับทันที ไม่ได้ใช้การวิเคราะห์ หรือการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนก่อนแสดงความคิดเห็นลงไป อีกทั้งโครงสร้างการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ได้มีการจัดไว้ ทำได้ยากต่อการแสดงความคิดเห็นลงไป อีกทั้งโครงสร้างการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ได้มีการจัดไว้ ทำได้ยากต่อการแสดงความคิดเห็น ดังนั้นทางด้านการเรียนการสอนแล้ว การใช้ Chat อาจจะไม่มีความคุ้มค่าเท่าไรหรอก แต่สำหรับการสร้างชุมชนออนไลน์แล้ว Chat จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ได้ดี โดยเฉพาะกับลักษณะการสนทนาแบบซึ่งหน้ากับการเรียนการสอนทางไกลดังนั้น หากโรงเรียนต้องการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านโปรแกรมสนทนา (Chat) จะต้องมีการกำหนดตารางเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการสนทนาสำหรับสมาชิกครู ซึ่งมีการแบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่มเล็ก เพราะหากมีการร่วมสนทนาที่ละมากๆ อาจทำให้ยากต่อการควบคุม นอกจากนี้ ในการจัดกิจกรรมสนทนา ควรกำหนดหัวข้อเรื่องในการสนทนา ควรแจ้งให้ครูผู้ร่วมสนทนาทราบล่วงหน้า เพื่อจะได้เตรียมตัวเข้าร่วมบทสนทนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ดำเนินรายการหลักควรนำประเด็นหรือหัวข้อที่ต้องการให้ครูแสดงความคิดเห็นเสนอขึ้นไว้บนกระดานสนทนา และกระตุ้นให้ครูแต่ละคน ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หรือร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นนั้นๆ

6. โทรศัพท์ (Telephone) โทรศัพท์ เป็นเครื่องมือสื่อสารสำคัญหนึ่งที่มีใช้กันมานานจนอาจกล่าวได้ว่ากลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตประจำวันของเรา เพราะช่วยในการติดต่อสื่อสาร มีความสะดวกรวดเร็ว แม้ผู้สนทนาตามปกติตรงที่มีได้มีการเผชิญหน้ากันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง (บุริรัตน์ รอดทิพย์ ,2544) ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โทรศัพท์จึงมีการพัฒนารูปแบบการใช้งานอย่างต่อเนื่องตั้งแต่โทรศัพท์บ้านไปจนถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่ ในกรณีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตขัดข้อง หรือในขณะที่สมาชิกไม่ได้เข้าสู่ระบบเครือข่าย การใช้โทรศัพท์จะสนับสนุนในเรื่องของการปรึกษาปัญหา การแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศ แจ้งข่าวสาร นัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น ด้วยคุณลักษณะดังกล่าวโทรศัพท์จึงอยู่ในอันดับต้นๆ ของการใช้เป็นเทคโนโลยีการสื่อสาร

2.2 เทคโนโลยีสำหรับการทำงานร่วมกันเพื่อการเรียนรู้

เทคโนโลยีนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สนับสนุนให้การจัดการความรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการจัดเก็บข้อมูล การจัดการโครงสร้างการค้นคืน

ความรู้ การเคลื่อนย้าย และการกระจายความรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วซึ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติบนเครือข่าย ดังนี้

ภราดร จินดาวงศ์ (2549) กล่าวว่า เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ สามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร (communication technology) เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยทำให้การเข้าถึงความรู้ ทำได้ง่ายสะดวก รวดเร็ว น่าสนใจ โดยอาจเป็นอินเทอร์เน็ต หรืออินทราเน็ต

1. เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานร่วมกัน (collaboration technology) เป็นเทคโนโลยีที่สมาชิกสามารถประสานการทำงานกันได้ โดยอาจใช้ข้อมูลร่วมกัน เช่น groupware, web board, weblog เป็นต้น โดยเฉพาะ web blog ซึ่งเป็นเว็บไซต์ชนิดหนึ่งที่มีอยู่บนอินเทอร์เน็ต และกำลังเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจของนักจัดการความรู้ แนวคิดของ web blog คือ การให้สมาชิกได้เขียนความรู้ใส่เข้าไปในบล็อกของตนเอง โดยอาจจะเล่าเรื่องหรือเล่าประสบการณ์ต่างๆที่มี ซึ่งความรู้เหล่านี้จะถูกเผยแพร่ไปยังสมาชิกคนอื่นๆ โดยอาจผ่านหน้าจอหลักของเว็บไซต์หรือจากการสืบค้นของสมาชิกอื่น

2. เทคโนโลยีสำหรับการจัดเก็บ (storage technology) เป็นเทคโนโลยีที่จะช่วยในการจัดเก็บข้อมูลเป็นเสมือนคลังความรู้ เช่น data warehouse เป็นต้น

ข้อดีของการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการความรู้ ได้แก่

1. ความยืดหยุ่นของเวลา สามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็วและคล่องตัว ทั้งผู้ที่ต้องการนำเสนอความรู้ และผู้ที่นำเอาความรู้ไปใช้

2. การกำหนดสิทธิในการเข้าถึงความรู้ สามารถจัดกลุ่มของผู้ใช้ความรู้ให้มีสิทธิที่จะสร้างหรือนำความรู้ใดไปใช้โดยง่าย ช่วยให้การกำหนดกลุ่มผู้ใช้ความรู้มีความชัดเจน

3. การสื่อสารหรือจัดสาระความรู้ให้น่าสนใจ ด้วยเทคโนโลยีที่ช่วยทำให้การพัฒนาวิธีการนำเสนอทำได้หลากหลาย ทั้งตัวอักษร ภาพประกอบ หรือภาพเคลื่อนไหวที่มีเสียงบรรยาย จะทำให้ความรู้ที่สร้างเกิดความน่าสนใจและเข้าใจง่ายขึ้น

4. การติดตามผลความรู้ สามารถตรวจนับหรือมองเห็นได้ถึงพฤติกรรมของผู้ใช้ความรู้ การวิเคราะห์ความรู้ในแต่ละเรื่องว่ามีการอ่าน แลกเปลี่ยน หรือนำมาใช้ ทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงได้ง่าย

ข้อจำกัดของการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการความรู้ ได้แก่

1. ความไม่คุ้มค่าของการลงทุนที่ค่อนข้างสูงจากการนำเทคโนโลยีมาใช้แต่คนในองค์กรยังคงมีพฤติกรรมเดิมๆในการทำงาน ไม่นำเอาเทคโนโลยีที่ลงทุนมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่

2. ความรู้ที่ฝังลึกในตัวคน (Tacit Knowledge) อาจไม่สามารถเอาเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือมารช่วยอธิบายได้

เมื่อพิจารณาถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ ฌุสสิตา ศิริรัตน์ (2551) ได้นำเสนอสภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นสิ่งสำคัญซึ่งส่งผลถึงการเรียนรู้โดยตรง ในการเรียนรู้บนเครือข่ายคอมพิวเตอร์จะมีลักษณะการเรียนรู้ องค์ประกอบของการเรียนรู้ ดังสรุปในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงลักษณะการเรียนรู้และองค์ประกอบของการเรียนรู้บนเครือข่าย

ลักษณะการเรียนรู้	องค์ประกอบการเรียนรู้	การนำไปใช้
การปฏิสัมพันธ์	Internet, hyperlink, browser, provider, authoring program, การออกแบบการเรียนการสอน	ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและผู้อื่นเป็นแหล่งข้อมูลในลักษณะ online, ผู้สอนอยู่ในฐานะผู้อำนวยการให้ความสะดวกซึ่งสามารถเตรียมการสนับสนุน การตอบสนองการสอนให้คำแนะนำทั้งในลักษณะการสื่อสารในเวลาเดียวกันและการสื่อสารต่างเวลากัน
มัลติมีเดีย	Browser, authoring program, web-based conferencing tools	สามารถออกแบบให้อยู่ในรูปแบบการเรียนรู้ที่มีลักษณะมัลติมีเดีย เช่น ตัวหนังสือ กราฟิก เสียง ผู้เรียนสามารถใช้ในลักษณะพีพริอทัศน์ความรู้การปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญทั่วโลก
ระบบเปิด	Internet and World Wide Web	ผู้เรียนเป็นอิสระในการเลือกสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ไปด้วย
การสืบค้น	Search engine, gophers	ผู้เรียนสามารถสืบค้นสิ่งต่างๆ ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในการเรียน และสามารถเชื่อมโยงไปยัง web site อื่นๆ ได้
อิสระในเรื่องระยะทางและเวลาเข้าถึงข้อมูลในลักษณะ global	Internet and World Wide Web คอมพิวเตอร์, โมเด็ม, การเชื่อมโยง, internet service provider, server	ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้จากทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นเวลาใดก็ตามสามารถเข้าถึงข้อมูลและแหล่งความรู้ทั่วโลกได้โดยบนเว็บ
มีความเป็นสาธารณะ	ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์, กลุ่มข่าว	Web สามารถเตรียมให้ผู้เรียนอยู่ในลักษณะของการเผยแพร่ซึ่งอยู่ในลักษณะ global audiences ซึ่งรูปแบบอาจเป็นเนื้อหาข้อคิดเห็นหรือการอภิปรายในการเรียนการสอน ซึ่งการใช้สื่อประเภทนี้จะกระตุ้นความสนใจต่อผู้รับซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งอยู่ในลักษณะ global educational community

ตารางที่ 3 แสดงลักษณะการเรียนรู้และองค์ประกอบของการเรียนรู้บนเครือข่าย (ต่อ)

ลักษณะการเรียนรู้	องค์ประกอบการเรียนรู้	การนำไปใช้
มีความเป็นรูปแบบเดียวกันหมด	Internet and World Wide Web	มีความเป็นรูปแบบเดียวกันหมด ทั้งการสร้างเอกสารบนเว็บ ภาษาในการสร้างชิ้นงาน ลักษณะของการเรียนรู้ (เช่น ผู้เรียนสามารถเลือกเนื้อหาข้อมูลต่างๆ ที่สนับสนุนในการเรียนการสอน)
แหล่งข้อมูลอยู่ในลักษณะ online	Internet and World Wide Web	เว็บจะเตรียมในเรื่องการเข้าถึงข้อมูลที่มีอยู่อย่างไม่จำกัดได้ทันทีที่ต้องการ และมักมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ซึ่งข้อมูลจะมีความเป็นพลวัต
การแพร่กระจาย	Internet tools, การเชื่อมฐานข้อมูล, server, CD-ROM	ข้อมูลบนเว็บสามารถแพร่กระจายได้เนื่องจากไม่มีศูนย์กลางในการควบคุมข้อมูล ซึ่งเว็บสามารถจะเอื้อต่อการใช้มัลติมีเดียต่างๆ ซึ่งง่ายต่อผู้ใช้
การปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม	Internet and World Wide Web	การเรียนบนเว็บเตรียมในเรื่องการสื่อสารแบบ online ได้ทั่วโลก ผู้เรียนจะใช้ประโยชน์จากการรับรู้ซึ่งนอกจากในรูปแบบของมัลติมีเดียแล้ว ยังเป็นการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมได้อีกด้วย
พบผู้เชี่ยวชาญได้หลากหลายสาขา	Internet and World Wide Web	การเรียนบนเว็บเป็นเครื่องมือที่มีความได้เปรียบในการที่สามารถเตรียมผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขา ซึ่งจะเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี
ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งต่างๆ	Internet and World Wide Web	สามารถเข้าถึง Hardware และ Software ต่างๆ ได้บนเว็บ เพราะบริษัทผู้ผลิตมักมี website เป็นของตนเอง และเราสามารถหาโปรแกรมประยุกต์การใช้งานจาก free download ได้ และบริษัทเหล่านี้ อาจจะผลิตพัฒนาและสนับสนุนในด้านการศึกษา
การควบคุมผู้เรียน	Hardware, software, authoring program, การเชื่อมโยง, การออกแบบการสอน	เว็บเป็นสิ่งที่สามารถให้ผู้เรียนควบคุมตนเองว่าจะเรียนอะไรและอย่างไรโดยมีตัวเลือกหลากหลายทั้งในเรื่องของเวลา การตอบกลับสื่อการสอน รูปแบบการเรียน

ตารางที่ 3 แสดงลักษณะการเรียนรู้และองค์ประกอบของการเรียนรู้บนเครือข่าย (ต่อ)

ลักษณะการเรียนรู้	องค์ประกอบของการเรียนรู้	การนำไปใช้
มีความสะดวก	Internet tools,การเชื่อมโยง Browsers,Internet service Provider	การเรียนบนเว็บสามารถให้ความสะดวกต่อผู้ใช้สามารถลงทะเบียนเรียนเนื้อหา ทำวิจัยและติดต่อกับผู้สอนได้อย่างสะดวก ผู้สอนก็สามารถปรับปรุงเนื้อหาสื่อการสอนและให้คำแนะนำต่างๆแก่ผู้เรียนได้การสื่อสารในเวลาเดียวกันและต่างเวลา และผู้บริหารสามารถบริหารในส่วนของการลงทะเบียนการตัดเกรดบน Internet
การค้นพบตัวเอง	Internet and World Wide Web	WBI จะเตรียมในเรื่องการเชื่อมโยงไปยังwebsite ต่างๆได้ตลอดเวลาตามที่ต้องการเพื่อเข้าสู่แหล่งข้อมูลเพื่อทำการทดสอบและได้รับผลนั้นบนinternet ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่เอื้อให้ผู้เรียนประเมินตนเองและสภาพแวดล้อมทางการเรียนว่าตนเองเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและการเรียนรู้อย่างไรบนinternet
ง่ายต่อการใช้งาน	ระบบการสำรวจแบบซีและคลิก การปฏิสัมพันธ์กับหน้าจอ การใช้ระบบสืบค้นการเชื่อม Browsers	การออกแบบบนเว็บจะสนับสนุนการให้ผู้เรียนแบบมีส่วนร่วม เกิดความอยากรู้และสำรวจสืบค้นข้อมูลที่ไม่รู้นั้นให้กระจ่าง
สนับสนุนในการตอบปัญหาต่างๆแบบ online	ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มข่าว	การเรียนบนเว็บจะสนับสนุนการให้ผู้เรียนแบบมีส่วนร่วม เกิดความอยากรู้และสำรวจสืบค้นข้อมูลที่ไม่รู้นั้นให้กระจ่าง
ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในสภาพที่เป็นจริง	Internet and World Wide Web	การเรียนบนเว็บสามารถออกแบบให้สนับสนุนต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามสภาพที่เป็นจริงสิ่งที่มีอยู่จริง ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากแหล่งต่างๆทั่วโลก
มีระบบรักษาความปลอดภัย	Browsers,Internet service Provider	ผู้สอนหรือผู้สร้างการเรียนบนเว็บสามารถออกแบบให้มิให้สนับสนุนในการเข้าถึงข้อมูลของผู้เรียนที่ได้ลงทะเบียน
เป็นการรักษาสภาพแวดล้อม	Internet and World Wide Web	การใช้การเรียนบนเว็บของผู้เรียนจากแหล่งต่างๆทำให้ไม่ต้องเดินทางมาสถานศึกษา

ตารางที่ 3 แสดงลักษณะการเรียนรู้และองค์ประกอบของการเรียนรู้บนเครือข่าย (ต่อ)

ลักษณะการเรียนรู้	องค์ประกอบการเรียนรู้	การนำไปใช้
ประหยัดค่าใช้จ่าย	Internet and World Wide Web	การเรียนบนเว็บเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายทั้งผู้สอนและผู้เรียนในด้านเอกสารสิ่งพิมพ์ ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกได้ตามอัธยาศัยในการเลือกจะรับรู้เนื้อหาภายใต้วัตถุประสงค์การสอน
ง่ายต่อการพัฒนาและการบำรุงรักษา	Authoring tools HTML Server	ภาษาปกติในการเขียน WBI คือ HTML ซึ่งง่ายต่อการเรียนรู้ การพัฒนาและการบำรุงรักษาก็ไม่ยุ่งยาก สามารถปรับปรุงให้มีความทันสมัยสามารถ download ข้อมูลต่างๆได้และการเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลภายนอกซึ่งเป็นข้อได้เปรียบยิ่งของเครื่องมือ
สนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน	Internet tools การออกแบบการเรียนการสอน	การเรียนแบบร่วมมือเป็นร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนในการเรียนรู้สิ่งต่างๆผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น อภิปรายซักถามปัญหาการติดต่อสื่อสารซึ่งเป็นข้อได้เปรียบยิ่งของเครื่องมือ
สนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน	Internet tools การออกแบบการเรียนการสอน	การเรียนแบบร่วมมือเป็นการร่วมมือระหว่างผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น อภิปรายซักถามปัญหาการติดต่อสื่อสารซึ่งจะทำให้เกิดการคิดระดับสูง
สภาพแวดล้อมที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ	โฮมเพจ คอมพิวเตอร์ โมเด็ม Server	ทางการและไม่เป็นทางการ โดยแบบที่เป็นทางการนั้น ผู้เรียนที่เรียกว่า Cyber Lectures ส่วนแบบที่ไม่เป็นทางการนั้น ผู้เรียนจะเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ซึ่งจะมีอภิปราย การเล่าเหตุการณ์ต่างๆของผู้เรียนหลังการเรียนแบบเป็นทางการ

จากการศึกษาประเภทของเทคโนโลยีสำหรับการจัดการความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้วิจัยสามารถสรุปประเภทของเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ 2 ประเภท ได้แก่

1. เทคโนโลยีในการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน (Communication and Collaboration Tools) ประกอบด้วย เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ระบบฐานความรู้ โปรแกรมสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) กระดานสนทนา (Web board) การสนทนาด้วยข้อความและเสียง (Chat) บล็อก (Blog) วิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conference)

2. เทคโนโลยีในการสำรวจหรือสืบเสาะแสวงหาความรู้ (Discovery Tools) ประกอบด้วย การเชื่อมโยงผู้เชี่ยวชาญบนเครือข่าย เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) กระดานสนทนา (Web board) บล็อก (Blog) และโปรแกรมสำหรับสืบค้นบนเครือข่าย (Search engine)

ตอนที่ 3 การเรียนรู้ด้วยการให้ตัวแบบ

การเรียนรู้ด้วยการให้ตัวแบบ เป็นเทคนิคการสร้างพฤติกรรมใหม่ที่อาศัยแนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Albert Bandura เป็นพื้นฐาน ให้ตัวแบบถ่ายทอดประสบการณ์ เพื่อให้บุคคลแสดงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีรายละเอียดในการเรียนรู้ด้วยการให้ตัวแบบ ดังนี้

3.1 แนวคิดของการใช้ตัวแบบ

การใช้ตัวแบบ เป็นเทคนิคการสร้างพฤติกรรมใหม่ที่อาศัยแนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Albert Bandura เป็นพื้นฐาน ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ คือ พฤติกรรม องค์ประกอบของบุคคล และองค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม โดยองค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้ ต่างก็เป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกัน สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมนอกเหนือจากปฏิกิริยาสะท้อนแล้วเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งอาจเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงหรือประสบการณ์อ้อมก็ได้บุคคลจะเลือกพฤติกรรมที่ได้รับผลกระทบทางบวก และจะหลีกเลี่ยงการกระทำพฤติกรรมที่ได้รับผลกระทบลบ (Bandura, 1977) โดยแบ่งวิธีการเรียนรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การเรียนรู้จากผลของพฤติกรรม เป็นการเรียนรู้ของบุคคลที่เกิดจากประสบการณ์ตรงว่า การกระทำพฤติกรรมใดแล้วได้ผลกระทบทางบวก และการกระทำพฤติกรรมใดแล้วได้ผลกระทบทางลบ กระบวนการเรียนรู้จากผลกรรมนี้จะทำหน้าที่ 3 ประการ คือ

- 1.1 ทำหน้าที่ให้ข้อมูล
- 1.2 ทำหน้าที่จูงใจ
- 1.3 ทำหน้าที่เสริมแรง

2. การเรียนรู้จากการเลียนแบบ Bandura กล่าวว่า การเรียนรู้จากการเลียนแบบจากตัวแบบเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยบุคคลจะสังเกตพฤติกรรมบุคคลอื่นแล้วสร้างความคิดว่าจะสร้างพฤติกรรมใหม่ได้อย่างไร ซึ่งความคิดนี้จะประมวลเป็นข้อมูลไว้ใช้สำหรับชี้แนะการแสดงพฤติกรรมของตนต่อไปในอนาคต การเรียนรู้จากตัวแบบยังเป็นผลมาจากการสังเกต การฟัง

หรือการอ่านเกี่ยวกับพฤติกรรมบุคคลอื่น หรือสัญลักษณ์แทนบุคคล (Wilson and O’Leary, 1980) การเรียนรู้และการเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบของบุคคลต้องอาศัยกระบวนการ 4 ประการ ดังนี้

2.1 กระบวนการใส่ใจ คุณลักษณะของผู้เรียนก็มีความสัมพันธ์กับกระบวนการใส่ใจ ตัวอย่างเช่น วัยของผู้เรียน ความสามารถทางด้านพุทธิปัญญา ทักษะทางการใช้มือและส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้งตัวแปรทางบุคลิกภาพของผู้เรียน เช่น ความรู้สึกว่าตนนั้นมีค่า (Self-Esteem) ความต้องการและทัศนคติของผู้เรียน ตัวแปรนี้มักจะเป็นสิ่งจำกัดขอบเขตของการเรียนรู้โดยการสังเกต ตัวอย่างเช่น ถ้าครูต้องการให้ได้กวีอนุบาลเขียนพยางค์ภาษาไทยที่ยาก ๆ เช่น ชม ม โดยพยายามแสดง การเขียนให้ดูเป็นตัวอย่าง ทักษะทางการใช้กล้ามเนื้อในการเคลื่อนไหวของเด็กในวัยอนุบาลยังไม่พร้อมฉะนั้นเด็กวัยอนุบาลบางคนจะเขียนหนังสือตามที่ครูคาดหวังไม่ได้

2.2 กระบวนการเก็บจำ การที่ผู้เรียนหรือผู้สังเกตสามารถที่จะเลียนแบบหรือแสดง พฤติกรรมเหมือนตัวแบบได้ก็เป็นเพราะผู้เรียนบันทึกสิ่งที่ตนสังเกตจากตัวแบบไว้ในความจำระยะยาว บันดูราพบว่าผู้สังเกตที่สามารถอธิบายพฤติกรรม หรือการกระทำของตัวแบบด้วยคำพูด หรือสามารถ มีภาพพจน์สิ่งที่ตนสังเกตไว้ในใจจะเป็นผู้ที่สามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้โดยการสังเกตได้ดีกว่าผู้ที่เป็น เพียงแต่ดูเฉย ๆ หรือทำงานอื่นในขณะที่ดูตัวแบบไปด้วย สรุปแล้วผู้สังเกตที่สามารถระลึกถึงสิ่งที่เกิด เป็น ภาพพจน์ในใจ (Visual Imagery) และความสามารถเข้ารหัสด้วยคำพูดหรือถ้อยคำ (Verbal Coding) จะเป็นผู้ที่สามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบจากตัวแบบได้แม้ว่าเวลาจะผ่านไปนาน ๆ และ นอกจากนี้ถ้าผู้สังเกตหรือผู้เรียนมีโอกาสที่จะได้เห็นตัวแบบแสดงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ซ้ำก็จะเป็นการ ช่วยความจำได้ดียิ่งขึ้น

2.3 กระบวนการกระทำทางกาย เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแปรสภาพ (Transform) ภาพพจน์ (Visual Image) หรือสิ่งที่จำเป็นไว้ในใจการเข้ารหัสเป็นถ้อยคำ (Verbal Coding) ในที่สุด แสดงออกมาเป็นการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ ปัจจัยที่สำคัญของกระบวนการนี้ คือ ความพร้อมทางด้านร่างกายและทักษะที่จำเป็นจะต้องใช้ในการเลียนแบบของผู้เรียน ถ้าหาก ผู้เรียนไม่มีความพร้อมก็จะไม่สามารถที่จะแสดงพฤติกรรมเลียนแบบได้

การเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบไม่ใช่เป็นพฤติกรรมที่ลอกแบบอย่างตรงไปตรงมา การเรียนรู้โดยการสังเกตประกอบด้วยกระบวนการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Process) และความ พร้อมทางด้านร่างกายของผู้เรียน ฉะนั้นในขั้นการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ (Reproduction) ของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกันไปผู้เรียนบางคนก็อาจจะทำได้ดีกว่าตัวแบบที่ตนสังเกตหรือบางคนก็ สามารถเลียนแบบได้เหมือนมาก บางคนก็อาจจะทำได้ไม่เหมือนกับตัวแบบเพียงแต่คล้ายคลึงกับตัว แบบ มีบางส่วนเหมือนบางส่วนไม่เหมือนกับตัวแบบ และผู้เรียนบางคนจะไม่สามารถแสดงพฤติกรรม เหมือนตัวแบบ ฉะนั้นบันดูราจึงให้คำแนะนำแก่ผู้ที่มีหน้าที่เป็นตัวแบบเช่น ผู้ปกครองหรือครูควนใช้ ผลย้อนกลับที่ต้องตรวจสอบแก้ไข (Correcting Feedback) เพราะจะเป็นการช่วยเหลือให้ผู้เรียน

หรือผู้สังเกตมีโอกาสทบทวนในใจว่าการแสดงพฤติกรรมของตัวแบบมีอะไรบ้างและพยายามแก้ไขให้ถูกต้อง

2.4 กระบวนการสร้างจูงใจ แรงจูงใจของผู้เรียนที่จะแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบที่ตนสังเกต เนื่องมาจากความคาดหวังว่า การเลียนแบบจะนำประโยชน์มาให้ เช่น การได้รับแรงเสริมหรือรางวัล หรืออาจจะนำประโยชน์บางสิ่งบางอย่างมาให้ รวมทั้งการคิดว่าการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบจะทำให้ตนหลีกเลี่ยงปัญหาได้ ในห้องเรียนเวลาครูให้รางวัลหรือลงโทษพฤติกรรมของนักเรียน คนใดคนหนึ่งนักเรียนทั้งห้องก็จะเรียนรู้โดยการสังเกตและเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมหรือไม่แสดงพฤติกรรม เวลานั้นนักเรียนแสดงความประพฤติดี เช่น นักเรียนคนหนึ่งทำการบ้านเรียบร้อย ถูกต้องแล้วได้รับรางวัลชมเชยจากครูหรือให้สิทธิพิเศษก็จะเป็นตัวแบบให้แก่ นักเรียนคนอื่นๆ พยายามทำการบ้านมาส่งครูให้เรียบร้อย เพราะมีความคาดหวังคงจะได้รับแรงเสริมหรือรางวัลบ้าง ในทางตรงข้ามถ้านักเรียนคนหนึ่งถูกทำโทษเนื่องจากเอาของมารับประทานในห้องเรียน ก็จะเป็นตัวแบบของพฤติกรรมที่นักเรียนทั้งชั้นจะไม่ปฏิบัติตาม

อาจกล่าวได้ว่า เมื่อบุคคลได้เห็นผู้อื่นหรือตัวแบบกระทำพฤติกรรมแล้วปัจจัยที่สำคัญปัจจัยแรกในการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมได้ก็คือ ความใส่ใจของบุคคลต่อตัวแบบ ถ้าบุคคลไม่ใส่ใจการกระทำพฤติกรรมของตัวแบบ การเรียนรู้จากการสังเกตก็ไม่เกิดขึ้น การใส่ใจของบุคคลที่มีต่อตัวแบบจะมีหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ ซึ่งได้แก่ลักษณะของตัวแบบที่เสนอ เช่น ชนิดของสื่อ การจัดระบบ การเสนอตัวแบบ ฯลฯ ลักษณะของพฤติกรรม เช่น เป็นพฤติกรรมที่ไม่ซับซ้อน ลักษณะของตัวแบบ เช่น ตัวแบบมีความเชี่ยวชาญในเรื่องใดก็จะทำให้ผู้สังเกตให้ความสนใจมาก อายุและเพศ ฯลฯ ลักษณะของผู้สังเกต เช่น มีความสามารถในการรับรู้ เป็นคนตื่นตัวมีความต้องการที่จะได้รับการเสริมแรง ฯลฯ เมื่อบุคคลมีความใส่ใจตัวแบบแล้ว สิ่งที่ได้จากการสังเกตทั้งหมดก็จะถูกส่งไปเก็บไว้ในระบบความจำระยะสั้น (Short-term memory) หากมีการทบทวนสิ่งที่สังเกตหลายๆ ครั้งสิ่งที่สังเกตได้นั้นก็จะไปฝังตัวอยู่ในระบบความจำเป็นที่เรียกว่า ระบบความจำระยะยาว (Long-term memory) คือ เกิดกระบวนการเก็บจำขึ้น ในกระบวนการเก็บจำ ผู้สังเกตจะนำแบบแผนของพฤติกรรมของตัวแบบที่สังเกตได้มาสร้างรูปแบบที่แน่ชัดโดยการลงรหัสซึ่งมี 2 ลักษณะคือ การเก็บจำในรูปของมโนภาพ และการเก็บจำในรูปสัญลักษณ์ทางภาษา การลงรหัสทั้ง 2 ลักษณะนี้จะช่วยให้จำงานและคงทน การทบทวนในใจและการฝึกฝนหรือการกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบ จะส่งเสริมให้ผู้สังเกตจำพฤติกรรมของตัวแบบได้ดียิ่งขึ้น

เมื่อผู้สังเกตใส่ใจพฤติกรรมของตัวแบบและจำพฤติกรรมของตัวแบบได้แล้วขั้นต่อไปก็จะได้แก่กระบวนการทำทางกาย คือ กระบวนการที่บุคคลเปลี่ยนสัญลักษณ์ที่เก็บจำไว้ มาเป็นการกระทำที่เหมาะสม การกระทำตามตัวแบบจำเป็นต้องจัดระเบียบการกระทำไว้ในระบบความจำ โดยให้สอดคล้องกับแผนพฤติกรรมที่ตัวแบบกระทำในระยะแรกการดัดแปลงพฤติกรรมของตัวแบบให้มา

เป็นพฤติกรรมใหม่อาจทำได้ยากแต่เมื่อกระทำแล้วทราบข้อบกพร่อง บุคคลจะค่อยปรับปรุงพฤติกรรมที่เลวที่ละน้อยในที่สุดก็กระทำได้อีกต้อง ทั้งนี้ก็อาศัยการกระทำที่ผ่านมาเป็นข้อมูลย้อนกลับ

เมื่อสามารถนำพฤติกรรมที่สังเกตได้จากตัวแบบ มาดัดแปลงพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมได้แล้ว โดยรื้อฟื้นมาจากระบบความจำ บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดตามตัวแบบหรือไม่ ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง คือ กระบวนการตั้งใจ บุคคลจะเลือกกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบเฉพาะพฤติกรรมที่เขาเห็นว่า กระทำแล้วให้ผลกรรมทางบวกแก่เขา และจะไม่กระทำพฤติกรรมที่เขาเห็นว่า กระทำแล้วให้ผลกรรมทางลบ ดังนั้น พฤติกรรมที่นำไปสู่การได้รับผลกรรมทางบวก จะตั้งใจให้บุคคลกระทำ

3.2 อิทธิพลของการเสนอตัวแบบ

Rimm and Masters (1979) กล่าวว่า ในการเสนอตัวแบบ ตัวแบบมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้พฤติกรรมของผู้สังเกต 3 ประการ ดังนี้

1. สร้างพฤติกรรม (Acquisition effect) คือ ตัวแบบสามารถช่วยให้ผู้สังเกตสร้างพฤติกรรมใหม่ โดยผู้สังเกตจะรวบรวมแบบแผนการกระทำที่ให้เห็นหรือได้ยินมา แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นการกระทำ ผู้สังเกตจะเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนจากตัวแบบ เช่น การพูด พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะบางอย่าง เป็นต้นว่า การแสดงการเล่นกีฬา ฯลฯ ดังนั้น การสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบผู้สังเกตสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้ แม้ว่าพฤติกรรมดังกล่าว ผู้สังเกตไม่เคยกระทำมาก่อนเลยก็ตาม

2. ลดพฤติกรรม (Dis-herbivory effect) คือ ตัวแบบมีอิทธิพลต่อการยับยั้งหรือความหวั่นเกรงที่จะกระทำพฤติกรรม การที่ผู้สังเกตได้สังเกตพฤติกรรมตัวแบบแล้ว มีผลทำให้พฤติกรรมของผู้สังเกตลดลง โดยเฉพาะเมื่อสังเกตตัวแบบกระทำพฤติกรรมที่นำไปสู่ผลกรรมทางลบ เช่น นักเรียนที่เคยมาโรงเรียนสายเป็นครั้งคราว เห็นครูลงโทษนักเรียนที่มาโรงเรียนสายหน้าเสาธงขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ จึงเลิกพฤติกรรมมาสาย เป็นต้น

3. เสริมพฤติกรรมที่มีอยู่ (Facilitation effect) คือ การาส่งเกตพฤติกรรมจากตัวแบบ มีผลทำให้พฤติกรรมที่ผู้สังเกตเคยกระทำอยู่แล้วเกิดเพิ่มขึ้นอีก ทั้งนี้เป็นเพราะได้รับอิทธิพลจากตัวแบบ ผู้สังเกตจึงเลียนแบบการกระทำของตัวแบบ เช่น บุคคลที่เคยอาบน้ำวันละ 1 ครั้ง เมื่อเห็นตัวแบบอาบน้ำวันละ 2 ครั้ง ผู้สังเกตจึงอาบน้ำ 2 ครั้ง ตามตัวแบบบ้าง

4. การสร้างกฎเกณฑ์ หลักการใหม่ ในสภาพการณ์ที่ผู้สังเกตได้สังเกตเห็นการกระทำของตัวแบบ ตัวแบบจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถสร้างกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่ขึ้นมาได้ เช่น การเรียนรู้ทางภาษา ผู้เรียนสามารถสร้างหลักในการเข้าประโยคจากการได้ยินตัวแบบพูด

5. การสอนพฤติกรรมสร้างสรรค์ ตัวแบบจะช่วยพัฒนาพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ ทั้งนี้เนื่องจากการได้เห็นพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งจากตัวแบบมนุษย์สามารถนำประสบการณ์ที่ตนมีอยู่ประกอบกับการกระทำของตัวแบบพัฒนาขึ้นเป็นพฤติกรรมใหม่ๆได้

6. ด้านอารมณ์ นอกจากตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อผู้สังเกตในการกระทำตามตัวแบบดังกล่าวมาแล้ว ตัวแบบยังมีอิทธิพลต่ออารมณ์ของผู้สังเกตอีกด้วย ตัวแบบจะกระตุ้นให้ผู้สังเกตเกิดแนวคิดและความรู้สึกคล้ายตามตัวแบบ

7. การเผยแพร่แนวคิดและการกระทำ การกระทำของตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อการเผยแพร่แนวคิดและการกระทำต่างๆ ให้บุคคลในสังคมกระทำตาม นอกจากนี้ตัวแบบยังสามารถเผยแพร่แนวความคิดและการกระทำดังกล่าวนั้นจากสังคมหนึ่งไปอีกสังคมหนึ่งได้ด้วย กระบวนการเผยแพร่พฤติกรรมทางสังคมใหม่ๆ ดังกล่าวนี้มี 2 กระบวนการ คือ กระบวนการเรียนรู้โดยตรง เป็นการเรียนรู้จากตัวแบบแล้วนำมากระทำ และอีกกระบวนการหนึ่งได้แก่ การดัดแปลงประสบการณ์ที่ได้จากการสังเกตตัวแบบแล้วแสดงออกมา ดังนั้น การเรียนรู้จากการเลียนแบบ นอกจากผู้สังเกตจะเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองแล้ว ยังมีผลทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงอีกด้วย

3.3 ประเภทของตัวแบบ

Rimm and Masters (1979) กล่าวว่า ตัวแบบที่บุคคลสามารถเลียนแบบพฤติกรรมได้นั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ตัวแบบจริง ตัวแบบจริงทำให้ผู้สังเกตสนใจและเลียนแบบได้ดีกว่าวิธีอื่น เพราะตัวแบบประเภทนี้มีความใกล้เคียงหรือเหมือนกับสภาพจริงมากที่สุด การเสนอตัวแบบที่มีชีวิตจริงสามารถปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ได้ แต่การใช้ตัวแบบจริงมีข้อจำกัดของการเสนอตัวแบบ ได้แก่

1.1 การฝึกตัวแบบให้แสดงพฤติกรรมที่มีขั้นตอนและแสดงอย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้สังเกตกระทำตามนั้นเป็นเรื่องยาก ถ้าตัวแบบแสดงไม่สมจริง ผู้สังเกตอาจไม่สนใจที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบนั้น

1.2 ในระหว่างดำเนินการเสนอตัวแบบที่มีชีวิตจริง หากมีข้อขัดข้องเกิดขึ้นอาจจะต้องระงับการดำเนินการ ทำให้เสียเวลาในการดำเนินการใหม่ หรืออาจทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อีก

2. ตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic model) คือ ตัวแบบที่ปรากฏโดยผ่านทางสื่อประเภทต่างๆ เช่น ตัวแบบที่ปรากฏในภาพยนตร์ โทรทัศน์ วีดีโอ วิทยุ หนังสือ หนังสือพิมพ์ คำบอกเล่า เป็นต้น ตัวแบบที่เสนอผ่านทางสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ มีอิทธิพลในการหล่อหลอมพฤติกรรมและเจตคติของบุคคลในสังคมมาก ซึ่งข้อดีของการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ ได้แก่

2.1 ตัวแบบเพียงตัวแบบเดียว สามารถก่อให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมแก่บุคคลได้เป็นจำนวนมากอย่างพร้อมเพียงกันในหลายๆ สถานการณ์อย่างกว้างขวาง เช่น ตัวแบบจากโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

2.2 ตัวแบบสัญลักษณ์เหมาะที่จะใช้กับสภาพการณ์ที่ไม่สามารถสังเกตได้หรือสังเกตได้ยาก เช่น พฤติกรรมของตัวแบบที่เข้ารับการผ่าตัด (Patterson and others, 1984)

2.3 สามารถจัดกระบวนการเสนอตัวแบบให้เหมาะสมได้ก่อนที่จะนำไปใช้จริง

2.4 ตัวแบบสัญลักษณ์สร้างความสนใจและอยู่แวดล้อมบุคคลอยู่ตลอดเวลา

2.5 ตัวแบบสัญลักษณ์ สามารถเก็บไว้ใน การเสนอตัวแบบที่ต้องการให้บุคคลเลียนแบบพฤติกรรมในทำนองเดียวกันได้

3.4 วิธีการเสนอตัวแบบ

ในการเสนอตัวแบบเพื่อให้ผู้สังเกตได้เลียนแบบพฤติกรรมนั้น Rimm and Masters (1979) ได้แบ่งวิธีการเสนอตัวแบบไว้ 9 วิธีดังต่อไปนี้

1. การเสนอตัวแบบเป็นลำดับ (Graded modeling) คือ การเสนอตัวแบบที่ให้ผู้สังเกตดูพฤติกรรมของตัวแบบที่เปลี่ยนแปลงไปที่ละขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบการเสนอตัวแบบเพื่อลดความกลัวสุนัขตามลำดับขั้น

2. การเสนอตัวแบบเป็นขั้นตอนร่วมกับการชี้แนะ (Guided modeling) การเสนอตัวแบบที่ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมของตัวแบบที่เปลี่ยนแปลงไปที่ละขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ พร้อมทั้งชี้แนะให้กระทำพฤติกรรมนั้นด้วย

3. การเสนอตัวแบบเป็นขั้นตอนร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรง (Guided modeling with reinforcement) คือ การเสนอตัวแบบในลักษณะเช่นเดียวกับการเสนอตัวแบบเป็นขั้นเป็นตอนร่วมกับการชี้แนะดังกล่าวแล้วในข้อ 2 แต่เพิ่มกระบวนการให้การเสริมแรงแก่ผู้สังเกตเข้าไป เมื่อผู้สังเกตกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบ

4. การเสนอตัวแบบร่วมกับการแนะวิธีการปฏิบัติ (Modeling with guided performance) คือการเสนอตัวแบบที่ให้ผู้สังเกตดูตัวแบบกระทำพฤติกรรมและแนะนำวิธีปฏิบัติไปด้วย เช่น การลดความกลัวการข้ามถนนของบุคคลตัวแบบแสดงพฤติกรรมการข้ามถนนให้ผู้สังเกตดูแล้วให้ผู้สังเกตเดินข้ามถนนตามไปด้วย ตัวแบบอาจจับแขนผู้สังเกตเดินนำไปพร้อมทั้งบอกว่า ก่อนข้ามถนนให้ดูรถทางขวาและซ้ายก่อนเมื่อถนนว่างแล้วจึงข้าม

5. การเสนอตัวแบบโดยให้ผู้สังเกตมีส่วนร่วม (Participant modeling) การเสนอตัวแบบโดยให้ผู้สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมกับตัวแบบและผู้ดำเนินการ

6. การเสนอตัวแบบที่ให้มีโอกาสสัมผัสทางกาย (Contact desensitization) การเสนอตัวแบบวิธีนี้ มีลักษณะคล้ายกับการเสนอตัวแบบโดยให้ผู้สังเกตมีส่วนร่วมแต่วิธีนี้นิยมใช้ในกรณีที่ตัวแบบมีโอกาสทางกายกับผู้สังเกต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้เร็วขึ้น

7. การเสนอตัวแบบภายใน (Covert modeling) คือ การให้บุคคลจินตนาการถึงการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องแก้ไขของตัวแบบหรือผู้อื่น หรือกล่าวอีกอย่างว่า เป็นการให้บุคคลจินตนาการถึงผู้อื่นหรือตัวแบบพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการแก้ไขของตัวแบบหรือผู้อื่น หรือกล่าวอีกอย่างว่า เป็นการให้บุคคลจินตนาการถึงผู้อื่นหรือตัวแบบพฤติกรรมเป้าหมาย การเสนอตัวแบบนี้จะใช้ในกรณีที่ไม่สามารถจัดหาตัวแบบที่มีชีวิตจริง และตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีลักษณะตรงกับปัญหาของผู้สังเกต หรือบุคคลที่มีปัญหาพฤติกรรมนั้น หรือในกรณีที่บุคคลไม่สามารถจินตนาการว่าตนกำลังแสดงพฤติกรรมนั้นอยู่ได้ แต่สามารถจินตนาการว่าผู้อื่นแสดงพฤติกรรมอยู่ได้

8. การเสนอตัวแบบโดยใช้อุปกรณ์ช่วยร่วมกับประสบการณ์ในการควบคุมตนเอง (Modeling with response-introduction aids and self-directed master experience) การเสนอตัวแบบวิธีนี้เป็นการให้ผู้สังเกตดูตัวแบบแสดงพฤติกรรม หลังจากนั้นก็ให้ผู้สังเกตกระทำพฤติกรรมนั้นตามโดยใช้อุปกรณ์ช่วย เพื่อให้ผู้สังเกตมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังให้ผู้สังเกตแสดงพฤติกรรมเป้าหมายเองโดยปราศจากการใช้อุปกรณ์ต่างๆ หลังจากดูตัวแบบแสดงพฤติกรรม

9. การเสนอตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมเปลี่ยนไปที่ละขั้นร่วมกับการเสนอตัวแบบที่แสดงความชำนาญในการแสดงพฤติกรรม (Coping modeling and master modeling) คือ การเสนอตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมเป้าหมายที่เปลี่ยนไปที่ละขั้น โดยเริ่มจากการที่ไม่สามารถกระทำพฤติกรรมเป้าหมายนั้นได้ แล้วค่อยๆ เปลี่ยนไปที่ละขั้นจนกระทั่งกระทำพฤติกรรมนั้นได้ ร่วมกับการเสนอตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมเป้าหมายอย่างคล่องแคล่วชำนาญ

จากที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า การเสนอตัวแบบที่เปลี่ยนแปลงไปที่ละขั้นจะช่วยให้ผู้สังเกตเห็นขั้นตอนการเรียนรู้พฤติกรรมเป็นขั้นๆ ส่วนการเสนอตัวแบบที่แสดงความชำนาญในการแสดงพฤติกรรมเป็นการให้ผู้สังเกตได้เห็นการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายอย่างต่อเนื่องสมบูรณ์

3.5 ขั้นตอนการใช้วิธีการเสนอตัวแบบ

ในการปรับพฤติกรรมโดยใช้เทคนิคในตัวแบบนั้น ไม่ว่าจะกระบวนการปรับพฤติกรรมจะใช้วิธีการเสนอตัวแบบวิธีใดก็ตาม ควรจะดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้ ขั้นนี้มักปรับพฤติกรรมจะต้องกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจนว่า พฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้สังเกตหรือผู้รับการปรับพฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมอะไรบ้าง

2. เลือกตัวแบบที่เหมาะสม ในขั้นตอนนี้การปรับพฤติกรรมจะต้องพิจารณาเลือกตัวแบบที่เหมาะสม จะใช้ตัวแบบที่มีชีวิตจริงหรือจะใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ก็ตาม จะต้องพิจารณาความเหมาะสมว่าตัวแบบดังกล่าวเหมาะสมกับบุคคล สถานที่ และสภาพการณ์ของสังคมหรือไม่ ตัวแบบที่เลือกมาใช้จะต้องเหมาะสมกับบุคคล สถานที่ และความสมจริงในสังคม

3. การฝึกตัวแบบให้แสดงพฤติกรรมเป้าหมายอย่างเป็นขั้นตอน ในขั้นถ้าการใช้ตัวแบบที่มีชีวิตจริง นักปรับพฤติกรรมจะต้องตัวแบบให้แสดงพฤติกรรมเป้าหมายอย่างมีขั้นตอนและชัดเจน ทั้งนี้เพราะจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน และเลียนแบบพฤติกรรมนั้นได้ง่ายและถูกต้อง

4. เสนอตัวแบบ ขั้นนี้นักปรับพฤติกรรมให้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมเป้าหมายตามขั้นตอนที่ได้รับการฝึกตามข้อ 3 หากโปรแกรมการปรับพฤติกรรมนั้นใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ เช่น ภาพยนตร์ นักปรับพฤติกรรมก็เสนอตัวแบบตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้ผู้สังเกตได้สังเกตพฤติกรรมเป้าหมาย และสามารถนำไปปฏิบัติตามในโอกาสต่อไป

5. การให้การเสริมสร้างแก่ตัวแบบทันทีที่ตัวแบบแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย ในขั้นนี้หมายความว่า ในกระบวนการปรับพฤติกรรมโดยการใช้เทคนิคการใช้ตัวแบบไม่ว่าจะเป็นการใช้ตัวแบบที่มีชีวิตจริงหรือการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ก็ตาม ในกระบวนการเมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรมเป้าหมายแล้วตัวแบบจะได้รับการเสริมแรง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สังเกตได้รับรู้ว่าผลรวมรวมของการแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย คือ การได้รับการเสริมแรง

6. การให้การเสริมแรงแก่ผู้สังเกตทันทีที่ผู้สังเกตกระทำพฤติกรรมเป้าหมายตามตัวแบบ

7. ให้ข้อมูลย้อนกลับหรือชี้แนะข้อมูลบางอย่างแก่ผู้สังเกต ในกรณีที่ผู้สังเกตยังไม่สามารถเลียนแบบพฤติกรรมเลียนแบบพฤติกรรมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ข้อควรพิจารณาในการใช้เทคนิคการใช้แบบ ประกอบด้วย

1. ในการใช้เทคนิคการใช้ตัวแบบ จะลดระยะเวลาในการเรียนรู้พฤติกรรมบุคคล ทั้งนี้เพราะการใช้ตัวแบบทำให้บุคคลไม่ต้องเรียนรู้ทุกอย่างโดยประสบการณ์ตรง เช่น การเรียนรู้ผลการถูกไฟฟ้าช็อต ผลการถูกไฟคลอก เป็นต้น

2. เทคนิคการใช้ตัวแบบ สามารถปรับพฤติกรรมที่ต้องการได้เร็วขึ้น

3. เทคนิคการใช้ตัวแบบ เป็นเทคนิคที่สะดวกในการนำไปใช้เพราะสามารถเลือกตัวแบบลักษณะต่างๆ ตามที่ประสงค์ได้ และยังสามารถจัดรูปแบบวิธีการในการเสนอตัวแบบตามที่ต้องการได้

4. ในชีวิตจริงของบุคคลนั้น การเรียนรู้พฤติกรรมส่วนมากเกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น ดังนั้น การใช้เทคนิคตัวแบบจึงมีลักษณะเป็นธรรมชาติ ไม่ทำให้บุคคลถูกควบคุมหรือรู้สึกผิดปกติไปจากชีวิตประจำวันมากนัก

5. การใช้เทคนิคตัวแบบ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงให้มากที่สุดก็คือ ความสมจริงของตัวแบบ

ตอนที่ 4 ชุมชนนักปฏิบัติ

ชุมชนนักปฏิบัติ (Communication of Practice : CoP) หรือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ กลุ่มคนที่มีความรู้ความสนใจในเรื่องเดียวกัน มาร่วมแลกเปลี่ยน แบ่งปัน เรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ ร่วมกัน เพื่อได้มาซึ่งองค์ความรู้ ในเรื่องนั้นๆ สำหรับคนในชุมชนเพื่อไปทดลองใช้ แล้วนำผลที่ได้มา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิก อันส่งผลให้ความรู้นั้นๆ ถูกยกระดับขึ้นเรื่อยๆ ผ่านการปฏิบัติ ประยุกต์ และปรับใช้ตามแต่สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่หลากหลาย อันทำให้งานบรรลุผลดีขึ้นเรื่อยๆ

4.1 ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติ

Wenger et.al (2002) กล่าวว่า ชุมชนนักปฏิบัติ หมายถึง กลุ่มคนที่มีความสนใจมีปัญหา หรือมีแรงปรารถนา ในสิ่งหนึ่งร่วมกัน และเสริมสร้างความรู้ความเชี่ยวชาญในสิ่งที่สมาชิกในชุมชน เห็นร่วมกันผ่านการปฏิสัมพันธ์ภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง Wenger (1998) นิยามความหมายของ ชุมชนนักปฏิบัติว่า เป็นชุมชนที่มีความพิเศษที่การปฏิบัติทำให้เกิดการเชื่อมโยงในชุมชนนักปฏิบัติ ไม่ใช่เพียงแค่เว็บไซต์ ฐานข้อมูล หรือ การรวมวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) แต่เป็นกลุ่มคนที่ ปฏิสัมพันธ์เรียนรู้ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์และกระบวนการพัฒนาความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและมี พันธกิจร่วมกัน เป็นการแลกเปลี่ยนมุมมองของตนเองและนำมุมมองนั้นมาใช้ในปัญหาที่ได้รับเพื่อ สร้างระบบการเรียนรู้สังคม

Wenger (1998) ได้ให้คำจำกัดความของชุมชนนักปฏิบัติไว้ 3 ด้านประกอบด้วย

1. ชุมชนนักปฏิบัติเกี่ยวกับอะไร สมาชิกของชุมชนนักปฏิบัติ มีปฏิสัมพันธ์กันในชุมชนเพื่อน การเจรจาซึ่งมีความสำคัญทำให้เกิดประปฏิบัติและพัฒนาไปสู่มาตรฐานชุมชนการปฏิบัติ กระบวนการนี้ไม่ได้ทำให้เกิดแค่เป้าหมายที่กำหนด แต่ยังสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมในการ อธิบาย ให้เหตุผลซึ่งกลายมาเป็นการบูรณาการส่วนตัวต่างๆของการปฏิบัติ
2. ชุมชนนักปฏิบัติทำหน้าที่อย่างไร ในการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกและการเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรื่องราวต่างๆที่ได้ทำ หรือสังคมภายนอก การทำงานในการทำ กิจกรรมร่วมกันจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้ สมาชิกจะได้แลกเปลี่ยนความเข้าใจ นำการปฏิบัติของ ผู้อื่นไปใช้วิจารณ์การปฏิบัติและแลกเปลี่ยนความรู้สึกที่สับสน ข้อตกลงร่วมกัน ไม่เพียงแต่แลกเปลี่ยน ข้อมูล ประสานงาน หรือการปฏิสัมพันธ์ชุมชนนักปฏิบัติ ยังส่งเสริมการเกี่ยวข้องกันในส่วนของการ ช่วยเหลือสมาชิกแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ที่เคยทำและเคยเป็นในอดีต
3. ชุมชนนักปฏิบัติมีความสามารถได้อย่างไร สมาชิกของชุมชนนักปฏิบัติจะพัฒนาการใช้คลัง ความรู้ที่เป็นทรัพยากรร่วมกัน(เช่น กิจวัตรประจำวัน ,ความรู้สึก,สิ่งประดิษฐ์,คำศัพท์และรูปแบบ)

บดินทร์ วิจารณ์ (2547) กล่าวถึง ชุมชนนักปฏิบัติว่าหมายถึง กลุ่มคนที่มีความชอบ มีความสนใจในสาระ ความเชี่ยวชาญ หรือมีปัญหาาร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มพร้อมเต็มใจที่จะเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

พูนลาภ อุทัยเลิศอรุณ (2547) ได้ให้ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติ เป็นกลุ่มคนที่รวมตัวกันเป็นชุมชน โดยมีแรงปรารถนาาร่วมกันเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวพวกเขาไว้ภายใต้กรอบความรู้ ซึ่งกรอบความรู้เหล่านี้จะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสมาชิกชุมชนและองค์กร ชุมชนแนวปฏิบัติจะทำหน้าที่ดูแลความรู้ด้วยแรงขับภายในจากความรู้สึกเป็นเจ้าของความรู้ เนื่องจากสิ่งที่พวกเขามีความสนใจ จึงทำให้วงจรการจัดการความรู้สามารถขับเคลื่อนได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยแรงผลักดัน หรือการบังคับจากองค์การนอกจากนี้ การรวมตัวกันเป็นชุมชนยังได้ก่อกำเนิดความไว้วางใจและความสนิทสนมซึ่งไม่มีอยู่ในโครงสร้างการจัดการความรู้รูปแบบอื่นๆ

อนุชาติ พวงสำลี (2549) ได้ให้ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติ เป็นแนวคิดที่สำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากว่าการเกิดขึ้นของชุมชนนักปฏิบัติ นั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงระบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่เอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาและการจัดการยกระดับองค์ความรู้ขององค์กร สถาบันหรือสังคมได้เป็นอย่างดีดังนั้นชุมชนนักปฏิบัติ จึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการความรู้ และการพัฒนาที่มุ่งสู่การเป็นองค์กรเอื้อการเรียนรู้

วีระพจน์ กิมาคม (ม.ป.ป) กล่าวถึงชุมชนนักปฏิบัติว่า คือ การรวมตัวของคนหรือกลุ่มคนที่มีความชอบ มีความสนใจในสาระ ความเชี่ยวชาญ ที่คล้ายๆกัน หรือมีปัญหาาร่วมทำงานด้านเดียวกัน สมาชิกในกลุ่มพร้อมและเต็มใจที่จะเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันมีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สร้างและพัฒนาความสัมพันธ์ ความเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน ในระหว่างการทำเนิกรกิจกรรมร่วมกันซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันและความเป็นเจ้าของร่วมกัน ก่อให้เกิดความมุ่งมั่นที่ดำเนินการอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

จากความหมายของชุมชนนักปฏิบัติข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ชุมชนนักปฏิบัติหมายถึง กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายและความมุ่งมั่นในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ โดยใช้กระบวนการสร้างและแสวงหาความรู้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกผ่านการพบปะและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนำความรู้ใหม่ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.2 องค์ประกอบของชุมชนนักปฏิบัติ

Wenger et.al (2002) ได้กล่าวว่า ชุมชนนักปฏิบัติเป็นการผสมผสานองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ

1. โดเมนความรู้ (Domain) เป็นการกำหนดองค์ความรู้พื้นฐานที่เป็นที่สนใจร่วมกันของชุมชนโดยชุมชนจะร่วมกันกำหนดโดเมน ซึ่งเน้นวัตถุประสงค์และคุณค่าที่มีต่อสมาชิกและผู้มีส่วนร่วมอื่นๆของชุมชน การกำหนดโดเมนจะช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับสมาชิกในการช่วยเหลือและเข้าร่วมในชุมชน มีการแนะนำการเรียนรู้ของสมาชิก และช่วยให้สมาชิกสามารถตัดสินใจได้อย่างชัดเจนว่าแนวคิดหรือความรู้ใดควรค่าแก่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะนำเสนอแนวคิดหรือความรู้นั้นอย่างไร และกิจกรรมใดควรดำเนินการต่อไป

การมีโดเมนร่วมกันจะก่อให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อองค์ความรู้และพัฒนาแนวปฏิบัติซึ่งการมีโดเมนของชุมชนนักปฏิบัติอาจเริ่มต้นจากความรู้แบบพื้นๆไปจนถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดเมนของชุมชนจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ชุมชนยังคงอยู่เป็นชุมชนต่อไป โดยเป็นสิ่งที่ทำให้สมาชิกทุกคนมาอยู่ร่วมกันและเป็นตัวชี้นำการเรียนรู้ของชุมชน โดเมนไม่ใช่กลุ่มของปัญหาที่ตายตัวแต่มีวิวัฒนาการควบคู่ไปกับโลกภายนอกและพัฒนาการของชุมชน มีการกำหนดเนื้อหาและขอบเขตของโดเมน โดยที่โดเมนประกอบด้วยประเด็นหรือปัญหาหลักๆ ที่สมาชิกพบเป็นประจำ และชุมชนจะต้องดูแลโดเมนที่พัฒนาขึ้นมาเป็นอย่างดี วิจัยด้วยความรับผิดชอบในส่วนตัวเองเชี่ยวชาญและถ่ายทอดความรู้และทักษะที่ดีที่สุดเท่าที่มีอยู่กับชุมชน

2. ชุมชน (Community) ช่วยให้เกิดสายใยแห่งการเรียนรู้ ชุมชนที่มีความเข้มแข็งจะช่วยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ และความสัมพันธ์บนพื้นฐานแห่งความเคารพและความไว้วางใจ โดยจะสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวคิดการตั้งคำถามและการรับฟังอย่างตั้งใจ ชุมชนจัดได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะการเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและกระบวนการทางปัญญาที่เกี่ยวข้องทั้งทางกายและจิตใจด้วย

องค์ประกอบด้านชุมชนมีความสำคัญมากต่อโครงสร้างความรู้ที่มีประสิทธิภาพชุมชนนักปฏิบัติไม่ได้เป็นเพียงแค่วีบีไซต์ ฐานข้อมูล หรือแหล่งรวบรวมแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเท่านั้นแต่เป็นกลุ่มคนที่มีปฏิสัมพันธ์กัน มาเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์กันและอยู่ภายใต้กระบวนการพัฒนาความรู้สักเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและการมีพันธะสัญญาาร่วมกัน ในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ สมาชิกจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอในประเด็นที่มีความสำคัญต่อโดเมน เพื่อช่วยให้สมาชิกพัฒนาความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับโดเมนและแนวทางพัฒนาที่จะนำไปสู่แนวปฏิบัติ หลักการของชุมชนนักปฏิบัติไม่เพียงแค่นำการมีพื้นฐาน ทักษะและมุมมองร่วมกันที่เหมือนกัน ในขณะที่เดียวกันก็ส่งเสริมความแตกต่างในกลุ่มสมาชิกชุมชน เช่นกัน สมาชิกจะมีบทบาทที่หลากหลายทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สมาชิกในชุมชนนักปฏิบัติเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในความจริงแล้วการมีพื้นฐาน ทักษะและมุมมองที่เหมือนกันไม่ใช่ตัวชี้วัดว่าชุมชนจะมีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่น หรือประสบความสำเร็จมากกว่าชุมชนที่มีพื้นฐาน ทักษะ และมุมมองที่แตกต่างกัน

เพราะความแตกต่างกันกลับเป็นสิ่งที่ทำให้การเรียนรู้มีความหลากหลายมากขึ้น มีความสัมพันธ์ที่น่าสนใจขึ้น และมีความคิดสร้างสรรค์ที่เพิ่มมากขึ้นด้วย

ชุมชนนักปฏิบัติมีขนาดของชุมชนที่หลากหลายทำให้ไม่สามารถกำหนดตัวเลขที่แน่นอนได้ ชุมชนที่มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่า 15 คน จะมีความสนิทสนมกันมาก และเมื่อมีสมาชิกอยู่ระหว่าง 15-50 คน ความสัมพันธ์จะเริ่มสั่นไหวและมีความแตกต่างกันมากขึ้น เมื่อสมาชิกเพิ่มขึ้นมาอยู่ระหว่าง 50-150 คน ชุมชนมักจะแตกออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ตามโดเมนหรือตามพื้นที่ในชุมชน และเมื่อสมาชิกเพิ่มขึ้นจนมากกว่า 150 คน กลุ่มย่อยในชุมชนจะพัฒนาจนกลุ่มมีความแข็งแกร่งขึ้น ซึ่งชุมชนที่มีลักษณะเป็นสายใยเช่นนี้จะช่วยให้สมาชิกสามารถมีส่วนร่วมในกลุ่มย่อยๆ ในระดับพื้นที่ได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนใหญ่ๆ เช่นกัน และสมาชิกที่เข้าร่วมในชุมชนนักปฏิบัติจะต้องเกิดจากความสมัครใจ เพราะความสำเร็จของชุมชนจะต้องมาจากพลังที่เกิดขึ้นในตัว ของชุมชนเอง ไม่ใช่เกิดจากการบีบบังคับจากภายนอก

ชุมชนนักปฏิบัติทุกแห่งต้องมีผู้นำซึ่งมีภาวะผู้นำภายในชุมชน แต่ชุมชนที่มีความเข้มแข็งย่อมไม่พึ่งพาภาวะผู้นำจากผู้นำคนเดียว โดยภาวะผู้นำนั้นควรกระจายและเป็นคุณลักษณะของชุมชนโดยรวม ซึ่งภาวะผู้นำในชุมชนนักปฏิบัตินั้นมีความหลากหลาย ได้แก่ ผู้จัดการชุมชน ผู้เชี่ยวชาญและผู้สนับสนุนคิด ผู้ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ผู้บริหาร และผู้เชื่อมโยงชุมชนโดยบทบาทเหล่านี้อาจอยู่ในรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้แต่ในทุกกรณีผู้ที่เป็ผู้นำจะต้องเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในชุมชน นอกจากนี้บทบาทผู้นำจากภายนอกชุมชนก็มีความสำคัญเช่นกันโดยเฉพาะเมื่อชุมชนเริ่มเติบโตขึ้น เนื่องจากชุมชนต้องพึ่งพาผู้ช่วยเหลือจากภายนอก เพื่อช่วยให้มีทางในการสร้างเครือข่ายของชุมชน และทำให้มีทรัพยากรที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน รวมถึงเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของชุมชนอีกด้วย

การเรียนรู้ภายในชุมชนต้องการบรรยากาศที่เปิดเผย แต่ละชุมชนมีการพัฒนาบรรยากาศที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศแบบจริงจังหรือสบายๆ ทั้งที่เป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการโดยที่หลักสำคัญของการเรียนรู้ภายในชุมชนอยู่ที่การใช้วิธีการถามคำถามในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชุมชนนักปฏิบัติจะมีสถานที่ที่ปลอดภัยที่สมาชิกสามารถพูดความจริงและถามคำถามที่ยากต่อการตอบ ดังนั้น ความไว้วางใจของสมาชิกจึงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับกระบวนการดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามชุมชนที่มีประสิทธิภาพไม่ว่าจะไม่มี ความขัดแย้งเลย ในความจริงแล้ว ยิ่งชุมชนเข้มแข็งมากขึ้นเท่าใด ชุมชนก็จะสามารถรับมือกับการโต้เถียงและเปลี่ยนความขัดแย้งให้กลายเป็นผลผลิตได้ดีมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ในชุมชนที่มีประสิทธิภาพการมีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นจะช่วยให้สมาชิกสามารถรับมือกับความเห็นที่แตกต่างกันและสมาชิกสามารถใช้ความขัดแย้งมาพัฒนาความสัมพันธ์และการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. แนวปฏิบัติ (Practice) เป็นการกระทำหรือแนวทางการปฏิบัติซึ่งสมาชิกในชุมชนแลกเปลี่ยนกัน ในขณะที่โดเมนความรู้เป็นการกำหนดหัวข้อที่ชุมชนให้ความสำคัญ แนวปฏิบัติจะเป็นความรู้เฉพาะด้านซึ่งชุมชนมีการพัฒนา แลกเปลี่ยนและเก็บรักษาไว้ เมื่อชุมชนจัดตั้งขึ้นมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง สมาชิกทุกคนจะมีความเชี่ยวชาญในความรู้พื้นฐานของชุมชน องค์ความรู้ร่วมและทรัพยากรเพื่อช่วยให้ชุมชนสามารถก้าวไปข้างหน้า เพื่อรับมือกับปัญหาของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หน้าที่ของแนวปฏิบัติร่วม คือ การกำหนดความรู้พื้นฐานที่สมาชิกชุมชนแต่ละคนควรมี ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวปฏิบัติของชุมชนจะเป็นการสำรวจทั้งองค์ความรู้ปัจจุบัน ความก้าวหน้าในสาขาที่ชุมชนสนใจ รวมทั้งความรู้ที่พัฒนาขึ้นตามเวลาในขณะเดียวกันแนวปฏิบัติก็มีทิศทางมุ่งไปสู่อนาคตด้วยการช่วยให้สมาชิกสามารถรับมือกับสถานการณ์ใหม่ๆ ควบคู่ไปกับการสร้างความรู้ใหม่ แนวปฏิบัติจะช่วยจัดระเบียบความรู้ให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นประโยชน์ต่อนักปฏิบัติ ชุมชนแต่ละแห่งจะมีวิธีการเฉพาะในการทำให้แนวปฏิบัติของตนเองมีความชัดเจนผ่านแนวทางที่ตนเองใช้ในการพัฒนาและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งบางชุมชนอาจใช้วิธีการเล่าเรื่อง บางชุมชนอาจใช้วิธีการบันทึกและคู่มือการทำงานในรูปแบบบทความแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ และบทเรียนที่ผ่านมา และการสร้างแนวปฏิบัติที่เหมาะสมควรทำคู่ไปกับการสร้างชุมชน โดยกระบวนการในการสร้างนั้นต้องให้โอกาสแก่นักปฏิบัติในการได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่ทำให้เกิดแนวปฏิบัตินั้นขึ้นมา

บดินทร์ วิจารณ์ (2547) ได้กล่าวไว้ว่า ชุมชนนักปฏิบัติเป็นหัวใจหลักในการก้าวสู่การประสานการทำงาน และการแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งสมาชิกแต่ละคนในชุมชนมีความสนใจ และมีวัตถุประสงค์ร่วมกันที่จะเข้ามาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันผ่านทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นการ และไม่เป็นทางการทั้งผ่านการพบปะกัน หรือผ่านทางเครือข่าย อินทราเน็ต อินเทอร์เน็ต และหากองค์กรสามารถเชื่อมโยงชุมชนนักปฏิบัติเข้าด้วยกันจะเป็นเครือข่ายทางสังคม (social network) ที่มีการปฏิบัติงานร่วมกันหลายๆ ฟังก์ชันงาน ในปัจจุบันชุมชนนักปฏิบัติจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการองค์ความรู้ และการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์กร ซึ่งได้สรุปถึงคุณลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติว่าเป็นกลุ่มคนที่มีความชอบ ใฝ่ใจร่วมกัน มีความสนใจสาระ หรือมีปัญหาาร่วมกันสมาชิกในกลุ่มจะเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันเป็นระยะตลอดเวลา ดังนั้นชุมชนนักปฏิบัติจึงไม่ได้เป็นเว็บไซต์ ฐานข้อมูล หรือแหล่งรวบรวมแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด แต่เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์ ความเข้าใจที่ลึกซึ้งซึ่งกันและกัน ระหว่างการดำเนินการอย่างสร้างสรรค์ให้กับชุมชนปฏิบัติ

องค์ประกอบหลักของชุมชนนักปฏิบัติประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญคือ

1. Head ซึ่งเป็นเรื่องความรู้และประสบการณ์ หรือปัญหาที่เป็นศูนย์กลางที่สนใจร่วมกัน และเป็นพื้นฐานก่อให้เกิดการรวมตัวยึดเหนี่ยวซึ่งกันและกัน มีเอกลักษณ์ร่วมกัน และเป็นวาระร่วมกันของชุมชนนักปฏิบัติ

2. Heart ชุมชนนักปฏิบัติที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ ชุมชนที่แข็งแกร่งจะส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กัน เสริมสร้างสายสัมพันธ์ บนพื้นฐานของการให้เกียรติ เคารพและเชื่อถือซึ่งกันและกัน สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเป็นแรงผลักดันและสร้างแรงจูงใจสมัครใจในการแลกเปลี่ยนความรู้เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมกล้าที่จะถามคำถาม และการรับฟังซึ่งกันและกันที่ดี ซึ่งสมาชิกในชุมชนนักปฏิบัติจะมีความผูกพันกันด้วยใจ และไม่คาดหวังสิ่งตอบแทนจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3. Hand ซึ่งเป็นการแสดงออกด้วยการกระทำหรือพฤติกรรม สมาชิกในชุมชนนักปฏิบัติจะมีการดำเนินการตามแนวแนวทางปฏิบัติของกลุ่ม ซึ่งอาจมีการกำหนดร่วมกำหนดร่วมกันอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในการแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ ถามตอบปัญหาซึ่งกันและกัน ทั้งในลักษณะพบปะเจอกัน หรือใช้เครื่องมือสื่อสารและเทคโนโลยีเชื่อมโยงถึงกัน

โดยกำหนดลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติไว้ดังนี้

1. ชุมชนนักปฏิบัติมีทั้งขนาดเล็กที่มีสมาชิกผู้เชี่ยวชาญมารวมกันเพียง 2-3 คนหรือชุมชนนักปฏิบัติขนาดใหญ่ มีจำนวนสมาชิกกว่า 1,000 คน และวงจรรายอายุของชุมชนนักปฏิบัติอาจมีอายุยาวนาน หรืออาจมีอายุที่สั้น เช่น เทคโนโลยีที่ได้ใช้อยู่ได้ใช้อยู่ได้ล้ำสมัยลง

2. สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง การก่อตั้งชุมชนนักปฏิบัติในช่วงแรก สมาชิกกลุ่มอาจอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน หรือใกล้ๆ กัน ในยุคของอินเทอร์เน็ต สมาชิกของชุมชนนักปฏิบัติอาจอยู่กระจายตามพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งสมาชิกสามารถติดต่อกันแบบเสมือนจริงผ่านอินเทอร์เน็ต อีเมล และเทคโนโลยีคอนเฟอร์เรนซ์ได้โดยสะดวก

3. การก่อตั้งชุมชนนักปฏิบัตินั้น ก่อตั้งขึ้นได้หลายรูปแบบ ได้แก่ชุมชนนักปฏิบัติที่มักจะก่อตั้งได้โดยง่ายเมื่อสมาชิกมีพื้นฐานประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน หรือมาจากฟังก์ชันงานที่เหมือนกัน แต่มีบางชุมชนนักปฏิบัติที่มีสมาชิกมาจากพื้นฐานที่หลากหลายในความเชี่ยวชาญ เช่น การให้บริการกับลูกค้าในองค์กรขนาดใหญ่ หรือชุมชนนักปฏิบัติ อาจก่อตั้งจากสมาชิกที่มาจากสายธุรกิจเดียวกัน หรือข้ามสายธุรกิจ หรือข้ามองค์กรได้ทั้งสิ้น และชุมชนนักปฏิบัติอาจเกิดจากการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการของสมาชิกที่ต้องการเรียนรู้ หรือแก้ปัญหาร่วมกัน หรือชุมชนนักปฏิบัติอาจเกิดจากการจัดตั้งโดยองค์การขึ้นมาอย่างเป็นทางการ

เพชรนรา สุขเลี้ยง (2547) กล่าวถึงผู้สนับสนุนกลุ่มผู้ดำเนินการหลัก ผู้บันทึก และสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่จะให้ชุมชนนักปฏิบัติสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ดังนี้

ผู้สนับสนุนกลุ่ม (sponsor) คือ ศูนย์รวมการสื่อสารภายในชุมชนนักปฏิบัติและระหว่างสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ และเป็นผู้นำในการสนทนา มีความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของชุมชนนักปฏิบัติ เป็นผู้ใกล้ชิด ความแตกต่าง ความไม่เข้าใจของชุมชนนักปฏิบัติบ่อยครั้งที่เป็นผู้ดำเนินการหลักด้วย

1. ผู้ดำเนินการหลัก (Facilitator) คือ ผู้ทำหน้าที่จัดระบบของชุมชนนักปฏิบัติ บริหารจัดการทรัพยากรเพื่อสนับสนุนชุมชนนักปฏิบัติมีวัตถุประสงค์ สื่อสารความสำเร็จของชุมชนนักปฏิบัติสู่องค์กร มีการสื่อสารอย่างจริงจังถึงสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ ทำงานโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อให้มีช่องทางการสื่อสารความสำเร็จของชุมชนนักปฏิบัติสู่องค์กร มีการสื่อสารอย่างจริงจังถึงสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ ทำงานโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อให้มีช่องทางการสื่อสารที่แท้จริง

2. ผู้บันทึก (Community historian) คือ ผู้ทำหน้าที่บันทึกสิ่งสำคัญที่ได้จากการประชุมของชุมชนนักปฏิบัติจับประเด็นจากการอภิปราย สรุปประเด็นทั้งหมดของการสนทนาหรือการอภิปรายของชุมชนนักปฏิบัติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

3. สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ (Member) คือ กลุ่มสมาชิกที่ทำหน้าที่แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์มีส่วนร่วมในการอภิปราย นำเสนอประเด็นใหม่ คิดวิธีแก้ปัญหา แนะนำวิธีที่ทำให้ชุมชนนักปฏิบัติมีสิทธิภาพมากขึ้น

จากแนวคิดชุมชนนักปฏิบัติที่กล่าวมาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าชุมชนจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งในจุดเน้นของชุมชน ความสัมพันธ์ และแนวปฏิบัติ ดังนั้นการที่จะสนับสนุนให้ชุมชนนักปฏิบัติดำเนินต่อไปได้ จำเป็นต้องปฏิบัติต่อชุมชนนักปฏิบัติเสมือนเป็นทรัพย์สินขององค์กร ให้การสนับสนุนทรัพยากรและข้อมูลข่าวสาร ดูแลเป้าหมายของชุมชนนักปฏิบัติให้สอดคล้องกับองค์กร ส่งเสริมการสร้างชุมชนนักปฏิบัติด้วยการยอมรับผลงานที่เกิดขึ้นจากกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ และการดึงชุมชนเข้ามาทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 การดำเนินการของชุมชนนักปฏิบัติ

Kim Sbacea (2004) ได้ให้แนวทางในการดำเนินการของชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเริ่มต้น คือ เป็นการค้นหาว่ามีเครือข่ายหรือกลุ่มคนใดบ้างในองค์กรที่อาจมีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปเป็นชุมชนนักปฏิบัติได้ เมื่อค้นหาได้แล้วก็ร่วมกันหา Sponsor และสมาชิกหลักเพื่อร่วมกันกำหนดหัวข้อ (Domain) และขอบเขตของเนื้อหาความรู้ที่สนใจรวมทั้งวัตถุประสงค์และเป้าหมายของชุมชนนักปฏิบัติสมาชิกหลักร่วมกันออกแบบโครงสร้างและกำหนดกิจกรรมหลักๆ เชิญชวนและรับสมาชิก ทั้งนี้ควรปรับรูปแบบชุมชนนักปฏิบัติให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมองค์กรด้วย

2. การเปิดตัว คือ สมาชิกร่วมกันกำหนดกติกาต่างๆ เช่น วิธีการสื่อสารระยะเวลาและความถี่ของการพบปะกัน เป็นต้น รวมทั้งกำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ เช่น งบประมาณ เครื่องมือเทคโนโลยี ฯลฯ และหาการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง และทำการเปิดตัวชุมชนนักปฏิบัติ

3. การเติบโต คือ เริ่มแลกเปลี่ยนและเรียนรู้จากกันและกัน ช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหา รวบรวมองค์ความรู้ที่สร้างขึ้น นำความสำเร็จของการนำความรู้ไปใช้หรือเผยแพร่เพื่อขยายชุมชนนักปฏิบัติพร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจของสมาชิก และประเมินผลที่เกิดขึ้นเมื่อเทียบกับเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอเป็นระยะๆ นำผลที่ได้มาปรับเปลี่ยนและปรับปรุงวิธีการให้เหมาะสมเพื่อให้ชุมชนนักปฏิบัติมีชีวิตชีวาและให้ประโยชน์ต่อสมาชิกและองค์กรอันจะนำมาซึ่งความยั่งยืนของชุมชนนักปฏิบัติ

4. การสลายตัว คือ เมื่อชุมชนนักปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ หรือเติบโตจนถึงจุดที่สมาชิกเห็นพ้องต้องกันว่าควรสลายตัว สมาชิกจะรวบรวมบทเรียนต่างๆ ที่ได้รับ องค์ความรู้ที่ได้สร้างขึ้นรวมทั้งพิจารณาสิ่งที่จะทำร่วมกันในอนาคต เช่น การสร้างชุมชนนักปฏิบัติใหม่ การไปรวมกับชุมชนนักปฏิบัติอื่นๆ การเผยแพร่องค์ความรู้ที่สร้างขึ้นให้แก่ผู้ที่อาจต้องการใช้ความรู้ดังกล่าว เป็นต้น

สำหรับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2550) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมของชุมชนนักปฏิบัติ (CoP) ซึ่งประกอบด้วย

1. วงจรการเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติโดยอาจเริ่มจากการมีการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์ในงานของสมาชิก หลังจากนั้นสมาชิกจึงนำความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หรือปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นซึ่งเมื่อเกิดความรู้ใหม่ขึ้นจึงได้ทำการจกบันทึก หรือรวบรวมจัดทำเป็นฐานความรู้เพื่อที่จะสามารถนำไปเผยแพร่ให้คนอื่นนำไปใช้และอาจมีการนำความรู้ที่นั้นป้อนกลับเข้าไปในกลุ่มสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติได้อีกซึ่งจะทำให้เกิดการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งเกิดการสังสมความรู้ขึ้นเรื่อยๆเป็นวงจรอย่างต่อเนื่อง

2. สมาชิกในกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติประกอบด้วย

2.1 Sponsor หรือ Reader (คุณเอื้อ) ทำหน้าที่ เป็นผู้บริหารระดับกลางสูง ให้ทิศทางแนวคิด สนับสนุนทรัพยากร สร้างการยอมรับสื่อสาร และสร้างแรงจูงใจ

2.2 Facilitator (คุณอำนวย) ทำหน้าที่ เป็นสมาชิก วางแผนและจัดการอำนวยความสะดวกแลกเปลี่ยนความรู้ในชุมชนนักปฏิบัติช่วยเหลือด้านเทคนิค

2.3 Community historian หรือ Knowledge banker หรือ Secretary (คุณลิขิต) ทำหน้าที่เป็นสมาชิก บันทึกรวบรวมของกลุ่ม และทำฐานข้อมูล/ความรู้ที่ได้จากกลุ่ม

2.4 Member (คุณกิจ) ทำหน้าที่ เป็นสมาชิกร่วมกำหนดคัดเลือกหัวข้อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น สื่อสารภายในกลุ่ม และประสานกับคนนอก

3. ทักษะที่จำเป็นในการจัดการบริหารกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติได้แก่

3.1 เทคนิคการเป็น Facilitator ประกอบด้วย การฟังเป็น พุด/ถามเป็น คิดเป็น เข้าใจ และจัดการกับสมาชิกได้ และบุคลิกดี น่าเชื่อถือ

3.2 เทคนิคการเป็น Historian ประกอบด้วย ฟังเป็น จับประเด็นเป็นบันทึกย่อๆ สารระสำคัญ ใช้เครื่องมือช่วย เขียนเป็น จำเนื้อหาให้เป็นหมวดหมู่และระบบ

4. การพัฒนาของชุมชนนักปฏิบัติซึ่งเริ่มจากการหาประเด็นที่สนใจร่วมกันแล้วเกิดเป็นเครือข่ายระหว่างกลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันนั้น จากนั้นจึงเริ่มค้นหาประโยชน์ที่ได้รับและมีการออกแบบชุมชนนักปฏิบัติที่มีการเปิดรับสมาชิกต่อจากนั้นจึงกำหนดมาตรฐานในการพัฒนาการเรียนรู้ เตรียมการรับการเปลี่ยนแปลง และการเติบโตของชุมชน เกิดการกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดการขยายตัว มีการหาประเด็นที่น่าสนใจมากขึ้นพร้อมกับรับสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้น และสุดท้ายกลุ่มจะเกิดการสลายตัว และเข้าไปแทรกซึมในสวนงานอื่นๆ ต่อไป

5. ขั้นตอนการทำชุมชนนักปฏิบัติประกอบด้วย

5.1 ขั้นเริ่มต้น ได้แก่ หา Sponsor/Reader และทีมนำ กำหนดหัวข้อเรื่องและขอบเขตที่สนใจ ออกแบบโครงสร้างและกิจกรรมหลัก เชิญชวนและรับสมัครสมาชิก ปรับการทำให้เหมาะกับวัฒนธรรมองค์กร และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ

5.2 ขั้นเปิดตัว ได้แก่ กำหนดทรัพยากร และหากการสนับสนุน กำหนดวิธีการสื่อสาร จัดการเปิดตัว และกำหนดระยะเวลาการประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้

5.3 ขั้นเติบโต ได้แก่ ประชุมแลกเปลี่ยน และสร้างองค์ความรู้ ช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหา รวบรวมองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น สร้างความยั่งยืนของชุมชนนักปฏิบัติและประเมินผลการทำงาน

5.4 ขั้นสลายกลุ่ม ได้แก่ ตกลงใจร่วมกันเพื่อเปิดตัว พิจารณาส่งสิ่งที่ทำ และเก็บรวบรวมบทเรียนต่างๆ ที่มี

6. การจดบันทึกที่ได้จากการทำชุมชนนักปฏิบัติประกอบด้วย จับประเด็น/บันทึกเรื่องราว แสดงความสัมพันธ์จากการสนทนา บันทึกย่อสารระสำคัญที่เกิดขึ้น และปรับเอกสารอย่างเป็นระบบ

7. การทำ AAR (After Action Review) เป็นกิจกรรมที่ใช้ทบทวน หรือประเมินผลการทำชุมชนนักปฏิบัติในแต่ละครั้งว่ามีจุดดีจุดด้อย รวมทั้งโอกาส และอุปสรรคอย่างไรในการทำชุมชนนักปฏิบัติเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการทำชุมชนนักปฏิบัติในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้เสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อการปรับปรุงการทำชุมชนนักปฏิบัติให้สอดคล้องกับเป้าหมายของกลุ่มและเป้าหมายของสมาชิก

นอกจากนี้ บดินทร์ วิจารณ์ (2547) ได้กล่าวถึงหลักในการพัฒนาชุมชนนักปฏิบัติให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. วิวัฒนาการในช่วงที่ก่อตั้งชุมชนนักปฏิบัติ เริ่มต้นจากกลุ่มเครือข่ายหลายๆ ที่คุ้นเคยหรือรู้จักกันมาก่อน มาร่วมกันก่อตั้งเป็นชุมชนนักปฏิบัติหลังจากที่มีความสัมพันธ์กันแล้ว จึงค่อยกำหนดโครงสร้างหรือวิธีการในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนำเทคโนโลยีITมาสนับสนุนเอื้อต่อการสร้างและแบ่งปันองค์ความรู้ ผ่านทางเว็บไซต์ หรือวิธีการสื่อสารต่างๆ ตามความเหมาะสมและจำเป็นต่อการสื่อสารเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

2. เพื่อก่อให้เกิดความหลากหลายและการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ นอกจากสมาชิกในกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติจะแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่เกิดจากความต้องการร่วมกันแล้ว ควรจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก ชุมชนนักปฏิบัติเข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดกับสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดความหลากหลายในมุมมองนำไปสู่แนวคิดและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบใหม่ๆ ได้แล้ว ยังก่อให้เกิดสีสัน และความมีชีวิตชีวา ตื่นตัวในการเรียนรู้

3. ถึงแม้ว่ากลุ่มสมาชิก (Core Group) จะเป็นแหล่งที่สร้างและกระจายความรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนนักปฏิบัติและโดยปกติแล้วสมาชิกที่เป็นผู้เชี่ยวชาญหลักๆ นี้เพียง 10-15 % ของจำนวนสมาชิกในชุมชนนักปฏิบัติทั้งหมด จะเป็นกลุ่มหลักและเป็นพลังหลักของชุมชนนักปฏิบัติในการสร้างสรรค์กิจกรรม คอยตอบคำถาม นำข้อมูลความรู้ใหม่ๆ นำเสนอในกลุ่มกระตุ้นก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ขึ้นในชุมชนนักปฏิบัติกลุ่มสมาชิกหลักนี้จะเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานรวมของชุมชนนักปฏิบัติถึง 60 – 70%

4. พัฒนาชุมชนนักปฏิบัติทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ทั้งในรูปแบบที่เป็นแบบเปิดเผยมีพิธีการ (Public) และในรูปแบบที่เป็นส่วนตัว (Private) ช่องทางของความหลากหลายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติจะเป็นรากฐานที่สำคัญก่อให้เกิดการสื่อสารที่เป็นกันเองและเปิดเผยจริงใจ ยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้น

5. มุ่งเน้นคุณค่าที่เกิดขึ้นในกลุ่มและองค์กร เนื่องจากช่วงก่อตั้งชุมชนนักปฏิบัติในเบื้องต้นคุณค่าที่เด่นชัดจะยังไม่เกิดขึ้นทันที คุณค่าที่แท้จริงจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่ใน CoPs นั้นไปเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติและการแก้ปัญหา

6. การสร้างความคุ้นเคย และความแตกต่างเข้าใจให้กับชุมชนนักปฏิบัติ ความคุ้นเคยที่ว่าคือ พัฒนาชุมชนนักปฏิบัติให้มีความรู้ผูกพันเหมือนชุมชนชาวบ้านในสมัยก่อน ที่เพื่อนบ้านแบ่งปันอาหารกันโดยไม่หวังผลตอบแทน แต่ชุมชนนักปฏิบัติยังคงต้องการกิจกรรมที่ตื่นเต้นหลากหลายที่กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เหมือนมีहारผจญภัยและเดินทางร่วมกันไปยังปลายทางเป้าหมายใหม่ๆ ที่ท้าทาย

7. สร้างสี่สันและความหลากหลายให้กับชุมชนนักปฏิบัติ ดังที่กล่าวมาแล้ว หัวใจของชุมชนนักปฏิบัติ คือ สายสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน พัฒนาให้ชุมชนนักปฏิบัติ ยั่งยืน ดังนั้น เพื่อนสร้างให้ชุมชนนักปฏิบัติมีชีวิตชีวา เราอาจจะจัดประชุมกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ ในภาพใหญ่เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ หรือการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ภายในกลุ่ม ชุมชนนักปฏิบัติเอง (Share Forum) หรือคุยกันวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ ดูงานต่างหน่วยงาน

จากองค์ประกอบและการพัฒนาความเป็นชุมชนนักปฏิบัติข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนนักปฏิบัติ ควรประกอบด้วย 1) ความรู้ ประสบการณ์ ความสนใจปัญหา (domain) 2) ชุมชน (community) 3) แนวทางปฏิบัติ (practice) และ 4) เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) โดยมีขั้นตอนการพัฒนาชุมชนนักปฏิบัติ ได้แก่ 1) ค้นหาสมาชิกหรือเครือข่าย 2) กำหนดหัวข้อเรื่องและขอบเขตที่สนใจ 3) สมาชิกร่วมกัน กำหนดกติกาและมาตรฐานในการเรียนรู้ 4) เริ่มกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) รวบรวมองค์ความรู้ และพิจารณาสิ่งที่จะทำร่วมกันในอนาคต 6) นำความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ในการทำงาน และ 7) ทบทวน ประเมินผล การเข้าร่วมชุมชนนักปฏิบัติ

ตอนที่ 5 ค่านิยม

นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา และนักมานุษยวิทยามีความเชื่อว่า ค่านิยมมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อวิถีการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม เพราะค่านิยมทำหน้าที่เป็นตัวนำ เป็นเครื่องชี้แนวทางให้บุคคลเลือกประพฤติปฏิบัติ หรือเลือกอุดมการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง (สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน, 2526) ตามแนวความคิด และประสบการณ์ที่ตนเห็นว่าดี ถูกต้อง คุ่มค่า ควรแก่การเลือกประพฤติปฏิบัติ ค่านิยมจะเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมต่างๆทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ค่านิยมมีหน้าที่และความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม ทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานหรือมาตรฐานของพฤติกรรมทั้งหลายของคนเรากล่าวคือ ค่านิยมจะเป็นตัวกำหนดการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของเราว่า เราควรจะทำหรือไม่ควรจะทำในสิ่งใด ค่านิยมจะช่วยกำหนดจุดยืนในเรื่องต่างๆไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ และค่านิยมจะช่วยทำหน้าที่ประเมินการปฏิบัติต่างๆ ทั้งของตัวเอง และของผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2526) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาความรู้เรื่องค่านิยม ดังนี้

5.1 ความหมายของค่านิยม

นักวิชาการได้ให้ความหมายของค่านิยมไว้ ดังนี้

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523) ให้ความหมายของค่านิยมว่า คือ การให้คุณค่าแก่สิ่งต่างๆในชีวิตของคุณคน ไม่ว่าจะ เป็นความคิด อุดมการณ์ ผู้คนหรือสิ่งของ นับว่าค่านิยมมีความหมายเป็นระดับอุดมคติ หรือหลักในการดำเนินชีวิตในการเลือกตัดสินใจ และประเมินค่าของคุณคน

Carter (1973) ให้ความหมายค่านิยมว่า หมายถึง คุณลักษณะที่มนุษย์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า มีคุณค่า มีความสำคัญ มีความหมาย แล้วมีผลเกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตของเขา ลักษณะนี้เป็นสิ่งที่สมาชิกของสังคมช่วยกันรักษา และสนับสนุนให้คงอยู่

Phenix (1958) ให้ความหมายว่า ค่านิยมจะเกี่ยวข้องกับความสุข ความสามารถแยกแยะความสุขอย่างหนึ่ง และต่อต้านอย่างอื่น วิธีแสดงออกของค่านิยมที่เห็นได้ชัดก็คือ ความสนใจ และความปรารถนาของคุณคน เราจะวัดค่านิยมของคุณคนต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น ดูได้จากความสนใจ และความปรารถนาในสิ่งนั้น

ทิสนา แชมมณี (2542) ให้ความหมายของค่านิยมว่าเป็นหลักการ แนวคิดหรือความเชื่อที่บุคคลยึดถือเป็นคุณค่า หรือแนวทางในการตัดสินใจ และการดำรงชีวิต หากค่านิยมที่แต่ละบุคคลยึดถือเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตตรงกันเป็นจำนวนมาก ดังนั้นก็จะกลายเป็นค่านิยมของสังคมไป

จรัญ พรหมอยู่ (2526) กล่าวว่า ค่านิยมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ผู้คนในสังคมปรารถนาอยากจะเป็นเจ้าของ อยากจะได้ อยากจะมี อยากจะเป็น หรือมีเจตคติต่อสิ่งนั้นๆ ค่านิยมเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีพฤติกรรมเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ โดยทั่วไปเราอาจศึกษาค่านิยมของคุณคน และสังคมได้จาก แนวความคิด อุดมการณ์ จากข้อเขียน จากการสนทนา ความสนใจ สิ่งที่เขาเลือกสิ่งที่ทำ ทำให้ทราบค่านิยมของแต่ละบุคคลได้

พนัส หันนาคินทร์ (2526) อธิบายค่านิยมว่า เป็นการยอมรับนับถือและพร้อมที่จะปฏิบัติตามคุณค่าที่คน หรือกลุ่มคนมีอยู่ต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งอาจเป็นวัตถุ ความคิด อุดมคติ รวมทั้งการกระทำในด้านเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม และสุนทรียภาพ ทั้งนี้โดยได้ทำการประเมินค่าจากทัศนะต่างๆ โดยถี่ถ้วนและรอบคอบแล้ว

สาโรช บัวศรี (2527) ให้ความหมายของค่านิยมว่า หมายถึง สภาพ (หรือการกระทำ) บางประการที่เราเชื่อ (หรือนิยามนั่นเอง) ว่าควรยึดถือ หรือยึดมั่น เพื่อจะได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ หรือความมุ่งหมายของสังคม หรือของตัวเอง

Rokeach (1979) ให้นิยามของค่านิยมว่า ค่านิยมเป็นความเชื่ออย่างหนึ่งที่มีลักษณะยั่งยืนถาวร ซึ่งเป็นแนวทางในการประพฤติ หรือเป็นเป้าหมายในการดำเนินชีวิต เป็นสิ่งที่ตนเอง หรือสังคมเห็นดีเห็นชอบ สมควรที่จะยึดถือปฏิบัติมากกว่าวิธีปฏิบัติหรือเป้าหมายชีวิตอย่างอื่น

Lee, Ehman, Howard, Mehlinger and John Patrick (1974) ให้ความหมายว่า ค่านิยมคือ มาตรฐานที่จะใช้ในการตัดสินใจว่าสิ่งๆนั้นเป็นสิ่งดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด มีความสำคัญหรือไร้ค่า

ชอบมากหรือชอบน้อย และสิ่งนั้น (Object) อาจมีหลายรูปแบบ เช่น การตัดสินใจ ตัวบุคคล แนวคิด พฤติกรรม เป็นต้น

จากความหมายของค่านิยม ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ค่านิยม หมายถึง หลักการ แนวคิดหรือ ความเชื่อที่บุคคลยึดถือเป็นคุณค่า ที่คนใช้เป็นมาตรฐานหรือแนวทางในการตัดสินใจ และการ พิจารณาคุณค่าของสิ่งต่าง

5.2 ลักษณะของค่านิยม

ลักษณะของค่านิยมอาจจำแนกออกได้หลายประเภท ด้วยวิธีการต่างๆ แล้วแต่ว่าผู้แบ่งจะยึด อะไรเป็นพื้นฐานในการแบ่ง ซึ่งไม่มีการแบ่งที่เป็นการตายตัวแต่เพียงวิธีเดียว (สาโรช บัวศรี, 2527) ดังเช่น ทิศนา แคมมณี (2516) ได้อ้างอิงลักษณะของค่านิยมที่แท้จริงที่ Raths, Harmin and Simon รวบรวมไว้ว่า ค่านิยมที่แท้จริงมีลักษณะครบ 7 ประการคือ

1. ค่านิยมที่แท้จริงจะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นเลือกอย่างอิสระเสรี ไม่มีใครมาบังคับ ให้เลือก
 2. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นเลือกจากตัวเลือกหลายตัว ไม่ใช่ยอมรับจากสิ่ง ที่มีอยู่เพียงสิ่งเดียว
 3. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นเลือกหลังจากได้พิจารณาถึงผลที่จะตามมา ภายหลัง กล่าวคือ ผู้เลือกจะต้องใช้วิจารณญาณวิเคราะห์หาผลดี ผลเสียของตัวเลือกหลายๆ ตัว เสียก่อน แล้วจึงเลือกเอาเพียงสิ่งเดียว โดยมีเหตุผลที่ตนพึงพอใจ
 4. ค่านิยมที่แท้นั้นจะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นถนอม และเทิดทูน มีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ ตนเลือกนั้น
 5. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นยอมรับอย่างเปิดเผย ยินดีที่จะยอมรับ และ บอกกล่าวสนับสนุนสิ่งนั้น
 6. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นยึดถือปฏิบัติ ไม่ใช่เพียงแค่พูด หรือยอมรับแต่ เพียงอย่างเดียว
 7. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นปฏิบัติซ้ำบ่อยๆ ไม่ใช่ปฏิบัติเพียงครั้งคราว
- ไพบุลย์ ช่างเรียง (2516 อ้างถึงใน ประยุทธ์ สุกก้อนทอง, 2535) อธิบายถึงการสังเกตค่านิยม ของสังคมมนุษย์และสังคมว่า อาจสังเกตค่านิยมของมนุษย์ได้หลายทางคือ
1. ดูจากสิ่งที่คุณเลือก(Choosing Objects) ในชีวิตประจำวันคือ ดูว่าโดยทั่วไปคนใน สังคมนั้นเลือกทำอะไร เชื้ออะไร และเลือกไปไหน

2. ดูจากทิศทางของความสนใจ (Direction of interest) คือ ดูว่าโดยทั่วไป คนในสังคมนั้นสนใจอะไร ในทางไหน หรือสนใจทำอะไรในชีวิต สังคมส่วนใหญ่ชีวิตการงาน ชีวิตครอบครัว หรือแม้ในชีวิตส่วนตัว

3. ดูจากคำพูดที่แสดงออกโดยทั่วไป คนเรามักจะพูดว่าสิ่งนี้ดี สิ่งนั้นไม่ดี ความประพฤติ นั้นไม่ดี น่าเกลียด ซึ่งเหล่านี้เองเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความปลอดภัยของคนในสังคมนั้นๆ

4. ดูได้จากคำพูดที่ใช้สนทนา สังเกตจากคำพูด และแนวความคิดบางอย่างซึ่งทำให้คู่สนทนาพอใจ หรือโกรธจนเห็นได้ชัด คำพูดที่ได้ตอบกลับมาเป็นแนวทางที่ช่วยให้เราทราบค่านิยมของคนนั้นได้บ้าง

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2523 อ้างถึงใน ประยูรธ สุภกัณฑ์, 2535) กล่าวถึงการสังเกตค่านิยมของคนเราว่า การที่จะทราบค่านิยมของบุคคล จะสังเกตพฤติกรรมต่างๆ 5 ประการ คือ

1. ดูจากสิ่งบุคคลได้เลือกปฏิบัติในชีวิตประจำวันของเขา
2. ดูจากทิศทางความสนใจของบุคคล คนเราแต่ละคนจะมีทิศทางความสนใจที่พอสังเกตได้
3. ดูจากคำพูดที่แสดงออกโดยทั่วไปๆไปเพราะคนคนเราแต่ละคนเรามักแสดงค่านิยมออกมาทางคำพูดเสมอ
4. ดูจากคำพูดที่ใช้ในการสนทนา ซึ่งจะสามารถบ่งบอกถึงค่านิยมของบุคคลนั้นๆ
5. ดูได้จากการคิดการเขียนของบุคคล ซึ่งมักแสดงออกถึงหลักการ อุดมการณ์ ความคิดเห็นความใฝ่ฝันและรสนิยมของตัวเองออกมา

Pninx (1958) ได้อธิบายว่า ค่านิยมเกี่ยวข้องกับความสุขและความสามารถในการแยกความชอบในสิ่งอื่นๆ การแสดงออกของค่านิยมที่เห็นได้ชัดคือ ความสนใจ และความปลอดภัยของบุคคล เพราะฉะนั้นการที่เราจะวัดค่านิยมของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น ดูได้จากความสนใจ และความปลอดภัยของเขา ค่านิยมตามความหมายของพีนิคซ์แบ่งออกได้ 6 ชนิด คือ

1. ค่านิยมทางวัตถุ เป็นค่านิยมที่ช่วยให้ชีวิตร่างกายของคนเราสามารถดำรงอยู่ได้ต่อไปได้แก่ ปัจจัย 4 คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า และยารักษาโรค
2. ค่านิยมทางสังคม เป็นค่านิยมที่ช่วยให้เกิดความรัก ความเข้าใจ และความต้องการทางอารมณ์ของบุคคล
3. ค่านิยมทางความจริง เป็นค่านิยมเกี่ยวกับความจริง ซึ่งเป็นค่านิยมที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้ต้องการความรู้ นักปราชญ์ และนักวิทยาศาสตร์ที่พยายามค้นหากฎแห่งธรรมชาติ
4. ค่านิยมทางจริยธรรม เป็นค่านิยมที่ทำให้เกิดความรับผิดชอบชั่วดี ความยุติธรรม และความซื่อสัตย์ เป็นต้น
5. ค่านิยมทางสุนทรียภาพ เป็นความซาบซึ้งในความดี และความงามของสิ่งต่างๆ

6. ค่านิยมทางศาสนา เป็นค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับความปรารถนา ความสมบูรณ์ของชีวิต รวมทั้งความศรัทธา และบูชาในทางศาสนาด้วย

จากแนวคิดจากนักวิชาการข้างต้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ลักษณะของค่านิยมเป็นสิ่งสำคัญขั้นมูลฐาน ในการทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของบุคคล และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของเรา เพราะพฤติกรรม และการแสดงออกต่างๆของบุคคลย่อมขึ้นกับลักษณะค่านิยมที่เรามีอยู่

5.3 การพัฒนาค่านิยม

Michaelis (1980) ได้กล่าวถึงแนวทางและวิธีการสอนเพื่อปลูกฝังพัฒนาค่านิยมไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งแต่ละวิธีล้วนมีจุดเด่นแตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดในแต่ละวิธี ดังนี้

1. วิธีการอบรมโดยตรง (direct instruction) การให้ต้นแบบ การเชิญชวนด้วยเหตุผล การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการให้คำแนะนำอย่างเฉพาะเจาะจง ล้วนเป็นวิธีการที่ใช้ในวงการศึกษา

1.1 การให้ต้นแบบ (modeling) ครูจะยกตัวอย่างต้นแบบที่ดีให้ผู้เรียนเห็น และยึดเป็นแบบอย่าง เช่น ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ เป็นต้น ขณะเดียวกันครูก็สามารถยกตัวอย่างต้นแบบที่ไม่ดีก็ได้ คือต้นแบบที่ผู้เรียนไม่ควรเอามาเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนต้นแบบอาจเป็นนักแสดงหรือเป็นบทบาทในโทรทัศน์ เมื่อผู้เรียนเห็นต้นแบบที่ดีแล้ว ก็จะเกิดการเรียนรู้ เห็นแนวทางในการปฏิบัติตน

1.2 การเชิญชวนด้วยเหตุผล (reason persuasion) การสนทนา การอภิปรายกลุ่มย่อย ในชั้นเรียน จะเป็นการให้เหตุผลเพื่อชี้แนะ ชักชวนให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งใดดี ถูกต้องจนกระทั่งผู้เรียนคล้อยตามในเหตุผล

1.3 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (behavior modification) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การตั้งวัตถุประสงค์ เช่น เบนตั้งใจว่าจะให้ความเคารพต่อบุคคลอื่น โดยเริ่มต้นจากการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ขั้นตอนที่ 2 การตั้งกฎเกณฑ์ เช่น เมื่อเบนให้ความเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นแล้ว ต่อไปเบนจะให้ความเคารพในสิ่งอื่นๆ อย่างไม่มีเงื่อนไข ขั้นตอนที่ 3 การคัดกรอง เช่น การเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่ดี ถูกต้อง และเลิกพฤติกรรมหรือนิสัยในทางลบ ขั้นตอนที่ 4 การสร้างความกระจำและการปฏิบัติตามสิ่งที่เลือก เป็นการอภิปราย ชี้แจงให้เกิดความเข้าใจในบทบาทของตนเอง สุดท้ายขั้นตอนที่ 5 การประเมินและปฏิบัติซ้ำ เป็นการชี้แจงถึงแนวทางการพัฒนาตนเอง ให้กำลังใจ เพื่อปฏิบัติซ้ำจนกระทั่งบรรลุเป้าหมาย

1.4 การให้คำแนะนำอย่างเฉพาะเจาะจง (specific suggestion) วิธีนี้เป็นวิธีการที่ให้สถานการณ์แก่ผู้เรียน เพื่อเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างลึกซึ้งว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด

2. วิธีการกระจ่างนิยาม (clarification strategies) วิธีนี้เป็นวิธีการที่ช่วยสร้างความเข้าใจในค่านิยมต่างๆ และลดความขัดแย้งเกี่ยวกับค่านิยมที่เกิดขึ้นทั้งในส่วนบุคคลและส่วนรวม โดยวิธีนี้มุ่งเน้นให้บุคคลเกิดความเข้าใจ และเห็นคุณค่าสิ่งที่ตนยึดถือปฏิบัติ โดยมีแนวทางและวิธีการสอนเพื่อปลูกฝังพัฒนาค่านิยม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นแรก เลือกค่านิยม โดยบุคคลมีสิทธิเลือกได้อย่างอิสระ

ขั้นที่สอง การยอมรับ บุคคลจะต้องเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนเลือก

ขั้นตอนสุดท้าย การปฏิบัติ เมื่อบุคคลเลือกค่านิยมนั้นแล้ว จะต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

นอกจาก 3 ขั้นตอนที่ Michaelis (1980) เสนอไว้เพื่อให้บุคคลมีค่านิยมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วยังได้เสนอเทคนิค กลวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ค่านิยมด้วยตนเอง 5 วิธี ดังนี้

2.1 การตั้งคำถาม (clarifying question) โดยไม่ควรตั้งคำถามในเชิงตัดสินควรเป็นคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดเกี่ยวกับค่านิยมที่ตนยึดถือ เช่น ทำไมถึงรู้สึกเช่นนั้น ผู้อื่นรู้สึกเกี่ยวกับมันอย่างไร ทางเลือกที่ผู้เรียนเลือกคืออะไร ทำไมถึงเป็นสิ่งสำคัญ เป็นต้น

2.2 เอกสารค่านิยม (value sheet) การใช้เอกสารนี้อาจใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อกระตุ้นการคิดเกี่ยวกับปัญหาในระดับชาติ หรือปัญหาในระดับนานาชาติ นอกจากนี้เอกสารค่านิยมสามารถใช้กระตุ้นการคิดเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น และมโนทัศน์ค่านิยม ในเชิงสังคมวิทยาได้อีกด้วย เอกสารค่านิยมอาจมีลักษณะเป็นข้อความ 1-2 ย่อหน้า รูปภาพ การ์ตูน หรือเป็นส่วนหนึ่งจากภาพยนตร์ โดยวัตถุประสงค์หลักของเอกสารคือการนำเสนอปัญหาในสถานการณ์ต่าง

2.3 การจัดลำดับและให้คะแนน (ranking and rating) ค่านิยมจะถูกระบุลำดับโดยการสำเร็จ และเปรียบเทียบความสำคัญ

2.4 การบันทึก (logs and diaries) เป็นวิธีการบันทึกกิจกรรมทางค่านิยมตลอดจนการเรียนรู้ และข้อสังเกตต่างๆ ซึ่งวิธีการนี้เป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับผู้เรียนที่มีความสนใจโดยตรงอยู่แล้ว

2.5 วิธีการอื่นๆ (others strategies) เราสามารถนำวิธีต่างๆ ในการสร้างมโนทัศน์ค่านิยมแต่ละวิธีมาประยุกต์ใช้ร่วมกันได้ โดยปรับให้เหมาะสมตามหัวข้อเรื่องค่านิยมนั้นๆ

3. วิธีการให้เหตุผลทางจริยธรรม (moral reasoning) การให้เหตุผลทางจริยธรรม (Michaelis, 1990) ได้เชื่อมโยงเข้ากับทฤษฎีพัฒนาทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก โดยกล่าวว่าการพัฒนาค่านิยมโดยวิธีให้เหตุผลทางจริยธรรม มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นการเสนอปัญหา ครูเสนอปัญหาทางจริยธรรมให้ผู้เรียนรับรู้ ซึ่งอาจมาจากการบอกเล่า ดูภาพยนตร์ โทรทัศน์ อ่านหนังสือให้ฟัง

3.2 ขั้นการเลือกปัญหา ครูต้องมีความชำนาญในการใช้คำถามกับผู้เรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น เหตุผลต่างๆ ที่ทำให้บุคคลประพฤติเช่นกัน

3.3 ชั้นอภิปรายกลุ่ม การแลกเปลี่ยน ถกเถียงกันภายในกลุ่ม จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมจากหลายๆ บุคคล และพัฒนาจริยธรรมของตนเองให้สูงขึ้น

4. วิธีการวิเคราะห์ด้วยเหตุผล (rational analysis) เป้าหมายเบื้องต้นของวิเคราะห์ด้วย เหตุผล คือการประยุกต์ใช้กับการคิดวิเคราะห์ (critical thinking) และการพัฒนาระดับการตัดสินใจ ตามค่านิยมที่เหมาะสม วิธีนี้เป็นที่แพร่หลายในวงการการศึกษา เพราะสามารถนำไปใช้ได้กับหลายๆ หัวข้อในสาขาสังคมศาสตร์ วิธีการนี้มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขั้นการชี้แจงและระบุปัญหา โดยจะต้องทราบว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงคืออะไร ค่านิยมที่ ขัดแย้งกันมีอะไรบ้าง อะไรที่ต้องตัดสินใจ

4.2 ขั้นการรวบรวมข้อมูล โดยแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

4.3 ขั้นประเมินข้อมูล โดยมีวิธีการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างไร มีหลักฐานอะไรบ้างที่ สนับสนุน

4.4 ขั้นเลือกข้อมูล โดยวิเคราะห์ว่าข้อเท็จจริงส่วนใดที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหา

4.5 ขั้นทดลองพิจารณาและตัดสินใจ โดยให้เหตุผลของการพิจารณาหรือการตัดสินใจ และวิเคราะห์เหตุผลว่ามีน้ำหนักมากน้อยเพียงใด

4.6 ขั้นประเมินผลการตัดสินใจ โดยพิจารณาว่าผลการตัดสินใจนี้สามารถนำไปใช้ได้ ทุกกรณีหรือไม่ ประยุกต์ใช้ได้กับทุกคนหรือไม่

5. วิธีการเรียนรู้โดยปฏิบัติ (action learning) เป้าหมายเบื้องต้นของวิธีการนี้คือ การให้ ผู้เรียนได้แสดงออกทางค่านิยมของตนเองในห้องเรียน โรงเรียน ตลอดจนชุมชน โดยมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 ขั้นระบุความต้องการหรือปัญหา

5.2 ขั้นพิจารณาข้อมูล โดยวิเคราะห์ว่าความจริงคืออะไร วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติคือ อะไร

5.3 ขั้นตัดสินใจว่าควรกระทำหรือไม่ โดยวิเคราะห์ว่าอะไรคือสิ่งที่น่าจะเป็นไปได้

5.4 ขั้นวางแผนและปฏิบัติ โดยวางแผนสำหรับการปฏิบัติส่วนบุคคล และส่วนรวม เตรียมอุปกรณ์ที่ต้องใช้

5.5 ขั้นประเมินการปฏิบัติและโครงการในอนาคต โดยวิเคราะห์ว่ากระบวนการใดให้ ประสิทธิภาพมากที่สุด มีวิธีการพัฒนา หรือปรับปรุงอย่างไร และเราควรทำอย่างไรต่อไปในอนาคต

ในการเรียนการสอนเพื่อสร้างค่านิยม Fraenkel (1993) นำเสนอยุทธวิธีการพัฒนาค่านิยม 7 วิธี ซึ่งเป็นกิจกรรมชั้นนำเข้าสู่บทเรียนคล้ายๆ กัน คือ การกำหนดสถานการณ์ต่างๆ ให้ผู้เรียน ได้เกิด การเชื่อมโยงความรู้เก่าและใหม่เข้าด้วยกัน ซึ่งครูอาจใช้วิธีการเล่านิทาน ให้ชมภาพยนตร์ หรือใช้สื่อ อื่นๆ แล้วจึงถึงขั้นปฏิบัติ วิธีการทั้ง 7 วิธีนี้ Jack R.Fraenkel ได้เสนอไว้ 6 วิธี โดยรวมวิธีการกระจำง ค่านิยมแต่ละบุคคล และวิธีการบอกลักษณะค่านิยมของคนอื่นเป็นวิธีการเดียวกัน ดังต่อไปนี้

1. การกระจ่างค่านิยม และการยกลักษณะค่านิยม ยุทธวิธีนี้ช่วยให้ผู้เรียนบอกค่านิยมของตนเอง และของคนอื่นได้ มีขั้นตอนการสอนพอสรุปได้ดังนี้

1.1 ครูตั้งคำถามผู้เรียนถึงพฤติกรรมของบุคคลที่ปรากฏในสื่อการสอน จากนั้นสังเกตการบรรยายของผู้เรียนว่าถูกต้อง หรือสมบูรณ์เพียงใด

1.2 ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้เหตุผลสนับสนุนการบรรยายว่าทำไมบุคคลในสื่อถึงกระทำอย่างนั้น

1.3 ให้ผู้เรียนช่วยกันเลือกค่านิยมที่เหมาะสม และถ้าผู้เรียนยังจับประเด็นไม่ได้ครูควรแนะแนวทางได้

1.4 ให้ผู้เรียนให้เหตุผลในการพิจารณาเลือกค่านิยมที่เหมาะสม และยอมรับค่านิยมนั้นเป็นของตนเอง

2. การเปรียบเทียบ และหาความแตกต่างของค่านิยม ยุทธวิธีนี้มุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้เหตุผลในการพิจารณาค่านิยมของตนเอง และบุคคลอื่น ซึ่งมีขั้นตอนใหญ่ๆ 2 ขั้นตอนคือ

2.1 ค้นหาข้อมูลเบื้องต้น ให้ผู้เรียนดูสถานการณ์ หรือสัมภาษณ์บุคคลแล้วจดบันทึกลงในตาราง จากนั้นทำตามขั้นตอนย่อยต่อไปนี้

2.1.1 ครูทำหน้าที่กระตุ้นผู้เรียนให้บรรยายพฤติกรรมของบุคคลลงในแผนภูมิ

2.1.2 ครูกระตุ้นผู้เรียนให้หาเหตุผลการกระทำของบุคคลว่า กระทำพฤติกรรมนั้นๆ เพราะอะไร และให้บันทึกพฤติกรรม และเหตุผลในการกระทำลงในแผนภูมิ หรือสมุดบันทึก

2.1.3 ให้ผู้เรียนอธิบาย และบันทึกค่านิยมของบุคคลจากพฤติกรรมที่แสดงออก

2.1.4 ให้ผู้เรียนอธิบายเหตุผลค่านิยมของแต่ละบุคคลว่าเกิดขึ้นเพราะอะไร

2.2 ชี้นำข้อมูลเบื้องต้นมาหาข้อสรุป ขั้นตอนนี้แบ่งเป็นขั้นตอนย่อยๆ ได้ 2 ขั้นตอนคือ

2.2.1 ให้ผู้เรียนหาความแตกต่าง และความเหมือนของค่านิยมจากสถานการณ์ที่กำหนดแล้วสรุป

2.2.2 ให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย โดยใช้เหตุผลมาสนับสนุนเพื่อสรุปทางเลือกค่านิยมที่เหมาะสม

3. การพัฒนาความรู้สึกจากสถานการณ์ที่ต้องเผชิญ ยุทธวิธีนี้มุ่งเพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้เรียน และให้ความเข้าใจความสำคัญของค่านิยม ตลอดจนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนผู้เรียนได้ ซึ่งมี 4 ขั้นตอนคือ

3.1 ครูกำหนดสถานการณ์ และตั้งคำถามให้ผู้เรียนอภิปรายเหตุการณ์ที่ปรากฏจากสื่อการสอน

3.2 ให้ผู้เรียนใช้เหตุผลประกอบการพิจารณาความรู้สึกของบุคคลในเรื่องว่ารู้สึกอย่างไร

3.3 ครูใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนอธิบายเหตุการณ์ที่คล้ายกับสถานการณ์ในสื่อที่เคยเกิดขึ้นกับตนเองในอดีต พร้อมทั้งอธิบายความรู้สึกของผู้เรียนขณะที่อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ

3.4 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปทางเลือกสถานการณ์ที่เหมาะสม

4. การสำรวจความขัดแย้งทางค่านิยม ยุทธวิธีนี้ผู้เรียนจะต้องเคยผ่านยุทธวิธีการกระจ่ายค่านิยมแต่ละบุคคล และการบอกลักษณะค่านิยมของคนอื่น เพราะยุทธวิธีดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนได้ตระหนักว่า ค่านิยมมีมากมายหลายอย่าง และในแต่ละค่านิยมจะเกิดจากสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ยุทธวิธีนี้แบ่งเป็น 7 ขั้นตอนคือ

4.1 ครูกำหนดสถานการณ์จากสื่อ แล้วให้ผู้เรียนอธิบายว่ามีอะไรเกิดขึ้น และบุคคลในเรื่องทำอะไรและช่วยสรุป

4.2 ให้ผู้เรียนเสนอทางเลือกว่าควรจะทำอย่างไร

4.3 ให้ผู้เรียนเสนอทางเลือกหลายๆทาง และกระตุ้นให้ผู้เรียนสำรวจทางเลือกนั้นๆ ว่าเหมาะสมหรือไม่

4.4 ให้ผู้เรียนนำทางเลือกจากข้อ 4.3 มาตัดสินว่าควรจะทำอย่างไร และให้อธิบายเหตุผลของการตัดสิน

4.5 ให้ผู้เรียนระลึกพฤติกรรมในอดีตของตนเองที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่ตนตัดสินใจเลือก และนำมาพิจารณาว่าการกระทำนั้นๆดีหรือไม่ดี และห้ามผู้เรียนคนอื่นเสนอแนะคำตอบหรือตัดสินใจการกระทำของเพื่อนผู้เรียน

4.6 ให้ผู้เรียนบอกเหตุผลการตัดสินใจการกระทำในข้อ 4.5 แล้วครูตั้งคำถามถามผู้เรียนว่าใช้เกณฑ์อะไรในการตัดสินการกระทำนั้น

4.7 ให้ผู้เรียนอธิบายเหตุผลการเลือกปฏิบัติ โดยการตั้งคำถามนำความคิดเพื่อโยงความคิดของผู้เรียนให้สอดคล้องกับทางเลือกของตนเองที่ได้เลือกไว้

5. การให้คำจำกัดความค่านิยม ยุทธวิธีนี้จะต้องได้รับการฝึกการกระจ่ายค่านิยมมาก่อน กล่าวคือ สามารถเลือกค่านิยมเป็นของตนเองได้ ถ้ายกตัวอย่างความแตกต่างของค่านิยมแต่ละบุคคลได้ พิจารณาความสำคัญหรือใช้เหตุผลประกอบการอธิบายได้ ยุทธวิธีนี้เน้นกระบวนการการอภิปรายเพื่อหาคำจำกัดความ โดยครูให้คำที่เกี่ยวกับค่านิยมนั้นๆหลายคำแล้วให้ผู้เรียนบอกคำจำกัดความของค่านิยมในตอนนั้นๆ ได้

6. การประเมินผล และสรุปทางเลือก ยุทธวิธีนี้มุ่งให้ผู้เรียนใช้ความคิดหรือความรู้ การกระทำหรือการเมืองหรือพฤติกรรม เป็นเกณฑ์ในการประเมินค่านิยมนั้นๆ ว่าเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งแบ่งเป็นขั้นตอนย่อยๆ ได้ 6 ขั้นตอนคือ

6.1 ให้ผู้เรียนอธิบายลักษณะ หรือความสำคัญ หรือยกตัวอย่างค่านิยมที่เหมาะสม โดยครูช่วยจัดรายการที่ผู้เรียนตอบลงบนกระดานดำ

6.2 ให้ผู้เรียนเสนอความเป็นไปได้ของผลที่เกิดจากการกระทำนั้นๆ แล้วครูเสนอแนะผลการกระทำที่เหมาะสม จดลงบนกระดานดำ หรือถ่ายทอดให้ผู้เรียนคนอื่นๆ ทราบ

6.3 ให้ผู้เรียนบอกเหตุผล และเสนอผลของการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ โดยครูช่วยจดแนวความคิดของผู้เรียนลงบนกระดานดำ

6.4 ให้ผู้เรียนประเมิน และหาเหตุผลสนับสนุนของการกระทำนั้น

นอกจากนี้ ทิศนา ขัมมณี (2542) ได้อธิบายหลักการและวิธีสอนค่านิยมไว้ 8 วิธี ดังนี้

1. หลักการสอนและวิธีสอนโดยให้ผู้เรียนรู้จากการสังเกตหรือเลียนแบบ มี 5 ขั้นตอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ได้แก่ ขั้นที่หนึ่ง ครูต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนใส่ใจ และสังเกตตัวแบบขั้นต่อมาครูต้องเสนอตัวแบบที่มีความชัดเจน ไม่ซับซ้อน มีประโยชน์ สามารถดึงดูดใจผู้เรียนได้ จากนั้นครูช่วยให้ผู้เรียนเก็บจำตัวแบบนั้นโดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น ทำเป็นรหัส หรือวักข้อมด้วยการกระทำ ครูจูงใจให้ผู้เรียนปฏิบัติ เห็นคุณค่า ผลของการปฏิบัติ และสุดท้ายครูช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และเทียบเคียงกับต้นแบบของตน

2. วิธีการพัฒนาค่านิยมด้วยการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ และโคลเบิร์ก มี 4 ขั้นตอน

2.1 ในช่วงแรกเด็กจะมีการพัฒนาการทางจริยธรรมไม่เท่ากัน ครูต้องวิเคราะห์เด็กว่ามีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นใด แล้วจึงจัดประสบการณ์ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการขั้นนั้นๆ

2.2 ครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อตัดสินใจปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้เกิดการเรียนรู้บทบาทของตนเองในกลุ่มสังคม

2.3 ครูจึงกระตุ้นพัฒนาการทางจริยธรรมให้สูงขึ้นด้วยการฝึกให้เผชิญปัญหา แล้ววิเคราะห์ อภิปราย โต้แย้ง และตัดสินใจ โดยปัญหาที่ใช้อาจเป็นปัญหาในชีวิตประจำวันและสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมวิเคราะห์ได้

2.4 ครูกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการที่สูงขึ้นด้วยการจัดบรรยากาศในห้องเรียน หรือโรงเรียนให้เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น โต้แย้ง อภิปรายเกี่ยวกับปัญหาขัดแย้งเชิงจริยธรรมร่วมกับเพื่อนๆ อย่างเปิดเผย

3. การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งมักใช้ในการอภิปรายกลุ่มย่อย โดยมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การอภิปรายแบบเวียนรอบวง การอภิปรายแบบซินดิเคท รวมไปถึงการโต้วาที เป็นต้น โดยสุรางค์ ไคว์ตระกูล (2552) เสนอแนะให้ใช้การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นการใช้กระบวนการกลุ่มเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรม โดยเทคนิคที่ใช้ในการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์มีมากมาย เช่น เกมบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง กลุ่มย่อย (small group) เป็นต้น โดยครูมีหน้าที่ให้ความรู้ แนวทางแก่ผู้เรียนในเรื่องบทบาท และวิธีการที่ทำงานร่วมกัน ครูต้องฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตนภายในกลุ่มอย่างเหมาะสม วิเคราะห์ปัญหา และแก้ไขปัญหาของกลุ่มได้

4. หลักการสอนโดยการปรับพฤติกรรมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบโอเปอเรนต์ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของสิ่งที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ซึ่งจะต้องเป็นพฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจนซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ 2) การใช้แรงเสริมที่เหมาะสม เช่น ใช้แรงเสริมทางสังคม การชมเชยยกย่อง การให้รางวัล หรือให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่ชอบ เป็นต้น 3) ติดตามพฤติกรรมของผู้เรียนว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ โดยครูอาจใช้การเสริมแรงเป็นระยะ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ถาวร

5. วิธีใช้ระบบคู่สัญญา เป็นแนวคิดของทิสนาแชมมณี ที่พัฒนาขึ้นจากประสบการณ์ การสอนนิสิต นักศึกษาเพื่อฝึกให้บุคคลได้นำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง โดยคู่สัญญาก็คือ บุคคลที่จะช่วยรับรู้ ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาตนเองคู่สัญญาต้องเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อผู้ฝึกปฏิบัติ ซินชม ยกย่อง ให้คำแนะนำที่ดี วิธีการนี้มีทั้งหมด 9 ขั้นตอน ดังนี้

- 5.1 กำหนดปัญหา หรือสิ่งที่ต้องการพัฒนา
- 5.2 แสวงหาคู่สัญญาที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์
- 5.3 ตั้งปณิธานและคำขอแนะนำจากคู่สัญญา
- 5.4 วางแผนดำเนินการ มีรายละเอียดของกระบวนการแก้ปัญหาครบ ระยะเวลาชัดเจน
- 5.5 นำแผนดำเนินการไปให้คู่สัญญาดู และทำสัญญากับคู่สัญญา
- 5.6 ลงมือปฏิบัติตามแผน
- 5.7 บันทึกผลการปฏิบัติ และรายงานต่อคู่สัญญาเป็นระยะ
- 5.8 เมื่อครบกำหนดเวลา ให้ประเมินผลการปฏิบัติ
- 5.9 ถ้ายังไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมาย ให้ปรับแผนดำเนินการ แล้วลงมือปฏิบัติต่อไปแต่หากบรรลุตามเป้าหมายแล้ว อาจขยายเวลาในการปฏิบัติให้นานขึ้น หรือกำหนดจุดมุ่งหมายใหม่

6. ใช้หลักการสอนด้านจิตพิสัยตามทฤษฎีของบลูม ซึ่งแบ่งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เป็น 3 ประเภท โดยประเภทด้านจิตพิสัยนี้ จะแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ขั้นการรับรู้ ตอบสนอง เห็นคุณค่า จัดระบบ และพัฒนาเป็นนิสัย ซึ่งทิศทาง แชมมณี ได้เสนอแนวทางพัฒนาค่านิยมตามทฤษฎีของบลูม ไว้ 4 ประการดังนี้

- 6.1 จัดสิ่งเร้าให้บุคคลรับรู้และสนใจเรื่องที่จะปลูกฝัง
- 6.2 จัดกิจกรรม ประสบการณ์ให้บุคคลพอใจ และตอบสนองในเรื่องนั้น
- 6.3 ช่วยให้ผู้บุคคลเห็นคุณค่าและได้รับประโยชน์ เกิดความพอใจมากพอในเรื่องนั้น
- 6.4 ช่วยให้ผู้บุคคลได้จัดระเบียบความคิด และนำเรื่องนั้นไปใช้ในระบบชีวิตของตน

7. การกระจ่างนิยม วิธีการนี้ไม่ได้เป็นวิธีการสอนค่านิยมแก่ผู้เรียนโดยตรง แต่เป็นการสร้างความกระจ่างให้เกิดแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ประเมินค่านิยมที่กำลังจะได้รับการปลูกฝังและเกิดการยอมรับค่านิยมนั้น โดยกระบวนการกระจ่างนิยมแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ ดังนี้

7.1 การให้คุณค่าความเชื่อ และพฤติกรรมของตน โดยมีการให้คุณค่า เหตุพจนประกาศ อย่างเปิดเผยเมื่อมีโอกาส

7.2 การเลือกความเชื่อและพฤติกรรมของตน โดยเลือกจากตัวเลือกหลายๆ ตัว พิจารณา ผลที่ได้จากตัวเลือกแต่ละตัว และเป็นเลือกอย่างเสรี

7.3 การแสดงพฤติกรรมหรือการกระทำ โดยเป็นการกระทำที่ตนเองได้ตัดสินใจเลือก แล้ว และได้กระทำอย่างมีแบบแผน แสดงพฤติกรรมที่สม่ำเสมอ

8. ใช้วิธีสอนแบบต่างๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาค่านิยมได้ ดังเช่น

8.1 การเล่านิทาน ซึ่งใช้ได้กับเด็กเล็ก และเด็กประถมศึกษา เนื่องจากมีการใช้ภาพเป็น สื่อประกอบ

8.2 การเล่นเกม ทำให้เกิดความสนุกสนานตื่นเต้น เกิดการแข่งขัน แต่ขณะเดียวกันก็สามารถสอน ฝึกคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมต่างๆ ได้ดี เช่น การเสียสละ การให้อภัย เป็นต้น

8.3 การให้กรณีตัวอย่าง เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ปัญหา ตั้งประเด็นคำถาม แลกเปลี่ยนความคิด วิเคราะห์หาคำตอบที่เหมาะสม

8.4 การใช้บทบาทสมมติ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจความคิด ความรู้สึกตัวละครได้ดี

8.5 การใช้สถานการณ์จำลอง ทำให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน เรียนรู้ความเป็นจริงใน สถานการณ์นั้น

พนัส หันนาคินทร์ (ม.ป.ป.) และยนต์ ชุ่มจิต (2531) ได้อธิบายแนวทางการปลูกฝังค่านิยม ให้แก่ผู้เรียน ไว้คล้ายคลึงกัน โดยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างศรัทธา ให้เกิดกับผู้เรียนนั้นจะต้องเริ่มมาจากตัวครู อาจารย์เอง เพราะหากครู ไม่ได้ทำในสิ่งที่ตนอบรมสั่งสอนแล้ว ผู้เรียนก็จะไม่แน่ใจและไม่เชื่อในตัวบุคคลที่เป็นแบบอย่างโดยสิ่ง สำคัญในการสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนมีดังนี้

1.1 คุณสมบัติประจำตัวครู ครูผู้ที่จะสร้างศรัทธาให้ผู้เรียนจะต้องมีคุณสมบัติต่อไปนี้

1.1.1 มีบุคลิกภาพดี ทั้งที่เห็นได้จากภายนอก เช่น การแต่งกาย การแสดงออก การควบคุมอารมณ์ การใช้กริยาวาจา ตลอดจนลักษณะภายใน คือ นิสัยใจคอสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัย สำคัญที่จะสร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้เรียน

1.1.2 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เนื่องจากผู้เรียนย่อมยึดถือผู้ใหญ่ เป็นแบบอย่าง ทั้งบิดา มารดา ตลอดจนครูบาอาจารย์ ดังนั้นครูจึงต้องเป็นต้นแบบให้กับผู้เรียนไม่ว่า จะเป็นด้านความประพฤติ ความรู้ ความสามารถ หรือการครองชีพ

1.1.3 มีความสามารถในการใช้หลักจิตวิทยา ครูจะต้องเป็นนักจิตวิทยาที่สามารถ โน้มน้าว เคลี้ยกล่อมผู้เรียนให้เกิดความคิดเห็นคล้อยตามค่านิยมที่ครูปรารถนาจะพัฒนา ปลูกฝัง ให้แก่ผู้เรียน โดยวิธีการสำเร็จง่าย และมีประสิทธิภาพสูงก็คือ การพูดเพื่อเกลี้ยกล่อมหรือชักจูง

(persuasive speech) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นที่มีอยู่เดิม มาเป็นการรับความคิดใหม่ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามแนวคิดที่เปลี่ยนไป การพูดชักจูงนี้จะเริ่มด้วยการเร้าความสนใจ แล้วจึงเสนอแนวทางปฏิบัติตามแนวคิดใหม่ที่ได้รับ โดยการพูดเกลี้ยกล่อมหรือชักจูง ควรพูดต่อหน้าสาธารณชน เพื่อให้เกิดอารมณ์ร่วม คล้อยตามกัน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ฟังใช้วิจารณ์ญาณ ไม่ควรบังคับให้เชื่อโดยใช้อำนาจภายนอกต่างๆ อีกทั้งผู้พูดควรสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดแก่ตนเอง เช่น แสดงให้เห็นว่าตนมีลักษณะเป็นผู้นำ มีความรู้ในเรื่องที่พูด นอกจากนี้ผู้พูดควรรักษาความสนใจของผู้ฟัง โดยการชี้ให้เห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตัวผู้ฟังเอง รวมทั้งชี้ให้เห็นข้อบกพร่องในความคิดเพิ่มเติมที่มีอยู่ด้วยการให้เหตุผล ข้อเท็จจริงหลักฐานต่างๆ เพื่อให้เกิดความลังเล และเสื่อมคลายไปจากความคิดเดิม จากนั้นผู้พูดจึงเสนอความคิดใหม่ที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นโดยมีหลักฐาน เหตุผล ประกอบ สุดท้ายผู้พูดจะต้องเร้าอารมณ์ให้เกิดความต้องการที่จะปฏิบัติ

1.2 การยกย่องบุคคลผู้ปฏิบัติตามค่านิยม โดยการใช้แรงจูงใจภายนอก เช่น การให้รางวัล และการลงโทษ โดยการให้รางวัลนั้นไม่ควรมีค่าเป็นตัวเงิน แต่ควรเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความประทับใจและภูมิใจในรางวัลที่ได้รับ ครูอาจใช้วิธีการให้รางวัลได้อย่างสม่ำเสมอ เช่น การแสดงความยอมรับในการกระทำของผู้เรียนที่เป็นไปตามคุณค่าที่ครูได้สอนไปด้วยการกล่าวชมเชย หรือแสดงกริยาอาการอาการที่ชื่นชมการกระทำของผู้เรียน เป็นต้น

1.3 วัฒนธรรมอันดีงามของไทย การชี้ให้เห็นความเป็นมาอันเจริญรุ่งเรืองของไทยที่สามารถดำรงความเป็นเอกราชไว้ได้ และการมีวัฒนธรรมที่ดีงาม เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะสร้างศรัทธาให้เกิดแก่ผู้เรียนได้ เนื่องจากความรู้สึกภาคภูมิใจจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นและรับเอาในสิ่งดีงามมาปฏิบัติเพื่อให้ไปตามแนวทางที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ ครูอาจใช้วิธีการจัดนิทรรศการ หรือทัศนศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้ง และเกิดความศรัทธาในค่านิยมที่ครูปรารถนาจะปลูกฝังแก่ผู้เรียน

2. การให้ความรู้หรือความคิดรวบยอดในค่านิยม เมื่อครูสร้างศรัทธาให้เกิดแก่ผู้เรียนแล้วขั้นตอนต่อไปครูจะต้องให้ผู้เรียนทำความเข้าใจลักษณะค่านิยมนั้นๆ และเข้าใจวิธีการที่จะปฏิบัติตามค่านิยม โดยครูเป็นผู้ให้ความรู้ และให้ความคิดรวบยอดแก่ผู้เรียนด้วยวิธีการดังนี้

2.1 ลำดับขั้นตอนของการสอน ครูจะต้องจัดให้เรื่องที่สอนเป็นไปตามลำดับขั้นจากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องยาก แต่ละเรื่องที่สอนต้องพยายามอย่าให้ก้าวก่ายกัน วิธีการสอนค่านิยมมีอยู่หลากหลาย เช่น

2.1.1 วิธีการให้คำจำกัดความเรื่องที่จะสอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายถูกต้องตรงกัน และทราบขอบข่ายของเรื่องนั้นๆ

2.1.2 ใช้วิธีวิเคราะห์และจัดเข้าพวก โดยจำแนกเรื่องที่สอนออกเป็นกลุ่มๆ ตามองค์ประกอบของเรื่อง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเห็นองค์ประกอบ พร้อมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบนั้นด้วย ส่วนการจัดเข้าพวกเป็นการชี้ให้เห็นลักษณะองค์ประกอบที่คล้ายคลึงกัน

2.1.3 ใช้วิธีให้ตัวอย่าง เปรียบเทียบ หรือแสดงด้วยสื่อทัศนูปกรณ์ เช่น ภาพแผนผัง สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยตัวอย่างที่นำมาใช้นี้จะต้องสอดคล้องกับเรื่องที่จะพูดให้มากที่สุด มิเช่นนั้นการให้ตัวอย่างจะกลายเป็นการเพิ่มความสับสนแก่ผู้เรียน

2.1.4 ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลควรต้องแสดงให้เห็นว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุมาจากอะไร ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย

2.1.5 การใช้เครื่องทัศนูปกรณ์ จะเป็นการสร้างภาพความเป็นจริงให้ผู้เรียนได้เห็น โดยเครื่องมือเหล่านี้ นอกจากจะช่วยสร้างความเข้าใจแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และรักษาสมาธิของตนไว้ได้

2.2 การใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน หนังสือพิมพ์รายวันถือเป็นตัวอย่างในการชี้ให้เห็นการกระทำตามค่านิยมต่างๆ ทั้งดีและไม่ดี พร้อมทั้งผลที่ได้รับจากการปฏิบัติตามค่านิยมนั้น ครูอาจให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ

2.3 กิจกรรมอื่นๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น การปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง การเลียนแบบ การแสดงบทบาท ละครสั้น โดยการใช้วิธีแสดงบทบาทนี้จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสภาพอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้นๆ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

2.4 ตัวอย่างจากวีรชนและผู้เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติ หากครูสามารถชี้แนะผู้เรียนให้มองเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ประเทศชาติและสังคมส่วนรวมได้ ก็จะเป็นการปลูกฝังศรัทธาให้แก่ผู้เรียน

ในชั้นตอนนี้ ยนต์ ชุ่มจิต (2531) ได้ เสนอแนวการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และหลักการปฏิบัติตามค่านิยมที่ถูกต้องไว้ 2 วิธี ดังนี้

วิธีที่ 1 การให้ความกระจ่างเรื่องค่านิยม อาจทำได้ด้วยวิธีการตั้งคำถามง่ายๆ เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หรือการให้เหตุผล การให้คำนิยาม หรือวิธีการสัมภาษณ์เพื่อความกระจ่างซึ่งเป็นการใช้คำถามใช้กิจกรรมที่เป็นการสำรวจสิ่งที่ผู้เรียนได้เลือกหรือตัดสินใจ หรือใช้กิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้วิธีการที่จะนำค่านิยมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

วิธีที่ 2 การบอกลักษณะพฤติกรรมตามค่านิยมต่างๆ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างถูกต้องถึงวิธีการปฏิบัติตามค่านิยม

3. การส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามค่านิยมนั้น เมื่อผู้เรียนเกิดศรัทธา เข้าใจแนวทางการปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 3 นี้จะเป็นการเน้นย้ำให้ความรู้ ความคิดเหล่านั้นติดแน่น ผังรากลึกจนกลายเป็นนิสัยที่ถาวร โดยวิธีการส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามค่านิยมที่ได้ปลูกฝังไว้แล้วดังนี้

3.1 หากวิธีจูงใจด้วยประการต่างๆ เช่น การให้รางวัล แต่อย่างไรก็ตาม การให้รางวัลต้องเป็นไปตามในทางส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ไม่ใช่ให้รางวัลจากการปฏิบัติเพียงชั่วคราว

3.2 ใช้ระเบียบข้อบังคับและวินัยเข้าช่วย ผู้เรียนทุกคนควรจะเข้าใจความหมายเจตนาธรรมและเนื้อหาของระเบียบที่จะใช้ร่วมกัน เพราะหากเข้าใจตรงกันแล้ว ระเบียบจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยเสริมสร้างการปฏิบัติตามค่านิยมที่พึงปรารถนาได้

3.3 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน ครูต้องพยายามทำความเข้าใจกับผู้ปกครองของผู้เรียนถึงวัตถุประสงค์ และวิธีการปลูกฝังค่านิยมให้แก่ผู้เรียนหากทางบ้านไม่เข้าใจจุดประสงค์หรือวิธีการดำเนินงานของโรงเรียน ก็อาจไม่สนับสนุน หรือให้ความร่วมมือ ซึ่งจะส่งผลให้การปลูกฝังค่านิยมจากโรงเรียนต้องอ่อนกำลัง หรืออาจเกิดความขัดแย้งระหว่างค่านิยมที่บ้านและที่โรงเรียน สร้างความลำบากใจให้แก่ผู้เรียน อีกทั้งอาจทำให้เกิดปัญหาด้านจิตใจได้ ทางโรงเรียนจะต้องส่งข่าวสาร เพื่อชี้แจงเรื่องราวต่างๆ ให้ผู้ปกครองรับทราบตามโอกาสอันควร

3.4 การหาโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามค่านิยมอย่างสม่ำเสมอ สิ่งสำคัญประการหนึ่ง การปลูกฝังค่านิยมก็คือ การมีโอกาสดำเนินการซ้ำบ่อยๆ อย่างสม่ำเสมอ จนเกิดความเคยชิน และกลายเป็นนิสัยที่สุด ในระยะแรกครูต้องหาโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามค่านิยมนั้นๆ ค่านิยมได้รับการปลูกฝังอย่างแน่นอนแล้ว จึงลดการปฏิบัติลง มิฉะนั้นอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายได้ หากไม่ต้องการให้เกิดความเบื่อหน่าย ครูอาจให้ผู้เรียนปฏิบัติตามสถานการณ์ต่างๆ

3.5 การปฏิบัติตัวของครู ครูเป็นผู้ปลูกฝังค่านิยมให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นครูจะต้องปฏิบัติตามค่านิยมนั้นให้ดีที่สุด หากครูไม่สามารถทำได้ การสอนของครูก็จะไม่เกิดประโยชน์เนื่องจากผู้เรียนไม่เกิดความศรัทธา

นอกจากนี้ พินัส หันนาคินท์ (2526) ได้อธิบายวิธีการพัฒนาค่านิยมไว้ว่าเป็นการสร้างความกระจำแก่ผู้เรียนโดยยึดหลักการตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิดและแสดงความรู้สึกที่จะสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมพื้นฐานของตน การจะตั้งคำถามเพื่อรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับค่านิยมของผู้เรียน ครูจะต้องมีแนวคิด 3 ประการ คือ

1. ครูต้องพยายามสังเกตและจดจำการแสดงออกของผู้เรียน ทั้งคำพูด การกระทำที่บ่งบอกถึงปัญหาเกี่ยวกับค่านิยม
2. ครูต้องสำนึกเสมอว่าจะต้องช่วยให้ผู้เรียนมีค่านิยมเฉพาะตัวอย่างชัดเจน
3. ครูพยายามใช้คำถามหรือการวิจารณ์เชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักเลือกวิธี หรือหลักการที่เหมาะสมต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อ่างถึงใน บันเทิง พาพิจิตร, 2549) ได้เสนอแนวทางการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมไว้ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ที่ทำหน้าที่ปลูกฝังค่านิยมจะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีทัศนคติที่ดี และสร้างศรัทธาต่อค่านิยมที่ปลูกฝังแก่ตนเอง

2. ควรจัดสิ่งแวดล้อมที่แสดงให้เห็นค่านิยมที่พึงประสงค์ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริม สร้างค่านิยมให้แก่บุคคล โดยสิ่งแวดล้อมในที่นี้รวมไปถึงตัวบุคคล ทั้งพ่อแม่ ครู อาจารย์ และผู้บริหารทุกระดับ

3. ควรให้ความรู้แก่ผู้ที่จะถูกปลูกฝังหรือเสริมสร้างค่านิยม โดยให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะค่านิยมที่จะปลูกฝัง วิธีการปฏิบัติ และผลการการปฏิบัติตามค่านิยมนั้นเนื่องจากการที่ผู้ถูกปลูกฝังเข้าใจค่านิยมที่ถูกปลูกฝัง จะช่วยให้การปลูกฝังหรือเสริมสร้างค่านิยมเป็นไปได้อย่างมากขึ้น

4. ควรทำให้กลุ่มผู้ถูกปลูกฝังเกิดความสำนึกว่าแนวทางเดิมที่ตนได้ปฏิบัติเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาทั้งแก่ตนเอง ไปจนกระทั่งถึงประเทศชาติ เมื่อกลุ่มผู้ถูกปลูกฝังเกิดความสำนึก ก็จะทำให้สมควรว่าต้องเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองโดยปฏิบัติตามค่านิยมที่พึงประสงค์

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ได้อธิบายการปลูกฝังค่านิยมไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การปลูกฝังค่านิยมที่จำเป็นหรือค่านิยมที่ปราศจากข้อสงสัยจากคนในสังคมประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ครูสร้างศรัทธาและความเชื่อ โดยเป็นแบบอย่างที่ดี ยกย่องบุคคลที่ปฏิบัติตามค่านิยม

1.2 ครูให้ความรู้และความคิดรวบยอดในค่านิยม รวมทั้งวิธีการในการปฏิบัติตนตามค่านิยม

1.3 ครูให้ผู้เรียนปฏิบัติตามค่านิยมนั้นๆ จนเกิดเป็นนิสัย โดยครูอาจหาแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

2. การปลูกฝังค่านิยมที่ไม่ตายตัว หรือขึ้นอยู่กับความเชื่อของบุคคล ทำได้โดยวิธีการกระจ่างนิยาม ซึ่งเป็นการพัฒนาค่านิยมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะตั้งเป้าหมาย วางแผนดำเนินชีวิต เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกค่านิยมที่พึงประสงค์แก่ตนเอง โดยวิธีการกระจ่างนิยาม มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ครูบอกรายละเอียด สาระ อธิบายให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจค่านิยม

2.2 ครูแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและความคิดของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ตีความเป็นความคิดรวบยอด

2.3 ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกทางความรู้สึก ประเมินค่าความคิดรวบยอดค่านิยมนั้นๆ ในลักษณะพอใจหรือไม่พอใจ รวมทั้งบอกข้อเสนอแนะควรปฏิบัติหรือไม่

2.4 การแสดงออกด้วยการปฏิบัติ ทำให้ผู้อื่นรับรู้การกระทำของตน

จากการศึกษาข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า วิธีการพัฒนาค่านิยมของ Michaelis (1980) มีทั้งสิ้น 5 วิธี และทิสนา แชมมณี มี 8 วิธี โดยใน 8 วิธีนี้ความคล้ายคลึง สอดคล้องกับหลักการ วิธีการของ Michaelis (1980) 3 วิธี คือ วิธีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การสอนโดยปรับพฤติกรรม และสอนโดยให้สังเกต เลียนแบบต้นแบบที่ดี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ขั้นตอนการสร้างค่านิยมควรประกอบด้วย 1) สร้างศรัทธาให้กับค่านิยม 2) ให้ความรู้หรือความคิดรวบยอดในค่านิยม 3) ให้คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และทำความเข้าใจตนเอง 4) ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตาม และ 5) ตรวจสอบค่านิยม โดยใช้วิธีการพัฒนาค่านิยมได้ 11 วิธี ได้แก่ 1) การอบรมโดยตรง 2) การกระจำนียม 3) การเลียนแบบต้นแบบที่ดี 4) การวิเคราะห์ด้วยเหตุผล 5) การให้เหตุผลทางจริยธรรม 6) การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ 7) การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ 8) ระบบคู่สัญญา 9) การสอนด้านจิตพิสัยตามทฤษฎีของบลูม 10) การปรับพฤติกรรมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไข 11) การใช้เทคนิคการสอน

5.4 วิธีการวัดค่านิยม

การวัดค่านิยมได้มีนักวิชาการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศอธิบายไว้อีกหลากหลายวิธี อาทิ อุตอามาตย์ (2524 อ้างถึงใน ประยุทธ์ สุกก้อนทอง, 2535) กล่าวถึงการวัดค่านิยมว่า ค่านิยมสามารถวัดได้จากพฤติกรรมภายใน และพฤติกรรมภายนอกของบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น การงาน อาชีพ สนทนา การเขียน ตลอดจนจนถึงการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

การวัดค่านิยมสามารถกระทำได้โดยสังเกตจากพฤติกรรมที่บุคคลที่แสดงออกทั้งจากคำพูด การสนทนา การเขียน การปฏิบัติภารกิจประจำวัน เป็นต้น ดังนั้นจึงสามารถใช้เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการวัดค่านิยมมีดังนี้

1. การสังเกต เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ศึกษาค่านิยมที่ง่าย และประหยัด และถือว่าเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมของคนเราได้ดี การสังเกตนี้อาจทำได้หลายวิธี เช่นการสังเกตร่วม(Global Observation) คือ ผู้วิจัยเข้าไปอยู่ร่วมกับกลุ่มประชากรที่จะวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่ต้องการอย่างละเอียด และสังเกตแบบเฉพาะอย่าง บางเวลา ถือว่ายังไม่ครอบคลุมพฤติกรรมของกลุ่ม หรือบุคคลที่ต้องการศึกษาวิจัย อีกทั้งถ้ากลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนมาก จะทำให้ไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมได้ทุกคน

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่สามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ความสนใจ เจตคติ ความรู้ และค่านิยม ใช้ได้กับบุคคลเกือบทุกประเภท การสัมภาษณ์มี 2 แบบ คือการสัมภาษณ์ แบบมีแบบแผน และแบบไม่มีแบบแผน(Structured and Unstructured Interview)

3. การรายงานด้วยตนเอง ถือว่าเป็นวิธีที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาความสนใจทัศนคติ เจตคติ ความรู้และค่านิยม ซึ่งใช้แทนการสังเกตและสัมภาษณ์ได้อย่างดี แบบรายงานด้วยตนเอง (เย็นใจ เลหาวิช, 2520) ได้แก่

3.1 การเติมข้อความลงในช่องว่าง

3.2 การตั้งชื่อภาพ หรือการฉายภาพ วิธีนี้จะช่วยให้บุคคลตระหนักในปัญหาต่างๆ ที่แวดล้อมตนเองอยู่ เป็นการวัดค่านิยมโดยการใช้ภาพเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงความคิดเห็นออกมา แล้วจึงสามารถสังเกตค่านิยมได้ความคิดเห็นนั้นๆ เนื่องจากบุคคลจะมีความคิดเห็น หรือความรู้สึกอย่างไรต่อภาพขึ้นกับประสบการณ์ที่เขาได้รับมาเป็นสำคัญ

3.3 การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) มีลักษณะเป็นการกำหนดสถานการณ์ เหตุการณ์ หรือปัญหาใดปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยการนำเอาเหตุการณ์หรือปัญหาวิเคราะห์ประเด็นสำคัญๆ จากเรื่องราวนั้น ตรวจสอบหาเหตุผล เจตคติ และค่านิยมจากบุคคลในเรื่องและในที่สุดก็จะนำไปสู่ข้อเสนอนั้นๆ เพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ และรู้จักการวิเคราะห์ และพิจารณาด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดที่ดีต่อตนเองต่อไป (นาตยา ภัทรแสงไทย, 2524)

3.4 การประเมินค่าเชิงบรรยาย (Descriptive Scales) เป็นวิธีเสนอข้อความหรือคำถาม เพื่อแสดงเจตคติ บุคลิกภาพ และค่านิยม ตามลำดับความชอบมากชอบน้อย หรือไม่ชอบมีหลายรูปแบบ

Nunnally (1967 อ้างถึงใน ศรีวิมล สุรสันตวิกรม, 2551) กล่าวว่า ความสนใจ เจตคติ และค่านิยมมีลักษณะของการให้ความสนใจ ด้วยเหตุนี้ ทำให้การศึกษา หรือการวัดย่อมมีลักษณะคล้ายกัน โดยเครื่องมือที่นิยมใช้วัดส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องมือประเภทมาตราประมาณค่า ส่วน Kerlinger (1973 อ้างถึงใน ประยูทธ สุขก้อนทอง, 2535) กล่าวว่า ค่านิยมของคนเราวัดได้จากพฤติกรรม เจตคติ หรือความคิดเห็น ทั้งนี้เนื่องจากค่านิยมเป็นการแสดงออกถึงความนิยมชมชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่ผ่านการประเมินค่าแล้ว อาจแสดงออกในทางดี หรือไม่ดี ควรหรือไม่ควรทำ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

Robin and Williams (1964 อ้างถึงใน ประยูทธ สุขก้อนทอง, 2535) ได้กล่าวถึงวิธีการสังเกตพฤติกรรมว่าคนเรามีค่านิยมอย่างไรไว้ 4 ประการ ได้แก่

1. การเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในชีวิตประจำวัน
2. เรื่องต่างๆ ที่บุคคลให้ความสนใจ
3. ความคิดของคนที่แสดงออกผ่านการเขียน
4. การสนทนาของบุคคล รวมถึงกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2518) ไพฑูรย์ ช่างเรียง (2516 อ้างถึงใน ประยูทธ สุขก้อนทอง, 2536) ได้ให้ข้อสังเกตค่านิยมของบุคคลไว้ 5 ข้อดังนี้

1. ดูสิ่งที่บุคคลเลือกในชีวิตประจำวัน เช่น เลือกรับอะไร ซื้ออะไร ไปที่ไหน ฯลฯ ซึ่งเป็นหนทางให้เข้าใจค่านิยมของบุคคลนั้น

2. ดูทิศทางของความสนใจ เช่น เขาสนใจเรื่องอะไรบ้าง สนใจทำอะไรในชีวิตทั้งทางด้านครอบครัว และชีวิตส่วนตัว

3. ดูจากคำพูดของบุคคลที่แสดงออกโดยทั่วไป โดยส่วนใหญ่คำพูดมักจะสะท้อนความคิดของบุคคลอยู่เสมอ เช่น สิ่งนั้นดี สิ่งนี้ไม่ดี ความประพฤติที่น่าชมเชย เป็นต้น

4. ดูจากคำพูดของบุคคลในการสนทนา โดยส่วนใหญ่ความคิดเห็นบางอย่างของบุคคลอาจทำให้เกิดอารมณ์แก่คนร่วมสนทนาด้วย ทั้งความพอใจและความไม่พอใจ ซึ่งการพูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือโต้เถียงกันจะทำให้เราทราบถึงแนวความคิดของบุคคลนั้น

5. ดูจากการคิด การเขียนของบุคคล ทั้งนี้การคิดและการเขียนมักจะสะท้อนอุดมการณ์ ความฝัน ทัศนคติของบุคคล ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจค่านิยมของนักคิด นักเขียนเหล่านั้นได้

นอกจากนี้ ธรรมนูญ หลาวทอง (2551) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินจิตพิสัย 5 วิธีได้แก่

1. การรายงานตนเอง เป็นการให้ผู้รับการทดสอบแสดงความรู้สึกของตนตามสิ่งเร้าที่ได้สัมผัส ซึ่งสิ่งเร้าอาจเป็นข้อความหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยผู้ตอบมีโอกาสตอบได้ตามความคิด ความรู้สึกของตนเอง หรือเป็นการเลือกคำตอบที่มีการจัดเตรียมไว้แล้ว หรือตอบจากมาตรวัดต่างๆ เช่น มาตรวัดอันตรภาคปรากฏเท่ากันของเทอร์สตัน มาตรรวมการประมาณค่าของลิเคิร์ต และมาตรจำแนกความหมายของออสกูด เป็นต้น

2. การสังเกตพฤติกรรม เป็นการใช้ประสาทสัมผัสโดยเฉพาะตาและหูในการบันทึกจดจำพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมาย แล้วจัดลงในแบบบันทึกที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการหรือแบบมาตรการประมาณค่า การสังเกตให้สอดคล้องกับความจริงมากที่สุดต้องมีการให้รายละเอียดของสิ่งที่สังเกตอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม และมีประเด็นการสังเกตที่ครอบคลุมพฤติกรรม

3. การสังเกตร่องรอยของพฤติกรรม เป็นการตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังจากหลักฐานอื่นที่ใช้อ้างอิงถึงความถี่ของพฤติกรรม

4. การสัมภาษณ์ เป็นการวัดที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์พูดคุยระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้รับการสัมภาษณ์ อาจเป็นการสัมภาษณ์แบบมีหรือไม่มีโครงสร้างก็ได้

5. เทคนิคการจินตนาการ เป็นการให้สถานการณ์เข้าไปกระตุ้นให้ผู้ทดสอบแสดงพฤติกรรมหรือความคิดจินตนาการของตนออกมา

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) ได้อธิบายขั้นตอนการวัดค่านิยมไว้ 10 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดค่านิยมที่จะวัด โดยต้องบอกให้แน่ชัด

2. ศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเรื่องความหมาย ทฤษฎี งานวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมนั้นๆ เพื่อจะได้ทราบถึงความเป็นมาของค่านิยมที่จะวัด

3. นิยามค่านิยมที่ได้กำหนดไว้
 4. เลือกแบบการสร้างเครื่องมือ อาจเป็นการสัมภาษณ์ การสังเกต แบบสอบ หรือแบบสอบถาม
 5. เขียนข้อสอบวัดค่านิยม พร้อมทั้งสร้างเกณฑ์การให้คะแนน
 6. ตรวจสอบข้อความ เพื่อปรับปรุงแก้ไขคำถาม หรือสถานการณ์ที่เป็นโจทย์ และสร้างวาทะกวางในการวัด ในขั้นตอนนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2535) ได้เสนอว่าควรให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาคำถามรายข้อ แล้วนำไปทดลองใช้
 7. ศึกษาอำนาจจำแนกรายข้อ หากข้อใดมีค่าอำนาจจำแนกน้อยต้องตัดทิ้ง ดังนั้นจึงควรออกข้อสอบเกินไว้อย่างน้อยร้อยละ 25 อย่างไรก็ดี บุญชม ศรีสะอาด (2535) กล่าวว่า หลังจากวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกแล้ว ควรมีการทดลองใช้ครั้งที่ 2 แล้วทำการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกอีกครั้ง พร้อมทั้งทดลองใช้ครั้งที่ 3
 8. จัดข้อสอบเป็นชุด ควรมีคำชี้แจง ให้รายละเอียดในการทำข้อสอบอย่างชัดเจน
 9. หากคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งก็คือค่าความเชื่อมั่นและค่าความเที่ยง ความตรง
 10. หาเกณฑ์ปกติ ซึ่งก็คือคะแนนจริงที่ได้บอกระดับความสามารถของผู้สอบ
- นอกจากนี้ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) ยังได้กล่าวถึงตัวอย่างของเครื่องมือวัดค่านิยมว่ามี 2 แบบได้แก่

1. แบบวัดค่านิยมเดี่ยว คือ ข้อสอบชุดนั้นวัดค่านิยมเพียงตัวเดียว โดยวิธีการออกข้อสอบมีหลายวิธี เช่น มีคำถามหรือสถานการณ์แล้วเขียนตอบ มีคำถามหรือสถานการณ์แล้วเลือกจากตัวเลือก ใช้แบบนัยจำแนกซึ่งมาจากเทคนิคของออสกู๊ด (Osgood) **เลือก**

2. แบบวัดค่านิยมกลุ่ม คือ ข้อสอบชุดนั้นต้องการวัดค่านิยมหลายๆตัวในครั้งเดียว ผู้ออกแบบการวัดค่านิยมกลุ่มแรกคือ ออลพอร์ทและคณะ โดยข้อสอบมี 2 ตอน ตอนแรกกำหนดสถานการณ์ แล้วเลือกตอบจาก 2 ตัวเลือก ตอนที่สองมีสถานการณ์แล้วเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

สรุปได้ว่า เครื่องมือสำหรับวัดค่านิยมเป็นแบบวัด เนื่องจากค่านิยมจัดเป็นส่วนหนึ่งของจิตพิสัย โดยแบบวัดค่านิยมมีอยู่หลากหลายทั้งแบบมาตรฐานค่าของลิเคิร์ท แบบสร้างกำหนดสถานการณ์ แบบวัดที่ใช้เทคนิคของออสกู๊ด เป็นต้น ซึ่งแบบวัดค่านิยมนี้สามารถวัดได้ทั้งค่านิยมเดี่ยวและค่านิยมกลุ่ม

ตอนที่ 6 การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน

การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน (Instructional Design) เป็นศาสตร์ (Science) ในการกำหนดรายละเอียด รายการต่างๆ เพื่อพัฒนา การประเมินและการทำนุบำรุงรักษาให้คงไว้ของสภาวะต่างๆ เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งในเนื้อหาจำนวนมาก หรือเนื้อหาสั้นๆ (Richey, 1986)

6.1 ความหมายของการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน

การออกแบบระบบการเรียนการสอน (Instructional System design) มีชื่อเรียกหลากหลาย เช่น การออกแบบการเรียนการสอน (Instructional design) การออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน (Instructional design and development) เป็นต้น แต่อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าเป็นแนวคิดในการใช้กระบวนการของวิธีระบบ (system approach) ซึ่งการออกแบบการเรียนการสอน คือ ศาสตร์ (Science) ในการกำหนดรายละเอียด รายการต่างๆ เพื่อพัฒนา การประเมิน และการทำนุบำรุงรักษาให้คงไว้ของสถานะต่างๆ เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งในเนื้อหาจำนวนมากหรือเนื้อหาสั้นๆ (Richey, 1986) นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอนไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

AECT (1977) ได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาระบบการเรียนการสอน (Instructional Development) ไว้ว่า เป็นการใช่วิธีเชิงระบบในการวิเคราะห์ (analyzing) การออกแบบ (design) การพัฒนา (developing) การนำไปใช้ (implementing) และการประเมินผล (evaluating) ซึ่งในทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างการพัฒนาระบบการเรียนการสอนและด้านการจัดการ การพัฒนาระบบการเรียนการสอนครอบคลุมถึงการพัฒนาระบบการเรียนการสอน (Instructional Media Production) ซึ่งมีความหมายครอบคลุมมากกว่าการออกแบบการสอนด้วย (instructional design) อาจกล่าวได้ว่า การออกแบบการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนเท่านั้น ทั้งนี้ กระบวนการพัฒนาระบบการเรียนการสอนหรือการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนใดๆ ก็ตาม จะต้องอาศัยการทำงานอย่างเป็นระบบ (system approach) การออกแบบอย่างเป็นระบบ (instructional systems design: ISD) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนและการออกแบบการสอน ซึ่งจะต้องนำทุกองค์ประกอบมาใช้ร่วมกันในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนหรือการสร้างรูปแบบการเรียน

อรพรรณ พรสีมา (2546) ได้กล่าวไว้ว่า การออกแบบและพัฒนาระบบการสอน (Instructional System Design and Development) เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาประเภทวิธีการระบบ ที่นำเอาวิธีการระบบมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการเรียนการสอน

ดวงรัตน์ ศรีวงษ์กุล (2549) ได้กล่าวไว้ว่า การออกแบบการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการระบบ (Systematic Process) ในการแปลงหรือประยุกต์หลักการหรือทฤษฎีทางการเรียนการสอนเป็นแผน (Plan) เพื่อจัดทำวัสดุการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ (Instructional Materials and Activities) โดยมีการวางแผนตามหลักการต่างๆ ที่ประสบผลสำเร็จมาในอดีต หลักการทางการเรียนการสอนและกระบวนการแก้ปัญหา (Problem solving) เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานออกแบบการเรียนการสอน

มนต์ชัย เทียนทอง (2549) ได้กล่าวไว้ว่า การออกแบบระบบการเรียนการสอนหรือการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional System Design: ISD หรือ Instructional Design: ID) หมายถึง การจัดระบบการเรียนการสอนอย่างมีระบบ โดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งรวบรวมองค์ประกอบและปัจจัยต่างๆ เพื่อนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจออกแบบระบบ แล้วจึงทำการทดลองและปรับปรุงแก้ไขจนใช้ได้ผล เป็นการนำไปสู่ความสำเร็จของการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กระบวนการออกแบบระบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 4 ส่วน ได้แก่ วัตถุประสงค์ ผู้เรียน วิธีการและกิจกรรม และการวัดและประเมินผล

วารินทร์ รัตสีพรหม (2542) ได้นิยามไว้ว่า การออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอนเป็นทั้งกระบวนการอย่างเป็นระบบ ซึ่งทำให้โครงการการสอนมีประสิทธิภาพ เพราะมีการวิเคราะห์ผู้เรียน เนื้อหาความรู้ และสภาพแวดล้อม ทำให้เลือกกลยุทธ์การสอน สื่อการสอน ได้เหมาะสมกับความต้องการในการเรียนรู้ ซึ่งกลยุทธ์การสอนอาจเป็นได้ตั้งแต่การเรียนการสอนแบบบรรยายไปจนถึงการเรียนการสอนแบบเอกัตบุคคล และการเรียนรู้ผ่านวิดีโอทัศน์ปฏิสัมพันธ์ ส่วนในนิยามที่การออกแบบและพัฒนาระบบการสอนที่เป็นองค์ความรู้ก็คือการมีความหลากหลายและยืดหยุ่นในระบบมีการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการประเมินมาประยุกต์กับสภาพการณ์การเรียนรู้ และยังมีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและคุ้มค่า

Ritchy (1986) ได้กล่าวไว้ว่า การออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอนเป็นการนำหลักการที่ได้จากงานวิจัยของนักวิจัยที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับงานการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน แต่เป็นงานวิจัยที่นำมาเป็นพื้นฐานความรู้ของการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นที่กระบวนการของการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอนว่าจะมีขั้นตอนอะไรบ้าง

Reigeluth (1983) ได้กล่าวไว้ว่า การออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอนมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาความรู้เรื่องมโนทัศน์ (Concepts) และหลักการ (Principles) ซึ่งมโนทัศน์เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่หลักการหรือกฎเป็นสิ่งที่มียู่ตามธรรมชาติ และมโนทัศน์เป็นแนวคิดที่ไม่กำหนดตายตัว แต่อาจแบ่งเป็นระดับชั้นในแนวทางต่างๆ กันได้ ส่วนหลักการนั้นเป็นเรื่องของการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมสองกิจกรรมหรือระหว่างความเปลี่ยนแปลงสองอย่าง และเสนอเป็นกรอบทฤษฎี เช่น ทฤษฎีการสอน (Theory of Instructional) ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักคือ วิธีการสอน (Method) สภาพการณ์หรือเงื่อนไขของการสอน (Condition) และผลผลิตของการสอน (Outcomes)

Gagne' et al. (1992) ให้ความหมายของการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอนแยกกัน กล่าวคือ การออกแบบระบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการอย่างมีระบบในการวางแผนระบบการเรียนการสอน ส่วนการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่นำเอาแผนนั้นไป

ดำเนินการและถือได้ว่าหน้าที่ทั้งสองประการนี้เป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีการศึกษา (Instructional Technology)

จากความหมายของการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปความหมายของการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนได้ว่า การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการดำเนินการเรียนการสอนที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนการสอน ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตามขั้นตอนหลักของการดำเนินการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน

6.2 องค์ประกอบของการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน

วารินทร์ รัตมีพรหม (2542) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนจะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างขั้นตอนต่างๆ และแสดงความต่อเนื่องของขั้นตอน โดยมีขั้นตอนหลัก 5 ขั้นตอน หรือที่เรียกว่า Generic Model ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การทดลองใช้และการประเมินผล ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้ จะอยู่ในกรอบและมีลูกศรเชื่อมโยงต่อเนื่องแสดงความสัมพันธ์ ในแต่ละขั้นตอนจะกำหนดไว้ตามลำดับขั้นที่แน่นอน แต่รูปแบบบางรูปแบบอาจยืดหยุ่นได้

AECT (1977) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาการเรียนการสอน ควรประกอบด้วยขั้นตอนหลักดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน (analysis of the setting and learner needs)
2. การออกแบบบทเรียนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน (design of a set of specifications for an effective, efficient, and relevant learner environment)
3. การพัฒนาผู้เรียนและจัดการสื่อการเรียนการสอน (development of all learner and management materials)
4. การนำบทเรียนที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ (implementation of the result instruction)
5. การประเมินผลก่อนและหลังการเรียนการสอน (formative and summative evaluations)

Ritchy (1986) ได้นำผลของการทบทวนและวิเคราะห์รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน โดยเฉพาะรูปแบบประเภท Systems-Oriented Models มาเป็นพื้นฐานในการจัดองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย

1. การระบุความต้องการของผู้เรียน (Determine learner needs)
2. การระบุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Determine goals and objectives)

3. การสร้างกระบวนการประเมินผล (Construct assessment procedures)
4. การออกแบบหรือเลือกวิธีการถ่ายทอดความรู้ (Design or select delivery approaches)
5. การทดลองระบบการเรียนการสอน (Try out instructional system)
6. การนำระบบไปใช้และบำรุง (Install and maintain system)

จากองค์ประกอบของการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปองค์ประกอบของการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนที่สำคัญได้ 11 องค์ประกอบ (ฐาปณีย์ สีนเฉลียว, 2553) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน
2. การระบุความต้องการของผู้เรียน
3. การระบุเป้าหมายและวัตถุประสงค์
4. การออกแบบบทเรียนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน
5. การออกแบบหรือเลือกวิธีการถ่ายทอดความรู้
6. การพัฒนาผู้เรียนและจัดการสื่อการเรียนการสอน
7. การทดลองระบบการเรียนการสอน
8. การนำระบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้
9. การนำระบบไปใช้และบำรุง
10. การสร้างกระบวนการประเมินผล
11. การประเมินผลก่อนและหลังการเรียนการสอน

6.3 ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน

วารินทร์ รัตมีพรหม (2542) ได้อธิบายว่ากระบวนการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบนั้น ได้มีผู้ออกแบบหลากหลายจึงมีรูปแบบต่างๆ ที่มีขั้นตอนไม่เท่ากันแต่โดยทั่วไปแล้วจะอยู่ในขอบเขตของขั้นตอนหลักทั้งสิ้น กระบวนการที่เป็นขั้นตอนต่างๆ นั้น เกิดจากการที่มีการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนจะต้องเป็นของระยะต่างๆ ซึ่งแต่ละระยะหรือแต่ละขั้นตอนจะมีผลลัพธ์และมีการส่งทอดต่อไปยังขั้นตอนต่อไป ดังนั้นตอนสุดท้ายของทุกขั้นตอนจึงมีการประเมินผลเกิดขึ้นเรียกว่า การประเมินผลเพื่อการปรับปรุง เพื่อนำผลไปปรับปรุงขั้นตอนต่อไปด้วย รูปแบบของการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน ที่หลากหลายและมีขั้นตอนต่างๆ กันไปก็จะรวมอยู่ในขั้นตอนหลักได้ 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ (Analysis) เกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ กิจกรรม ผู้เรียนและแหล่งทรัพยากรการเรียน
2. การออกแบบ (Design) ด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาและสื่อการเรียนการสอน

3. การพัฒนา (Development or Production) ด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ และแบบประเมินต่างๆ

4. การนำไปทดลองใช้ (Implementation) โดยการดำเนินการและบริหารการเรียนการสอน

5. การประเมินผลหรือการควบคุม (Evaluation or Control) โดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert review) รายบุคคล (One to one) กลุ่มเล็ก (Small group) หรือภาคสนาม (Field test or operational tryout) โดยมีสิ่งสำคัญคือการนำข้อมูลย้อนกลับไปปรับปรุงระบบให้ดีขึ้น

ขั้นตอนหลักทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ Seels (1990) ให้ชื่อว่า Generic ID Model โดยกล่าวว่า ขั้นตอนการวิเคราะห์นั้นเป็นกระบวนการค้นหาสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ ขั้นตอนการออกแบบเป็นกระบวนการของรายละเอียดว่าจะเรียนรู้อย่างไร ขั้นตอนการพัฒนาเป็นกระบวนการเรียน การผลิตวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการเรียนรู้ ขั้นตอนการนำไปใช้เป็นขั้นตอนการนำเอาโครงการที่จัดทำ มาแล้วใช้ในบริบทของสภาพที่เป็นจริง ส่วนขั้นตอนสุดท้ายคือขั้นตอนการประเมินผลเป็นกระบวนการ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ ถึงความเหมาะสมพอเพียงในการสอนหรือการนำโครงการที่จัดทำมาแล้วไป ใช้ได้

ผลที่ได้รับจากการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน สามารถนำเสนอตามแนวทางการ นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการของ Joyce and Weil (1996) เสนอไว้เกี่ยวกับการ พัฒนารูปแบบการสอน (Model of teaching) โดยสรุปองค์ประกอบของการนำเสนอซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดสนับสนุน วิธีการตรวจสอบของการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อนำ ข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นที่มาของรูปแบบการสอน ได้แก่ ทฤษฎีและหลักการที่ใช้อยู่รับ รูปแบบการสอน แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญและเป้าหมายของรูปแบบการสอน

2. องค์ประกอบของรูปแบบการสอน ได้แก่

2.1 โครงสร้างของรูปแบบการสอน (Syntax) เกี่ยวกับจำนวนขั้นตอนรายละเอียดของ ขั้นตอนและลำดับขั้นตอนของกิจกรรมที่ใช้สอน

2.2 ระบบทางสังคม (Social System) เป็นลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ได้แก่ บทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียน

2.3 หลักการตอบสนอง (Principles of reaction) เกี่ยวกับการแสดงออกของผู้สอน และผู้เรียน รวมทั้งการตอบสนองในสิ่งที่ผู้เรียนได้กระทำ

2.4 ระบบสนับสนุน (Support system) เกี่ยวกับสิ่งที่จำเป็นในการใช้รูปแบบแต่ละ รูปแบบ หรือเงื่อนไขต่างๆ ที่เอื้อต่อการใช้รูปแบบการสอน

3. การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Application) เป็นคำแนะนำและข้อสังเกตต่างๆ ที่จะช่วยให้การสอนตามรูปแบบมีประสิทธิภาพ เช่น ประเภทของเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมกับการสอน ระดับชั้นและอายุผู้เรียน สถานที่หรือสภาพแวดล้อมที่จัดให้อื้อต่อการใช้รูปแบบการสอน

ผลทางตรงและทางอ้อมเป็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนเลือกรูปแบบไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและตรงกับเป้าหมายที่ต้องการมากขึ้น

จากขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนได้ว่า นี้ การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนจะต้องยึดหลักการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย โดยรูปแบบของการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนแบบทั่วไปหรือที่เรียกกันว่า Generic IDD Model นั้น ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ 2) การวางแผน 3) การสร้างและพัฒนา 4) การทดลองใช้ 5) การประเมินผล และ 6) ข้อมูลย้อนกลับ

6.4 ประเภทของการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน

นักวิชาการและนักการศึกษาได้นำเสนอและจำแนกรูปแบบการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน ไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งสามารถประมวลได้ ดังนี้

ดวงรัตน์ ศรีวงษ์กุล (2549 อ้างถึงใน ฐาปนีย์ สีเฉลียว, 2553) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design Model) ตามหลักเกณฑ์การนำรูปแบบไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

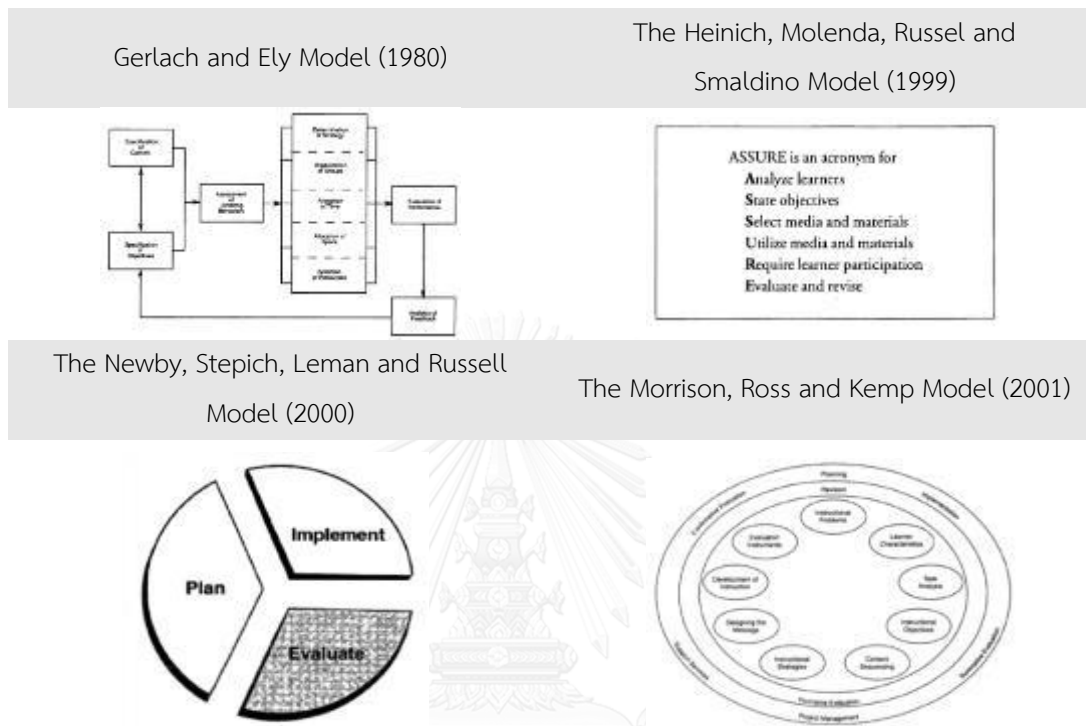
กลุ่มการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อใช้สำหรับห้องเรียน (Classroom Orientation) ผู้สอนนำไปใช้ในการออกแบบรายวิชาต่างๆ ที่ใช้ในห้องเรียน โดยผู้สอนออกแบบเองหรือออกแบบร่วมกับนักออกแบบ รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนในกลุ่มนี้ ได้แก่ รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของเคมพ์ (Kemp) รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของ Gerlach and Ely และรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน ASSURE ของ Heinich เป็นต้น

กลุ่มการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผลิตภัณฑ์ (Product Orientation) มุ่งเน้นการผลิตสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของ Van Patten และรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของ Bergman and Moore

กลุ่มการออกแบบการเรียนการสอนในเชิงระบบ (Systems Orientation) มุ่งเน้นการออกแบบในเชิงระบบ สามารถใช้กับการออกแบบตั้งแต่รายวิชาจนถึงการออกแบบหลักสูตร ได้แก่ รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของ Smith and Ragan รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของ Dick and Carey และรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของ Branson เป็นต้น

Gustafson and Branch (2002 อ้างถึงใน ฐาปนีย์ สีเฉลียว, 2553) ได้ทำการศึกษาและจำแนกรูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ

1. Classroom-Oriented Models นำเสนอรูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนด้านบทบาทของผู้สอนตามความต้องการของผู้เรียน ตั้งแต่การเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาถึงระดับมหาวิทยาลัย รวมถึงการอบรมในหน่วยงานต่างๆ เพื่อศึกษารูปแบบห้องเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน นักวิชาการที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับห้องเรียน

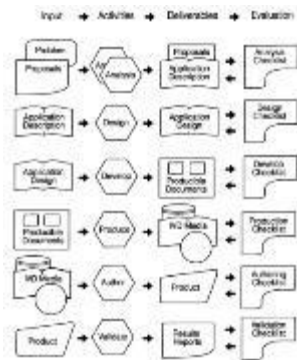
ที่มา : ฐาปนีย์ สีเฉลียว (2553)

2. Product-Oriented Models นำเสนอรูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนในด้านการผลิตผลงานที่สามารถมาประยุกต์ใช้ในวงการศึกษได้ ซึ่งในรูปแบบการพัฒนานี้ต้องการความมั่นใจในการทดลองใช้เพื่อให้ผลงานนั้นเกิดประสิทธิภาพในการใช้งานมากที่สุด โดยคำนึงถึงปัจจัยหลัก คือ

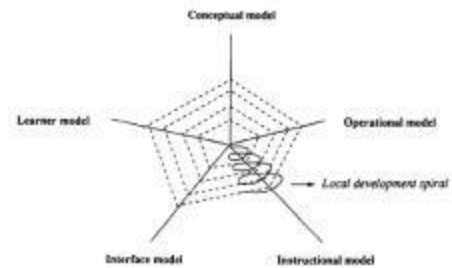
- 2.1 ผลงานนั้นเป็นที่ต้องการหรือมีความจำเป็น
- 2.2 มีความจำเป็นต้องผลิตมากกว่าการสะสมหรือประยุกต์ผลงานเดิมมาใช้ได้
- 2.3 มีการทดลองใช้เพื่อให้เกิดความแน่ใจในประสิทธิภาพ
- 2.4 ผลงานนั้นต้องมีประโยชน์แก่ผู้เรียนมากกว่าผู้สอน

นักวิชาการที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่

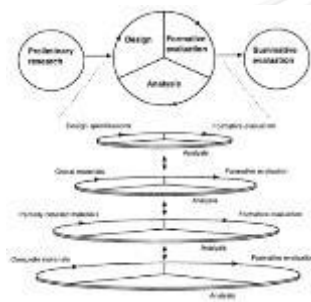
The Bergman and Moore Model (1990)

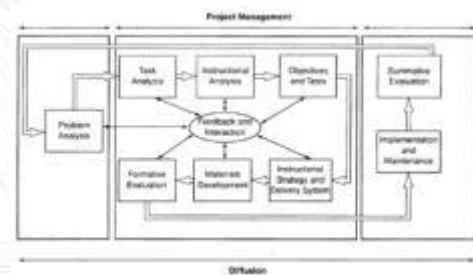
The de Hoog, de Jong and de Vries Model (1994)

The Nieveen Model (1997)

The Seels and Glasgow Model (1998)

ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผลิตภัณ์ท์

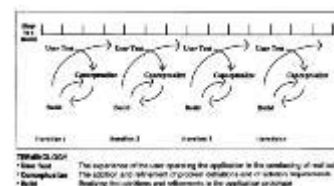
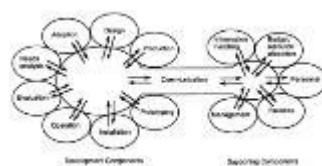
ที่มา : ฐานันท์ สีเฉลียว (2553)

3. Systems-Oriented Models นำเสนอรูปแบบการพัฒนาโครงสร้างโดยรวมของบทเรียนหรือหลักสูตร ใช้ทรัพยากรและความรู้ด้านการพัฒนาขั้นสูง เป็นกระบวนการพัฒนาตามเป้าหมายเฉพาะกิจที่ตั้งขึ้น เช่น รูปแบบการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน นักวิชาการที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่

The Interservice
Procedures for
Instructional Systems
Development (IPISD)
Model (1975)

The Gentry Model (1994)

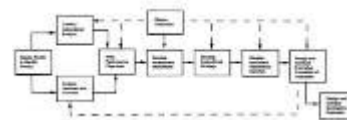
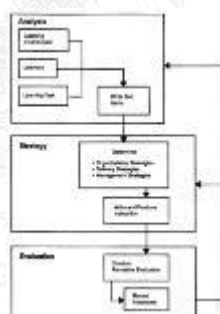
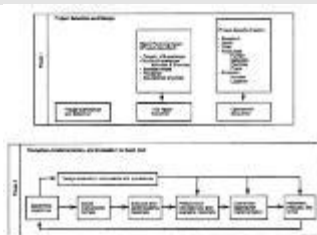
The Dorsey, Goodrum and
Schwen Model (1997)

The Diamond Model
(1989)

The Smith and Ragen
Model (1999)

The Dick, Carey and Carey
Model (2001)

ภาพที่ 3 แสดงรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนในเชิงระบบ

ที่มา : ฐานันท์ สีเฉลียว (2553)

จากการศึกษา พบว่า รูปแบบการออกแบบและพัฒนากการเรียนการสอนทั้งไทยและต่างประเทศ สามารถแบ่งประเภทตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนได้ 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบการออกแบบและพัฒนากการเรียนการสอนในห้องเรียน
2. รูปแบบการออกแบบและพัฒนากการเรียนการสอนบนเว็บ

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. รูปแบบการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนในห้องเรียน

รูปแบบการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนในห้องเรียน หมายถึง แบบแผนการดำเนินการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อแสดงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผ่านขั้นตอนหลักของการดำเนินการออกแบบและพัฒนา การเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับทฤษฎี หลักการเรียนรู้ หลักการสอนโดยเน้นการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นหลัก และได้รับการพิสูจน์ทดสอบว่ามีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

จากการสังเคราะห์รูปแบบการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนทั้งไทยและต่างประเทศ พบว่า ขั้นตอนหลักของการดำเนินการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนในห้องเรียน มีดังนี้ 1) การวิเคราะห์ 2) การวางแผนและการออกแบบ 3) การสร้างและการพัฒนา 4) การทดสอบและพิสูจน์ข้อเท็จจริง 5) การประเมินผล 6) การควบคุม ตรวจสอบและติดตามการเรียน 7) ข้อมูลย้อนกลับ (วารินทร์ รัชมีพรหม, 2542; ทิศนา ขัมมณี, 2550; Glasser, 1962; Gentry, 1994; Klausmeier and Ripple, 1971; IPISD, 1975; Gagne' and Briggs, 1979; Gerlarch and Ely, 1980; Brown et al., 1985; Knirk and Gustafson, 1986; Leshin et al., 1992; Seels and Glasgow, 1998; Dick et al., 2001; The Kemp Model, 2001)

2. รูปแบบการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนบนเว็บ

รูปแบบการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนบนเว็บ หมายถึง แบบแผนการดำเนินการเรียนการสอนบนเว็บที่ได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนการสอนบนเว็บ เพื่อแสดงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผ่านขั้นตอนหลักของการดำเนินการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนบนเว็บอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการสอน โดยเน้นการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้โดยใช้เว็บเทคโนโลยีเป็นหลัก มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีความหมายของผู้เรียนโดยไม่มีขอบเขตจำกัดด้านระยะทางและเวลาที่ต่างกัน อาทิ การนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการผลิตหรือควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ต่างๆ ในการนำเสนอให้มีการเชื่อมโยงถึงกัน ไม่ว่าจะเป็นตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหวแบบวีดิทัศน์และเสียง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านเครื่องมือเว็บได้โดยตรง อาทิ กระดานข่าว ห้องสนทนา และการประชุมบนเว็บ เป็นต้น ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาเนื้อหาสาระ เลือกทำกิจกรรมเพื่อการทบทวนความรู้ความเข้าใจทั้งในรูปแบบของบทเรียนเว็บและบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามความต้องการของตนเอง ซึ่งเป็นการตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี สามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามที่กำหนด

ไว้ และผู้สอนสามารถนำเสนอบทเรียนทั้งหมดตามหลักสูตรหรือใช้เพียงบางส่วนเท่านั้น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน เพื่อช่วยเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และสนองความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ ฉะนั้น นักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศ จึงนิยมนำเทคโนโลยีบนเว็บมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบและพัฒนากการเรียนการสอนกันมากขึ้น

จากการสังเคราะห์รูปแบบการออกแบบและพัฒนากการเรียนการสอนทั้งไทยและต่างประเทศ พบว่า ขั้นตอนหลักของการดำเนินการออกแบบและพัฒนากการเรียนการสอนบนเว็บ มีดังนี้ 1) การวิเคราะห์ 2) การวางแผนและการออกแบบ 3) การสร้างและการพัฒนา 4) การทดสอบและพิสูจน์ข้อเท็จจริง 5) การประเมินผล 6) การควบคุม ตรวจสอบและติดตามการเรียน 7) ข้อมูลย้อนกลับ (บุญเรือง เนียมหอม, 2540; ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2542; รุจโรจน์ แก้วอุไร, 2542; University of South Australia, 1991; University of Texas at Austin, 1999; Lee and Owens, 2000; Piskurich, 2000; Benbunan-Fich et al., 2005; Davidson-Shivers and Rasmussen, 2006; Koontz, et al., 2006)

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

Maier (2002 อ้างถึงใน พรธิดา วิเชียรปัญญา, 2547) ได้ศึกษาสถานภาพการใช้ระบบการจัดการความรู้ขององค์กรที่ใช้ความรู้อย่างเข้มข้น และตระหนักถึงความรู้ที่มีอัตราเพิ่มสูงขึ้น การเพิ่มขึ้นของนวัตกรรมในสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ได้ก่อให้เกิดเครื่องมืออย่างมากมาสำหรับการประยุกต์ใช้เพื่อการสนับสนุนการจัดการความรู้ในองค์กร ตัวอย่างเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการความรู้มีดังนี้

1. Intranet Infrastructure เตรียมการเกี่ยวกับหน้าที่พื้นฐานสำหรับการสื่อสาร เช่น อีเมลล์ เทเลคอนเฟอร์เรนซ์ เช่นเดียวกับการจัดเก็บ การแลกเปลี่ยน การค้นหา และการค้นคืนข้อมูลและเอกสาร
2. Document and Content Management System จัดการเกี่ยวกับเอกสาร อิเล็กทรอนิกส์ หรือเนื้อหาสาระของเว็บ ทั้งนี้โดยครอบคลุมแต่ละลำดับขั้นทุกวงโคจรของเอกสาร
3. Workflow Management System: สนับสนุนกระบวนการจัดการโครงสร้างและจัดการเกี่ยวกับการดำเนินการไหลของงาน

4. Artificial intelligence Technologies สนับสนุนการค้นหาและการค้นคืนการจัดทำโครงสร้างผู้ใช้ และการจัดเป็นชุดของโครงสร้าง เอกสาร และ web mining

5. Business Intelligence Tools สนับสนุนกระบวนการเชิงวิเคราะห์ซึ่งปรับเปลี่ยนองค์การเล็กๆและข้อมูลเชิงแข่งขันไปยังเป้าหมายของ “ความรู้”และความต้องการที่จะบูรณาการข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะถูกจัดเตรียมโดย data warehouse

6. Visualization Tools ช่วยในการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้คนและกระบวนการ

7. Groupware เป็นการสนับสนุนการบริหารเวลา การอภิปราย การประชุม หรือ การประชุมปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มงานและทีมงาน

8. E-learning System เป็นการนำเสนอสาระการเรียนรู้ที่มีความเฉพาะเจาะจงให้กับพนักงานโดยวิธีการที่มีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งเป็นการสนับสนุนการสอน และ/หรือกระบวนการเรียนรู้

9. ระบบการจัดการความรู้มีคุณสมบัติที่เด่น คือ การทำให้การทำงานตามหน้าที่ดีขึ้นโดยการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จุดมุ่งหมายของการใช้ระบบการจัดการความรู้ เช่น

9.1 เพื่อทำให้เกิดการแบ่งปันและการประยุกต์ใช้ความรู้

9.2 ระบุผู้เชี่ยวชาญและเครือข่ายบุคคลอย่างไม่เป็นทางการ

9.3 เพื่อการมีส่วนร่วมในเครือข่ายชุมชน

9.4 เพื่อการสร้างและการแลกเปลี่ยนความรู้ในเครือข่ายต่างๆ

9.5 เพื่อเพิ่มความสามารถของพนักงานในการเรียนรู้

9.6 เพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ คน และกระบวนการ

John, Scott and Richard (1998 อ้างถึงใน สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ, 2549) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เวปไซด์ ไรต์ เวบ โดยผลการวิจัยได้กล่าวถึงระบบที่ซุกจุกและอำนวยการความสะดวกที่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ามาใช้งานในหลากหลายองค์กร ระบบดังกล่าวเรียกว่า KSE (Knowledge Sharing Environment) เป็นระบบตัวแทนของสารสนเทศเพื่อทำการรวบรวม สรุป และแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งต่างๆ รวมทั้งเวปไซด์ ไรต์ เวบ และอินเทอร์เน็ตขององค์กร หรือผู้ใช้งานอื่นๆกลุ่มผู้ใช้งาน หรือชุมชนผู้สนใจในการใช้งานที่มีความสนใจใกล้เคียงกัน หรือเหลื่อมกันได้ถูกจัดไว้เป็นกลุ่ม เช่น จัดไว้เป็นสมาชิกของทีมในโครงการหรือนักเรียนที่เรียนวิชาเดียวกัน (อาจจะมาจากต่างสถาบันกัน) หรืออาจเป็นสมาชิกที่มาจากภาควิชาต่างๆในองค์กร ทั้งนี้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ฝังลึก (Tacit Knowledge) จะถูกนำมาส่งเสริมให้เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้สึกรักใคร่ และความสนใจใกล้เคียงกัน นอกจากนี้งานวิจัยยังได้กล่าวถึง 1) วิธีการที่ระบบ KSE ได้อำนวยความสะดวกวิธีการ

เข้าถึงและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จัดแจ้งแบบอัตโนมัติ เช่น การแจ้งผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์การค้นคืนโดยใช้คำหลัก การอ่านประเด็นใหม่ๆ และการเข้าไปร่วมกลุ่มผู้สนใจ 2) การเป็นตัวแทนเพื่อการปรับตัวและเปลี่ยนแปลง และ 3) การค้นพบบุคคลและความรู้ที่ฝังลึก เช่น สิ่งที่ปรากฏทางสังคมของระบบ

Technorati and Edelman (2005 อ้างถึงใน ญัฐสิริตา ศิริรัตน์, 2551) ทำการสำรวจความคิดเห็นของ Blogger กับการเขียนและการใช้ข้อมูลจากบล็อกที่มีผู้เขียนไว้ โดยมีผู้เข้าร่วมตอบคำถามทั้งหมด 821 คนจากทั่วโลก ผลการสำรวจพบว่า 34% ของนักเรียนบล็อกทั้งหมดจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเป็นที่ยอมรับในสายงานที่ตัวเองถนัดและเขียนถึงในบล็อกของตน นักเขียนบล็อก 63% เชื่อว่าบล็อกเป็นสื่อที่เชื่อถือได้ในเรื่องของข้อมูลต่างๆ นักเขียนบล็อกเกินกว่า 98% จะมีการแก้ไขข้อมูลในบล็อกของตนให้ถูกต้องหากมีการเขียนข้อมูลที่ผิดพลาดลงไป ในบล็อก จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า บล็อกจะถูกพิจารณาว่าเป็นแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือได้จะเห็นว่า คนเขียนบล็อกเอง เชื่อถือแหล่งข่าวที่มาจากผู้เขียนบล็อกด้วยกันเนื่องจากส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่ตนเองถนัดหรือมีความสนใจอย่างจริงจัง มีการค้นหาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นข้อคิดเห็นในข้อคิดเห็นในมุมมองของผู้เขียนบล็อกเองเพื่อเผยแพร่ต่อไปยังคนอ่าน นี่เป็นความน่าสนใจของบล็อกในทุกวันนี้คือ บล็อกถูกมองว่าเป็นสื่ออีกชนิดหนึ่งที่มีความคล่องตัว และเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือในสายตาของผู้อ่านบล็อก

วรวรรณ วาณิชย์เจริญชัย (2548) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนสร้างความรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้เป็นทีมสำหรับอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของระบบการสร้างความรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้เป็นทีม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ 1) วัฒนธรรมองค์กร 2) ภาวะผู้นำ 3) เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งได้แก่ อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์การจัดการความรู้และเว็บบอร์ด 4) ทีม และ 5) การประเมินผล นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่ารระบบการสร้างความรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้เป็นทีมสำหรับอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ญัฐสิริตา ศิริรัตน์ (2551) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบชี้นำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมสำหรับบุคลากรทางการศึกษา ผลจากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบชี้นำตนเองประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ฐานข้อมูลความรู้บนเครือข่าย 2) ทีมเรียนรู้บนเครือข่าย 3) เครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย 4) ผู้เชี่ยวชาญบนเครือข่าย และ 5) เทคโนโลยีที่สนับสนุนการทำงานร่วมกันบนเครือข่าย ซึ่งได้แก่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เว็บบล็อก โปรแกรมสนทนา และกระดานสนทนา นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็นรูปแบบการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผู้นำตัวเองสำหรับบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม มีความเหมาะสมในระดับมาก

จันทร์ฉาย ศรีพรหมคุณ (2550) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ สำหรับการจัดการความรู้ในองค์กร : กรณีศึกษา บริษัท ไอพีเอ็ม โซลูชั่น ดีลิวเอรี จำกัด โดยจัดตั้งกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติขึ้นมาในกลุ่มพนักงาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ทางภาษาญี่ปุ่นเพิ่มเติมนอกเหนือจากการเข้าชั้นเรียนที่จัดให้ตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า ความไว้วางใจ ความสนิทสนมระหว่างสมาชิกในชุมชนนักปฏิบัติเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สมาชิกมีความกระตือรือร้นในการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และยังสามารถขยายวงความรู้ไปสู่พนักงานอื่นๆ ที่ไม่ได้เข้าชั้นเรียนได้ ด้วยการที่องค์กรให้การสนับสนุนช่องทางการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขององค์กร

อานันท์ อุเทนสุด (2549) ทำการศึกษาบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการความรู้ ศึกษากรณี การจัดการความรู้ในองค์กรเครือข่าย พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีคุณลักษณะพิเศษ มีบทบาทสำคัญเป็นประโยชน์ต่อการจัดการความรู้และบูรณาการการจัดการความรู้ให้เข้ากับการทำงาน ตลอดจนมีบทบาทสำคัญในการบูรณาการเครือข่ายการเรียนรู้และองค์ความรู้

สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ (2549) ทำการพัฒนารูปแบบการแบ่งปันความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความเป็นชุมชนนักปฏิบัติ ของครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งโรงเรียนในฝันของกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่เข้าฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไม่ได้นำความรู้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครู นักเรียนไม่สนใจทำแบบฝึกหัด/แบบทดสอบในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และครูต้องการสนทนากับเพื่อนครูผ่านอินเทอร์เน็ตอย่างไม่เป็นทางการ รูปแบบการแบ่งปันความรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) องค์กรประกอบของรูปแบบการแบ่งปันความรู้ ประกอบด้วย ชุมชนนักปฏิบัติ การดำเนินกิจกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ และทรัพยากรสนับสนุนการแบ่งปันความรู้ 2) ขั้นตอนการแบ่งปันความรู้ ประกอบด้วย การปฐมนิเทศเชิงปฏิบัติการ การดำเนินการจัดกิจกรรมการแบ่งปันความรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือและการประเมินผล และ 3) ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมการแบ่งปันความรู้ ประกอบด้วย ผลงานกลุ่ม และผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับการแบ่งปันความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความเป็นชุมชนนักปฏิบัติของครู

7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับค่านิยม

มิลินทรา ยินดีสุข (2547) ได้ศึกษารูปแบบกิจกรรมการปลูกฝังค่านิยมความรักชาติสำหรับเด็กปฐมวัย โดยอาศัยกรอบทฤษฎีลำดับขั้นการพัฒนาทางจริยธรรมของบลูม และมาเชื่อมโยงการวิจัย

อนาคตแบบเดลฟาย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเลือกอย่างเจาะจงจำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ค่านิยมรักชาติของมิลินทรา ยินดีสุข ประกอบด้วยความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรักวัฒนธรรมไทย โดยผลพบว่า กิจกรรมเพื่อการปลูกฝังให้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีทั้งการร้องเพลง การชมวีดิทัศน์ การเชิญวิทยากร สำหรับกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้รักวัฒนธรรมไทย ประกอบด้วยด้านภาษาไทย จัดกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษา มีมารยาทในการพูด-ฟัง เห็นคุณค่าของภาษาไทย ด้านประเพณีไทย มารยาทไทย ดนตรีไทย การแต่งกายไทย ล้วนเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองทำจริง ฝึกปฏิบัติจริง

เทพาวณี วินิจำจร (2548) ได้ศึกษาการปลูกฝังค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มตัวอย่างคือผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตบางนา จังหวัดสมุทรปราการ โดยผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงทดลองด้วยแผนการทดลองแบบ Pre-test Posttest one group design ทฤษฎีหลักที่ใช้ในการปลูกฝังค่านิยมคือ ทฤษฎีการพัฒนาจิตพิสัยของบลูม และกระบวนการกระจำนียมของแรทส์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบวัดความรู้เนื้อหาสาระค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบบวัดเจตคติในการปฏิบัติตนตามค่านิยมที่ต้องการปลูกฝัง แบบวัดพฤติกรรมการปฏิบัติตนของผู้เรียน แบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ของผู้เรียนเรื่องค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คะแนนเฉลี่ยเจตคติ คะแนนพฤติกรรมการปฏิบัติตน สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Egel, Richman and Koegel (1981) ได้ศึกษาผลการใช้ตัวแบบในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้งานที่ต้องใช้ความสามารถในการแยกแยะความแตกต่าง 5 ชั้น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กออติสติกจำนวน 4 คนก่อนทดลองในระยะเส้นฐานพบว่า เด็กทั้ง 4 คนมีความสามารถในการปฏิบัติงานทั้ง 5 ชั้น อยู่ในระดับต่ำมาก ในระยะทดลอง ผู้วิจัยให้ตัวแบบซึ่งเป็นเด็กปกติ ปฏิบัติงานแต่ละชั้นให้เด็กดูเป็นแบบอย่างว่า การปฏิบัติที่ถูกต้องทำอย่างไร ปรากฏว่าหลังการทดลองเด็กออติสติกทั้ง 4 คนมีผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนและหลังจากถอดถอนโปรแกรมการปรับพฤติกรรมออกแล้ว ความสามารถในการปฏิบัติงานดังกล่าวยังคงอยู่ต่อไป ซึ่งได้ผลสอดคล้องกับการวิจัยของ Davies and others (1984) ที่ศึกษาผลของการให้เหตุผลด้วยคำพูดและตัวแบบสำหรับการใช้วิธีการให้พ่อแม่มีบทบาทต่อพฤติกรรมการเชื่อฟังพ่อแม่ของเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็ก 2 ระดับอายุ คือ อายุ 3-4 ปี 6 เดือน และ 5-7 ปี 6 เดือนการทดลองแบ่งเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1. กลุ่มที่ 1 ใช้การเพิกเฉย กลุ่มที่ 2 ใช้การเพิกเฉยกับการให้เหตุผลด้วยคำพูด กลุ่มที่ 3 ใช้การเพิกเฉยการให้เหตุผลด้วยคำพูด และเสนอตัวแบบกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ลดพฤติกรรมการไม่เชื่อฟังพ่อแม่ของเด็กได้มากกว่า กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 4

Hussu and Tirri (2007) ได้ทำงานวิจัยเรื่องการพัฒนาค่านิยมทั้งโรงเรียนโดยมุ่งเน้นไปที่การเป็นโรงเรียนที่ดี วัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือเพื่อพัฒนาค่านิยมของครูในโรงเรียนซึ่งมีทั้งหมด 24

คน กระบวนการพัฒนาค่านิยมที่ใช้คือ วิธีกระจ่างนิยม ระยะเวลาในการดำเนินงาน 6 เดือน โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง แต่ละช่วงผู้วิจัยจะทำการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างข้อความค่านิยมที่จำเป็นในโรงเรียน (value statement) และเมื่อจบการสนทนา กลุ่มตัวอย่างจะได้รับมอบหมายชิ้นงานให้ไปศึกษา เพื่อดูผลหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งภายหลังกกลุ่มตัวอย่างจะต้องมาอภิปรายร่วมกับผู้วิจัยในคราวต่อไป เนื้อหาสาระในช่วงที่หนึ่งจะเป็นเรื่องวิสัยทัศน์ของโรงเรียน บทบาทของผู้บริหาร ค่านิยมทางการศึกษา และความสัมพันธ์กับงานที่ได้รับมอบหมาย ช่วงที่สองคือการให้ผลย้อนกลับในประเด็นวัฒนธรรมภายในโรงเรียนและช่วงสุดท้ายเป็นการสรุปงานครูที่พึงได้รับมอบหมายและสร้างธรรมเนียมในการปฏิบัติงานร่วมกัน จากการวิเคราะห์ข้อความค่านิยม และการตรวจสอบความคิดภายในกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ข้อความค่านิยมพื้นฐานที่จำเป็นในโรงเรียนมีทั้งสิ้น 42 ข้อความ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่สมเหตุสมผลในการปฏิบัติ และเมื่อนำข้อความค่านิยมมาจัดประเภทพบว่ามี 6 ประเภท ได้แก่ ค่านิยมทางสังคม ความยุติธรรมกับการดูแล ค่านิยมทางความสัมพันธ์ ความเป็นอิสระ ค่านิยมส่วนบุคคล และความเชื่อมั่นในตนเอง

Helwig, Ryerson and Prencipe (2008) ได้ทดลองสอนค่านิยม 4 วิธี กับเด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่เพื่อศึกษาความแตกต่างเกี่ยวกับการตัดสินใจ และการให้เหตุผลเกี่ยวกับค่านิยมความเสมอภาคทางเชื้อชาติ และค่านิยมรักชาติ โดยกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 4 กลุ่มตามช่วงอายุ ได้แก่ กลุ่มช่วงอายุ 7-8 ปี กลุ่มที่สองช่วงอายุ 10-11 ปี กลุ่มที่สาม 13-14 ปี และกลุ่มที่สี่คือ นักศึกษามหาวิทยาลัย การสอนค่านิยมที่ใช้ทดลองมี 4 วิธี ได้แก่ วิธีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระ วิธีการสอนโดยตรง โดยครูผู้สอนจะบอกว่าค่านิยมดี พร้อมทั้งเหตุผล วิธีปรับพฤติกรรม และวิธีการอบรม โดยครูผู้สอนจะบอกเพียงว่าค่านิยมนี้ดี สมควรปฏิบัติ แต่จะไม่บอกเหตุผลใดๆ ในการทดลองผู้วิจัยแบ่งกลุ่มทดลองตามวิธีการสอนค่านิยม โดยแบ่งเพศชายและหญิงเท่ากัน ช่วงอายุในแต่ละกลุ่มจำนวนเท่ากัน เชื้อชาติของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 74 เป็นชาวยุโรปแคนาดา ร้อยละ 19 เป็นชาวเอเชียแคนาดา ร้อยละ 6 เป็นชาวแอฟริกันแคนาดา และอื่นๆร้อยละ 1 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มช่วงอายุที่ 2-3 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีสอนแบบอภิปรายมากกว่าแบบอบรมหรือการสอนโดยตรง กลุ่มช่วงอายุที่ 1 วิธีสอนแบบอภิปราย แบบอบรม และสอนโดยตรงไม่มีความแตกต่างกัน ในขณะที่วิธีสอนแบบปรับพฤติกรรม มีค่าทางบวกมากกว่าวิธีสอนโดยตรง

7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการให้ตัวแบบ

Dericco and Niemann (1980) ศึกษาผลของตัวแบบในสภาพการณ์จริงที่มีต่อพฤติกรรมการเสพของมีนเมาของบุคคล โดยทดลองกับบุคคลกับหญิงคนหนึ่งที่ชอบดื่มเบียร์ การทดลองดำเนินการดังนี้คือ ให้มีตัวแบบ 4 คน ที่ดื่มเบียร์ในปริมาณที่ผู้ทดลองกำหนดและให้ผู้สังเกตที่มีส่วนร่วม 2 คน สังเกตพฤติกรรมตัวอย่าง การทดลองแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะเส้นฐาน และระยะ

ทดลอง ระยะทดลองแบ่งออกเป็น 3 การทดลอง คือ การทดลองที่ 1 ให้ตัวแบบ 1 คน ดื่มน้ำเพียงร้อยละ 50 ของปริมาณเบียร์ที่ตัวอย่างดื่มในระยะเส้นฐาน การทดลองที่ 2 และการทดลองที่ 3 ก็จะทำคล้ายๆกับการทดลองที่ 1 แต่ต่างกันตรงที่การทดลองที่ 2 ให้ตัวแบบ 2 คนดื่มน้ำเพียงร้อยละ 50 ของปริมาณเบียร์ที่ตัวอย่างดื่มในระยะเส้นฐาน และการทดลองที่ 3 ให้ตัวแบบทั้ง 4 คน ดื่มน้ำเพียงร้อยละ 50 ของปริมาณเบียร์ที่ตัวอย่างดื่มในระยะเส้นฐาน ผลการทดลองพบว่าการใช้ตัวแบบ 1 คน หรือ 2 คนไม่มีผลต่อการลดพฤติกรรมการดื่มของตัวอย่างแต่เมื่อใช้ตัวแบบ 4 คน หรือ 2 คนไม่มีผลต่อการลดพฤติกรรมการดื่มของตัวอย่างแต่เมื่อใช้ตัวแบบ 4 คน แสดงการดื่มโดยลดปริมาณการดื่มเบียร์ให้น้อยลงยิ่งขึ้นจะมีผลให้ตัวอย่างลดปริมาณการดื่มลงเช่นเดียวกับตัวแบบ ซึ่งได้ผลสอดคล้องกับการวิจัยของ Dowrick and Dove (1980) ที่ทดลองใช้วิดีโอเทปเป็นตัวแบบเพื่อพัฒนาทักษะในการว่ายน้ำให้แก่เด็ก 3 คน ที่มีอายุระหว่าง 5-10 ปี การทดลองใช้แบบการทดลองวิธีหลายเส้นฐานข้ามบุคคล การทดลองเริ่มทีละคน โดยให้วิดีโอเทปการว่ายน้ำที่พัฒนาทักษะให้ดีขึ้นเป็นระยะๆอย่างต่อเนื่องกันไป ผลการทดลองพบว่าการใช้ตัวแบบวิดีโอเทปสามารถใช้พัฒนาทักษะการว่ายน้ำได้ผล

สุนทรีย์ ชูโต (2523) ศึกษาผลการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์เพื่อลดความกลัวหนูของเด็กวัยรุ่นไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่กลัวหนู อายุระหว่าง 13-15 ปี จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน การทดลองให้กลุ่มทดลองชมตัวแบบสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่ตัวแบบแสดงการลดความกลัวหนู ความยาวของภาพยนตร์ ประมาณ 13 นาที ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้ชมภาพยนตร์ดังกล่าว จากนั้นทดสอบความกลัวหนูของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการสังเกตพฤติกรรมตามแบบการสังเกตพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงของ นาวาส (M.Mike Nawas) ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความกลัวหนูลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม แสดงว่าการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์สามารถลดความกลัวหนูของวัยรุ่นได้ ในทำนองเดียวกัน

จรรยา นาคะรัต (2527) ศึกษาผลของตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 50 คน ผู้วิจัยทำการสุ่มนักเรียนเข้าสภาพการณ์ สภาพการณ์ละ 10 คน สภาพการณ์ที่ 1 ให้ชมวิดีโอที่เป็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อและพูดสนับสนุนการเอื้อเฟื้อ สภาพการณ์ที่ 2 ให้ชมตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมไม่เอื้อเฟื้อ แต่พูดการสนับสนุนการเอื้อเฟื้อ สภาพการณ์ที่ 3 ให้ชมวิดีโอตัวแบบแสดงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ แต่ไม่สนับสนุนการเอื้อเฟื้อ สภาพการณ์ที่ 4 ให้ชมวิดีโอตัวแบบไม่แสดงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ แต่พูดสนับสนุนการเอื้อเฟื้อและสภาพการณ์ที่ 5 สภาพการณ์ควบคุม จากนั้นให้เด็กเล่นเกมภาพปริศนา และเปิดโอกาสให้เด็กบริจาคบัตรรางวัลให้การกุศล จำนวนบัตรรางวัลที่เด็กบริจาคเป็นตัวแปรตาม คือเป็นพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ ผลปรากฏว่าตัวแบบสัญลักษณ์ที่แสดงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อและ/หรือพูดสนับสนุนการ สามารถเพิ่มพฤติกรรมการ

เอื้อเพื่อให้ นอกจากนั้นสุวรรณ วิริยะประยูร (2529:91) ได้ทดลองการใช้เสริมแรงทางบวกผสมผสานกับการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์และการชี้แนะเพื่อเพิ่มเติมพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กพิการเนื่องจากสมอง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กพิการเนื่องจากสมอง 10 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 5 คน และกลุ่มควบคุม 5 คน ตัวเสริมแรงบวกได้แก่ อาหาร การชมเชย การทดลองแบ่งเป็น 5 ระยะ คือ ระยะเส้นฐาน ระยะการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ระยะการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการชี้แนะ ระยะการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรงทางบวก และระยะติดตามผล พบว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะต่างๆ ของการทดลอง ทุกระยะนอกจากนี้ยังพบอีกว่าพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มทดลองในระยะการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ ระยะการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการชี้แนะ ระยะเวลาการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรงทางบวก และระยะการติดตามผลสูงกว่าระยะเส้นฐาน

7.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน

นันทพิทนนท์ เชื้อแก้ว (2550) ได้ทำการพัฒนาและประเมินรูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการการเรียนรู้ในห้องเรียนและการกระจำนียมเพื่อเสริมสร้างความรู้และการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมนันทิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experiment) ประเภททดสอบก่อนและหลังการทดลอง มีกลุ่มควบคุม (Pretest-Posttest Control Group Design) เก็บข้อมูลด้วยแบบทดสอบความรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรม ผลปรากฏว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาแล้วประกอบด้วย 6 หลักการ ได้แก่ 1) สถานการณ์การเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน 2) กิจกรรมที่หลากหลาย 3) จัดประสบการณ์ภาคสนาม 4) พัฒนาค่านิยมอย่างต่อเนื่อง 5) จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความกระจำนียมในค่านิยม และ 6) จัดการเรียนรู้บูรณาการให้แก่ผู้เรียน โดยบูรณาการกับกลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา และสุขศึกษา เทคนิคที่ใช้ในการเรียนการสอนคือ การถามเพื่อกระจำนียม การบันทึกค่านิยม บทบาทสมมติ การทำโครงการ การลงคะแนน การอภิปรายเพื่อความกระจำนียม ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้อยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิไลลักษณ์ ซาติวิเชียร (2551) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บวิชาวิทยาศาสตร์ ด้วยการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อสร้างค่านิยมด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างคือครูวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนชั้น ม.4 โรงเรียนสาธิตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนบนเว็บ แบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอนแบบวัดค่านิยมด้านการมีภูมิคุ้มกันตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบ่งเป็นแบบวัดเจตคติแบบบันทึกการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำโครงงาน และแบบวัดมโนทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมี

คะแนนค่านิยมด้านการมีภูมิคุ้มกันตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเวลาที่เหมาะสมในการสร้างค่านิยมด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ 3-4 สัปดาห์ ระยะเวลาในการสร้างศรัทธา คือ 2 สัปดาห์ และเวลาที่เหมาะสมในการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามค่านิยมคือหลังจากผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของค่านิยม แบบวัดค่านิยมที่เหมาะสมที่สุดคือ การใช้แบบประเมินค่า โดยให้สถานการณ์แก่ผู้เรียน และตอบตามระดับที่จัดขึ้น รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมี 20 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ปฐมนิเทศผู้เรียน 2) วัดค่านิยมก่อนเรียน 3) อธิบายวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 4) กระตุ้นเร้าความสนใจ 5) ทบทวนความรู้เดิม 6) นำเสนอบทเรียน 7) ให้ความรู้เกี่ยวกับค่านิยม 8) วางแผนเข้าสู่โครงการ 9) แนะนำแนวทางการเรียนรู้ 10) สร้างศรัทธาในค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 11) วางแผนทำโครงการบนเว็บ 12) ส่งเสริมการปฏิบัติตามค่านิยม 13) ดำเนินโครงการ 14) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน 15) สรุป อภิปรายผลโครงการ 16) ให้ผลย้อนกลับ 17) รายงาน ประเมินผล 18) ทดสอบความรู้ 19) วัดค่านิยมหลังเรียน 20) ประเมินผลโครงการของผู้เรียน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน สามารถแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ขั้นตอนที่ 4 รับรองและนำเสนอรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ

มีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 16 คน ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จำนวน 11 คน จากการแนะนำอ้างอิงเชิงลูกโซ่ (Snowball Sampling) โดยผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมกันกำหนดผู้เชี่ยวชาญคนแรก จากนั้นผู้เชี่ยวชาญแนะนำผู้เชี่ยวชาญคนต่อไป โดยมีคุณสมบัติสำคัญตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

1.1 เป็นผู้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการสอนการวิจัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และ/หรือ

1.2 มีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรบรรยายด้านการวิจัยแก่มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานภาครัฐ ไม่น้อยกว่า 5 ปี และ/หรือ เป็นผู้เขียนตำราด้านการวิจัย และ/หรือ

1.3 เป็นที่ปรึกษาด้านการวิจัยให้แก่มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานภาครัฐ

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 5 คน จากการแนะนำอ้างอิงเชิงลูกโซ่ (Snowball Sampling) โดยผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมกันกำหนดผู้เชี่ยวชาญคนแรก จากนั้นผู้เชี่ยวชาญแนะนำผู้เชี่ยวชาญคนต่อไป โดยมีคุณสมบัติสำคัญตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

2.1 เป็นผู้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การสอนด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และ/หรือ

2.2 มีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรบรรยายด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาแก่หน่วยงานภาครัฐ ไม่น้อยกว่า 5 ปี และ/หรือ

2.3 เป็นผู้ที่ยื่นตำราด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และ/หรือ เป็นที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาให้แก่หน่วยงานภาครัฐ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดของการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ

2. สร้างแบบสัมภาษณ์จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด จำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย

2.1 ค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน มีข้อคำถามดังนี้

2.1.1 คุณลักษณะที่ดีของนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีอะไรบ้าง

2.1.2 ความรู้และทักษะของนักวิจัยที่ช่วยให้การดำเนินงานวิจัยประสบความสำเร็จมีอะไรบ้าง

2.1.3 จรรยาบรรณของนักวิจัยที่จำเป็นต้องสร้างเสริมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนมีอะไรบ้าง

2.1.4 ค่านิยมด้านการวิจัยที่สำคัญของนักวิจัยมีลักษณะอย่างไร

2.1.5 คุณลักษณะ ความรู้และทักษะ และจรรยาบรรณของนักวิจัยอะไรบ้าง ที่ควรส่งเสริมให้เกิดเป็นค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

2.1.6 ค่านิยมที่จำเป็นต้องเสริมสร้างแก่นักวิจัย 3 อันดับแรก ได้แก่อะไรบ้าง

2.2 เทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสาน มีข้อคำถามดังนี้

2.2.1 เครื่องมืออะไรบ้างที่เหมาะสมสำหรับการใช้ในการติดต่อสื่อสารสำหรับชุมชนนักปฏิบัติที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

2.2.1.1 เครื่องมือแบบไม่ประสานเวลาที่เหมาะสมได้แก่อะไรบ้าง

2.2.1.2 เครื่องมือแบบประสานเวลาที่เหมาะสมได้แก่อะไรบ้าง

2.2.2 เครื่องมืออะไรบ้างที่เหมาะสมสำหรับการใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนนักปฏิบัติที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

2.2.2.1 เครื่องมือแบบไม่ประสานเวลาที่เหมาะสมได้แก่อะไรบ้าง

2.2.2.2 เครื่องมือแบบประสานเวลาที่เหมาะสมได้แก่อะไรบ้าง

2.2.3 สื่อประเภทใดบ้างที่เหมาะสมสำหรับการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัย

2.2.4 วิธีทัศนศึกษาสามารถใช้เป็นสื่อในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยหรือไม่ อย่างไร

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อควรพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ด้านภาษาที่ใช้และความชัดเจนของข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยติดต่อผู้เชี่ยวชาญโดยตรง

3. ผู้วิจัยประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ (ดูรายชื่อในภาคผนวกหน้า 238) เพื่อขอเก็บข้อมูลและกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญระหว่างวันที่ 26 มิถุนายน 2558 ถึง 15 กรกฎาคม 2558

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วตีความสรุปด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

มีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน โดยมีรายละเอียดการสร้างรูปแบบ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

2. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) โดยครอบคลุมประเด็นด้านองค์ประกอบที่สำคัญและขั้นตอนหลักของการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัย โดยนำหลักการของการออกแบบการเรียนการสอนโดยทั่วไป (ADDIE) 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ (Analysis) 2) การออกแบบ (Design) 3) การพัฒนา (Development) 4) การดำเนินการใช้งาน (Implementation) และ 5) การประเมินผล (Evaluation) มาสร้างรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนต่างๆ ดังนี้

1) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยที่ต้องส่งเสริมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการติดต่อสื่อสาร

3) วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาตามค่านิยม

4) วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนการจัดตั้งชุมชนนักปฏิบัติ และการให้ตัวแบบ

ผลการวิเคราะห์ทำให้ได้องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) ผู้วิจัยนำองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนมากำหนดเป็นรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัย สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย

1. หลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการออกแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
2. องค์ประกอบของรูปแบบการออกแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
3. ขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
4. เงื่อนไขการใช้รูปแบบการออกแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Development) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นการออกแบบมา ดำเนินการผลิตและพัฒนา ประกอบด้วย

1. วิดีทัศน์กรณีศึกษา
2. ใบความรู้ออนไลน์
3. ใบงานออนไลน์
4. เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
5. เครื่องมือสำหรับการประเมินผลโครงการ ประกอบด้วย แบบประเมินความพึงพอใจของโครงการ แบบประเมินพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประเมินคุณภาพระบบฯ
6. เครื่องมือสำหรับการประเมินผลงานวิจัย ได้แก่ แบบประเมินผลงาน แบบประเมินความพึงพอใจ และแบบประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัย

ขั้นที่ 4 การดำเนินการใช้งาน (Implementation) ผู้วิจัยนำรูปแบบการออกแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมวิจัย สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนที่พัฒนาขึ้นมาทดสอบตามกระบวนการที่กำหนดไว้ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบการออกแบบฯ โดยนำรูปแบบการออกแบบฯ ไปให้เจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยเอกชน 1 แห่ง ออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนตามรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น แล้วนำข้อเสนอแนะ ปัญหา อุปสรรค มาปรับปรุงรูปแบบการออกแบบฯ ให้มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) ผู้วิจัยประเมินผลการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้าน

การวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน โดยเน้นการประเมินกระบวนการและผลลัพธ์ของรูปแบบการออกแบบฯ

3. สร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน โดยใช้หลักการออกแบบการเรียนการสอน ตามองค์ประกอบและขั้นตอนที่พัฒนาขึ้น

4. นำรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนตามข้อเสนอแนะ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

มีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนกับเจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยในมหาวิทยาลัยเอกชน

ระยะที่ 2 ศึกษาผลการจัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนโดยการจัดโครงการฝึกอบรม ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองตามแบบแผนการวิจัยขั้นต้นแบบ One-Shot Case Study

E - X O ₂

E แทนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์นักวิจัย มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตจำนวน 30 คน
ที่มีความต้องการพัฒนาความรู้ด้านการวิจัยและสมัครใจเข้าร่วมโครงการ

X แทนการจัดกระทำหรือการให้ตัวแปรทดลอง (Treatment) ได้แก่ การใช้รูปแบบ
การออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัย
ต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

O₂ แทนการทดสอบหลังการทดลอง ได้แก่ การประเมินตนเองด้านค่านิยมด้านการวิจัย
และผลงานวิจัย

โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับ
อาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยในมหาวิทยาลัย
เอกชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัย
สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต จำนวน 3 คน
เป็นผู้รับผิดชอบการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยให้กับอาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยเอกชน
โดยผู้วิจัยใช้วิธีในการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 2

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาผลการจัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนัก
ปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
ได้แก่ อาจารย์นักวิจัยในมหาวิทยาลัยเอกชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลการจัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ อาจารย์นักวิจัย มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ที่มีความต้องการพัฒนาความรู้ด้านการวิจัยและสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีในการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย

1. คู่มือการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน สำหรับเจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย
2. แบบประเมินความพึงพอใจโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
3. แบบประเมินพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

โดยมีรายละเอียดการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. คู่มือการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน สำหรับเจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย มีรายละเอียดการสร้างเครื่องมือดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างคู่มือการออกแบบการเรียนการสอน ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของการออกแบบการเรียนการสอน

1.2 สร้างคู่มือการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ประกอบด้วย 1) หลักการและวัตถุประสงค์ของการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ 2) องค์ประกอบของการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ 3) ขั้นตอนของการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ และ 4) การใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ

1.3 นำคู่มือการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม เพิ่มเติมรายละเอียดขององค์ประกอบและขั้นตอน

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของอาจารย์มหาวิทยาลัย เอกชนและปรับภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.4 นำคู่มือการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจประเมินคู่มือการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

1.5 ปรับปรุงแก้ไขคู่มือการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยปรับแก้ภาษา การสะกดคำ และกำหนดนิยามศัพท์เพิ่มเติม จากนั้นนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. แบบประเมินความพึงพอใจโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน มีรายละเอียดการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ โดยครอบคลุมประเด็นการศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญ ลักษณะของแบบประเมิน และเกณฑ์การให้คะแนน

2.2 กำหนดข้อคำถามที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับองค์ประกอบและขั้นตอนการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

2.3 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยประเมินความพึงพอใจองค์ประกอบและขั้นตอนการดำเนินโครงการเพื่อการเรียนรู้ฯ จำนวน 22 ข้อ และให้คะแนนตามเกณฑ์ 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

และกำหนดเกณฑ์แปลความหมาย (ประกอบ กรรณสูต, 2539) ดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	พึงพอใจระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	พึงพอใจระดับมาก
2.50-3.49	หมายถึง	พึงพอใจระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	พึงพอใจระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	พึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงภาษาที่ใช้และการสะกดคำตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.5 จากนั้นนำแบบประเมินความพึงพอใจฯ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 3 คน ทำการตรวจประเมิน

3. แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
มีรายละเอียดการสร้างเครื่องมือดังนี้

3.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมิน โดยครอบคลุมประเด็น การศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญ ลักษณะของแบบประเมิน และเกณฑ์การให้คะแนน

3.2 วิเคราะห์รายละเอียดกิจกรรมของแผนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ เพื่อกำหนดลักษณะของพฤติกรรมและการแสดงออกในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอน

3.3 กำหนดพฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ

3.2 สร้างแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน

ตอนที่ 2 แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ แบบเติมคำตอบ โดยเติมความถี่ของพฤติกรรมที่แสดงออกของอาจารย์นักวิจัยตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ประกอบด้วย การเข้าดูวิดีโอที่ศักรณศึกษา การเข้าศึกษาใบความรู้ออนไลน์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนนักปฏิบัติ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิจัยต้นแบบ

2.3 นำแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงภาษาที่ใช้และการสะกดคำตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.4 จากนั้นนำแบบประเมินความพึงพอใจฯ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 3 คน ทำการตรวจประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผลการจัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนเอกชน ประกอบด้วย

1. แผนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน เป็นแผนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน โดยมีหลักการออกแบบดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงหลักการออกแบบรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ขั้นตอน	องค์ประกอบ	หลักการ ออกแบบการ เรียนการสอน	การสร้าง ค่านิยม	การเรียนรู้ ด้วยการให้ตัว แบบ	การ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้วย ชุมชนนัก ปฏิบัติ	เทคโนโลยี สำหรับการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้
1.0 ชั้นออกแบบและพัฒนาโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ						
1.1 ชั้นการ วิเคราะห์	1. บุคลากร 2. เนื้อหา 3. สื่อเพื่อการเรียนรู้ 4. เทคโนโลยีฯ	การวิเคราะห์	-	กำหนด พฤติกรรม เป้าหมายที่ ต้องให้ผู้ สังเกตเรียนรู้	-	-
1.2 ชั้นการ ออกแบบ	1. บุคลากร 2. ชุมชนนักปฏิบัติ 3. เนื้อหา 4. สื่อเพื่อการเรียนรู้ 5. เทคโนโลยีฯ	การวางแผน และออกแบบ	-	เลือกตัวแบบ ที่เหมาะสม	-	-
1.3 ชั้นการ พัฒนา	1. เนื้อหา 2. สื่อเพื่อการเรียนรู้ 3. เทคโนโลยีฯ	การสร้างและ พัฒนา	-	-	-	-
2.0 ชั้นดำเนินงานโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ						
2.1 ชั้นปฐมนิเทศโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ						
2.1.1 ผู้รับผิดชอบ โครงการ ชี้แจง รายละเอียด โครงการ	1. บุคลากร 2. ชุมชนนักปฏิบัติ 3. สื่อเพื่อการเรียนรู้ 4. เทคโนโลยีฯ	การทดลองใช้	-	-	-	เทคโนโลยี สำหรับการ สื่อสารและ แลกเปลี่ยน เรียนรู้

ตารางที่ 4 แสดงหลักการออกแบบรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ
แบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน (ต่อ)

ขั้นตอน	องค์ประกอบ	หลักการ ออกแบบการ เรียนการสอน	การสร้าง ค่านิยม	การเรียนรู้ ด้วยการให้ตัว แบบ	การ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้วย ชุมชนนัก ปฏิบัติ	เทคโนโลยี สำหรับการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้
2.1.2 ฝึก ปฏิบัติการ ใช้งานระบบ แลกเปลี่ยน เรียนรู้แบบ ผสมผสานฯ	1. บุคลากร 2. ชุมชนนักปฏิบัติ 3. สื่อเพื่อการเรียนรู้ 4. เทคโนโลยีฯ	การทดลองใช้	-	-	-	เทคโนโลยี สำหรับการ สื่อสารและ แลกเปลี่ยน เรียนรู้
2.1.3 ผู้รับผิดชอบ โครงการ แนะนำ นักวิจัย ต้นแบบ	1. บุคลากร 2. ชุมชนนักปฏิบัติ	การทดลองใช้	สร้างศรัทธา ให้ กับค่านิยม	-	-	-
2.1.4 อาจารย์ นักวิจัยเข้า กลุ่มชุมชน นักปฏิบัติ ตามที่ กำหนด	1. ชุมชนนักปฏิบัติ	การทดลองใช้	-	-	ค้นหาสมาชิก หรือเครือข่าย	-
2.1.5 สมาชิก ชุมชนนัก ปฏิบัติ ร่วมกัน กำหนด บทบาทและ หน้าที่ของ สมาชิก	1. ชุมชนนักปฏิบัติ	การทดลองใช้	-	-	1. กำหนด หัวข้อเรื่องและ ขอบเขตที่ สนใจ 2. สมาชิก ร่วมกันกำหนด กติกาและ มาตรฐานใน การเรียนรู้	เทคโนโลยี สำหรับการ สื่อสารและ แลกเปลี่ยน เรียนรู้

ตารางที่ 4 แสดงหลักการออกแบบรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ
แบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน (ต่อ)

ขั้นตอน	องค์ประกอบ	หลักการ ออกแบบการ เรียนการสอน	การสร้าง ค่านิยม	การเรียนรู้ ด้วยการให้ตัว แบบ	การ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้วย ชุมชนนัก ปฏิบัติ	เทคโนโลยี สำหรับการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้
2.2 ชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ						
2.2.1 อาจารย์ นักวิจัย ศึกษา เนื้อหาบน ระบบ แลกเปลี่ยน เรียนรู้แบบ ผสมผสานฯ	1. ชุมชนนักปฏิบัติ 2. เนื้อหา 3. สื่อเพื่อการเรียนรู้ 4. เทคโนโลยีฯ	การทดลองใช้	ให้ความรู้ หรือ ความคิด รวบยอดใน ค่านิยม	1. การฝึกตัว แบบให้แสดง พฤติกรรม เป้าหมาย อย่างเป็น ขั้นตอน 2. เสนอตัว แบบ (ตัวแบบ สัญลักษณ์)	เริ่มกิจกรรม แลกเปลี่ยน เรียนรู้	เทคโนโลยี สำหรับการ สื่อสารและ แลกเปลี่ยน เรียนรู้
2.2.2 อาจารย์ นักวิจัยสรุป ความรู้ เกี่ยวกับ ความรู้วิจัย ในใบงาน ออนไลน์	1. ชุมชนนักปฏิบัติ 2. เนื้อหา 3. สื่อเพื่อการเรียนรู้ 4. เทคโนโลยีฯ	การทดลองใช้	ให้คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และทำ ความ กระจำ ตนเอง	-	รวบรวมองค์ ความรู้และ พิจารณาสิ่งที่ จะทำร่วมกัน ในอนาคต	เทคโนโลยี สำหรับการ สื่อสารและ แลกเปลี่ยน เรียนรู้
2.2.3 ชุมชนนัก ปฏิบัติ ร่วมกัน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ เกี่ยวกับ เนื้อหาวิจัย และค่านิยม ด้านการ วิจัย	1. ชุมชนนักปฏิบัติ 2. เนื้อหา 3. สื่อเพื่อการเรียนรู้ 4. เทคโนโลยีฯ	การทดลองใช้	1. ให้คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และทำ ความ กระจำ ตนเอง 2. ส่งเสริม ให้มีการ ปฏิบัติตาม	-	รวบรวมองค์ ความรู้และ พิจารณาสิ่งที่ จะทำร่วมกัน ในอนาคต	เทคโนโลยี สำหรับการ สื่อสารและ แลกเปลี่ยน เรียนรู้

ตารางที่ 4 แสดงหลักการออกแบบรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ
แบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน (ต่อ)

ขั้นตอน	องค์ประกอบ	หลักการ ออกแบบการ เรียนการสอน	การสร้าง ค่านิยม	การเรียนรู้ ด้วยการให้ตัว แบบ	การ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้วย ชุมชนนัก ปฏิบัติ	เทคโนโลยี สำหรับการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้
2.2.4 ชุมชนนัก ปฏิบัติ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ร่วมกับ นักวิจัย ต้นแบบ	1. บุคลากร 2. ชุมชนนักปฏิบัติ 3. เนื้อหา 4. สื่อเพื่อการเรียนรู้ 5. เทคโนโลยีฯ	การทดลองใช้	1. ให้คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และทำ ความ กระจำ ตนเอง 2. ส่งเสริม ให้มีการ ปฏิบัติตาม	1. เสนอตัว แบบ (ตัวแบบ จริง) 2. การให้การ เสริมแรงแก่ ตัวแบบทันทีที่ ตัวแบบแสดง พฤติกรรม เป้าหมาย	นำความรู้หรือ ประสบการณ์ที่ ได้ไปใช้ในการ ทำงาน	เทคโนโลยี สำหรับการ สื่อสารและ แลกเปลี่ยน เรียนรู้
2.2.5 อาจารย์ นักวิจัยสรุป ความรู้ เกี่ยวกับ ค่านิยมด้าน การวิจัยใน ใบงาน ออนไลน์	5. ชุมชนนักปฏิบัติ 6. เนื้อหา 7. สื่อเพื่อการเรียนรู้ 8. เทคโนโลยีฯ	การทดลองใช้	1. ให้คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และทำ ความ กระจำ ตนเอง 2. ส่งเสริม ให้มีการ ปฏิบัติตาม	-	นำความรู้หรือ ประสบการณ์ที่ ได้ไปใช้ในการ ทำงาน	เทคโนโลยี สำหรับการ สื่อสารและ แลกเปลี่ยน เรียนรู้
2.2.6 สมาชิก ชุมชนนัก ปฏิบัติสรุป ความรู้ด้าน ค่านิยมด้าน การวิจัย ร่วมกับ นักวิจัย ต้นแบบ	1. บุคลากร 2. ชุมชนนักปฏิบัติ 3. เนื้อหา 4. สื่อเพื่อการเรียนรู้ 5. เทคโนโลยีฯ	การทดลองใช้	1. ให้คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และทำ ความ กระจำ ตนเอง 2. ส่งเสริม ให้มีการ ปฏิบัติตาม	1. การให้การ เสริมแรงแก่ผู้ สังเกตทันทีที่ ผู้สังเกต กระทำตามตัว แบบ 2. ให้ข้อมูล ย้อนกลับหรือ ชี้แนะข้อมูล แก่ผู้สังเกต	นำความรู้หรือ ประสบการณ์ที่ ได้ไปใช้ในการ ทำงาน	เทคโนโลยี สำหรับการ สื่อสารและ แลกเปลี่ยน เรียนรู้

ตารางที่ 4 แสดงหลักการออกแบบรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน (ต่อ)

ขั้นตอน	องค์ประกอบ	หลักการ ออกแบบการ เรียนการสอน	การสร้าง ค่านิยม	การเรียนรู้ ด้วยการให้ตัว แบบ	การ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้วย ชุมชนนัก ปฏิบัติ	เทคโนโลยี สำหรับการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้
2.3 ชั้นประเมินค่านิยมด้านการวิจัยและผลงานวิจัย						
2.3.1 อาจารย์ นักวิจัยนำเสนอ ผลงานวิจัย	ชุมชนนักปฏิบัติ	การทดลองใช้	ตรวจสอบ ค่านิยม	-	นำความรู้หรือ ประสบการณ์ที่ ได้ไปใช้ในการ ทำงาน	-
2.3.2 ผู้ทรง คุณวุฒิด้านการ วิจัยประเมิน คุณภาพ ผลงานวิจัย	ชุมชนนักปฏิบัติ	การทดลองใช้	ตรวจสอบ ค่านิยม	-	นำความรู้หรือ ประสบการณ์ที่ ได้ไปใช้ในการ ทำงาน	-
2.3.3 อาจารย์ นักวิจัยประเมิน ตนเองด้าน ค่านิยมด้านการ วิจัย	ชุมชนนักปฏิบัติ	การทดลองใช้	ตรวจสอบ ค่านิยม	-	ทบทวน ประเมินผล การเข้าร่วม ชุมชนนัก ปฏิบัติ	-
2.3.4 อาจารย์ นักวิจัยปรับปรุง ผลงานวิจัยให้ สมบูรณ์	ชุมชนนักปฏิบัติ	การทดลองใช้	-	-	-	-
3.0 ชั้นประเมินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน						
3.1 ผู้รับผิดชอบ โครงการกำหนด วิธีการประเมิน และเกณฑ์การ ประเมิน	บุคลากร	การ ประเมินผล	ตรวจสอบ ค่านิยม	-	ทบทวน ประเมินผล การเข้าร่วม ชุมชนนัก ปฏิบัติ	-

ตารางที่ 4 แสดงหลักการออกแบบรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ
แบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน (ต่อ)

ขั้นตอน	องค์ประกอบ	หลักการ ออกแบบการ เรียนการสอน	การสร้าง ค่านิยม	การเรียนรู้ ด้วยการให้ ตัวแบบ	การ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้วย ชุมชนนัก ปฏิบัติ	เทคโนโลยี สำหรับการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้
3.2 ผู้รับผิดชอบ โครงการสร้าง เครื่องมือ ประเมิน	บุคลากร	การ ประเมินผล	ตรวจสอบ ค่านิยม	-	ทบทวน ประเมินผล การเข้าร่วม ชุมชนนัก ปฏิบัติ	-
3.3 อาจารย์ นักวิจัยประเมิน โครงการ	บุคลากร	การ ประเมินผล	ตรวจสอบ ค่านิยม	-	ทบทวน ประเมินผล การเข้าร่วม ชุมชนนัก ปฏิบัติ	-
3.4 ผู้รับผิดชอบ โครงการ วิเคราะห์ข้อมูล	บุคลากร	การ ประเมินผล	ตรวจสอบ ค่านิยม	-	ทบทวน ประเมินผล การเข้าร่วม ชุมชนนัก ปฏิบัติ	-

1.1 สร้างแผนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับ
นักวิจัยต้นแบบเพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

1.2 นำแผนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจ
พิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ปรับภาษาที่ใช้ และปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับการฝึกอบรม
ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.3 นำแผนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย
จำนวน 3 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวกหน้า 239) เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม

1.4 ปรับปรุงภาษาที่ใช้และเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหาตามข้อเสนอแนะของ
ผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. ใบความรู้ออนไลน์เพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน มีรายละเอียดการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาการวิจัยและค่านิยมการวิจัยที่สอดคล้องกับเนื้อหาการวิจัยและการสร้างใบความรู้ออนไลน์ โดยครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนการวิจัยและค่านิยมการวิจัย

2.2 สร้างใบความรู้ออนไลน์ ประกอบด้วย แนวทางการวิเคราะห์เนื้อหา และขั้นตอนการเขียนใบความรู้ออนไลน์

2.3 นำใบความรู้ออนไลน์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และเพิ่มเติมเนื้อหาให้ครอบคลุมหัวข้อความรู้ด้านการวิจัย ปรับภาษาที่ใช้ และสอดแทรกเนื้อหาค่านิยมด้านการวิจัยให้สอดคล้องกับเนื้อหา ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.4 นำใบความรู้ออนไลน์ที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จำนวน 3 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวกหน้า 239) เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม

2.5 ปรับปรุงภาษาที่ใช้และเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. ใบงานออนไลน์เพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน มีรายละเอียดการสร้างเครื่องมือดังนี้

3.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างใบงานออนไลน์ โดยครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนการวิจัยและค่านิยมการวิจัย

3.2 สร้างใบงานออนไลน์ โดยใช้แนวทางการเขียนโครงร่างการวิจัยที่ต้องประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ รวม 6 หัวข้อ และหัวข้อใบงานสำหรับการสะท้อนเรื่องค่านิยมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนี้

3.2.1 ชื่อโครงการวิจัย

3.2.2 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

3.2.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

3.2.4 ขอบเขตการวิจัย

3.2.5 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

3.2.6 วิธีดำเนินการวิจัย

3.2.6.1 กลุ่มตัวอย่าง

3.2.6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.6.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.6.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.7 ค่านิยมวิจัยที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.2.8 ผลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับนักวิจัยและนักวิจัยต้นแบบ

3.3 นำใบงานออนไลน์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงภาษาที่ใช้ รูปแบบใบงานให้มีความสวยงามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4 นำใบงานออนไลน์ที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จำนวน 3 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวกหน้า 239) เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม

3.5 ปรับปรุงภาษาที่ใช้และการสะกดคำตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. วิถีทัศน์กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน มีรายละเอียดการสร้างเครื่องมือดังนี้

4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้อการสร้างวิถีทัศน์และวิธีการนำเสนอสื่อการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา

4.2 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ วิเคราะห์เนื้อหาด้านการวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย และกำหนดเนื้อหาด้านการวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

4.3 นำเนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาจัดทำแผนโครงเรื่อง (Storyboard) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแผนโครงเรื่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4.4 นำแผนโครงเรื่องที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย จำนวน 3 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวกหน้า 239) เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย ภาษาที่ใช้ และความเหมาะสมในการสร้างวิถีทัศน์กรณีศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงวิธีการนำเสนอในแผนโครงเรื่องให้เหมาะสมต่อเนื้อหา ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4.5 นำแผนโครงเรื่องที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาสร้างวิถีทัศน์กรณีศึกษา จำนวน 3 หัวข้อเรื่อง ประกอบด้วย

4.5.1 ความรู้เรื่องกำหนดปัญหาการวิจัย

4.5.2 ความรู้เรื่องสืบค้นข้อมูล

4.5.3 ความรู้เรื่องออกแบบวิธีการดำเนินวิจัย

4.6 นำวิถีทัศน์กรณีศึกษาที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงวิถีทัศน์กรณีศึกษาตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4.7 นำวีดิทัศน์กรณีศึกษาที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 3 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวกหน้า 239) เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และการนำเสนอเนื้อหาในวีดิทัศน์กรณีศึกษา แล้วปรับปรุงวิธีการนำเสนอตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน มีรายละเอียดการสร้างเครื่องมือดังนี้

5.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้ การสร้างเว็บไซต์

5.2 วิเคราะห์แผนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ และกำหนดองค์ประกอบของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศฯ โดยมีองค์ประกอบของเว็บไซต์ที่สำคัญ ดังนี้

5.2.1 ส่วนนำเสนอข้อมูลโครงการ

5.2.2 ส่วนการจัดการระบบ แสดงข้อมูลของผู้ใช้งานระบบ ประกอบด้วย ปฏิทินรายวิชาที่ศึกษา ข้อมูลการเข้าใช้งานระบบ

5.2.3 ปฏิทินกิจกรรม แสดงกิจกรรมการฝึกอบรมแต่ละขั้นตอนในแต่ละเดือน

5.2.4 รายวิชา แสดงหัวข้อความรู้และกิจกรรมที่เปิดให้ศึกษาในระบบ ประกอบด้วย ใบความรู้ออนไลน์ ใบงานออนไลน์ วีดิทัศน์กรณีศึกษา ช่องทางติดต่อสื่อสาร ช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิจัยต้นแบบ

5.3.5 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้งาน แสดงประวัติส่วนตัว ผลการศึกษาเนื้อหา การส่งข้อความ การแสดงความคิดเห็น

5.3 จัดทำแผนโครงเรื่อง (Storyboard) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแผนโครงเรื่องตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5.4 นำแผนโครงเรื่องที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 3 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวกหน้า 239) เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และความเหมาะสมในการสร้างเว็บไซต์ และปรับปรุงโครงสร้างการนำเสนอเนื้อหา การออกแบบหน้าจอ ภาษาที่ใช้ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5.5 นำแผนโครงเรื่องที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาสร้างเว็บไซต์ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงเว็บไซต์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5.6 นำเว็บไซต์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 3 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวกหน้า 239) เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และความเหมาะสมของการนำเสนอ การออกแบบหน้าจอ แล้วปรับปรุงภาษาที่ใช้ รูปแบบไฟล์ในการนำเสนอเนื้อหา ให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. แบบประเมินผลงานวิจัย มีรายละเอียดการสร้างเครื่องมือดังนี้

6.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมิน โดยครอบคลุมหัวข้อตามขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ลักษณะของแบบประเมิน และเกณฑ์การให้คะแนน

6.2 กำหนดข้อคำถามที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับลักษณะของผลงานวิจัยที่ดีตามขั้นตอนการวิจัย

6.3 สร้างแบบประเมินโครงร่างการวิจัย เป็นแบบประเมินแบบรูบริคส์ (rubrics score) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน

ตอนที่ 2 แบบประเมินโครงร่างการวิจัย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยประเมินคุณภาพของการกำหนดปัญหาการวิจัย ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่สืบค้น และความเหมาะสมของวิธีการดำเนินการวิจัย จำนวน 5 ข้อ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ 3 ระดับ ดังนี้

3 คะแนน	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับดี
2 คะแนน	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับพอใช้
1 คะแนน	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับควรปรับปรุง

และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย (ประคอง กรรณสูตร, 2538) ดังนี้

2.34 – 3.00	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับดี
1.67 – 2.33	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับพอใช้
1.00 – 1.66	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับควรปรับปรุง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

6.4 นำแบบประเมินโครงร่างการวิจัยที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงสำนวนภาษาที่ใช้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

6.5 นำแบบประเมินผลงานวิจัยที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย จำนวน 3 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวกหน้า 239) เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้อง ทำการปรับปรุงและนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

7. แบบประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัย มีรายละเอียดการสร้างเครื่องมือดังนี้

7.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินตนเอง โดยครอบคลุมประเด็นการศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญ ลักษณะของแบบประเมิน และเกณฑ์การให้คะแนน

7.2 กำหนดข้อคำถามที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับค่านิยมด้านการวิจัยที่ต้องการส่งเสริมตามขั้นตอนการวิจัยที่กำหนด

7.3 สร้างแบบประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินตนเอง

ตอนที่ 2 แบบประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยประเมินตนเองว่ามีค่านิยมด้านการวิจัยที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชน นักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบมากน้อยเพียงใด จำนวน 13 ข้อ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยในระดับมาก
3	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยในระดับน้อยที่สุด

และกำหนดเกณฑ์แปลความหมาย (ประคอง กรรณสูต, 2539) ดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยระดับมาก
2.50-3.49	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

7.4 นำแบบประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัยที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแบบประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัยตามรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

7.5 นำแบบประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัยที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย จำนวน 3 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวกหน้า 239) เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้อง ทำการปรับปรุงและนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยรัถนบัณฑิต ซึ่งมีความต้องการจัดโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยและสนใจเข้าร่วม

3. ผู้วิจัยให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัย จำนวน 3 คน ดำเนินการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ตามคู่มือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยอธิบายการออกแบบโครงการตามคู่มือ รวมทั้งกำกับ ติดตาม ตอบข้อสงสัย และให้คำแนะนำเพิ่มเติมจนได้โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรัถนบัณฑิต โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัยร่วมกันออกแบบโครงการ จำนวน 1 โครงการ

4. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานเพื่อจัดเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ รวมถึงนัดหมายเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ระบุในโครงการ

5. กลุ่มตัวอย่างดำเนินกิจกรรมตามแผนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน เป็นระยะเวลา 4 เดือน ระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน 2558 ถึง 30 มีนาคม 2559

6. กลุ่มตัวอย่างนำเสนอผลงานแก่ผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพโครงการวิจัย 3 บท

7. กลุ่มตัวอย่างประเมินความพึงพอใจโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

8. กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัย

9. ผู้วิจัยประเมินพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติโดยประเมินจากข้อมูลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนระบบเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน และคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ผลการประเมินความพึงพอใจโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำผลการวิเคราะห์มาเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2.2 ผลการประเมินพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ

2.3 ผลการประเมินโครงการวิจัย 3 บท วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำผลการวิเคราะห์มาเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2.4 ผลการประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัย วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำผลการวิเคราะห์มาเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2.5 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาปรับปรุงรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 รับรองและนำเสนอรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

มีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อนำเสนอรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย
2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยและเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 5 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวกหน้า 240) จากการแนะนำอ้างอิงเชิงลูกโซ่ (Snowball Sampling) โดยผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมกันกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิคคนแรก จากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิจะแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิคคนต่อไปโดยมีคุณสมบัติสำคัญตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

1.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนเกี่ยวกับด้านการวิจัยและเทคโนโลยีและสื่อสารศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และ/หรือ

1.2 มีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรบรรยายด้านการวิจัยและเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาแก่มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ไม่น้อยกว่า 5 ปี และ/หรือ

1.3 เป็นผู้ที่เขียนตำราด้านการวิจัยหรืองานวิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีและสื่อสารศึกษามีผลงานเป็นที่ยอมรับ และ/หรือ

1.4 เป็นที่ปรึกษาด้านการวิจัยและเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาให้แก่มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินและรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินและรับรองรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน โดยครอบคลุมประเด็นการศึกษาในด้านองค์ประกอบที่สำคัญ ลักษณะของแบบประเมินและรับรอง และการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

1.2 สร้างแบบประเมินและรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ประเมินและรับรอง

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยม

ด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ โดยครอบคลุมรายการประเมิน ดังนี้

1) ความเหมาะสมของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนด้านข้อมูลทั่วไป จำนวน 2 ข้อ

2) ความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนด้านองค์ประกอบ จำนวน 5 ข้อ

3) ความเหมาะสมของขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนด้านองค์ประกอบ จำนวน 7 ข้อ

4) ความเหมาะสมของการนำรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนด้านองค์ประกอบไปใช้ จำนวน 1 ข้อ

และให้คะแนนตามเกณฑ์ 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

และกำหนดเกณฑ์แปลความหมาย (ประคอง กรรณสูต, 2539) ดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	เหมาะสมระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	เหมาะสมระดับมาก
2.50-3.49	หมายถึง	เหมาะสมระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	เหมาะสมระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	เหมาะสมระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.3 นำแบบประเมินและรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงสำนวนภาษาและการสะกดคำตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.4 จากนั้นนำแบบประเมินรับรองรูปแบบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยและเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา จำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ทำการปรับปรุงและนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการรับรองและนำเสนอรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินและรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้วิจัยนำหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ไปติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยนัดหมายผู้ทรงคุณวุฒิและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 2 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2559 ถึง 12 มิถุนายน 2559

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินและรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำผลการวิเคราะห์มาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การนำเสนอรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

การนำเสนอรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบแผนผังที่แสดงองค์ประกอบและขั้นตอนการออกแบบรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ พร้อมแสดงคำอธิบายรายละเอียดขององค์ประกอบและแต่ละขั้นตอน (โปรดดูบทที่ 5 หน้า 151)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัย สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน มีพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ เพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ตอนที่ 4 ผลการรับรองและนำเสนอรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

โดยมีรายละเอียดในแต่ละตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ

ผู้วิจัยศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับ 1) ค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน และ 2) เทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยจำนวน 11 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษา จำนวน 5 คน ระหว่างวันที่ 26 มิถุนายน 2558 ถึง 15 กรกฎาคม 2558 และนำผลการสัมภาษณ์มาตีความสรุปด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่กำหนด ผลการสัมภาษณ์นำเสนอได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย (n=11) เกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน สามารถสรุปเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1.1 คุณลักษณะที่ดีของนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ความคิดของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (n=11) มีความคิดเห็นสอดคล้องกันด้านคุณลักษณะที่ดีของนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ว่าควรมีความรู้ ความอยากรู้อยากเห็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชี่ยวชาญและมีความเป็นมืออาชีพในด้านการวิจัย มีความรู้ด้านสถิติที่หลากหลาย มีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ (n=10) เห็นว่าความเป็นมืออาชีพในด้านการวิจัย เช่น มีความสามารถในการค้นหาข้อมูล ยึดระเบียบและกระบวนการวิจัยอย่างเคร่งครัด มีแนวคิดและมุมมองที่หลากหลาย แปลกใหม่ การคิดเชิงคิดในเชิงวิเคราะห์ เป็นเหตุเป็นผล และการคิดสร้างสรรค์ เป็นคุณลักษณะที่ควรพัฒนาให้มีความโดดเด่นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ (n=8) ให้ข้อคิดเห็นในด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจรรยาบรรณของการวิจัย และการคำนึงถึงการวิจัยที่ดี ควรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งงานวิจัยในมหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่ยังไม่ส่งผลกระทบต่อ (Impact) ที่ชัดเจน

1.2 ความรู้และทักษะของนักวิจัยที่ช่วยให้การดำเนินงานวิจัยประสบความสำเร็จ

ความคิดของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (n=11) มีความคิดเห็นพ้องกันด้านความรู้และทักษะของนักวิจัยที่ช่วยให้การดำเนินงานวิจัยประสบความสำเร็จ ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่าควรมีความรู้และทักษะที่เอื้อต่อการดำเนินการตามกระบวนการวิจัย ซึ่งเมื่อพิจารณาตามขั้นตอนในการวิจัยหลัก ได้แก่ 1) ขั้นตอนกำหนดปัญหาการวิจัย ควรมีความรู้และทักษะทางด้าน การกำหนดปัญหา การคิดวิเคราะห์ การสังเกต การตั้งสมมติฐาน 2) ขั้นตอนการสืบค้นข้อมูล ควรมีความรู้ในด้านแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ การใช้ข้อมูลสารสนเทศตามขอบเขตในการวิจัย ทักษะทางด้าน การใช้คอมพิวเตอร์หรือเครื่องมือออนไลน์ในการสืบค้นข้อมูล 3) ขั้นตอนการออกแบบวิธีการดำเนินวิจัย ควรมีความรู้ด้านระเบียบวิธีการวิจัย ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ศึกษา ความยืดหยุ่น ความอดทน และการคิดอย่างเป็นระบบ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ซื่อสัตย์ และความเป็นกลางต่อข้อมูล หรือผลการวิจัยที่เกิดขึ้น 4) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย ควรมีความรู้ด้านระเบียบและวิธีการวิจัย 5) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล นักวิจัยควรมีความรู้และทักษะในด้านต่างๆ ในการสร้างความสัมพันธ์ การมีมนุษยสัมพันธ์ ความรู้และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ในปัจจุบันยังควรคำนึงถึงการมีความรับผิดชอบตามหลักสิทธิมนุษยชน 6) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล 7) ขั้นตอนสรุปและอภิปราย ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นถึงความรู้และทักษะที่จำเป็น ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงเหตุและผล การสังเกต ความรู้ด้านสถิติ ความรู้ด้านเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล การออกแบบและการนำเสนอ นอกจากนี้ควรมีจรรยาบรรณนักวิจัย ไม่บิดเบือนข้อมูล และนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง อย่างตรงไปตรงมา และ 8) ขั้นตอนนำเสนอผลงาน ผู้วิจัยควรมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูล การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และการออกแบบข้อมูลเพื่อการสื่อสาร การประมวลผล รวมถึงการมีความคิดในภาพรวม

จากผลการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า ค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน แบ่งเป็นค่านิยมด้านการวิจัยหลัก 13 ประการ โดยแบ่งเป็นกลุ่มของค่านิยม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1: คิดวิจัยสร้างสรรค์ ประกอบด้วยค่านิยมหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) คิดงานวิจัยใหม่ 2) คิดวิจัยที่ทำหาย และ 3) คิดวิจัยที่มีประโยชน์ต่อสังคม กลุ่มที่ 2: วิจัยมืออาชีพ ประกอบด้วยค่านิยมหลัก 6 ประการ ได้แก่ 4) ทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ 5) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 6) ไม่มีอคติในการทำวิจัย 7) วิจัยด้วยความรับผิดชอบ 8) วิจัยอย่างมีเหตุผล 9) ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน กลุ่มที่ 3: ยึดมั่นในความจริง ประกอบด้วยค่านิยมหลัก 4 ประการ ได้แก่ 10) มีความสามารถในการสืบค้น 11) ไม่บิดเบือนข้อมูล 12) ไม่คัดลอกผลงานคนอื่น และ 13) นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ค่านิยมด้านการคิดวิจัยสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1. คิดงานวิจัยใหม่ หมายถึง การที่นักวิจัยสนใจศึกษาค้นคว้างานวิจัยใหม่ๆ และพร้อมเปิดใจรับรู้สถานการณ์ภายนอกอยู่ตลอดเวลา รักที่จะศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ และสามารถเลือกประเด็นปัญหาที่จะวิจัยได้อย่างอิสระตามความสนใจ

2. คิดวิจัยที่ท้าทาย หมายถึง นักวิจัยที่ชอบความท้าทาย มีความกล้าที่จะทดลองทำในสิ่งแปลกใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์กล้าคิดอะไรใหม่ๆ ที่ท้าทายและยอมก้าวข้ามขีดจำกัด เพื่อพัฒนางานวิจัยต่อยอดกลายเป็นนวัตกรรมใหม่

3. คิดวิจัยที่มีประโยชน์ต่อสังคม หมายถึง นักวิจัยที่เล็งเห็นความสำคัญของการทำงานวิจัยที่มีประโยชน์ต่อสังคม มุ่งสร้างผลงานที่เป็นประจักษ์ และคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ

กลุ่มที่ 2 ค่านิยมด้านวิจัยมืออาชีพ ประกอบด้วย

1. ทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ หมายถึง นักวิจัยที่มีการทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย มุ่งถึงผลสัมฤทธิ์ของงานวิจัย และสามารถทำงานบรรลุตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ

2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี หมายถึง นักวิจัยที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักและเอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน สังคม ชุมชน มีความเสียสละ เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจ เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นและคำวิจารณ์ของผู้อื่น

3. ไม่มีอคติในการทำวิจัย หมายถึง นักวิจัยที่ยึดถือเรื่องความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่โอนเอียงทางใดทางหนึ่งโดยปราศจากเหตุผล รักความยุติธรรม

4. วิจัยด้วยความรับผิดชอบ หมายถึง ของนักวิจัยที่มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการทำงานวิจัยอย่างเต็มความสามารถ และพร้อมที่จะรับผิดชอบเมื่อทำงานผิดพลาดและยินดีแก้ไข

5. วิจัยอย่างมีเหตุผล หมายถึง นักวิจัยที่ยึดมั่นในความถูกต้อง ช่างสังเกต วิเคราะห์หาเหตุและผลเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยแสดงหลักฐานที่นำไปสู่เหตุและผลของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจอย่างถูกต้องและเหมาะสม

6. ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน หมายถึง นักวิจัยที่ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน ระมัดระวังรักษาความลับของผู้มีส่วนร่วมในการทำวิจัยอย่างเต็มที่ คำนึงและยึดหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ

กลุ่มที่ 3 ค่านิยมด้านการยึดมั่นในความจริง ประกอบด้วย

1. มีความสามารถในการสืบค้น หมายถึง นักวิจัยที่มีความสามารถในการสืบค้นข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการทำวิจัย ทั้งจากการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลทั้งในและต่างประเทศ

2. ไม่บิดเบือนข้อมูล หมายถึง นักวิจัยที่ไม่บิดเบือนข้อมูล ทำงานวิจัยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต นำเสนอข้อมูลทั้งด้านบวกและลบจากการวิจัยตามความเป็นจริง เพื่อเป็นทางเลือกในการตัดสินใจของผู้ใช้ข้อมูล และยึดมั่นในจริยธรรม

3. ไม่คัดลอกผลงานคนอื่น หมายถึง นักวิจัยที่ไม่คัดลอกผลงานคนอื่นว่าเป็นของตัวเอง ไม่คัดลอกงานวิจัยของคนอื่นมาเป็นงานของตนเอง ทำงานวิจัยด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และยึดมั่นในจริยธรรม

4. นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ หมายถึง นักวิจัยที่นำเสนอข้อมูลที่ได้มาจากการวิจัยอย่างมีคุณภาพ นำเสนอข้อมูลข่าวสารในขอบเขตที่จำกัด โดยให้ความสำคัญกับการสื่อสารข้อมูลที่ครบถ้วน และชัดเจน

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 16 คน ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ขั้นตอนการวิจัยเพื่อหาความสอดคล้องของค่านิยมที่มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ พบว่า ขั้นตอนการวิจัยทั้ง 8 ขั้นที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น ได้แก่ 1) ขั้นกำหนดปัญหาการวิจัย 2) ขั้นการสืบค้นข้อมูล 3) ขั้นการออกแบบวิธีการดำเนินการวิจัย 4) ขั้นการสร้างเครื่องมือการวิจัย 5) ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล 6) ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล 7) ขั้นการสรุปและอภิปราย และ 8) ขั้นการนำเสนอผลงาน มีความสอดคล้องกับค่านิยมการวิจัยที่แตกต่างกัน โดยสามารถจำแนกค่านิยมตามขั้นตอนการวิจัย โดยใช้สัญลักษณ์วงกลมสีดำ (●) แสดงค่านิยมหลักที่จำเป็นต้องมี และวงกลมโปร่ง (○) แสดงค่านิยมหลักที่ควรมี แสดงได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย

กระบวนการวิจัย	ค่านิยมด้านการวิจัย												
	สร้างสรรค์				มีอาชีพ				ยึดมั่นในความจริง				
	คิดสร้างงานวิจัยใหม่	คิดทำทนาย	ประโยชน์ต่อสังคม	ทำงานเป็นระบบ	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	ไม่เมคดิในการทำการวิจัย	วิจัยด้วยความรับผิดชอบ	มีหลักฐาน แสดงเหตุและผล	ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน	มีความสามารถในการสืบค้น	ไม่บิดเบือนข้อมูล	ไม่คัดลอกผลงานคนอื่น	นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ
1. ขั้นกำหนดปัญหาการวิจัย	●	●	●	●			○	○	○	○	○	○	○
2. ขั้นการสืบค้นข้อมูล										●	●	●	●

ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย (ต่อ)

กระบวนการวิจัย	ค่านิยมด้านการวิจัย												
	สร้างสรรค์			มืออาชีพ						ยึดมั่นในความจริง			
	คิดสร้างงานวิจัยใหม่	คิดท้าทาย	ประโยชน์ต่อสังคม	ทำงานเป็นระบบ	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	ไม่เมือคติในการทำวิจัย	วิจัยด้วยความรับผิดชอบ	มีหลักฐาน แสดงเหตุและผล	ไม่ละเมือสิทธิมนุษยชน	มีความสามารถในการสืบค้น	ไม่บิดเบือนข้อมูล	ไม่คัดลอกผลงานคนอื่น	นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ
3. ขั้นการออกแบบวิธีการดำเนินวิจัย		○	○	●	●	●	●	●	●		○		
4. ขั้นการสร้างเครื่องมือวิจัย				●	●	●	●	●	●	○			
5. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล				●	●	●	●	●	●		○	○	○
6. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล				●	●	●	●	●	●		○	○	○
7. ขั้นการสรุปและอภิปราย		○	○	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
8. ขั้นการนำเสนอผลงาน			○		○				○	○	●	●	●

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ขั้นกำหนดปัญหาการวิจัยจำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดกลุ่มค่านิยมด้านการคิดวิจัยสร้างสรรค์และค่านิยมด้านการทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบในกลุ่มค่านิยมด้านวิจัยมืออาชีพ ขั้นการสืบค้นข้อมูลและขั้นการนำเสนอข้อมูลจำเป็นต้องมีกลุ่มค่านิยมด้านการยึดมั่นในความจริงเป็นหลัก และขั้นตอนการวิจัยที่เป็นขั้นตอนในการดำเนินการออกแบบการวิจัย สร้างเครื่องมือวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปและอภิปรายข้อมูลจำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดกลุ่มค่านิยมด้านวิจัยมืออาชีพ นอกจากนี้ ยังพบว่า นักวิจัยควรต้องได้รับการส่งเสริมให้มีค่านิยมอื่นๆ เพิ่มเติมจากค่านิยมที่จำเป็นต้องมี โดยขั้นกำหนดปัญหาการวิจัยเป็นขั้นตอนสำคัญในการกำหนดหัวข้อวิจัยจึงควรมีการส่งเสริมค่านิยมอื่นๆ เพิ่มเติมมากที่สุด 7 ประการ ได้แก่ มีความรับผิดชอบมีหลักฐานแสดงเหตุและผล ไม่ละเมือสิทธิมนุษยชน มีความสามารถในการสืบค้น ไม่

บิดเบือนข้อมูล ไม่คัดลอกผลงานคนอื่น และสามารถนำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ ส่วนขั้นการสืบค้นข้อมูลไม่จำเป็นต้องมีค่านิยมที่ต้องส่งเสริมเพิ่มเติมจากค่านิยมหลักที่จำเป็นต้องมี

2. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ

ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา (n=5) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ สามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการใช้ในการติดต่อสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนนักปฏิบัติ

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (n=5) เห็นพ้องกันในประเด็นของเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการใช้ในการติดต่อสื่อสารสำหรับชุมชนนักปฏิบัติ สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) เครื่องมือแบบประสานเวลา (Synchronous Tools) 2) เครื่องมือแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous Tools) และ 3) สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) โดยเครื่องมือใน 2 กลุ่มแรกสามารถให้ทางหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจัดเตรียมได้บนระบบบริหารการเรียนรู้ หรือเครื่องมือบนเว็บไซต์มาตรฐาน และเครื่องมือในกลุ่มสื่อสังคมออนไลน์ สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีที่กลุ่มผู้เข้ารับการอบรม หรือชุมชนนักปฏิบัติใช้อยู่ในชีวิตประจำวันได้เลย ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือแต่ละกลุ่ม ดังนี้

2.1.1 เครื่องมือแบบประสานเวลา (Synchronous Tools) เป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในช่วงเวลาเดียวกัน เป็นลักษณะ Real Time เครื่องมือในกลุ่มนี้จะสามารถโต้ตอบกับได้ทันที ซึ่งเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัย ได้แก่ ห้องสนทนา (Chat Room) การส่งฝากข้อความ (IRC) การประชุมออนไลน์ (Online Conference)

2.1.2 เครื่องมือแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous Tools) เป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในช่วงเวลาที่ต่างกัน เหมาะแก่การใช้ระดมความคิด เพื่อให้เกิดการตกตะกอนทางความคิด ซึ่งเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัย ได้แก่ กลุ่มข่าว (Listserv) อีเมล (e-Mail) เว็บบอร์ด (Web board/Discussion Board) บล็อก (Blog)

2.1.3 สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นสื่อในรูปแบบผสมผสานกันระหว่าง เครื่องมือแบบผสมผสานเวลา และไม่ผสมผสานเวลา โดยเป็นเครื่องมือเพื่อการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนไฟล์ ความคิดเห็นแนวคิด ความรู้ ผ่านช่องทางชุดโปรแกรมสำเร็จ (Application) โดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ กันบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยมในประเทศไทย ได้แก่ Facebook, Line, twitter, YouTube, Instagram โดยผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ (n=4) มีความเห็นว่า สื่อสังคมออนไลน์หากนำมาเป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน นักปฏิบัติ จะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมาก เนื่องจาก 1) สื่อสังคมออนไลน์ออกแบบมาเพื่อให้ ง่ายต่อการใช้งาน 2) สามารถใช้ได้บนอุปกรณ์ (Device) ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หรือโทรศัพท์มือถือ 3) ส่วนใหญ่มีพื้นฐานในการใช้งาน หรือใช้อยู่ในปัจจุบันเพื่อการ ติดต่อสื่อสารอยู่แล้ว ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (n=5) มีความเห็นสอดคล้องเกี่ยวกับเครื่องมือที่ เหมาะสมสำหรับการใช้ในการติดต่อสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนนักปฏิบัติที่ เหมาะสมควรประกอบไปด้วย

1. เทคโนโลยีเพื่อการติดต่อสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมวิจัย (Communication Tools) ประกอบด้วย ได้แก่ E-mail, Social Media เช่น Facebook, twitter, YouTube, Line

2. เทคโนโลยีเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ค่านิยมวิจัย (Collaboration Tools) ประกอบด้วย Web board, Chat, Social Media เช่น Facebook, twitter, YouTube, Instagram, Line

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของ ชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยเอกชน

ผู้วิจัยสร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชน นักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน โดยนำผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์ มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ กับนักวิจัยต้นแบบมาสังเคราะห์ ร่วมกับ กรอบแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สร้างรูปแบบ การออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ เพื่อนำไปทดลองใช้

รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ แบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ก่อนการ นำไปทดลองใช้ มีองค์ประกอบและขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 4 แสดงรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

1. องค์ประกอบของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ

องค์ประกอบของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1.1 บุคลากร
 - 1.1.1 ผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม
 - 1.1.2 นักวิจัยต้นแบบ
- 1.2 ชุมชนนักปฏิบัติ
 - 1.2.1 อาจารย์นักวิจัย

- 1.3 เนื้อหา
 - 1.3.1 เนื้อหาด้านการวิจัย
 - 1.3.2 เนื้อหาด้านค่านิยมด้านการวิจัย
- 1.4 สื่อเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย
 - 1.4.1 วัตทัศน์กรณีศึกษา
 - 1.4.2 ใบความรู้ออนไลน์
 - 1.4.3 ใบงานออนไลน์
- 1.5 เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - 1.5.1 เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสาร
 - 1.5.1.1 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)
 - 1.5.1.2 สื่อสังคมออนไลน์ (Social media)
 - 1.5.2 เทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - 1.5.2.1 กระดานสนทนา (Webboard)
 - 1.5.2.2 การพูดคุยด้วยภาพและเสียง (Chat)
 - 1.5.2.3 สื่อสังคมออนไลน์ (Social media)

2. ขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ

ขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก และ 7 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นตอนออกแบบและพัฒนาโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ ประกอบไปด้วย

- 1.1 การวิเคราะห์
 - 1.1.1 วิเคราะห์บุคลากร
 - 1.1.2 วิเคราะห์เนื้อหา
 - 1.1.3 วิเคราะห์สื่อเพื่อการเรียนรู้
 - 1.1.4 วิเคราะห์เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.2 การออกแบบ
 - 1.2.1 กำหนดชุมชนนักปฏิบัติ
 - 1.2.2 ออกแบบเนื้อหา
 - 1.2.3 ออกแบบสื่อเพื่อการเรียนรู้
 - 1.2.4 ออกแบบเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.3 การพัฒนา

1.3.1 ผลิตวีดิทัศน์ กรณีศึกษา

1.3.2 ผลิตใบงานออนไลน์

1.3.3 ผลิตใบความรู้ออนไลน์

1.3.4 ผลิตเว็บไซต์

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ

2.1 ขั้นปฐมนิเทศโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ

2.2 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ

2.3 ขั้นประเมินค่านิยมด้านการวิจัยฯ และผลงานวิจัย

ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ

ตอนที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน 2558 ถึงวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2559 โดยผลการศึกษาแบ่งได้เป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนกับเจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยในมหาวิทยาลัยเอกชน

ระยะที่ 2 ผลการจัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ผู้วิจัยนำรายละเอียดที่ปรากฏในรูปแบบการออกแบบโครงการฯ มาเขียนเป็นคู่มือการออกแบบโครงการฯ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยสามารถ

ดำเนินการตามขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาโครงการฯ ได้ ผู้วิจัยนำคู่มือไปให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัยของมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต จำนวน 3 คน ร่วมกันศึกษาคู่มือและเขียนโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

การประเมินคุณภาพของการออกแบบโครงการฯ ประเมินโดยให้กลุ่มตัวอย่างเสนอโครงการดังกล่าวต่อผู้บริหารมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต เพื่อพิจารณาและอนุมัติให้จัดโครงการ ผลพบว่ามหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตอนุมัติโครงการดังกล่าว

ระยะที่ 2 ผลการจัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัยของมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต 3 คน ร่วมกันเตรียมจัดองค์ประกอบต่างๆ สำหรับโครงการและจัดโครงการระหว่าง 23 พฤศจิกายน 2558 ถึง 30 มีนาคม 2559 เป็นการทดลองจัดโครงการตามองค์ประกอบและขั้นตอนกับอาจารย์นักวิจัย มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต จำนวน 30 ผู้วิจัยสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง ดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินคุณภาพของผลงานวิจัยของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพของผลงานวิจัยของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน จำแนกตามประเภทกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ

ประเภท ชุมชนนัก ปฏิบัติ	รายการประเมิน					ค่าเฉลี่ย \bar{X}	S.D.	ระดับ คุณภาพ
	ความถูกต้องตามหลัก วิชาการของโครงการวิจัย	ความน่าสนใจของ โครงการวิจัย	ความสมบูรณ์ของการ ทบทวนวรรณกรรม	ความถูกต้องตามระเบียบวิธี วิจัย				
เดี่ยว (N=19)	2.63	2.63	2.45	2.50	2.55	0.49	ดีมาก	
คู่ (N=6)	2.30	2.00	2.30	2.30	2.30	0.53	ดีมาก	
กลุ่ม (N=5)	2.00	2.00	2.00	3.00	2.25	0.48	ดีมาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติทุกกลุ่มมีคุณภาพผลงานอยู่ในระดับดีมาก โดยสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติที่สร้างผลงานวิจัยแบบเดี่ยวมีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพผลงานสูงสุด ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.49) รองลงมาได้แก่ สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติที่สร้างผลงานวิจัยแบบคู่ ($\bar{X} = 2.30$, S.D. = 0.53) และสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติที่สร้างผลงานวิจัยแบบกลุ่ม ($\bar{X} = 2.25$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงคะแนนและระดับคุณภาพของผลงานวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภท
อาจารย์วิจัย

ประเภท อาจารย์ นักวิจัย	รายการประเมิน				คะแนน รวม (15)	ระดับ คุณภาพ
	ความถูกต้อง ตามหลัก วิชาการของ โครงการวิจัย	ความน่าสนใจ ของ โครงการวิจัย	ความสมบูรณ์ ของการ ทบทวน วรรณกรรม	ความถูกต้อง ตามระเบียบ วิธีวิจัย		
เดี่ยว 1	2.50	3.00	2.50	3.00	11	ดีมาก
เดี่ยว 2	3.00	3.00	2.00	3.00	11	ดีมาก
เดี่ยว 3	2.00	3.00	2.00	3.00	10	ดี
เดี่ยว 4	2.00	3.00	2.00	3.00	10	ดี
เดี่ยว 5	2.00	2.00	2.00	2.00	8	ดี
เดี่ยว 6	3.00	2.00	3.00	2.00	10	ดี
เดี่ยว 7	3.00	3.00	3.00	2.00	11	ดีมาก
เดี่ยว 8	3.00	3.00	3.00	2.00	11	ดีมาก
เดี่ยว 9	2.00	3.00	2.00	3.00	10	ดี
เดี่ยว 10	1.50	3.00	1.00	2.50	8	ดี
เดี่ยว 11	3.00	2.00	3.00	1.00	9	ดี
เดี่ยว 12	3.00	2.00	1.00	2.00	8	ดี
เดี่ยว 13	2.00	3.00	3.00	2.00	10	ดี
เดี่ยว 14	3.00	3.00	3.00	3.00	12	ดีมาก
เดี่ยว 15	3.00	2.00	2.00	3.00	10	ดี
เดี่ยว 16	3.00	3.00	3.00	3.00	12	ดีมาก
เดี่ยว 17	3.00	2.00	3.00	2.00	10	ดี
เดี่ยว 18	3.00	3.00	3.00	3.00	12	ดีมาก
เดี่ยว 19	3.00	2.00	3.00	3.00	11	ดีมาก

ตารางที่ 7 แสดงคะแนนและระดับคุณภาพของผลงานวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทอาจารย์วิจัย (ต่อ)

ประเภท อาจารย์ นักวิจัย	รายการประเมิน				คะแนน รวม (15)	ระดับ คุณภาพ
	ความถูกต้อง ตามหลัก วิชาการของ โครงการวิจัย	ความน่าสนใจ ของ โครงการวิจัย	ความสมบูรณ์ ของการ ทบทวน วรรณกรรม	ความถูกต้อง ตามระเบียบ วิธีวิจัย		
คู่ 1	3.00	2.00	3.00	3.00	11	ดีมาก
คู่ 2	2.00	2.00	2.00	2.00	8	ดี
คู่ 3	2.00	2.00	2.00	2.00	8	ดี
กลุ่ม	2.00	2.00	2.00	3.00	9	ดี
ค่าเฉลี่ย	2.57	2.52	2.41	2.50	11	ดี

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับคุณภาพผลงานวิจัยของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับดี (คะแนน = 11) โดยผลงานวิจัยมีคุณภาพด้านความถูกต้องตามหลักวิชาการของโครงการวิจัยมากที่สุด ($\bar{X} = 2.57$) รองลงมา ได้แก่ ความน่าสนใจของโครงการวิจัย และความถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย ($\bar{X} = 2.52$ และ 2.50) ตามลำดับ และพบว่ามีความสมบูรณ์ของการทบทวนวรรณกรรมน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.41$) เมื่อพิจารณาด้านคุณภาพของจำนวนผลงาน พบว่า ผลงานวิจัยของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 9 ผลงาน และผลงานอื่นๆ อยู่ในระดับดี

2. ผลการประเมินตนเองด้านค่านิยมการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนค่านิยมด้านการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง

รายการประเมิน	ค่านิยมด้านการวิจัย		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
กลุ่มค่านิยมด้านความคิดวิจัยสร้างสรรค์	4.04	0.59	มาก
กลุ่มค่านิยมด้านวิจัยมืออาชีพ	4.27	0.54	มาก
กลุ่มค่านิยมด้านการยึดมั่นในความจริง	4.20	0.45	มาก
รวม	4.17	0.53	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนค่านิยมด้านการวิจัยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.534) โดยมีคะแนนกลุ่มค่านิยมด้านวิจัยมืออาชีพมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.537) รองลงมา ได้แก่ กลุ่มค่านิยมด้านการยึดมั่นในความจริง ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.447) และกลุ่มค่านิยมด้านความคิดวิจัยสร้างสรรค์น้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 1.147)

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนค่านิยมด้านการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดวิจัยสร้างสรรค์

รายการประเมิน	ค่านิยมด้านการวิจัย		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. คิดสร้างงานวิจัยใหม่	3.96	0.92	มาก
2. คิดทำทนาย	3.96	0.47	มาก
3. คิดเพื่อประโยชน์ต่อสังคม	4.22	0.51	มาก
รวม	4.04	0.59	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนค่านิยมด้านความคิดวิจัยสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการคิดเพื่อประโยชน์ต่อสังคมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.518) รองลงมา ได้แก่ การมีความคิดทำทนาย ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.475) และการคิดสร้างงานวิจัยใหม่ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.928) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนค่านิยมด้านการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มค่านิยมด้านวิจัยมืออาชีพ

รายการประเมิน	ค่านิยมด้านการวิจัย		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ	4.35	0.65	มาก
2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.22	0.51	มาก
3. ไม่มีอคติในการทำวิจัย	4.04	1.15	มาก
4. วิจัยด้วยความรับผิดชอบ	4.48	0.59	มาก
5. วิจัยอย่างมีเหตุผล	4.17	0.57	มาก
6. ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน	4.35	0.64	มาก
รวม	4.27	0.54	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนค่านิยมด้านวิจัยมืออาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการวิจัยด้วยความรับผิดชอบมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.593) รองลงมา 3 อันดับแรก ได้แก่ การทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.647) และ การไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.647) การมีมนุษยสัมพันธ์ดี ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.518) และการวิจัยอย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.576) ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่านิยมในการไม่มีอคติในการทำวิจัยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.576)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนค่านิยมด้านการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มค่านิยมด้านการยึดมั่นในความจริง

รายการประเมิน	ระดับค่านิยมด้านการวิจัย		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีความสามารถในการสืบค้น	4.26	0.61	มาก
2. ไม่บิดเบือนข้อมูล	4.04	0.63	มาก
3. ไม่แอบอ้างผลงานคนอื่น	4.22	0.79	มาก
4. นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ	4.26	0.61	มาก
รวม	4.20	0.44	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนค่านิยมด้านการยึดมั่นในความจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการสืบค้นและนำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.629) รองลงมา ได้แก่ การไม่แอบอ้างผลงานคนอื่น ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.795) และพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการไม่บิดเบือนข้อมูลน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.638)

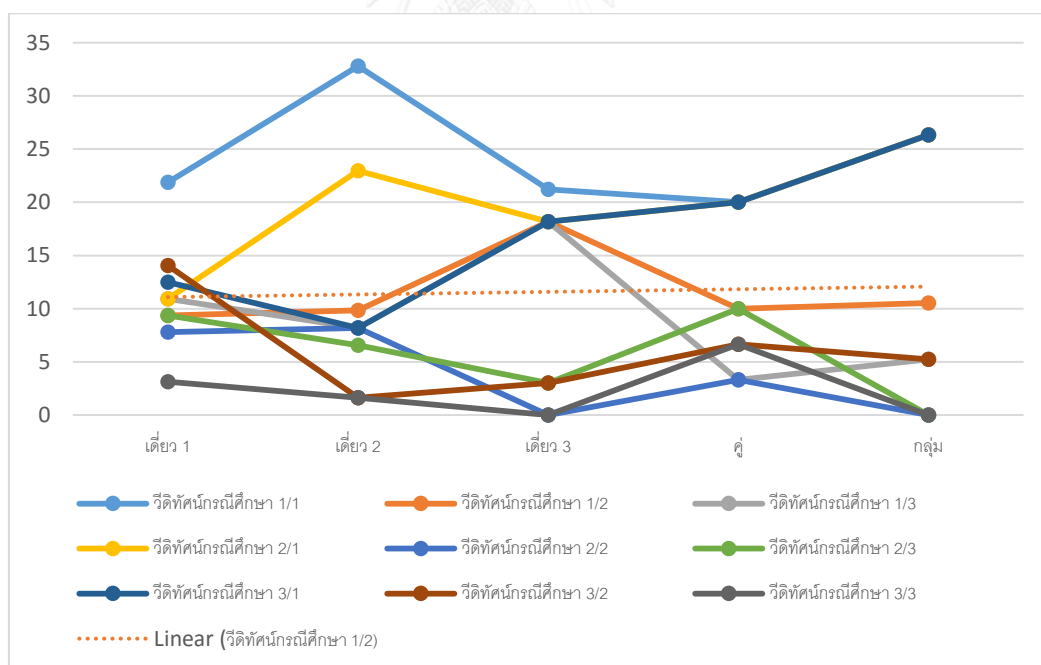
3. ผลการประเมินพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 12 แสดงความถี่และร้อยละของการเข้าคู่วิดิทัศน์กรณีศึกษา จำแนกตามวิดิทัศน์และกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ

วิดิทัศน์ กรณีศึกษา	ชุมชนนักปฏิบัติ									
	แบบเดี่ยว 1 (N=8)		แบบเดี่ยว 2 (N=5)		แบบเดี่ยว 3 (N=6)		แบบคู่ (N=6)		แบบกลุ่ม (N=5)	
	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ
1. กรณีศึกษา 1 หัวข้อเรื่องที่ 1	14	21.88	20	32.79	7	21.21	6	20.00	5	26.32
2. กรณีศึกษา 2 หัวข้อเรื่องที่ 1	6	9.38	6	9.84	6	18.18	3	10.00	2	10.53
3. กรณีศึกษา 3 หัวข้อเรื่องที่ 1	7	10.94	5	8.20	6	18.18	1	3.33	1	5.26
4. กรณีศึกษา 1 หัวข้อเรื่องที่ 2	7	10.94	14	22.95	6	18.18	6	20.00	5	26.32
5. กรณีศึกษา 2 หัวข้อเรื่องที่ 2	5	7.81	5	8.20	0	0.00	1	3.33	0	0.00
6. กรณีศึกษา 3 หัวข้อเรื่องที่ 2	6	9.38	4	6.56	1	3.03	3	10.00	0	0.00
7. กรณีศึกษา 1 หัวข้อเรื่องที่ 3	8	12.50	5	8.20	6	18.18	6	20.00	5	26.32
8. กรณีศึกษา 2 หัวข้อเรื่องที่ 3	9	14.06	1	1.64	1	3.03	2	6.67	1	5.26
9. กรณีศึกษา 3 หัวข้อเรื่องที่ 3	2	3.13	1	1.64	0	0.00	2	6.67	0	0.00
รวม	64	100.00	61	100.00	33	100.00	30	100.00	19	100.00

จากตารางที่ 12 พบว่า ชุมชนนักปฏิบัติทุกกลุ่มเข้าดูวิดีโอทัศนกรณศึกษาที่ 1 ของทุกหัวเรื่องมากที่สุด จาก 3 ทัศนกรณศึกษาที่จัดเตรียมไว้ให้ โดยหัวข้อที่ 1 การกำหนดปัญหาการวิจัย พบว่ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 2 เข้าดูวิดีโอทัศนกรณศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.79 รองลงมาได้แก่ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบกลุ่ม แบบเดี่ยว 1 และแบบเดี่ยว 3 คิดเป็นร้อยละ 26.32, 21.88 และ 21.21 ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบคู่เข้าชมวิดีโอทัศนกรณศึกษาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.00

หัวข้อที่ 2 การสืบค้นข้อมูลและวรรณกรรม พบว่า กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบกลุ่มเข้าดูวิดีโอทัศนกรณศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.32 รองลงมาได้แก่ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 2 แบบคู่ และแบบเดี่ยว 3 คิดเป็นร้อยละ 22.95, 20.00 และ 18.18 ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 1 เข้าชมวิดีโอทัศนกรณศึกษาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.94 และหัวข้อที่ 3 การออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย พบว่า กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบกลุ่มเข้าดูวิดีโอทัศนกรณศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.32 รองลงมาได้แก่ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบคู่ แบบเดี่ยว 3 และแบบเดี่ยว 1 คิดเป็นร้อยละ 20.00, 18.18 และ 12.50 ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 2 เข้าชมวิดีโอทัศนกรณศึกษาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.20 โดยสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 5 แสดงการเข้าดูวิดีโอทัศนกรณศึกษา จำแนกตามวิดีโอทัศนกรณและกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ

ตารางที่ 13 แสดงความถี่และร้อยละของการเข้าดูวิดีโอทัศนศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ

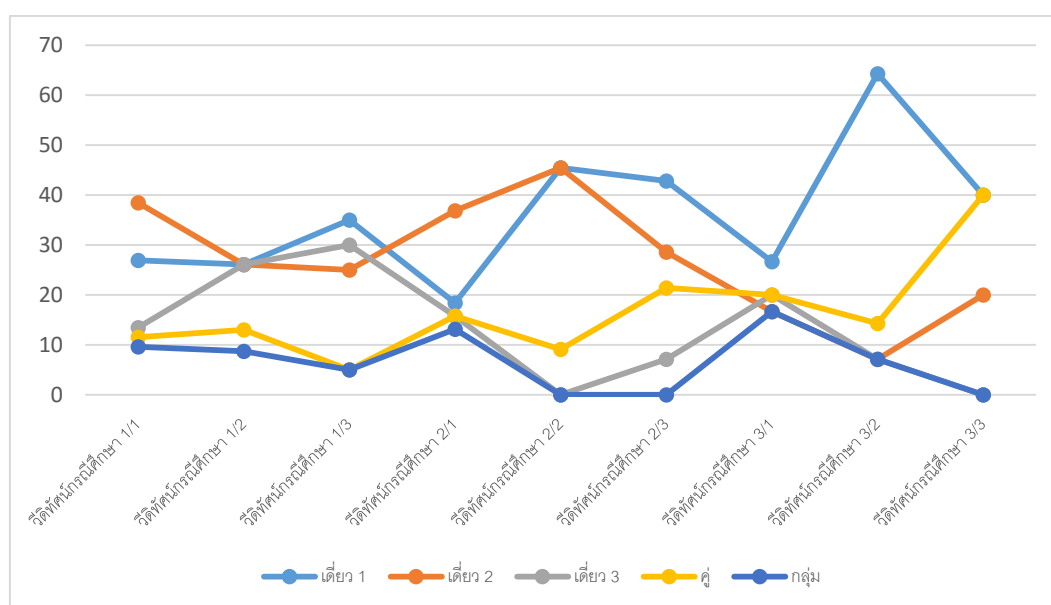
วิดีโอทัศนศึกษา	ชุมชนนักปฏิบัติ										รวม	
	แบบเดี่ยว 1		แบบเดี่ยว 2		แบบเดี่ยว 3		แบบคู่		แบบกลุ่ม			
	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ
1. ทัศนศึกษา 1 หัวข้อเรื่องที่ 1 (N=52)	14	26.92	20	38.46	7	13.46	6	11.54	5	9.62	52	100.00
2. ทัศนศึกษา 2 หัวข้อเรื่องที่ 1 (N=23)	6	26.09	6	26.09	6	26.09	3	13.04	2	8.70	23	100.00
3. ทัศนศึกษา 3 หัวข้อเรื่องที่ 1 (N=20)	7	35.00	5	25.00	6	30.00	1	5.00	1	5.00	20	100.00
4. ทัศนศึกษา 1 หัวข้อเรื่องที่ 2 (N=38)	7	18.42	14	36.84	6	15.79	6	15.79	5	13.16	38	100.00
5. ทัศนศึกษา 2 หัวข้อเรื่องที่ 2 (N=11)	5	45.45	5	45.45	0	0.00	1	9.09	0	0.00	11	100.00
6. ทัศนศึกษา 3 หัวข้อเรื่องที่ 2 (N=14)	6	42.86	4	28.57	1	7.14	3	21.43	0	0.00	14	100.00
7. ทัศนศึกษา 1 หัวข้อเรื่องที่ 3 (N=30)	8	26.67	5	16.67	6	20.00	6	20.00	5	16.67	30	100.00
8. ทัศนศึกษา 2 หัวข้อเรื่องที่ 3 (N=14)	9	64.29	1	7.14	1	7.14	2	14.29	1	7.14	14	100.00
9. ทัศนศึกษา 3 หัวข้อเรื่องที่ 3 (N=5)	2	40.00	1	20.00	0	0.00	2	40.00	0	0.00	5	100.00

จากตารางที่ 13 พบว่า หัวข้อเรื่องที่ 1 การกำหนดปัญหาการวิจัย กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 2 เข้าดูวิดีโอทัศนศึกษาที่ 1 สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.46 รองลงมาได้แก่ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 1 แบบเดี่ยว 3 และแบบคู่ คิดเป็นร้อยละ 26.92, 13.46 และ 11.54 ตามลำดับ

และพบว่ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบกลุ่มเข้าดูวิถีทัศนศึกษาที่ 1 น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.62 นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 1 เข้าดูวิถีทัศนศึกษาที่ 3 ซึ่งเป็นวิถีทัศนเพิ่มเติมมากกว่ากรณีศึกษาที่รูปแบบๆ กำหนดให้ดู คิดเป็นร้อยละ 35.00 เช่นเดียวกับกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 3 เข้าดูวิถีทัศนศึกษาที่ 2 และ 3 มากกว่ากรณีศึกษาที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 26.09 และ 30.00 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติอื่นๆ เข้าชมวิถีทัศนศึกษาเพิ่มเติมน้อยกว่าวิถีทัศนศึกษาที่กำหนดให้

หัวข้อเรื่องที่ 2 การสืบค้นข้อมูลและวรรณกรรม กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 2 เข้าดูวิถีทัศนศึกษาที่ 1 สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.84 รองลงมาได้แก่ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 1 แบบเดี่ยว 3 และแบบคู่ คิดเป็นร้อยละ 18.42, 15.79 และ 15.79 ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบกลุ่มเข้าดูวิถีทัศนศึกษาที่ 1 น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.16 นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 1 เข้าดูวิถีทัศนศึกษาที่ 2 และ 3 ซึ่งเป็นวิถีทัศนเพิ่มเติมมากกว่ากรณีศึกษาที่รูปแบบๆ กำหนดให้ดู คิดเป็นร้อยละ 45.45 และ 42.86 ตามลำดับ เช่นเดียวกับกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 2 เข้าดูวิถีทัศนศึกษาที่ 2 มากกว่ากรณีศึกษาที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 45.45 และกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบคู่เข้าดูวิถีทัศนศึกษาที่ 3 มากกว่ากรณีศึกษาที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 21.43 ส่วนกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติอื่นๆ เข้าชมวิถีทัศนศึกษาเพิ่มเติมน้อยกว่าวิถีทัศนศึกษาที่กำหนดให้

หัวข้อเรื่องที่ 3 การออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 1 เข้าดูวิถีทัศนศึกษาที่ 1 สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.67 รองลงมาได้แก่ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 3 และแบบคู่ คิดเป็นร้อยละ 20.00 เท่าๆ กัน และพบว่ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 2 และแบบกลุ่มเข้าดูวิถีทัศนศึกษาที่ 1 น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.67 เท่าๆ กัน นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 1 เข้าดูวิถีทัศนศึกษาที่ 2 และ 3 ซึ่งเป็นวิถีทัศนเพิ่มเติมมากกว่ากรณีศึกษาที่รูปแบบๆ กำหนดให้ดู คิดเป็นร้อยละ 64.29 และ 40.00 ตามลำดับ เช่นเดียวกับกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 2 เข้าดูวิถีทัศนศึกษาที่ 3 มากกว่ากรณีศึกษาที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 20.00 และกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบคู่เข้าดูวิถีทัศนศึกษาที่ 3 มากกว่ากรณีศึกษาที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 40.00 ส่วนกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติอื่นๆ เข้าชมวิถีทัศนศึกษาเพิ่มเติมน้อยกว่าวิถีทัศนศึกษาที่กำหนดให้ โดยสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 6 แสดงความถี่และร้อยละของการเข้าดูวิดีโอที่ศักรณศึกษาเปรียบเทียบ
กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ

ตารางที่ 14 แสดงความถี่และร้อยละของการเข้าศึกษาใบความรู้ออนไลน์

ใบความรู้ ออนไลน์	ชุมชนนักปฏิบัติ									
	แบบเดี่ยว 1 (N=8)		แบบเดี่ยว 2 (N=5)		แบบเดี่ยว 3 (N=6)		แบบคู่ (N=6)		แบบกลุ่ม (N=5)	
	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ
หัวข้อเรื่องที่ 1	71	59.66	61	61.62	28	52.83	27	54.00	20	64.52
หัวข้อเรื่องที่ 2	37	31.09	31	31.31	21	39.62	18	36.00	9	29.03
หัวข้อเรื่องที่ 3	11	9.24	7	7.07	4	7.55	5	10.00	2	6.45
รวม	119	100.00	99	100.00	53	100.00	50	100.00	31	100.00

จากตารางที่ 14 พบว่า หัวข้อเรื่องที่ 1 การกำหนดปัญหาการวิจัย กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบกลุ่มเข้าศึกษาใบความรู้ออนไลน์สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.52 รองลงมาได้แก่ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 2 แบบเดี่ยว 1 และแบบคู่ คิดเป็นร้อยละ 61.62, 59.66 และ 54.00 ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 3 เข้าศึกษาใบความรู้ออนไลน์หัวข้อเรื่องที่ 1 น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.83

หัวข้อเรื่องที่ 2 การสืบค้นข้อมูลและวรรณกรรม พบว่า กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 3 เข้าศึกษาใบความรู้ออนไลน์สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.62 รองลงมาได้แก่ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบคู่

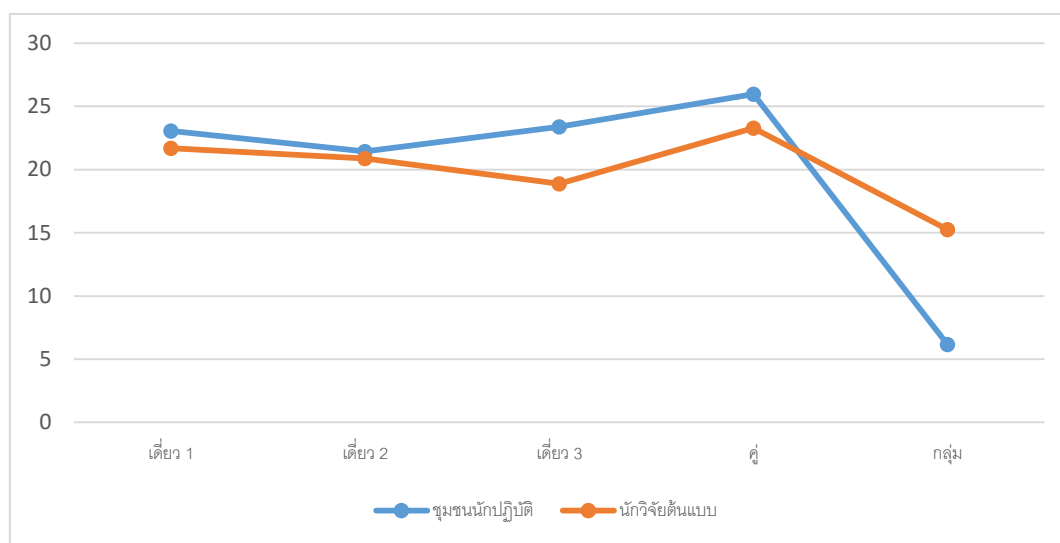
แบบเดี่ยว 2 และแบบเดี่ยว 1 คิดเป็นร้อยละ 36.00, 31.31 และ 31.09 ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบกลุ่มเข้าศึกษาใบความรู้ออนไลน์หัวข้อเรื่องที่ 2 น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.03 ส่วนหัวข้อเรื่องที่ 3 การออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย พบว่า กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบคู่เข้าศึกษาใบความรู้ออนไลน์สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.00 รองลงมาได้แก่ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 1 แบบเดี่ยว 3 และแบบเดี่ยว 2 คิดเป็นร้อยละ 9.24, 7.55 และ 7.07 ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบกลุ่มเข้าศึกษาใบความรู้ออนไลน์หัวข้อเรื่องที่ 3 น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.45

ตารางที่ 15 แสดงความถี่และร้อยละของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ชุมชนนักปฏิบัติ									
	แบบเดี่ยว 1 (15 ครั้ง)		แบบเดี่ยว 2 (14 ครั้ง)		แบบเดี่ยว 3 (10 ครั้ง)		แบบคู่ (12 ครั้ง)		แบบกลุ่ม (10 ครั้ง)	
	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ
แลกเปลี่ยนกับชุมชนนักปฏิบัติ (N=308)	71	23.05	66	21.43	72	23.38	80	25.97	19	6.17
แลกเปลี่ยนกับนักวิจัยต้นแบบ (N=249)	58	23.29	52	20.88	47	18.88	54	21.69	38	15.26

จากตารางที่ 15 พบว่า กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติทุกแบบยกเว้นกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติมากกว่าแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิจัยต้นแบบ โดยกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบคู่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.97 รองลงมาได้แก่ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 3 แบบเดี่ยว 1 และแบบเดี่ยว 2 คิดเป็นร้อยละ 23.38, 23.05 และ 21.43 ตามลำดับ และกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนนักปฏิบัติ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.17

กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 1 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิจัยต้นแบบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.29 รองลงมาได้แก่ แบบคู่ แบบเดี่ยว 2 และแบบเดี่ยว 3 คิดเป็นร้อยละ 21.69, 20.88 และ 18.88 ตามลำดับ และกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนนักปฏิบัติ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.26 โดยสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 7 แสดงความถี่และร้อยละของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติ

ระยะที่ 2 ผลการจัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ผู้วิจัยศึกษาผลจากการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ที่ถูกพัฒนาขึ้น กับอาจารย์นักวิจัย มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางดังต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจต่อโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับองค์ประกอบของโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบ

องค์ประกอบ	ความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ผู้รับผิดชอบโครงการ	4.06	0.51	มาก
2. นักวิจัยต้นแบบ	3.90	0.72	มาก
3. ชุมชนนักปฏิบัติ	4.21	0.52	มาก
4. เนื้อหาค่านิยม	3.88	0.72	มาก
5. เนื้อหาวิจัย	4.16	0.47	มาก
6. สื่อเพื่อการเรียนรู้	3.93	0.60	มาก
7. เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.20	0.50	มาก
รวม	4.05	0.58	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของโครงการฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อการเป็นชุมชนนักปฏิบัติชุมชนนักปฏิบัติสูงสุดที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.52) รองลงมา 3 อันดับแรก ได้แก่ เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.50) เนื้อหาวิจัย ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.47) และผู้รับผิดชอบโครงการ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ และพบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อเนื้อหาค่านิยมน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.72)

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ
ขั้นตอนของโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัย
ต้นแบบ

ขั้นตอนและกิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ขั้นปฐมนิเทศ			
1. การชี้แจงรายละเอียดโครงการ	4.00	0.57	มาก
2. การฝึกปฏิบัติการใช้งานระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ	4.16	0.55	มาก
3. การแนะนำนักวิจัยต้นแบบ	3.88	0.88	มาก
4. การเข้ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ	4.21	0.41	มาก
5. การร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ	3.92	0.75	มาก
ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ			
1. การศึกษาเนื้อหาบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ	3.88	0.72	มาก
2. การสรุปความรู้เกี่ยวกับความรู้ด้านการวิจัยในใบงานออนไลน์	3.92	0.70	มาก
3. ชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย	3.81	0.86	มาก
4. ชุมชนนักปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัยต้นแบบ	3.80	0.81	มาก
5. อาจารย์นักวิจัยสรุปความรู้เกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยในใบงานออนไลน์	3.84	0.98	มาก
6. ชุมชนนักปฏิบัติสรุปความรู้ด้านค่านิยมด้านการวิจัยร่วมกับนักวิจัยต้นแบบ	3.76	0.87	มาก
ขั้นประเมินผลงานวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย			
1. อาจารย์นักวิจัยนำเสนอผลงานวิจัย	4.12	0.67	มาก
2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยประเมินคุณภาพผลงานวิจัย	4.08	0.64	มาก
3. อาจารย์นักวิจัยประเมินตนเองด้านค่านิยมด้านการวิจัย	4.20	0.64	มาก
4. อาจารย์นักวิจัยปรับปรุงผลงานวิจัยให้สมบูรณ์	4.08	0.50	มาก
รวม	3.98	0.71	มาก

จากตารางที่ 17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจเกี่ยวกับขั้นตอนของโครงการฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละขั้นตอนพบว่า ขั้นปฐมนิเทศกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจการเข้ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.41) รองลงมา 3 อันดับแรก ได้แก่ การฝึกปฏิบัติการใช้งานระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.55) การชี้แจงรายละเอียดโครงการ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.57) และการร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อการแนะนำนักวิจัยต้นแบบน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.88)

ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจการสรุปความรู้เกี่ยวกับความรู้ด้านการวิจัยในใบงานออนไลน์สูงสุด ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.70) รองลงมา 3 อันดับแรก ได้แก่ การศึกษาเนื้อหาบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.72) อาจารย์นักวิจัยสรุปความรู้เกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยในใบงานออนไลน์ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.98) และชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.86) ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มตัวอย่างพึงพอใจขั้นตอนชุมชนนักปฏิบัติสรุปความรู้ด้านค่านิยมด้านการวิจัยร่วมกับนักวิจัยต้นแบบน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.87)

ขั้นประเมินผลงานวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจขั้นตอนอาจารย์นักวิจัยประเมินตนเองด้านค่านิยมด้านการวิจัยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.64) รองลงมาได้แก่ อาจารย์นักวิจัยนำเสนอผลงานวิจัย ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.67) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยประเมินคุณภาพผลงานวิจัย ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.64) และอาจารย์นักวิจัยปรับปรุงผลงานวิจัยให้สมบูรณ์ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.50)

ตอนที่ 4 รับรองและนำเสนอรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยและเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 5 คน เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุกรี รอดโพธิ์ทอง
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชัยเจริญ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สมัครสมร ภัคดีเทวา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาณี เส็งศรี

ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน แสดงได้ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติฯ

รายการประเมิน	ความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ความเหมาะสมของรูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ			
1. หลักการของรูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ	4.2	0.45	มาก
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ	4.4	0.55	มาก
ความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ			
3. บุคลากร (ผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรมและนักวิจัยต้นแบบ)	4.40	0.55	มาก
4. อาจารย์นักวิจัย	4.20	0.45	มาก
5. เนื้อหา (เนื้อหาด้านการวิจัย และ เนื้อหาด้านค่านิยมการวิจัย)	4.60	0.55	มากที่สุด
6. สื่อเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมวิจัย	4.40	0.55	มาก
7. เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
ความเหมาะสมของขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ขั้นออกแบบและพัฒนาโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ			
8. ขั้นวิเคราะห์	4.80	0.45	มากที่สุด
9. ขั้นออกแบบ	5.00	0.00	มากที่สุด
10. ขั้นพัฒนา	4.60	0.55	มากที่สุด

ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมของรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติฯ (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชั้นดำเนินการโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ			
11. ชั้นปฐมนิเทศ	5.00	0.00	มากที่สุด
12. ชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
13. ชั้นประเมินค่านิยมวิจัยและผลงานวิจัย	4.80	0.45	มากที่สุด
ชั้นประเมินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ			
14. ชั้นประเมินโครงการ	4.40	0.55	มาก
ความเหมาะสมของการนำรูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้			
15. การนำรูปแบบฯไปใช้	4.40	0.55	มาก
รวม	4.59	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 18 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมสูงสุด ได้แก่ เนื้อหา (เนื้อหาด้านการวิจัย และ เนื้อหาด้านค่านิยมวิจัย) ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) และเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) และพบว่า ชั้นตอนที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ ชั้นปฐมนิเทศ ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

ตอนที่ 1

บทนำ

1. หลักการรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ประกอบด้วย 4 หลักการ ได้แก่

- 1.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติ
- 1.2 การเรียนรู้ด้วยการให้ตัวแบบ
- 1.3 การสร้างค่านิยมด้านการวิจัย
- 1.4 เทคโนโลยีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ คือ การที่สมาชิกกลุ่มที่เป็นอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชนสนใจและต้องการสร้างผลงานวิจัย มีเป้าหมายและความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยโดยอาศัยค่านิยมด้านการวิจัยเป็นตัวขับเคลื่อนให้ผลงานวิจัยมีคุณภาพและประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานวิจัย โดยใช้กระบวนการที่ทำให้อาจารย์นักวิจัยร่วมกันสร้างและแสวงหาความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกผ่านการพบปะและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สมาชิกทุกคนนำความรู้ใหม่ที่ได้ไปใช้ในการทำวิจัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ขั้นตอนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนนักปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) ค้นหาสมาชิกหรือเครือข่าย 2) กำหนดหัวข้อเรื่องและขอบเขตที่สนใจ 3) ร่วมกันกำหนดกติกาและมาตรฐานในการเรียนรู้ 4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) รวบรวมองค์ความรู้และพิจารณาสิ่งที่จะทำร่วมกันในอนาคต และ 6) นำความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ในการดำเนินงานวิจัย 6) ทบทวน และประเมินผลการเข้าร่วมชุมชนนักปฏิบัติ

1.2 การเรียนรู้ด้วยการให้ตัวแบบ คือ วิธีการที่อาจารย์นักวิจัยเรียนรู้จากนักวิจัยต้นแบบที่มีประสบการณ์ด้านการวิจัย ที่จะช่วยให้อาจารย์นักวิจัยเรียนรู้ค่านิยมด้านการและวิธีการดำเนินงานวิจัย ที่นำไปสู่การสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ อาจารย์นักวิจัยสามารถเกิดการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวิธีการดำเนินงานวิจัยของตนเองด้วยการเรียนรู้ประสบการณ์ค่านิยมด้านการวิจัยจากตัวแบบจริงและตัวแบบสัญลักษณ์ที่ปรากฏผ่านวิถีทัศน์กรณีศึกษา

1.3 การสร้างค่านิยมด้านการวิจัย คือ กระบวนการปลูกฝังความคิด ความรู้สึก และการยอมรับในคุณค่าของการวิจัย โดยอาจารย์นักวิจัยค้นพบคุณค่าของการวิจัยผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ของนักวิจัยต้นแบบและวิถีทัศน์กรณีศึกษา เพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัยตามขั้นตอน

การวิจัย ค่านิยมด้านการวิจัยมี 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มคิดวิจัยสร้างสรรค์ 2) กลุ่มมืออาชีพ 3) กลุ่มยึดมั่นในความจริง

1.4 เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ การนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ การติดต่อสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยให้อาจารย์นักวิจัยใช้เทคโนโลยีเป็นช่องทางหลักในการเรียนรู้วิธีดำเนินการวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย ด้วยการแสวงหาและสืบเสาะความรู้ การทำงานร่วมกัน และเป็นแหล่งในการจัดเก็บความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการสร้างค่านิยม และพัฒนาผลงานวิจัยของอาจารย์นักวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ 1) เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสาร และ 2) เทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน มีดังนี้

เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการออกแบบโครงการและดำเนินการการฝึกอบรมการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์นักวิจัยพัฒนาผลงานวิจัย และเกิดค่านิยมด้านการวิจัยได้ตามที่กำหนด

ตอนที่ 2

องค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่

1. องค์ประกอบของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
2. ขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน โดยมีรายละเอียด ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 8 แสดงองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ

1.1 บุคลากร

1.1.1 ผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม

1.1.2 นักวิจัยต้นแบบ

1.2 ชุมชนนักปฏิบัติ

1.2.1 อาจารย์นักวิจัย

1.3 เนื้อหา

1.3.1 เนื้อหาด้านการวิจัย

1.3.2 เนื้อหาด้านค่านิยมด้านการวิจัย

1.4 สื่อเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย

1.4.1 วิทยุทัศน์กรณีศึกษา

1.4.2 ใบความรู้ออนไลน์

1.4.3 ใบงานออนไลน์

1.5 เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.5.1 เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสาร

1.5.1.1 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)

1.5.1.2 สื่อสังคมออนไลน์ (Social media)

1.5.2 เทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.5.2.1 กระดานสนทนา (Webboard)

1.5.2.2 การสนทนาด้วยข้อความและเสียง (Chat)

1.5.2.3 สื่อสังคมออนไลน์ (Social media)

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 บุคลากร

องค์ประกอบด้านบุคลากร เป็นองค์ประกอบของผู้เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม และ 2) นักวิจัยต้นแบบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1.1 ผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม

ผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม คือ บุคลากรฝ่ายพัฒนาทรัพยากรบุคคลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่รับผิดชอบโครงการพัฒนาศักยภาพอาจารย์นักวิจัยในสถาบัน ให้มีค่านิยมด้านวิจัยที่เหมาะสมต่อการสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยทำหน้าที่รับผิดชอบการออกแบบโครงการและดำเนินโครงการ

1.1.1.1 คุณสมบัติของผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม สำหรับการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ควรมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 2) มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
- 3) มีความสามารถในการบริหารจัดการ
- 4) มีความสามารถในการใช้เครื่องมือสื่อสารออนไลน์
- 5) มีความสามารถในการสืบค้น

1.1.1.2 บทบาทของผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม สำหรับการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ควรมีบทบาทดังนี้

- 1) วิเคราะห์อาจารย์นักวิจัยผู้เข้ารับการอบรม และดำเนินการแบ่งกลุ่มให้เหมาะสมกับสาขาวิชาและความต้องการในการดำเนินการวิจัย
- 2) จัดเตรียมเนื้อหา กรณีศึกษา และแผนการฝึกอบรมฯ เพื่อให้ นักวิจัยต้นแบบตรวจสอบและปรับปรุงให้เหมาะสมกับการจัดฝึกอบรม
- 3) ออกแบบและจัดเตรียมเทคโนโลยีและสื่อเพื่อการเรียนรู้ รวมถึง ใบบางออนไลน์ ใบบางรู้ออนไลน์ ให้พร้อมต่อการฝึกอบรม
- 4) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ และผลการดำเนินงานโครงการ

1.1.2 นักวิจัยต้นแบบ

นักวิจัยต้นแบบ คือ นักวิจัยที่มีความรู้และทักษะด้านการวิจัยที่ดี สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินงานวิจัย เชื่อมโยงกระบวนการวิจัยที่แสดงค่านิยมด้านคุณลักษณะ จรรยาบรรณ และทักษะเฉพาะที่ดีของการเป็นนักวิจัย และเมื่ออาจารย์นักวิจัยเห็นต้นแบบที่ดีแล้วจะเกิดการเรียนรู้ ยึดเป็นแบบอย่าง สามารถนำไปเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติแก่อาจารย์นักวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้นแบบนี้มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ตัวแบบจริง คือ นักวิจัยที่ปรากฏตัวตนจริง เป็นผู้เล่าถ่ายทอดเล่าประสบการณ์ของตนเอง นักวิจัยต้นแบบจะปรากฏตัวในวิดีโอทัศน์ พบปะแบบเผชิญหน้าตามการนัดหมาย เพื่อให้ความรู้และถ่ายทอดค่านิยมด้านการวิจัย รวมทั้งร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนกับชุมชนนักปฏิบัติผ่านสื่อสังคมออนไลน์

2. ตัวแบบสัญลักษณ์ คือ นักวิจัยที่มีผลงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับระดับประเทศ ผลงานวิจัยได้รับการเผยแพร่ผ่านรูปแบบวิดีโอทัศน์ ที่สามารถนำมาจัดทำเป็นบทเรียนออนไลน์ จัดเก็บไว้ให้อาจารย์นักวิจัยได้ศึกษาถึงเทคนิคการวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยที่นักวิจัยต้นแบบมี

1.1.2.1 คุณสมบัติของนักวิจัยต้นแบบ สำหรับการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ควรมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) เป็นอาจารย์นักวิจัยที่มีผลงานวิจัยในระดับประเทศ และ/หรือนานาชาติ
- 2) เป็นอาจารย์อาจารย์นักวิจัยในระดับอุดมศึกษา
- 3) เคยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยในระดับประเทศ
- 4) มีบทความที่นำเสนอในงานวิชาการในระดับประเทศ และ/หรือนานาชาติ
- 5) มีความสามารถในการเชื่อมโยงประสบการณ์ด้านการวิจัยกับค่านิยม
- 6) สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวิจัย
- 7) เป็นผู้ฟังที่ดี ยอมรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อื่น
- 8) เป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาและมีทักษะด้านการทำวิจัย
- 9) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
- 10) มีความสามารถในการสืบค้น

1.1.2.2 บทบาทของนักวิจัยต้นแบบ สำหรับการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ควรมีบทบาทดังนี้

- 1) สร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม
- 2) เปิดโอกาสและให้เวลาแก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ สอบถาม และปรึกษางานวิจัย รวมถึงกระตุ้นให้เกิดการทำงานร่วมกันบนระบบเทคโนโลยีที่ได้จัดเตรียมไว้
- 3) ร่วมอภิปรายโต้ตอบกับผู้เรียน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานวิจัย และกระบวนการดำเนินการวิจัยบนพื้นฐานค่านิยมด้านการวิจัย

1.2 ชุมชนนักปฏิบัติ

ชุมชนนักปฏิบัติ คือ กลุ่มของอาจารย์นักวิจัยมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีความสนใจเรื่องของการทำวิจัย มีความต้องการที่จะสร้างสรรค์ผลงานวิจัย มีความพร้อมสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสาน สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาออกแบบและดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัย โดยมีการร่วมกันสร้างค่านิยมด้านการวิจัย

1.2.1 คุณสมบัติของอาจารย์นักวิจัยที่จะเข้ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ สำหรับการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ควรมีคุณสมบัติดังนี้

- 1.2.1.1 เป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา
- 1.2.1.2 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดทำเอกสาร สื่อสาร วิเคราะห์ สืบค้นข้อมูล
- 1.2.1.3 มีเวลาในการเข้ารับการฝึกอบรมตลอดระยะเวลาที่กำหนดของโครงการ
- 1.2.1.4 มีความรู้ ความเข้าใจ ในทักษะพื้นฐานในการดำเนินงานวิจัย
- 1.2.1.5 มีทักษะการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย สามารถสรุปความสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศได้

1.2.2 บทบาทของอาจารย์นักวิจัยที่จะเข้ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ สำหรับการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ควรมีบทบาทดังนี้

- 1.2.2.1 ศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ออนไลน์ วิดีทัศน์กรณีศึกษาบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ (ศึกษาตัวอย่างงานวิจัยจากกรณีศึกษา)
- 1.2.2.2 ร่วมทำกิจกรรมกลุ่มบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ได้แก่
 - 1) การพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผลงานและค่านิยมที่เกิดจากกระบวนการแสวงหาความรู้
 - 2) ร่วมการสนทนาออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มของตนเองที่ห้องสนทนา
 - 3) อภิปรายและสรุปประเด็นความรู้และความคิดเห็นออนไลน์ในกลุ่มของตนเองที่กระตุกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่ม
 - 4) สนทนาออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับอาจารย์นักวิจัยต้นแบบ และรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงผลงานที่ส่งขึ้นบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ตามวันและเวลาที่กำหนด

5) ทำใบงานกิจกรรมกลุ่มประจำสัปดาห์ หลังจากที่ได้แลกเปลี่ยนในสิ่งที่ได้เรียนรู้ในกระทุ้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่ม

6) คุณลิขิตสรุปความรู้ที่ได้ของกลุ่มและส่งขึ้นบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ

1.2.2.3 การทำกิจกรรมเดี่ยว ได้แก่

1) การทำใบงานสรุปบทเรียนสิ่งที่ได้เรียนรู้และค่านิยมที่เกิดจากการแสวงหาความรู้ขึ้นบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ซึ่งต้องทำทุกครั้งที่ศึกษาจบบทเรียนแต่ละตอนและหลังจากที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนสมาชิก

2) อ่านบันทึกใบงานของสมาชิกและแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3) อ่านกระทุ้ของเพื่อนสมาชิกกลุ่มอื่นๆ และตอบความคิดเห็นและเสนอแนะ

1.3 เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ

1.3.1 เนื้อหาด้านการวิจัย เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการวิจัย ซึ่งเป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับอาจารย์นักวิจัยในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อความรู้ ดังต่อไปนี้

1.3.1.1 ความรู้เรื่องการกำหนดปัญหาการวิจัย

1.3.1.2 ความรู้เรื่องการสืบค้นข้อมูล

1.3.1.3 ความรู้เรื่องการออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1.4 ความรู้เรื่องการสร้างเครื่องมือวิจัย

1.3.1.5 ความรู้เรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.1.6 ความรู้เรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล

1.3.1.7 ความรู้เรื่องการสรุปและอภิปรายผล

1.3.1.8 ความรู้เรื่องการนำเสนอผลงาน

1.3.2 เนื้อหาด้านค่านิยมด้านการวิจัย เป็นเนื้อหาที่อธิบาย ขยายความ เพื่อให้อาจารย์นักวิจัยเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมและพฤติกรรมในการแสดงถึงค่านิยมนั้นๆ เป็นเนื้อหาที่จะส่งผลให้อาจารย์นักวิจัยเกิดความตระหนักในคุณค่าของการทำวิจัย และสามารถนำความรู้เหล่านั้นมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปสู่เป้าหมายของอาจารย์นักวิจัยและมหาวิทยาลัย ซึ่งเนื้อหาค่านิยมที่อาจารย์นักวิจัยควรยึดถือและพึงประพฤติปฏิบัติเป็นแนวทางในการเป็นอาจารย์นักวิจัยที่ดีนั้น ประกอบไปด้วยเนื้อหาของค่านิยม 13 ประการ โดย

แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) เนื้อหาค่านิยมด้านคิดวิจัยสร้างสรรค์ 2) เนื้อหาค่านิยมด้านมืออาชีพ และ 3) เนื้อหาค่านิยมด้านยึดมั่นในความจริง ซึ่งทั้ง 3 กลุ่มมีลักษณะรายละเอียดเนื้อหาดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เนื้อหาสำหรับพัฒนาค่านิยมด้านการคิดวิจัยสร้างสรรค์

- 1) คิดสร้างงานวิจัยใหม่
 - 1.1) ความสำคัญและประโยชน์ของงานวิจัยใหม่
 - 1.2) โจทย์ปัญหาวิจัยของสาขาวิชาและแหล่งทุนต่างๆในแต่ละปี
 - 1.3) แนวโน้มประเด็นปัญหาวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านต่างๆ
 - 1.4) แหล่งข้อมูลด้านการวิจัยเพื่อการเข้าถึงสถานการณ์ความต้องการ

จำเป็น

- 2) คิดท้าทาย
 - 2.1) ตัวอย่างงานวิจัยที่เป็นนวัตกรรม
 - 2.2) หลักการต่อยอดงานวิจัยเพื่อให้ได้งานวิจัยที่ดีกว่าเดิม
 - 2.3) ประโยชน์ของงานวิจัยที่เป็นนวัตกรรมใหม่
- 3) คิดถึงประโยชน์ต่อสังคม
 - 3.1) ลักษณะงานวิจัยที่มีประโยชน์ต่อสังคม
 - 3.2) ลักษณะงานวิจัยที่ส่งผลต่อประโยชน์สาธารณะ

กลุ่มที่ 2 เนื้อหาสำหรับพัฒนาค่านิยมด้านอาจารย์วิจัยมืออาชีพ

- 1) ทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ
 - 1.1) หลักการทำงานเป็นระบบครบวงจร
 - 1.2) ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ
 - 1.3) ลักษณะบุคคลที่ทำงานเป็นระบบ
- 2) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
 - 2.1) หลักการและแนวคิดของมนุษยสัมพันธ์
 - 2.2) หลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องในการวิจัย
- 3) ไม่มีอคติในการทำวิจัย
 - 3.1) หลักการและแนวคิดเรื่องความยุติธรรมและความเสมอภาค
 - 3.2) หลักการคิดและแนวปฏิบัติงานโดยไม่มีอคติในการทำวิจัย
- 4) วิจัยด้วยความรับผิดชอบ
 - 4.1) หลักการและแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบ
 - 4.2) หลักการและแนวปฏิบัติงานโดยมีความรับผิดชอบ

- 5) วิจัยอย่างมีเหตุผล
 - 5.1) หลักการและแนวคิดเรื่องการวิจัยอย่างมีเหตุผล
 - 5.2) กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล
 - 5.3) กระบวนการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลที่ถูกต้อง
- 6) ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน
 - 6.1) หลักการและแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน
 - 6.2) จรรยาบรรณนักวิจัย

กลุ่มที่ 3 เนื้อหาสำหรับค่านิยมด้านการยึดมั่นในความจริง

- 1) มีความสามารถในการสืบค้น
 - 1.1) หลักการสืบค้นสารสนเทศเพื่อการวิจัย
 - 1.2) ฐานข้อมูลความรู้ด้านการวิจัย
- 2) ไม่บิดเบือนข้อมูล
 - 2.1) ลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต
 - 2.2) การคิดด้านบวกและการคิดด้านลบ
 - 2.3) จริยธรรมนักวิจัย
- 3) ไม่คัดลอกผลงานคนอื่น
 - 3.1) การคัดลอกผลงาน
 - 3.2) การทำงานด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้
- 4) นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ
 - 4.1) หลักการนำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ
 - 4.2) ลักษณะของข้อมูลที่มีคุณภาพ

1.4 สื่อเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย

สื่อเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย ประกอบด้วยสื่อหลัก 4 ชนิด ได้แก่

1.4.1 ใบความรู้ออนไลน์ คือ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่นำเสนอเนื้อหาวิจัยที่สอดคล้องกับค่านิยมด้านการวิจัยที่จำเป็นในแต่ละขั้นตอนการวิจัย ถูกจัดเตรียมอยู่ในรูปแบบไฟล์นามสกุล PDF, JPEG เป็นต้น เพื่ออาจารย์นักวิจัยศึกษาเนื้อหาด้านการวิจัยและค่านิยมด้านวิจัย

1.4.2 ใบงานออนไลน์ คือ แบบฝึกหัดสำหรับอาจารย์นักวิจัยที่รวบรวมองค์ความรู้สรุปความรู้ที่ได้ โดยสรุปบทเรียนเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยและค่านิยมที่เกิดจากการแสวงหาความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิจัยต้นแบบ โดยใบงานออนไลน์ถูกจัดเตรียมอยู่บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบไปด้วย 2 ลักษณะ ได้แก่

1.4.2.1 ใบงานที่ 1 เป็นใบงานเพื่อใช้ในการวัดความรู้ด้านการวิจัย

1.4.2.2 ใบงานที่ 2 เป็นใบงานเพื่อวัดความคิดสะท้อนค่านิยมด้านการวิจัย

1.4.3 วิถีทัศน์กรณีศึกษา คือ กรณีตัวอย่างงานวิจัยที่ออกแบบและสร้างให้อยู่ในรูปแบบวิถีทัศน์ โดยนำเสนอร่วมกับใบความรู้ออนไลน์ และใบงานออนไลน์ ในแต่ละขั้นตอนของเนื้อหากระบวนการวิจัย ซึ่งกรณีศึกษาควรมีคุณสมบัติดังนี้

1.4.3.1 เป็นงานวิจัยที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านการวิจัยจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ยอมรับ เช่น สภาวิจัยแห่งชาติ (สกว.) หรือ (วช.) เป็นต้น

1.4.3.2 เป็นงานวิจัยที่สะท้อนให้เห็นหลักการนำค่านิยมด้านวิจัยมาใช้ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการวิจัย

1.4.3.3 กรณีศึกษาควรให้มียอย่างน้อย 3 เรื่องในแต่ละขั้นตอน เพื่อความหลากหลายของตัวอย่าง และช่วยให้อาจารย์นักวิจัยมองเห็นลักษณะงานวิจัยที่มีคุณภาพ วิธีการทางอวิจัย และพฤติกรรมที่แสดงค่านิยมด้านการวิจัยในการดำเนินงานวิจัยในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการวิจัยได้อย่างชัดเจน

1.5 เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เทคโนโลยีนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สนับสนุนให้การจัดการความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ ที่เลือกใช้ ประกอบด้วย 2 รูปแบบหลัก ได้แก่

1.5.1 เทคโนโลยีสำหรับการติดต่อสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย (Communication Tools) ประกอบด้วย

1.5.1.1 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เป็นเครื่องมือสำหรับการติดต่อสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย โดยใช้ข้อความเป็นหลักในลักษณะของการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยแบบไม่ประสานเวลา มีความสะดวก รวดเร็วมากขึ้น และสามารถลดค่าใช้จ่ายสำหรับการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยในระยะไกลทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.5.1.2 สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นสื่อสำหรับการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยด้วยเครื่องมือสังคมออนไลน์ที่มีการตอบสนองทางสังคมได้หลายทิศทาง โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ โซฟท์แวร์ที่อาจารย์นักวิจัยสามารถใช้ในการสร้างปฏิสัมพันธ์โต้ตอบระหว่างกันได้ ครอบคลุม facebook twitter youtube Instagram และอื่นๆ

1.5.2 เทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย (Collaboration Tools) ประกอบด้วย

1.5.2.1 กระดานสนทนา (Webboard) เป็นเครื่องมือสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายแบบไม่ประสานเวลาซึ่งมีการนำมาใช้บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานๆ เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยกับอาจารย์นักวิจัย ชุมชนนักปฏิบัติ และนักวิจัยต้นแบบ โดยกระดานสนทนาจำแนกตามหัวข้อสำหรับการแลกเปลี่ยน เรียกว่า หัวข้อกระทู้ เป็นหัวข้อที่ต้องการพูดคุยสนทนา อาจเป็นคำถามปลายเปิดหรือข้อความที่ขอความคิดเห็นจากผู้เข้าชม เพื่อให้อาจารย์นักวิจัย ชุมชนนักปฏิบัติ และนักวิจัยต้นแบบเข้ามาร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

1.5.2.2 การสนทนาด้วยข้อความและเสียง (Chat) เป็นเครื่องมือสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายแบบประสานเวลา สามารถสนทนากันต่อหน้าหรือคล้ายกับการคุยทางโทรศัพท์ มีลักษณะการสนทนาแบบเผชิญหน้าเหมาะกับการเรียนการสอนทางไกล จะต้องมีการนัดหมายและกำหนดตารางเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการสนทนาที่ชัดเจนเพื่อให้การสนทนาประสบความสำเร็จ

1.5.2.3 สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นสื่อสำหรับการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยด้วยเครื่องมือสังคมออนไลน์ที่มีการตอบสนองทางสังคมได้หลายทิศทาง โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ โซฟท์แวร์ที่อาจารย์นักวิจัยสามารถใช้ในการสร้างปฏิสัมพันธ์โต้ตอบระหว่างกันได้ ครอบคลุม facebook, twitter, youtube, Instagram เป็นต้น ซึ่งเครื่องมือข้างต้นเหล่านี้จะช่วยให้อาจารย์นักวิจัยสามารถเข้าถึงความรู้ต่างๆ ได้ง่ายขึ้น รวมทั้งสามารถติดต่อสื่อสารกับนักวิจัยต้นแบบและอาจารย์นักวิจัยท่านอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำวิจัยได้สะดวกขึ้น โดยมีบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานๆ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติฯ เก็บข้อมูลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมออนไลน์ เป็นการนำเทคโนโลยีเครือข่ายมาจัดการให้เกิดการเชื่อมโยงและสร้างปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ระหว่างอาจารย์นักวิจัยด้วยกัน และอาจารย์นักวิจัยกับนักวิจัยต้นแบบ

2. ขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1.0 ขั้นตอนออกแบบและพัฒนาโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

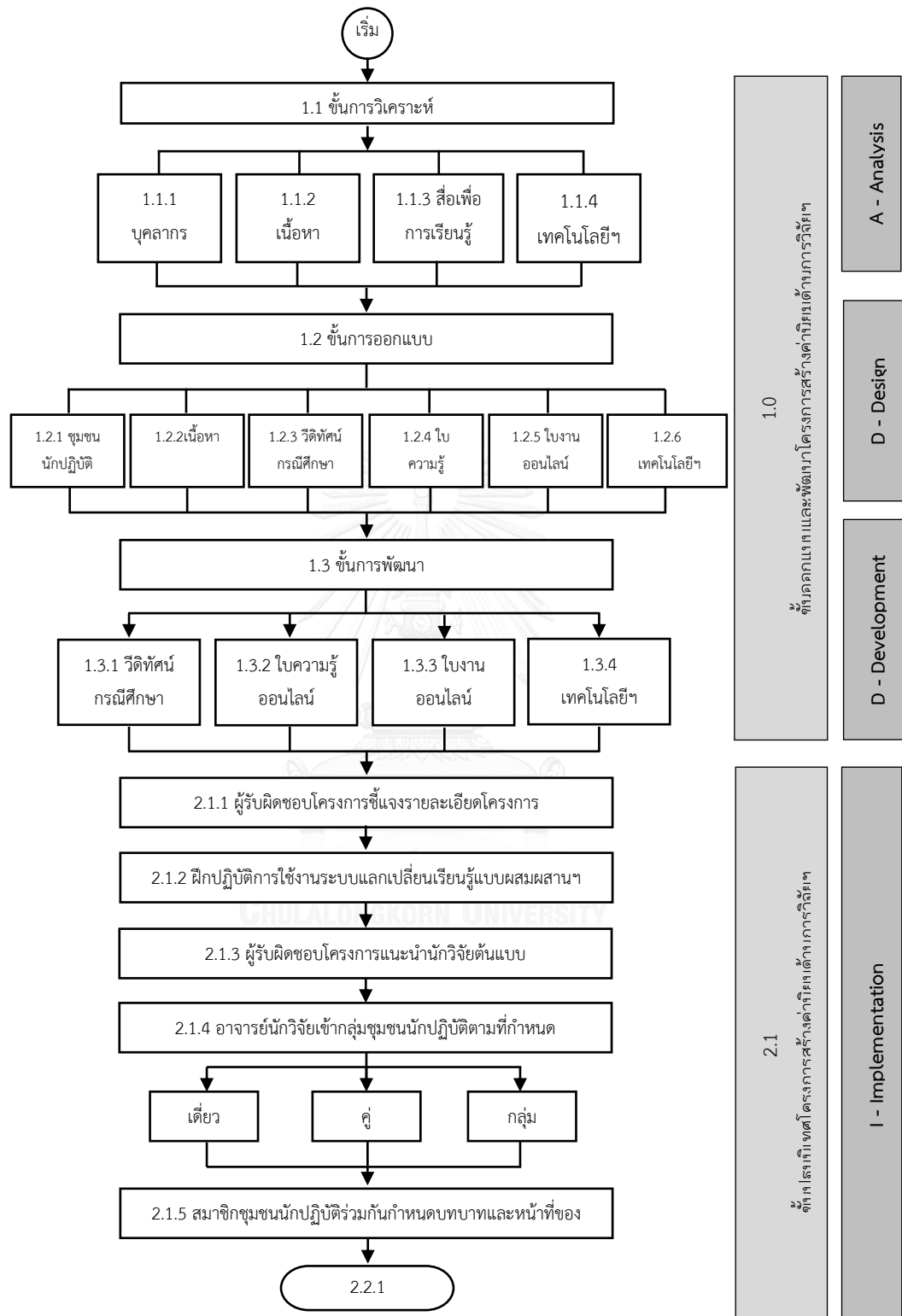
ขั้นตอนที่ 2.0 ขั้นตอนดำเนินงานโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน มีขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน ได้แก่

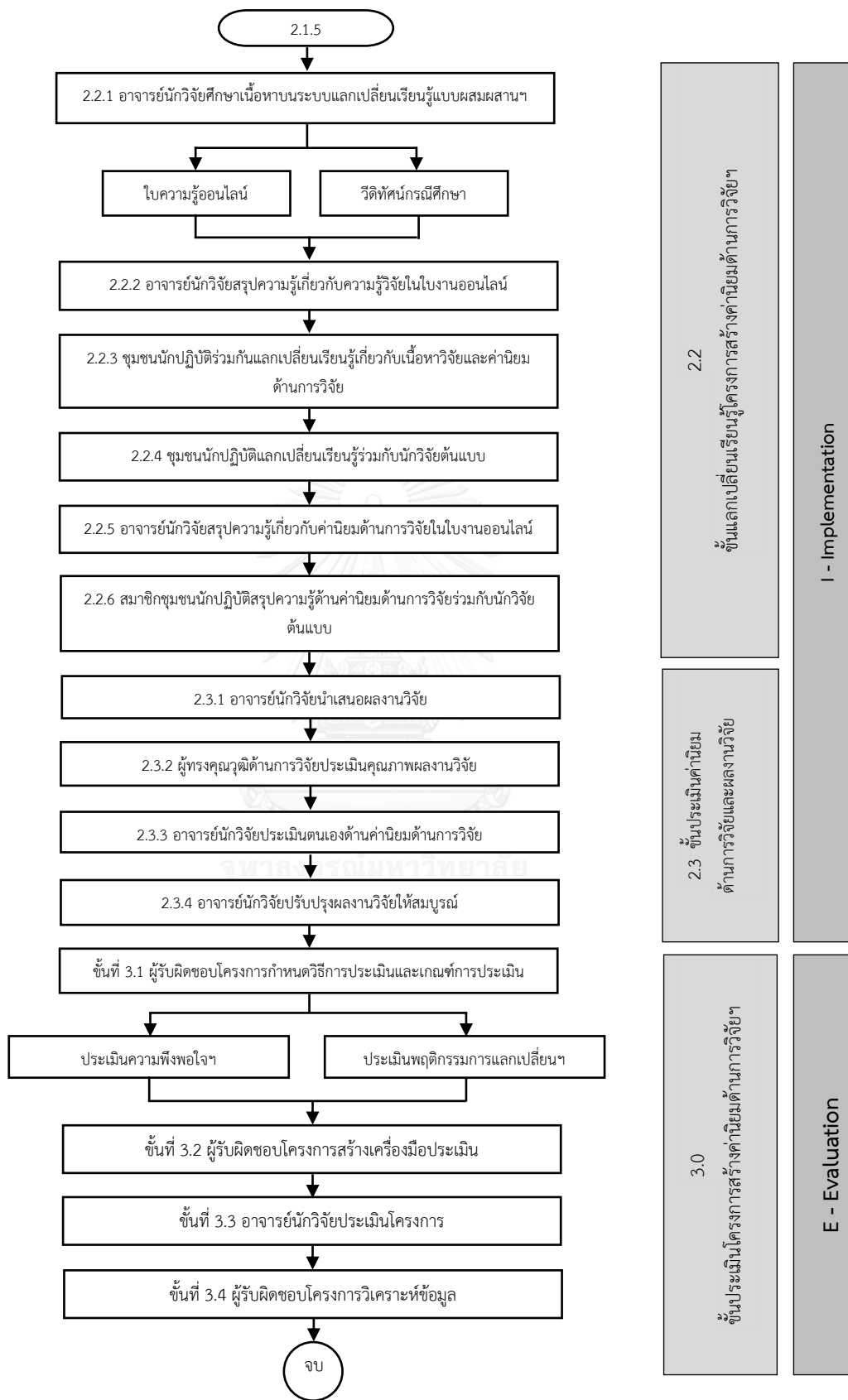
ขั้นตอนที่ 2.1 ขั้นปฐมนิเทศโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ขั้นตอนที่ 2.2 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ขั้นตอนที่ 2.3 ขั้นประเมินค่านิยมด้านการวิจัยและผลงานวิจัย

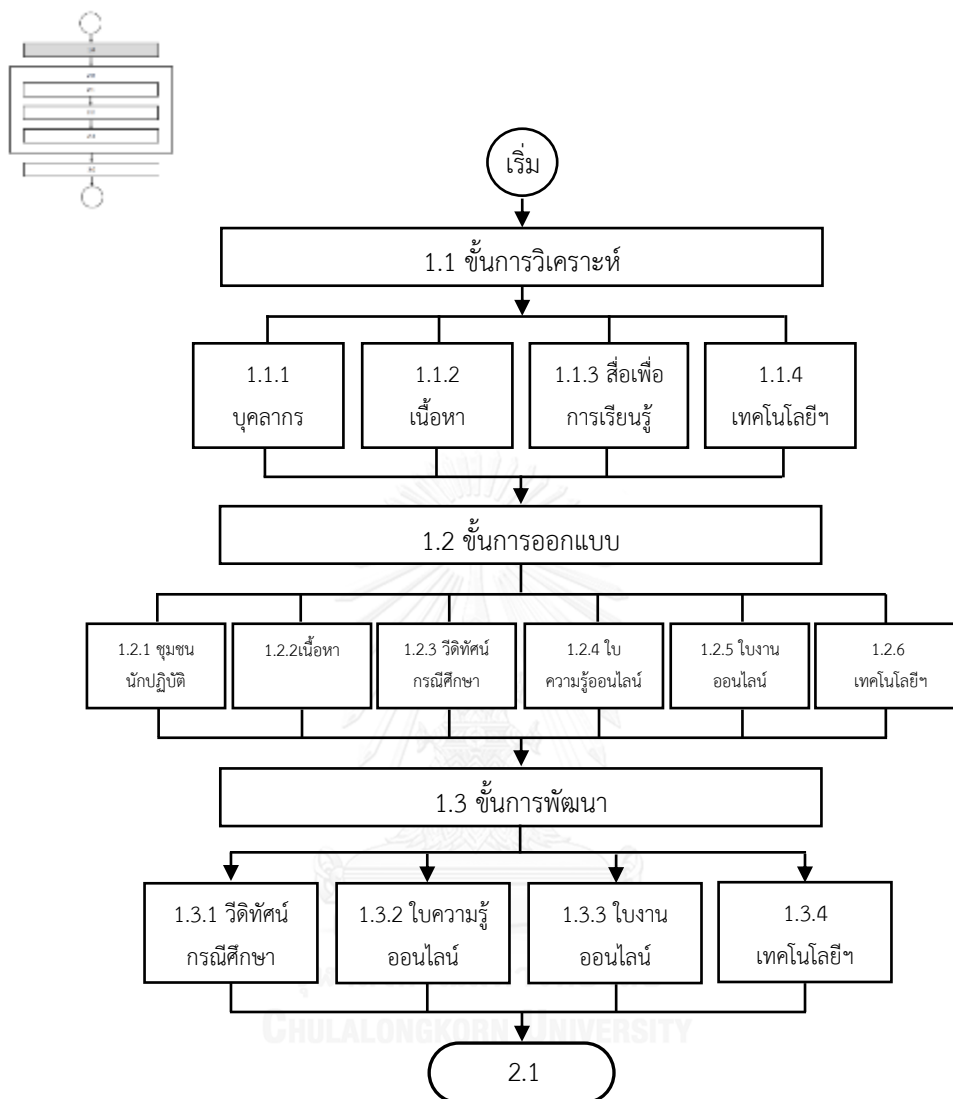
ขั้นตอนที่ 3.0 ขั้นประเมินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ภาพที่ 9 แสดงแผนภาพขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลเปลี่ยนเรียนรู้

โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 10 แสดงแผนภาพชั้นออกแบบและพัฒนาโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ

ชั้นออกแบบและพัฒนาโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีอาจารย์ นักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน เป็นขั้นตอนที่ผู้รับผิดชอบโครงการต้องดำเนินการ จัดเตรียม วิเคราะห์และออกแบบองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชน นักปฏิบัติ รวมถึงดำเนินการผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสื่อเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัยต้นแบบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1.1 ขั้นการวิเคราะห์

เป็นขั้นตอนที่ผู้รับผิดชอบโครงการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบฯ ได้แก่ 1) บุคลากร (อาจารย์นักวิจัยและนักวิจัยต้นแบบ) 2) เนื้อหา 3) สื่อเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยวิจัย และ 4) เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย ขั้นการวิเคราะห์ทำให้ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบัน พฤติกรรมรายบุคคล และลักษณะขององค์ประกอบในแต่ละส่วน ช่วยให้ผู้รับผิดชอบโครงการได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการออกแบบโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบฯ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 วิเคราะห์บุคลากร

ผู้รับผิดชอบโครงการวิเคราะห์บุคลากร ซึ่งประกอบด้วย 1) อาจารย์นักวิจัย และ 2) นักวิจัยต้นแบบ โดยมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. อาจารย์นักวิจัย คือ อาจารย์หรือนักวิจัยภายในมหาวิทยาลัยที่ประสงค์จะเข้าร่วมการดำเนินโครงการสร้างค่านิยมฯ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านการวิจัย เกิดค่านิยมด้านการวิจัย ติดตัว สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยผู้รับผิดชอบโครงการต้องรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสร้างผลงานวิจัยและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของอาจารย์นักวิจัย ดังนี้ เพื่อนำผลจากการวิเคราะห์ไปใช้ในการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าอบรม และใช้เพื่อเป็นเกณฑ์ในการจัดกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติต่อไป ผู้รับผิดชอบโครงการศึกษาลักษณะและพฤติกรรมของอาจารย์นักวิจัย ดังนี้

- 1) ลักษณะส่วนบุคคลของอาจารย์นักวิจัย ประกอบด้วย
 - 1.1) ประวัติส่วนบุคคล
 - 1.2) คณะ สาขาวิชา ที่สังกัด
 - 1.3) กรอบการวิจัยที่สนใจศึกษา
 - 1.4) คณะผู้วิจัย (เดี่ยว หรือ กลุ่ม)
- 2) ความรู้และทักษะด้านการวิจัย ประกอบด้วย
 - 2.1) ระดับความรู้ตามขั้นตอนการวิจัย ได้แก่
 - 2.1.1) การกำหนดปัญหาวิจัย
 - 2.1.2) การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1.3) การออกแบบวิธีการดำเนินวิจัย
 - 2.1.4) การสร้างเครื่องมืออาจารย์นักวิจัย
 - 2.1.5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 2.1.6) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 2.1.7) การสรุปและอภิปราย
- 2.1.8) การนำเสนอผลงาน
- 2.2) ประสบการณ์ด้านการวิจัย ประกอบด้วย
 - 2.2.1) จำนวนผลงานวิจัยย้อนหลัง 5 ปี
 - 2.2.2) จำนวนบทความวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ ย้อนหลัง 5 ปี
 - 2.2.3) จำนวนทุนสนับสนุนการวิจัยที่ได้รับ
 - 2.2.4) งานวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน
- 2.3) ความต้องการความรู้และทักษะด้านการวิจัยที่ต้องการพัฒนา
- 3) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย
 - 3.1) ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยกับบุคคลอื่น
 - 3.2) ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่น
 - 3.3) ความถี่ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสวงหาความรู้
 - 3.4) ระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
 - 3.5) ช่วงเวลาที่สะดวกในการติดต่อสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ
 - 3.6) แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูลด้านการวิจัย

2. นักวิจัยต้นแบบ คือ อาจารย์หรือนักวิจัยทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการวิจัย ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับอาจารย์นักวิจัย และแสดงค่านิยมด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับขั้นตอนการวิจัย เพื่อให้อาจารย์นักวิจัยตระหนักถึงคุณค่าของค่านิยมและสามารถนำไปปฏิบัติตามพฤติกรรมที่นักวิจัยต้นแบบแสดงเป็นตัวอย่างได้ ดังนั้น ผู้รับผิดชอบโครงการต้องดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการวิจัย ค่านิยมที่อาจารย์นักวิจัยยึดถือปฏิบัติ ประสบการณ์ด้านการถ่ายทอดความรู้ และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักวิจัยต้นแบบ เพื่อนำผลจากการวิเคราะห์ไปใช้ในการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกนักวิจัยต้นแบบ ผู้รับผิดชอบโครงการต้องศึกษาลักษณะและความรู้ของนักวิจัยต้นแบบ ดังนี้

- 1) ลักษณะส่วนบุคคลของนักวิจัยต้นแบบ ประกอบด้วย
 - 1.1) ประวัติส่วนบุคคล
 - 1.2) คณะ สาขาวิชา ที่สังกัด

- 1.3) ประสพการณ์การด้านการสอน
- 1.4) ประสพการณ์ด้านการเป็นวิทยากรบรรยาย
- 2) ความรู้และทักษะด้วยการวิจัย ประกอบด้วย
 - 2.1) ระดับความรู้ตามขั้นตอนการวิจัย ได้แก่
 - 2.1.1) การกำหนดปัญหาวิจัย
 - 2.1.2) การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1.3) การออกแบบวิธีการดำเนินวิจัย
 - 2.1.4) การสร้างเครื่องมืออาจารย์นักวิจัย
 - 2.1.5) การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.1.6) การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1.7) การสรุปและอภิปราย
 - 2.1.8) การนำเสนอผลงาน
 - 2.2) ประสพการณ์ด้านการวิจัย ประกอบด้วย
 - 2.2.1) จำนวนผลงานวิจัยย้อนหลัง 5 ปี
 - 2.2.2) จำนวนบทความวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ ย้อนหลัง 5 ปี ในระดับชาติและนานาชาติ
 - 2.2.3) จำนวนทุนสนับสนุนการวิจัยที่ได้รับ
 - 2.2.4) ประสพการณ์การนำเสนอผลงานในเวทีนำเสนอระดับชาติและนานาชาติ
 - 2.2.5) งานวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน
 - 2.3) ค่านิยมด้านการวิจัยที่นักวิจัยต้นแบบยึดถือปฏิบัติ
- 3) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย
 - 3.1) ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยกับบุคคลอื่น
 - 3.2) ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่น
 - 3.3) ความถี่ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น
 - 3.4) ระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
 - 3.5) ช่วงเวลาที่สะดวกในการติดต่อสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.1.2 วิเคราะห์เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) เนื้อหาวิจัย และ 2) เนื้อหา คำนิยมด้านการวิจัย ผู้รับผิดชอบโครงการต้องวิเคราะห์แยกแยะเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับอาจารย์ นักวิจัยจำเป็นต้องศึกษา ซึ่งเนื้อหาที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความครอบคลุมของ เนื้อหาเป็นสำคัญ เพื่อให้อาจารย์นักวิจัยศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด (กำหนดให้อาจารย์นักวิจัย มีเวลาในการศึกษาเนื้อหาแต่ละหัวข้อให้ครบถ้วนภายใน 3 วัน) โดยไม่มีการกำหนดจำนวนชั่วโมงใน การศึกษาเนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหาจะใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหาตามความรู้และประสบการณ์เดิมก่อนการ เข้าโครงการของอาจารย์นักวิจัย โดยหลังจากที่ผู้รับผิดชอบโครงการจัดเตรียมเนื้อหาเรียบร้อยแล้ว จะจัดส่งให้นักวิจัยต้นแบบเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมและความครบถ้วนของเนื้อหาทั้งเนื้อหาวิจัย และเนื้อหาด้านค่านิยมด้านการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.2.1 เนื้อหาวิจัย จำแนกตามขั้นตอนการวิจัย จำนวน 8 หัวข้อเรื่อง ดังนี้

- 1) ความรู้เรื่องการกำหนดปัญหาวิจัย
- 2) ความรู้เรื่องการสืบค้นข้อมูล
- 3) ความรู้เรื่องการออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย
- 4) ความรู้เรื่องการสร้างเครื่องมือวิจัย
- 5) ความรู้เรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 6) ความรู้เรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล
- 7) ความรู้เรื่องการสรุปและอภิปรายผล
- 8) ความรู้เรื่องการนำเสนอผลงาน

1.1.2.2 เนื้อหาด้านการวิจัย จำแนกตามค่านิยมด้านการวิจัย จำนวน 3 กลุ่ม 13 ประการ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เนื้อหาสำหรับพัฒนาค่านิยมด้านการคิดวิจัยสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

- 1) คิดสร้างงานวิจัยใหม่ 2) คิดท้าทาย 3) คิดเพื่อประโยชน์ต่อสังคม

กลุ่มที่ 2 เนื้อหาสำหรับพัฒนาค่านิยมด้านอาจารย์วิจัยมืออาชีพ ประกอบด้วย

- 1) ทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ 2) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 3) ไม่มีอคติในการทำวิจัย 4) วิจัยด้วยความ รับผิดชอบ 5) วิจัยอย่างมีเหตุผล 6) ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน

กลุ่มที่ 3 เนื้อหาสำหรับค่านิยมด้านการยึดมั่นในความจริง ประกอบด้วย

- 1) มีความสามารถในการสืบค้น 2) ไม่บิดเบือนข้อมูล 3) ไม่คัดลอกผลงานคนอื่น 4) นำเสนอข้อมูลที่มี คุณภาพ

ผู้รับผิดชอบโครงการต้องคัดสรรเนื้อหาการวิจัยให้มีความครอบคลุม ความสมบูรณ์ และเพียงพอต่อการเรียนรู้ของอาจารย์นักวิจัย โดยลักษณะของเนื้อหาสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. เนื้อหาด้านการวิจัยครบถ้วน สมบูรณ์ ชัดเจน มีสาระความรู้ที่ต้องรู้
 2. เนื้อหาหรือแนวคิดต้องเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง สมเหตุสมผล และเชื่อถือได้ มีแหล่งอ้างอิงชัดเจน
 3. เนื้อหาสอดคล้องกับค่านิยมที่ต้องการพัฒนา โดยเชื่อมโยงเนื้อหา ตัวอย่าง และความสำคัญของค่านิยมที่ส่งผลต่อดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนั้น นำเสนอด้วยความชัดเจน เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการวิจัย ไม่นอกเรื่อง ตรงประเด็น มีความกว้าง และความลุ่มลึก
 4. เนื้อหาจัดพิมพ์ในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถจัดวางไว้บนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือดาวน์โหลดมาศึกษาได้ด้วยตนเอง
 5. เนื้อหานำเสนอแหล่งเรียนรู้ ตัวอย่าง กรณีศึกษา เพิ่มเติมแก่อาจารย์นักวิจัย ให้สามารถสืบค้นเพิ่มเติมจากเนื้อหาหลักที่ผู้รับผิดชอบโครงการนำเสนอ
- ทั้งนี้ เนื้อหาและแหล่งเรียนรู้จะต้องถูกตรวจสอบความถูกต้องและความทันสมัยของข้อมูลอยู่เสมอ และสามารถอ้างอิงไปยังแหล่งข้อมูลได้

1.1.3 วิเคราะห์สื่อเพื่อการเรียนรู้

ผู้รับผิดชอบโครงการรวบรวมสื่อเพื่อการเรียนรู้ด้านเนื้อหาวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย ที่มีอยู่เดิมและมีการจัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ จากนั้นจำแนกสื่อตามหัวข้อเนื้อหาวิจัยและตามกลุ่มค่านิยมด้านการวิจัยเพื่อความสะดวกในเลือกสื่อเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยต่อไป โดยสามารถแบ่งได้ดังนี้

1.1.3.1 เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ เนื้อหา ใบงาน ใบความรู้ หรือเอกสารต่างๆ ที่จัดอยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ไฟล์ ปกติจะใช้นามสกุล PDF, JPEG เป็นต้น รวมถึงแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในรูปแบบไฟล์ หรือ Link เชื่อมโยงไปยังไฟล์นั้นๆ

1.1.3.2 วิดีทัศน์กรณีศึกษา ได้แก่ ไฟล์ที่ถูกสร้างให้อยู่ในรูปแบบวิดีโอ ได้แก่ ไฟล์ FLV, MP4, MOV เป็นต้น ทั้งที่อยู่ในรูปแบบไฟล์ หรือ Link เชื่อมโยงไปยังไฟล์นั้นๆ เช่น Youtube.com เป็นต้น โดยจำแนกกรณีศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มตามค่านิยมด้านการวิจัยที่ต้องการพัฒนา โดยแต่ละขั้นตอนการวิจัยมีวิทัศน์กรณีศึกษาอย่างน้อย 3 เรื่อง

ในกรณีที่มหาวิทยาลัยไม่มีสื่อเพื่อการเรียนรู้เนื้อหาวิจัย และค่านิยมด้านการวิจัย ผู้รับผิดชอบโครงการจำเป็นต้องกำหนดขอบเขตของเนื้อหา ที่ต้องการนำเสนอเพื่อการเรียนรู้ และจัดเตรียมทรัพยากรอื่นๆ เพื่อการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้ในขั้นตอนต่อไป ทั้งนี้ ผู้รับผิดชอบโครงการสามารถนำ

สื่อเพื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิมหรือที่จัดหาไว้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้พิจารณาความเหมาะสมของสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่จัดหา มาว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยที่ต้องการนำเสนอหรือไม่ แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่ต้องการให้มีคุณภาพต่อไป

1.1.4 วิเคราะห์เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผู้รับผิดชอบโครงการนำข้อมูลพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของอาจารย์นักวิจัยและนักวิจัยต้นแบบ จากขั้นตอนที่ 1.1.1 มาวิเคราะห์เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยพิจารณาร่วมกับหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัย เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันในการเลือกใช้เครื่องมือระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานๆ ที่เหมาะสมกับการสื่อสาร การนำเสนอเนื้อหาและสื่อเพื่อการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์นักวิจัยและนักวิจัยต้นแบบ ซึ่งสามารถจัดกลุ่มเทคโนโลยีที่ใช้ในการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสาร เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) สื่อสังคมออนไลน์ (Social media) ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและเครื่องมือที่อาจารย์นักวิจัยและนักวิจัยต้นแบบเลือกใช้
2. เทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น กระดานสนทนา (Webboard) การสนทนาด้วยข้อความและเสียง (Chat) สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและเครื่องมือที่อาจารย์นักวิจัยและนักวิจัยต้นแบบเลือกใช้
3. เทคโนโลยีสำหรับการสืบค้นข้อมูล เช่น Google, Search engine ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและเครื่องมือที่อาจารย์นักวิจัยและนักวิจัยต้นแบบเลือกใช้

ขั้นตอนที่ 1.2 ขั้นการออกแบบ

เป็นขั้นตอนที่ผู้รับผิดชอบโครงการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์บุคลากร เนื้อหา สื่อเพื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากขั้นตอนที่ 1.1 มาใช้ในการออกแบบองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบฯ ได้แก่ 1) กำหนดชุมชนนักปฏิบัติ 2) ออกแบบเนื้อหา 3) ออกแบบวิดิทัศน์กรณีศึกษา 4) ออกแบบใบความรู้ออนไลน์ 5) ออกแบบใบงานออนไลน์ และ 6) เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยให้ผู้รับผิดชอบโครงการสามารถผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้และกำหนดแผนการดำเนินกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 กำหนดชุมชนนักปฏิบัติ

ผู้รับผิดชอบโครงการจัดกลุ่มอาจารย์นักวิจัยเข้าสู่ชุมชนนักปฏิบัติ มีรายละเอียดดังนี้

- 1.2.1.1 จัดกลุ่มอาจารย์นักวิจัยตามรูปแบบชุมชนนักปฏิบัติ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้
- 1) แบ่งตามสาขาวิจัยและและประสบการณ์ในการวิจัย สามารถแบ่งเป็น 3 สาขา ได้แก่
 - 1.1) สาขาสายสังคมศาสตร์
 - 1.2) สาขาสายมนุษยศาสตร์
 - 1.3) สาขาสายวิทยาศาสตร์
 - 2) แบ่งตามความประสงค์ของผู้วิจัยในการทำงานวิจัย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่
 - 2.1) อาจารย์นักวิจัยที่ต้องการสร้างผลงานเดี่ยว
 - 2.2) อาจารย์นักวิจัยที่ต้องการสร้างผลงานเป็นทีม แบ่งได้เป็น แบบมีอาจารย์นักวิจัยร่วมสร้างผลงาน 2 คน และแบบมีอาจารย์นักวิจัยร่วมสร้างผลงาน มากกว่า 2 คน ต่อผลงานวิจัย 1 เรื่อง
- 1.2.1.2 กำหนดจำนวนชุมชนนักปฏิบัติในแต่ละกลุ่ม โดยกำหนดให้มีสมาชิกต่อกลุ่มประมาณ 6-8 คน เพื่อให้สมาชิกทุกคนสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน อาจารย์นักวิจัยและนักวิจัยต้นแบบได้อย่างทั่วถึง ในกรณีที่มีอาจารย์นักวิจัยมีประสบการณ์ด้านการวิจัยที่หลากหลาย ผู้รับผิดชอบโครงการสามารถจำแนกกลุ่มอาจารย์นักวิจัยเป็น 3 ระดับ ได้แก่ นักวิจัยมืออาชีพ นักวิจัยรุ่นกลาง และนักวิจัยรุ่นใหม่ แล้วกำหนดสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติที่มีประสบการณ์ทั้ง 3 ระดับอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการวิจัยมากขึ้น

1.2.2 ออกแบบเนื้อหา

ผู้รับผิดชอบโครงการคัดกรองเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจัยตามขั้นตอนกระบวนการวิจัย โดยจัดทำเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการทำวิจัย วิธีการทำวิจัย เทคนิคการทำวิจัย ฯลฯ จากนั้นรวบรวมเนื้อหาตามหัวข้อที่กำหนดจากแหล่งที่มาต่างๆ โดยจำแนกเนื้อหาได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) เนื้อหาด้านการวิจัย 2) เนื้อหาค่านิยมด้านการวิจัยที่ต้องการพัฒนา มีรายละเอียดดังนี้

1. เนื้อหาด้านการวิจัย ประกอบไปด้วยขั้นตอนการวิจัย 8 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การกำหนดปัญหาการวิจัย

1.1.1 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

1.1.1.1 กำหนดโจทย์การวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายการวิจัยของประเทศตามบริบทของชุมชนและการดำเนินงานตามภารกิจหลัก

1.1.1.2 เขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัยที่กระชับชัดเจนและสอดคล้องกันตามโจทย์การวิจัย

1.1.1.3 กำหนดประเด็นคำถาม ชื่อเรื่องวิจัย และวัตถุประสงค์การวิจัยที่สอดคล้องกับโจทย์การวิจัย

1.1.2 เนื้อหาบรรยาย ครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

1.1.2.1 การกำหนดปัญหาวิจัยและคำถามวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายการวิจัยของประเทศ ตามบริบทของชุมชน หรือการดำเนินงานตามภารกิจหลัก

1.1.2.2 หลักการเขียนชื่อเรื่องการวิจัย แบบบูรณาการ หรือการวิจัยงานตามภารกิจหลัก

1.1.2.3 เทคนิคการเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

1.1.2.4 การเขียนวัตถุประสงค์การวิจัยที่สอดคล้องกับคำถามวิจัย

1.1.2.5 กรณีตัวอย่างการกำหนดโจทย์การวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายการวิจัยของประเทศตามบริบทของชุมชน รวมทั้งการดำเนินงานตามภารกิจหลัก

1.2 การสืบค้นข้อมูลและวรรณกรรม วิทยาลัย

1.2.1 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

1.2.1.1 อธิบายความหมายการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.2.1.2 ระบุวัตถุประสงค์ของการสืบค้นวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องได้ถูกต้อง

1.2.1.3 อธิบายหลักการคัดเลือกวรรณกรรมที่เหมาะสมและถูกต้อง

1.2.1.4 ระบุแหล่งสืบค้นวรรณกรรมที่นิยมแพร่หลายได้ถูกต้อง

1.2.1.5 แยกแยะ และวิพากษ์วรรณกรรมที่ดีและวรรณกรรมที่เรียบเรียงไม่ถูกต้องได้

1.2.1.6 อธิบายความหมายของกรอบแนวคิดการวิจัยได้ถูกต้อง

1.2.1.7 แยกแยะความแตกต่างระหว่างความหมายกรอบทฤษฎีและความหมายกรอบแนวคิดการวิจัยได้ถูกต้อง

1.2.2 เนื้อหาบรรยาย ครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

1.2.2.1 ความหมายการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

- 1.2.2.2 วัตถุประสงค์ของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
- 1.2.2.3 หลักการคัดเลือกวรรณกรรมที่เหมาะสม
- 1.2.2.4 แหล่งสืบค้นวรรณกรรมที่นิยมแพร่หลาย
- 1.2.2.5 การเรียบเรียงวรรณกรรมที่ดี
- 1.2.2.6 ความหมายของกรอบแนวคิดการวิจัย
- 1.2.2.7 ความแตกต่างระหว่างความหมายกรอบทฤษฎีและความหมายกรอบ

แนวคิดการวิจัย

- 1.2.2.8 สมมติฐาน ตัวแปร และระดับมาตราวัด

1.3 การออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

- 1.3.1.1 จำแนกความแตกต่างระหว่างการออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- 1.3.1.2 ออกแบบการวิจัยได้สอดคล้องกับโจทย์การวิจัย ที่ต้องการคำตอบ
- 1.3.1.3 อธิบายหลักการคำนวณขนาดตัวอย่างและหลักการสุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ถูกต้อง รวมทั้งเหมาะสมกับแบบแผนการวิจัยเชิงปริมาณ
- 1.3.1.4 ออกแบบแผนการวิจัย การคำนวณขนาดตัวอย่างและวิธีสุ่มตัวอย่าง รวมทั้งการใช้สถิติที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัยและสมมติฐาน การวิจัยได้ถูกต้องกับแบบแผนการวิจัยเชิงปริมาณ
- 1.3.1.5 เลือกใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- 1.3.1.6 อธิบายวิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้ถูกต้อง

1.3.2 เนื้อหาบรรยาย ครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1.3.2.1 ประเภทของแบบแผนการวิจัย
- 1.3.2.2 หลักการออกแบบแผนการวิจัย
- 1.3.2.3 ความหมายและประเภทของตัวแปรแทรกซ้อน
- 1.3.2.4 การคำนวณขนาดตัวอย่าง และวิธีสุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร
- 1.3.2.5 หลักการออกแบบแผนการวิจัย การคำนวณขนาดตัวอย่างและวิธีสุ่มตัวอย่าง รวมทั้งการใช้สถิติที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัยและสมมติฐานการวิจัย

1.3.2.6 หลักการของการทำวิจัยเชิงคุณภาพ หลักการของการทำวิจัยพัฒนา และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1.4 การสร้างเครื่องมือการวิจัย

1.4.1 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

1.4.1.1 บอกขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือการวิจัยได้

1.4.1.2 อธิบายวิธีการสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้

1.4.1.3 บอกวิธีตรวจสอบความตรงของเครื่องมือการวิจัยได้

1.4.1.4 บอกวิธีการและระบุแนวทางการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ

การวิจัยได้

1.4.2 เนื้อหาบรรยาย ครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

1.4.2.1 ประเภทของเครื่องมือการวิจัย

1.4.2.2 การเลือกใช้เครื่องมือ/วิธีการในการวิจัย

1.4.2.3 การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

1.4.2.4 หลักในการสร้างแบบสอบถามและแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.4.2.5 กระบวนการสร้างเครื่องมือการวิจัย

1.4.2.6 กรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

1.4.2.7 ความตรงของเครื่องมือและความเที่ยงของเครื่องมือ

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.5.1 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

1.5.1.1 เลือกใช้และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ

1.5.1.2 บอกความหมายและประเภทของข้อมูลได้

1.5.1.3 อธิบายวัตถุประสงค์และหลักการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

1.5.1.4 สรุปและวิเคราะห์ความสำคัญของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

ข้อมูลได้

1.5.1.5 เลือกใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

1.5.1.6 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5.2 เนื้อหาบรรยาย ครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

1.5.2.1 ความหมายและประเภทของข้อมูล

1.5.2.2 วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.5.2.3 แหล่งที่มาของข้อมูล และหลักการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.5.2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.6.1 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

1.6.1.1 วิเคราะห์และแปลความหมายของสถิติพรรณนาเบื้องต้นได้

1.6.1.2 เข้าใจ concept ของการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบและการวิเคราะห์

เชิงความสัมพันธ์

1.6.2 เนื้อหาบรรยาย ครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

1.6.2.1 ความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล

1.6.2.2 ประเภทของข้อมูล

1.6.2.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1.6.2.4 การเลือกใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล

1.6.2.5 ฝึกปฏิบัติวิเคราะห์ข้อมูล

1.7 การสรุปและการอภิปรายผล

1.7.1 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

1.7.1.1 สรุปกรอบแนวคิด วิธีการดำเนินการวิจัยโดยย่อ (วัตถุประสงค์ กลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการศึกษา นวัตกรรม เนื้อหาสาระ เครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล)

1.7.1.2 สรุปผลการวิจัยโดยย่อ โดยกำหนดหัวข้อ สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1.7.1.3 ใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยเป็นฐานข้อมูลในการอภิปรายผล

1.7.1.4 เรียงลำดับเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และสมมติฐานการวิจัย

1.7.1.5 อภิปรายผลการวิจัยทั้งในเชิงวิเคราะห์เงื่อนไข และข้อจำกัดในการวิจัย

1.7.2 เนื้อหาบรรยาย ครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

1.7.2.1 การเขียนสรุปผลการวิจัย

1.7.2.2 การเขียนอภิปรายผลการวิจัย

1.8 การนำเสนอผลงาน

1.8.1 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

1.8.1.1 สามารถออกแบบและนำเสนอผลงานได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

1.8.2 เนื้อหาบรรยาย ครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1.8.2.1 ความหมายของการนำเสนอและการเตรียมการนำเสนอผลงาน
- 1.8.2.2 ลักษณะและรูปแบบการนำเสนอผลงาน
- 1.8.2.3 ประเภทของสื่อนำเสนอ
- 1.8.2.4 การวางแผนการนำเสนอ
- 1.8.2.5 การประเมินเพื่อพัฒนาการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ

2. เนื้อหาด้านค่านิยมด้านการวิจัย ประกอบด้วยเนื้อหาที่แสดงค่านิยมและพฤติกรรมในการแสดงถึงค่านิยมด้านการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ที่ได้มาจากการถ่ายทอดประสบการณ์ของนักวิจัยต้นแบบหรือกรณีศึกษาที่คัดเลือกจากงานวิจัยที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านการวิจัย และเลือกสาระสำคัญที่สะท้อนให้เห็นหลักการนำค่านิยมด้านการวิจัยมาใช้ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการวิจัย โดยคัดเลือกกรณีศึกษาที่มีความหลากหลายและจำแนกกรณีศึกษาตามค่านิยม 3 กลุ่ม คือ 1) คิดวิจัยสร้างสรรค์ 2) มืออาชีพ 3) ยึดมั่นในความจริง จากนั้นจัดเตรียมเนื้อหาที่ได้จากการคัดเลือกกรณีศึกษาตามกลุ่มค่านิยมมาใช้เป็นเนื้อหาเพื่อนำเสนอในวิดิทัศน์กรณีศึกษา

1.2.3 ออกแบบวิดิทัศน์กรณีศึกษา

ผู้รับผิดชอบโครงการนำค่านิยมด้านการวิจัยมาออกแบบเป็นวิดิทัศน์กรณีศึกษา โดยกรณีศึกษาต้องมีลักษณะดังนี้

1. ควรเป็นงานวิจัยที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านการวิจัยจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ยอมรับ เช่น สกว. วช. เป็นต้น ที่พัฒนาจากงานวิจัยที่เกิดขึ้นจริง แต่ละศาสตร์สาขา ที่หลากหลาย เพื่อให้อาจารย์นักวิจัยสามารถเชื่อมโยงกับความเป็นจริงในชีวิตและพิจารณาตามความเป็นจริง และนำมาประยุกต์ใช้กับศาสตร์สาขาที่ตนเองถนัด
2. ควรนำเสนอข้อมูลหรือวิธีการดำเนินการวิจัยที่โดดเด่นในแต่ละขั้นตอนการวิจัยตามเนื้อหาที่ต้องการพัฒนา แสดงความเชื่อมโยงของวิธีการดำเนินงานด้านการวิจัย ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของอาจารย์นักวิจัยที่ช่วยให้การวิจัยประสบความสำเร็จ
3. ควรมีบทสรุปเชื่อมโยงวิธีการดำเนินงานด้านการวิจัยกับค่านิยมด้านการวิจัยที่ต้องการพัฒนา อาจนำเสนอในรูปแบบของบทสรุปจากนักวิจัยต้นแบบ ที่ชี้ให้อาจารย์นักวิจัยเห็นค่านิยมที่เกิดขึ้นจากกรณีศึกษานั้นๆ ได้อย่างชัดเจน

ในการนำเสนอเนื้อหาตามขั้นตอนการวิจัยนั้น ควรกำหนดให้มี วิดิทัศน์กรณีศึกษาอย่างน้อย ขั้นตอนละ 3 คลิป ความยาวแต่ละคลิปไม่เกิน 15 นาที โดยวิดิทัศน์กรณีศึกษาทั้ง 3 กรณีศึกษาต้องมีความหลากหลายของตัวอย่าง ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถมองเห็นลักษณะงานวิจัยที่มี

คุณภาพ แสดงถึงวิธีการทำงานวิจัย การเลือกใช้ค่านิยมด้านการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการวิจัย โดยมีขั้นตอนการออกแบบ ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบโครงการรวบรวมเนื้อหาด้านการวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยจากขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา

2. ผู้รับผิดชอบโครงการจัดหาวิดีโอทัศนศึกษาที่มีเนื้อหาตรงตามที่กำหนดใน Storyboard โดยสามารถทำได้ใน 3 รูปแบบ ได้แก่

2.1 หน่วยงานผลิตด้วยตนเอง

2.2 จัดจ้างบุคคล/หน่วยงานภายนอกเป็นผู้ผลิต

2.3 จัดซื้อสำเร็จรูป ในกรณีที่ต้องการผลิตด้วยตนเองหรือจัดจ้างบุคคล/หน่วยงานภายนอกเป็นผู้ผลิต

3. จัดทำ Storyboard ให้ตรงตามเนื้อหาที่กำหนด โดยแสดงรายละเอียดของเนื้อหาการนำเสนอเนื้อหาแต่ละฉาก ให้รายละเอียดของมุกกล้อง แสง อุปกรณ์ประกอบฉาก เป็นต้น โดย Storyboard ที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1) ส่วนการนำเสนอวิดีโอทัศนศึกษา เป็นส่วนจำลองภาพนักวิจัยต้นแบบ และเนื้อหาที่จะปรากฏในวิดีโอทัศนศึกษา โดยแสดงรายละเอียดของข้อความ และภาพที่จะใช้ในการนำเสนอ ขนาดของข้อความ เป็นต้น

2) ส่วนบทบรรยาย เป็นส่วนของบทบรรยาย ที่เสียงบรรยายของนักพากย์ หรือผู้ลงเสียงในการอ่าน โดยจะทำการบันทึกเสียงตามบทพูดที่ได้ออกแบบไว้

3) ส่วนเทคนิคการนำเสนอ เป็นส่วนที่อธิบายลำดับ ขั้นตอน เทคนิคในการนำเสนอของภาพ ข้อความ และเสียงบรรยายในแต่ละหน้า (Slide)

4) ส่วนผู้รับผิดชอบ เป็นส่วนที่จะแสดงรายละเอียดทีมงานในการผลิต เช่น ผู้ออกแบบบทเรียน (Instructional Designer) ผู้รับผิดชอบโครงการ ทีมผลิต เป็นต้น

5) ส่วนแสดงรายละเอียดยืนยันความถูกต้องเป็นส่วนที่แสดงผลการตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบต่างๆ ในการนำเสนอ เช่น การแสดงข้อความ บทบรรยาย เทคนิคในการนำเสนอว่ามีความถูกต้อง ครบถ้วน เหมาะสมต่อการใช้เพื่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถแก่อาจารย์นักวิจัยต่อไป โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีฯ เป็นผู้ลงนามตรวจสอบความถูกต้อง

4. นำ Storyboard ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ตรวจสอบความเหมาะสมของการนำเสนอ เพื่อใช้ในการผลิตต่อไป

1.2.4 ออกแบบใบความรู้ออนไลน์

ผู้รับผิดชอบโครงการจัดทำใบความรู้ออนไลน์ที่วิเคราะห์เนื้อหาไว้แล้วในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ออกแบบโครงสร้างเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอ
2. คัดเลือกเนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความสมบูรณ์ มีการปรับปรุงทันสมัยอยู่เสมอ มีความยาวอย่างน้อยตอนละ 10 นาที
3. จัดเรียงข้อมูลให้เป็นระบบ อ่านเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และเป็นประโยชน์

1.2.5 ออกแบบใบงานออนไลน์

ผู้รับผิดชอบโครงการจัดทำใบงานออนไลน์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบโครงการกำหนดข้อคำถามในใบงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดย แบ่งข้อคำถามเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.1 คำถามเกี่ยวกับความรู้วิจัยเป็นการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดในการพัฒนาทักษะการทำงานวิจัย ตัวอย่างคำถาม เช่น

- ท่านมีวิธีการในการสืบค้นข้อมูลเพื่อการวิจัยอย่างไร โปรดอธิบาย
- ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าปัญหาในการวิจัยในเรื่องนี้เป็นปัญหาที่มีความสำคัญและ

ยังเป็นปัญหาอยู่ เพราะเหตุใด

1.2 คำถามเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัย เป็นการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดในการใช้ค่านิยมด้านการวิจัยมาทำงานวิจัยของตนเองตัวอย่างคำถาม เช่น

- ท่านนำค่านิยมด้านการมีความคิดวิจัยสร้างสรรค์ ความท้าทายและความน่าสนใจมาใช้ในการกำหนดหัวข้อและปัญหาการวิจัยอย่างไร จงอธิบาย

- ท่านนำค่านิยมด้านการมีความคิดวิจัยสร้างสรรค์ ความท้าทายและความน่าสนใจมาใช้ในการกำหนดหัวข้อและปัญหาการวิจัยอย่างไร จงอธิบาย

โดยคำถามที่ใช้ต้องเป็นการถามเพื่อกระตุ้นให้อาจารย์นักวิจัยคิดและแสดงความรู้วิจัยที่ได้จากการศึกษาและการนำค่านิยมด้านการวิจัยมาใช้ในการทำงานวิจัยซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด

2. นำใบงานที่ออกแบบไปให้นักวิจัยต้นแบบตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามของเนื้อหาวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยที่ต้องการพัฒนา

1.2.6 ออกแบบเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

รับผิดชอบโครงการนำสื่อเพื่อการเรียนรู้ ได้แก่ วิทยุทัศน์กรณีศึกษา ใบความรู้ออนไลน์ ใบงานออนไลน์ มาจัดทำให้อยู่ในรูปแบบเครื่องมือ รวมถึงการออกแบบเครื่องมือต่างๆ บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ เพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผู้รับผิดชอบโครงการสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบโครงการกำหนดแนวทางการใช้เทคโนโลยีสำหรับอาจารย์นักวิจัย ดังต่อไปนี้

1.1 มีระบบอินเทอร์เน็ตและอินทราเน็ตที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล บุคลากรภายในหน่วยงานได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

1.2 มีแหล่งจัดเก็บความรู้สำหรับอาจารย์นักวิจัยได้ศึกษาความรู้ด้านการวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยในรูปแบบสื่อที่หลากหลาย

1.3 มีเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นช่องทางในการแพร่กระจายความรู้เพื่อให้บุคลากรสามารถให้บริการและปฏิบัติงานได้รวดเร็ว

1.4 อาจารย์นักวิจัยทุกคนสามารถทำงานได้ทุกเวลาทุกสถานที่ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.5 สนับสนุนให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนความรู้บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติ

นอกจากนี้ หน่วยงานต้องกำหนดแนวทางการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้

1) หน่วยงานมีการจัดเก็บความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผลงานวิจัยสำหรับอาจารย์นักวิจัย

2) หน่วยงานจัดหาเทคโนโลยีเชื่อมต่อระหว่างกัน เพื่อให้อาจารย์นักวิจัยสามารถนำความรู้และผลงานของตนเองมาจัดเก็บและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันได้

3) อาจารย์นักวิจัยทุกคนมีพื้นที่ของตนเองบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ เพื่อใช้ในการจัดเก็บความรู้ที่สร้างขึ้นจากการสร้างค่านิยมด้านการวิจัย

4) ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการจัดชิงรางวัลต่างๆ สำหรับอาจารย์นักวิจัยที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. ผู้รับผิดชอบโครงการสำรวจและวิเคราะห์ความพร้อมของเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงาน แล้วนำคุณสมบัติของบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ที่กำหนด มาวิเคราะห์ความพร้อมของเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานว่าระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้อยู่ในปัจจุบันสามารถตอบสนองความต้องการใช้ของอาจารย์นักวิจัยหรือไม่

3. กำหนดรูปแบบและวิธีนำเสนอสื่อเพื่อการเรียนรู้ การติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรูปแบบการแสดงผลที่เหมาะสมกับระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ

ขั้นตอนที่ 1.3 ขั้นการพัฒนา

เป็นขั้นตอนที่ผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการออกแบบชุมชนนักปฏิบัติ เนื้อหา สื่อเพื่อการเรียนรู้ (ใบความรู้ออนไลน์ ใบงานออนไลน์ วิดีทัศน์กรณีศึกษา) และเทคโนโลยี สำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากขั้นตอนที่ 1.2 มาใช้ประกอบการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัย สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 ผลิตวีดิทัศน์กรณีศึกษา

ผู้รับผิดชอบโครงการนำเนื้อหาวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยมาผลิตเป็นวีดิทัศน์กรณีศึกษา โดยสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบโครงการประชุมทีมงานผู้ผลิต ชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดตาม Storyboard ที่ออกแบบไว้ แล้วนัดหมายวันและเวลาในการผลิต
2. ผู้รับผิดชอบโครงการควบคุมการดำเนินการผลิตให้เป็นไปตาม Storyboard ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยให้ครอบคลุมการผลิตวีดิทัศน์ด้านเนื้อหาการทำวิจัย ประสบการณ์การทำวิจัย และค่านิยมด้านการวิจัย

1.3.2 ผลิตใบความรู้ออนไลน์

ผู้รับผิดชอบโครงการนำเนื้อหาวิจัยและเนื้อหาด้านค่านิยมด้านการวิจัยมาผลิตเป็นใบความรู้ออนไลน์ โดยสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบโครงการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาวิจัยและเนื้อหาด้านค่านิยมด้านการวิจัยให้ครบถ้วนและถูกต้อง
2. ปรับแต่งความสวยงาม อาจใช้รูปภาพ ตัวอักษร สีพื้นประกอบ เพื่อดึงดูดความสนใจ
3. จัดทำเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และแปลงไฟล์เอกสารให้สามารถจัดเก็บไว้บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ต่อไป

1.3.3 ผลิตใบงานออนไลน์

ผู้รับผิดชอบโครงการนำคำถามเกี่ยวกับความรู้วิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยมาผลิตเป็นใบงานออนไลน์ โดยสามารถดำเนินการได้ดังนี้

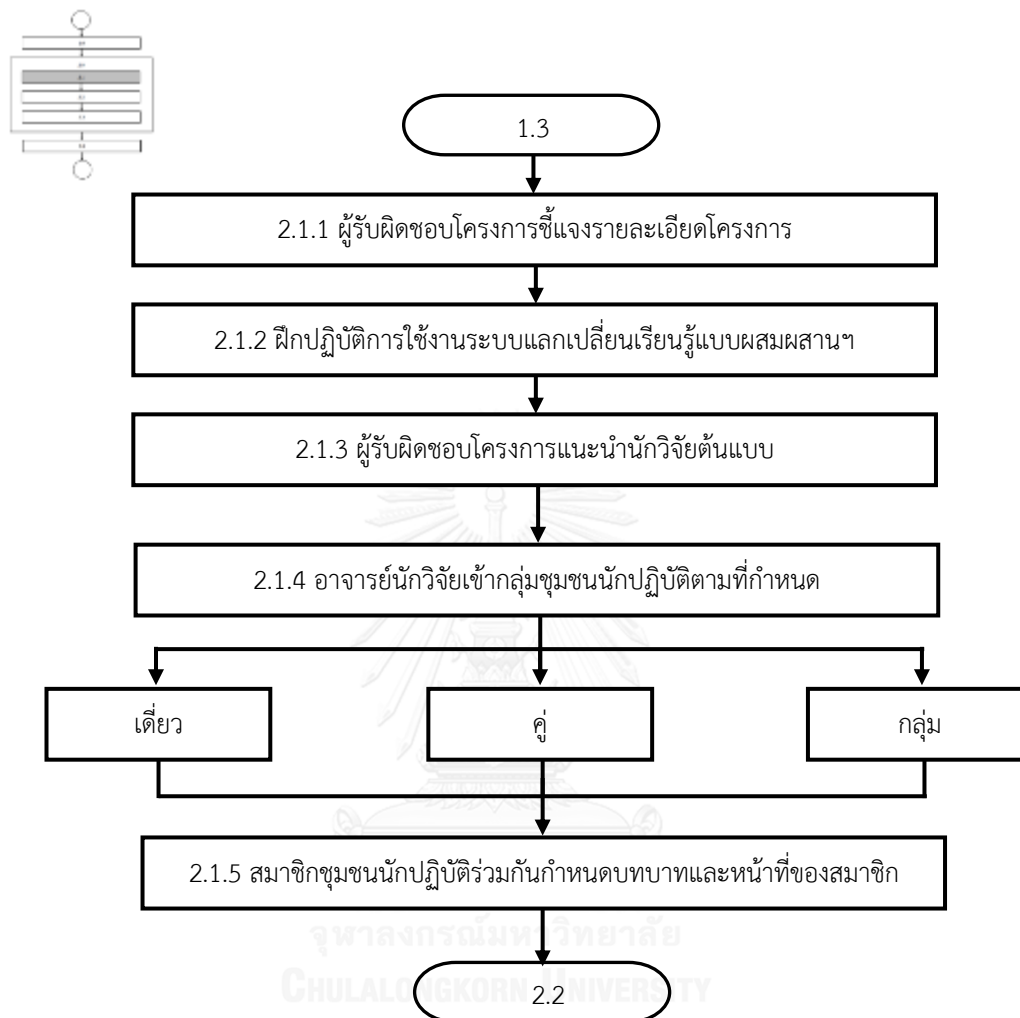
1. ผู้รับผิดชอบโครงการตรวจสอบความถูกต้องของคำถามเกี่ยวกับความรู้วิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยให้ครบถ้วนและถูกต้อง
2. จัดทำเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และแปลงไฟล์เอกสารให้สามารถจัดเก็บไว้บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ต่อไป

1.3.4 ผลิตเทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผู้รับผิดชอบโครงการนำสื่อเพื่อการเรียนรู้มาผลิตเป็นเว็บไซต์บนระบบระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ โดยสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบโครงการรวบรวมและตรวจสอบความพร้อมของสื่อเพื่อการเรียนรู้ ได้แก่ วัตถุประสงค์การศึกษา ใบความรู้ออนไลน์ และใบงานออนไลน์
2. ผู้รับผิดชอบโครงการประชุมทีมงานผู้ผลิต ชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดตาม Storyboard ที่ออกแบบไว้ แล้วนัดหมายวันและเวลาในการผลิต
3. ผู้รับผิดชอบโครงการควบคุมการดำเนินการผลิตให้เป็นไปตาม Storyboard ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยให้ครอบคลุมการนำเสนอเนื้อหาจากสื่อเพื่อการเรียนรู้และแผนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กำหนด หรือในกรณีที่ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หรือแอปพลิเคชันสำเร็จรูป ต้องสามารถจัดหาได้ตามคุณสมบัติที่กำหนด
4. นำระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาตรวจสอบความเหมาะสมของการออกแบบหน้าจอ การนำเสนอเนื้อหา และเครื่องมือสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ก่อนนำไปใช้จริงต่อไป

ขั้นตอนที่ 2.0 ขั้นตอนดำเนินงานโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัย
ต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ภาพที่ 11 แสดงขั้นตอนดำเนินงานโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติ
(ชั้นปฐมนิเทศ) แบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ขั้นที่ 2.1 ชั้นปฐมนิเทศการจัดโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ

ชั้นปฐมนิเทศการจัดโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ จัดขึ้นเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการแก่อาจารย์นักวิจัยที่เข้าร่วมโครงการ โดยมีเป้าหมายในการจัดปฐมนิเทศ ดังนี้

1. เพื่อให้อาจารย์นักวิจัยเข้าใจหลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ

2. เพื่อให้อาจารย์นักวิจัยสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมการจัดโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ ได้ตามขั้นตอนที่กำหนด และสร้างโครงสร้างวิจัยที่มีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินได้อย่างถูกต้อง

ขั้นปฐมนิเทศการจัดโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ มีขั้นตอนย่อยประกอบด้วย

2.1.1 ผู้รับผิดชอบโครงการชี้แจงรายละเอียดโครงการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ กิจกรรม ขั้นตอนการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบฯ ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสาน และเกณฑ์การประเมินผล โดยผู้รับผิดชอบโครงการจัดเตรียมข้อมูลในรูปแบบคู่มือการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ เพื่อชี้แจงข้อมูลแก่อาจารย์นักวิจัย ประกอบด้วย

1. หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติฯ
2. วัตถุประสงค์ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติฯ
3. กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติฯ
4. ค่านิยมด้านการวิจัย
5. เงื่อนไขและกติกาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนนักปฏิบัติฯ
6. การใช้งานระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ

2.1.2 ฝึกปฏิบัติการใช้งานระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ

ผู้รับผิดชอบโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ให้แก่อาจารย์นักวิจัย โดยแนะนำช่องทางการเข้าถึงระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ วิธีการใช้งาน และนัดหมายช่วงเวลาที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้อาจารย์นักวิจัยมีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้เครื่องมือบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ได้ถูกต้อง พร้อมทั้งให้กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติฝึกปฏิบัติการใช้งานระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ

2.1.3 ผู้รับผิดชอบโครงการแนะนำนักวิจัยต้นแบบ

ผู้รับผิดชอบโครงการแนะนำนักวิจัยต้นแบบ โดยนำเสนอประวัติและผลงานของนักวิจัยต้นแบบ มีรายละเอียดดังนี้

1. ชื่อ-นามสกุล
2. สังกัด
3. ตำแหน่งทางวิชาการ
4. ประวัติโดยย่อ
5. ประสบการณ์ด้านการวิจัย

6. ผลงาน/รางวัลดีเด่น ที่อาจารย์นักวิจัยต้นแบบได้รับ

7. ค่านิยมที่อาจารย์นักวิจัยต้นแบบยึดถือปฏิบัติ

จากนั้นเปิดโอกาสให้นักวิจัยต้นแบบทำความรู้จักกับอาจารย์นักวิจัย โดยให้อาจารย์นักวิจัยแนะนำตัวเอง ประสบการณ์ในการทำวิจัย และความหวังในการสร้างสรรค์ผลงานแก่อาจารย์นักวิจัย เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเกิดความไว้วางใจต่อการให้คำแนะนำด้านการวิจัย

2.1.4 อาจารย์นักวิจัยเข้ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติตามที่กำหนด

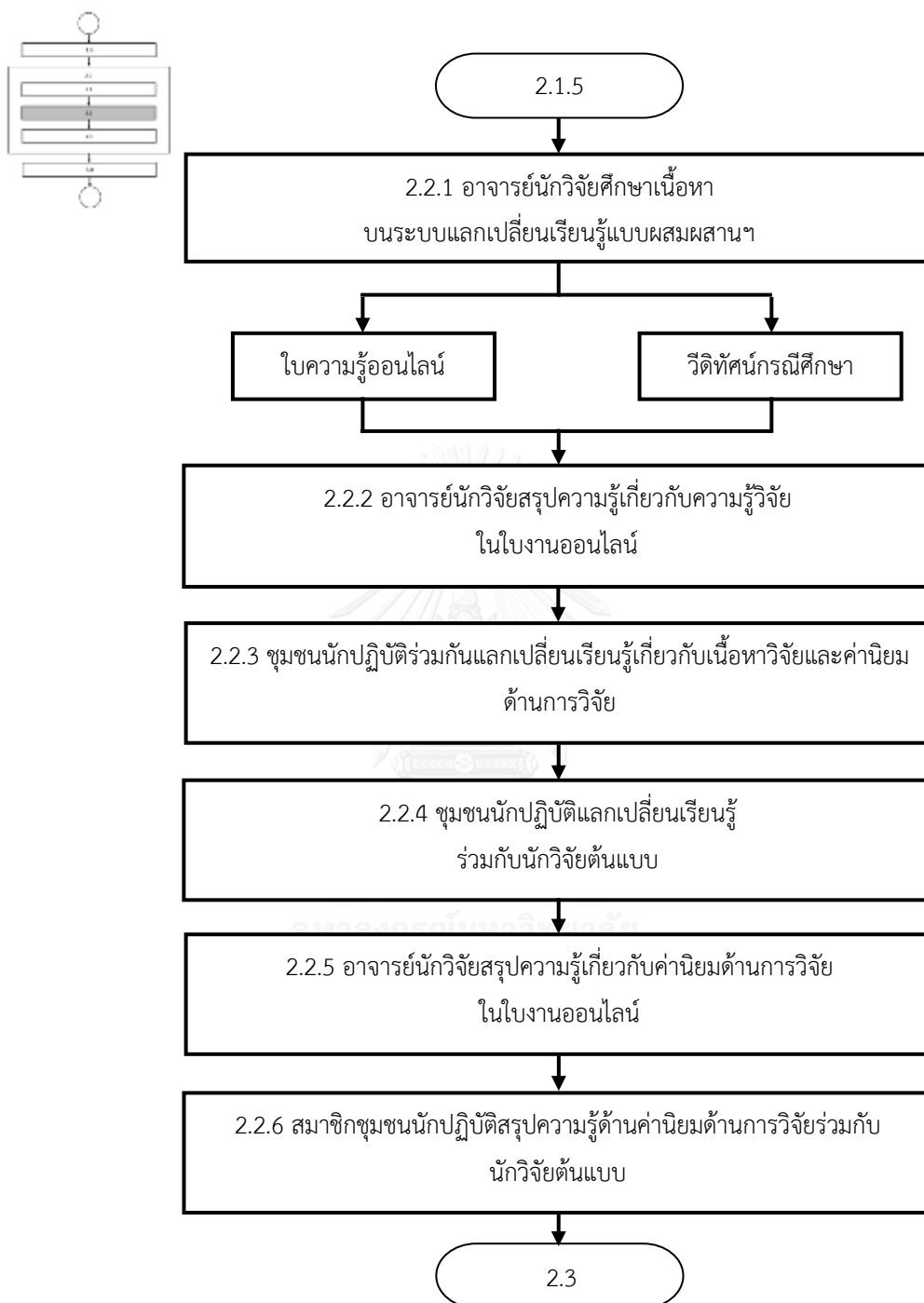
สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติเข้ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติตามที่ผู้รับผิดชอบโครงการแจ้งรายชื่อสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติแต่ละกลุ่มตามที่ได้รับผิดชอบโครงการได้วิเคราะห์และออกแบบไว้แล้วตามสาขาวิชา และลักษณะของผลงาน (เดี่ยว/คู่/กลุ่ม)

2.1.5 สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันกำหนดบทบาทและหน้าที่ของสมาชิก

บทบาทและหน้าที่ของสมาชิก ประกอบด้วย

1. คุณอำนวย ทำหน้าที่ควบคุมประสานงาน และให้การสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนนักปฏิบัติฯ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
2. คุณลิขิต ทำหน้าที่บันทึกผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนนักปฏิบัติฯ และนำใบความรู้ที่ได้ไปจัดเก็บไว้บนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
3. คุณกิจ ทำหน้าที่แสวงหาความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาผลงานวิจัยตามหัวข้อและใบงานที่กำหนด

ขั้นที่ 2.2 ชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ

ภาพที่ 12 แสดงชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ

2.2.1 อาจารย์นักวิจัยศึกษาเนื้อหาบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ

อาจารย์นักวิจัยศึกษาเนื้อหาจากสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่จัดเก็บไว้บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ โดยมีสื่อเพื่อการเรียนรู้ ดังนี้

1. ใบความรู้ออนไลน์ อาจารย์นักวิจัยศึกษาเนื้อหาขั้นตอนการวิจัยและเนื้อหาด้วนค่านิยมด้านการวิจัยจากใบความรู้ออนไลน์ที่จัดเตรียมไว้บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ หรือดาวน์โหลดใบความรู้ออนไลน์มาเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเอง และเรียกเปิดอ่านเมื่อต้องการได้ นอกจากนี้อาจารย์นักวิจัยสามารถศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ตามที่แนะนำไว้ในระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ

2. วิดิทัศน์กรณีศึกษา อาจารย์นักวิจัยศึกษาวิดิทัศน์กรณีศึกษาอย่างน้อย 1 เรื่อง โดยกรณีศึกษาแสดงค่านิยมด้านการวิจัยที่นักวิจัยต้นแบบหรือนักวิจัยดีเด่นใช้ในการดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนวิจัยที่กำลังศึกษา โดยแต่ละขั้นตอนการวิจัยมีวิดิทัศน์กรณีศึกษาอย่างน้อย 3 เรื่อง เพื่อให้อาจารย์นักวิจัยเลือกศึกษาตามความสนใจ

2.2.2 อาจารย์นักวิจัยสรุปความรู้เกี่ยวกับความรู้วิจัยในใบงานออนไลน์

หลังจากที่อาจารย์นักวิจัยได้ศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ออนไลน์และวิดิทัศน์กรณีศึกษา อาจารย์นักวิจัยสรุปความรู้เกี่ยวกับความรู้วิจัยในใบงานออนไลน์เป็นรายบุคคล เพื่อประเมินความเข้าใจด้านเนื้อหาและค่านิยมด้านการวิจัยที่ได้จากการศึกษาตามความเข้าใจของตนเอง แล้วบันทึกผลสรุปความรู้รายบุคคลไว้บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.3 ชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย

สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย โดยนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาใช้ในการกำหนดและออกแบบผลงานที่ต้องการพัฒนา พร้อมแสดงเหตุและผลของการกำหนดและออกแบบผลงานดังกล่าวให้แก่สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติได้รับทราบถึงวิธีการและค่านิยมที่ใช้ในการพัฒนา แล้วเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อให้อาจารย์นักวิจัยปรับปรุงผลงานของตนเองให้ถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น แล้วบันทึกผลงานรายบุคคลไว้บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ เพื่อให้สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติและนักวิจัยต้นแบบได้ศึกษาต่อไป

2.2.4 ชุมชนนักปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัยต้นแบบ

สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับนักวิจัยต้นแบบผ่านเครื่องมือบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ตามวันและเวลาที่นัดหมายไว้ล่วงหน้า เพื่อให้อาจารย์นักวิจัยมีโอกาสดักถาม ขอคำแนะนำ คำปรึกษา และรับฟังข้อเสนอแนะในการปรับปรุงผลงานวิจัยของตนเองจากนักวิจัยต้นแบบ รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยที่สะท้อนให้เห็นในผลงานที่พัฒนาขึ้น โดยนักวิจัยต้นแบบสามารถให้คำแนะนำเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อให้อาจารย์นักวิจัยที่มีความสนใจใกล้เคียงกันได้รับความรู้จากผลงานของผู้อื่น

จากนั้นอาจารย์นักวิจัยนำความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผลงานให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แล้วบันทึกผลงานรายบุคคลไว้บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ เพื่อให้สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติและนักวิจัยต้นแบบได้ศึกษาต่อไป

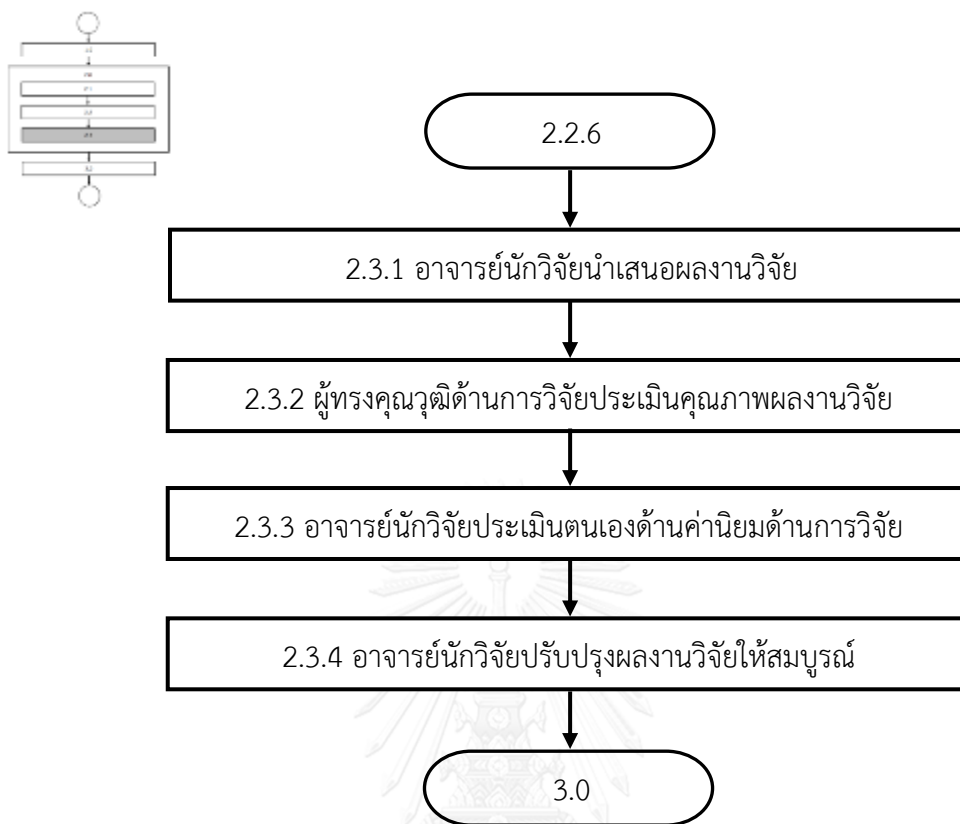
2.2.5 อาจารย์นักวิจัยสรุปความรู้เกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยในใบงานออนไลน์

หลังจากที่อาจารย์นักวิจัยได้พัฒนาผลงานโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์จากสื่อเพื่อการเรียนรู้และนักวิจัยต้นแบบแล้ว อาจารย์นักวิจัยสรุปแนวคิดและหลักการเลือกค่านิยมที่อาจารย์นักวิจัยใช้ในการพัฒนาผลงานตามขั้นตอนการวิจัยในใบงานออนไลน์ พร้อมแสดงข้อมูลหรือหลักฐานที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว แล้วบันทึกผลสรุปความรู้รายบุคคลไว้บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ

2.2.6 สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติสรุปความรู้ด้านค่านิยมด้านการวิจัยร่วมกับนักวิจัยต้นแบบ

สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยกับนักวิจัยต้นแบบผ่านเครื่องมือบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ตามวันและเวลาที่ได้นัดหมาย โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับความสำคัญและคุณค่าของค่านิยมด้านการวิจัยที่นำมาใช้ในการพัฒนาผลงานวิจัยที่ได้ ผลที่ได้จากการเลือกใช้ค่านิยมในการพัฒนาผลงานวิจัยของตนเองที่ถูกต้อง และความคิดต่อค่านิยมด้านการวิจัยที่แตกต่างกันของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ แล้วให้คุณลิขิตสรุปความรู้ด้านค่านิยมของกลุ่มไปบันทึกไว้บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ

ขั้นที่ 2.3 ชั้นประเมินผลงานวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยฯ

ภาพที่ 13 แสดงชั้นประเมินผลงานวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยฯ

2.3.1 อาจารย์นักวิจัยนำเสนอผลงานวิจัย

อาจารย์นักวิจัยนำเสนอผลงานวิจัยเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มตามที่ได้ร่วมกันพัฒนาขึ้น โดยจำแนกหัวข้อในการนำเสนอจำแนกตามเนื้อหาและค่านิยมที่พัฒนา ดังนี้

ขั้นตอนการวิจัย	ค่านิยมที่พัฒนา		ผลงานที่ใช้ในการประเมิน
	ค่านิยมที่จำเป็น	ค่านิยมที่ควรมี	
1. การกำหนดปัญหาวิจัย	กลุ่มคิดวิจัยสร้างสรรค์ 1. วิจัยใหม่ๆ 2. ทำทนาย 3. ประโยชน์ต่อสังคม	กลุ่มมืออาชีพ 1. มีหลักฐาน แสดงเหตุและผล 2. ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน กลุ่มยึดมั่นในความจริง 1. มีความสามารถในการสืบค้น 2. ไม่บิดเบือนข้อมูล 3. ไม่ลอกผลงานคนอื่น 4. นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ	1. หัวข้อวิจัย 2. ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย 3. วัตถุประสงค์การวิจัย 4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
2. การสืบค้นข้อมูล	กลุ่มยึดมั่นในความจริง 1. มีความสามารถในการสืบค้น 2. ไม่บิดเบือนข้อมูล 3. ไม่ลอกผลงานคนอื่น 4. นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ		1. วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การออกแบบวิธีการดำเนินการวิจัย	กลุ่มมืออาชีพ 1. ทำงานวิจัยเป็นระบบ 2. มนุษยสัมพันธ์ที่ดี 3. ไม่มีอคติ 4. มีความรับผิดชอบ 5. มีหลักฐานแสดงเหตุและผล 6. ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน	กลุ่มคิดวิจัยสร้างสรรค์ 1. ทำทนาย 2. ประโยชน์ต่อสังคม กลุ่มยึดมั่นในความจริง 1. ไม่บิดเบือนข้อมูล	1. วิธีดำเนินการวิจัย - ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง - เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย - วิธีการดำเนินการวิจัย - วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิจัย	ค่านิยมที่พัฒนา		ผลงานที่ใช้ในการประเมิน
	ค่านิยมที่จำเป็น	ค่านิยมที่ควรมี	
4. การสร้างเครื่องมือ อาจารย์นักวิจัย	กลุ่มมีอาชีพ 1. ทำงานวิจัยเป็นระบบ 2. มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี 3. ไม่มีอคติ 4. มีความรับผิดชอบ 5. มีหลักฐานแสดงเหตุและผล 6. ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน	กลุ่มยึดมั่นในความจริง 1. มีความสามารถในการสืบค้น	1. เครื่องมือวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	กลุ่มมีอาชีพ 1. ทำงานเป็นระบบ 2. มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี 3. ไม่มีอคติ 4. มีความรับผิดชอบ 5. มีหลักฐานแสดงเหตุและผล 6. ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน	กลุ่มยึดมั่นในความจริง 1. ไม่บิดเบือนข้อมูล 2. ไม่ลอกผลงานคนอื่น 3. นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ	1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการวิจัย
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	กลุ่มมีอาชีพ 1. ทำงานเป็นระบบ 2. มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี 3. ไม่มีอคติ 4. มีความรับผิดชอบ 5. มีหลักฐานแสดงเหตุและผล 6. ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน	กลุ่มยึดมั่นในความจริง 1. ไม่บิดเบือนข้อมูล 2. ไม่ลอกผลงานคนอื่น 3. นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ	1. ผลการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย	ค่านิยมที่พัฒนา		ผลงานที่ใช้ในการประเมิน
	ค่านิยมที่จำเป็น	ค่านิยมที่ควรมี	
7. การสรุปและอภิปราย	กลุ่มมืออาชีพ 1. ทำงานเป็นระบบ 2. มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี 3. ไม่มีอคติ 4. มีความรับผิดชอบ 5. มีหลักฐานแสดงเหตุและผล 6. ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน กลุ่มยึดมั่นในความจริง 1. มีความสามารถในการสืบค้น 2. ไม่บิดเบือนข้อมูล 3. ไม่ลอกผลงานคนอื่น 4. นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ	กลุ่มคิดวิจัยสร้างสรรค์ 1. ทำทหาย 2. ประโยชน์ต่อสังคม	1. รายงานการวิจัย
8. การนำเสนอผลงาน	กลุ่มยึดมั่นในความจริง 1. มีความสามารถในการสืบค้น 2. ไม่บิดเบือนข้อมูล 3. ไม่ลอกผลงานคนอื่น 4. นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ	กลุ่มคิดวิจัยสร้างสรรค์ 1. ประโยชน์ต่อสังคม กลุ่มมืออาชีพ 1. มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี 2. มีหลักฐานแสดงเหตุและผล 3. ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน	1. บทความวิชาการและ/หรือ บทความวิชาการ

2.3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยประเมินคุณภาพผลงานวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยอย่างน้อย 3 ท่าน ประเมินคุณภาพผลงานวิจัยจากการนำเสนอผลงานวิจัยของอาจารย์นักวิจัย โดยประเมินคุณภาพผลงานวิจัยตามเกณฑ์ที่กำหนด พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแก่อาจารย์นักวิจัยเพื่อให้สามารถนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงผลงานให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้อาจารย์นักวิจัยยังสามารถร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการทำวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยที่เกิดขึ้นกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อคิดและมุมมองใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่ออาจารย์นักวิจัย

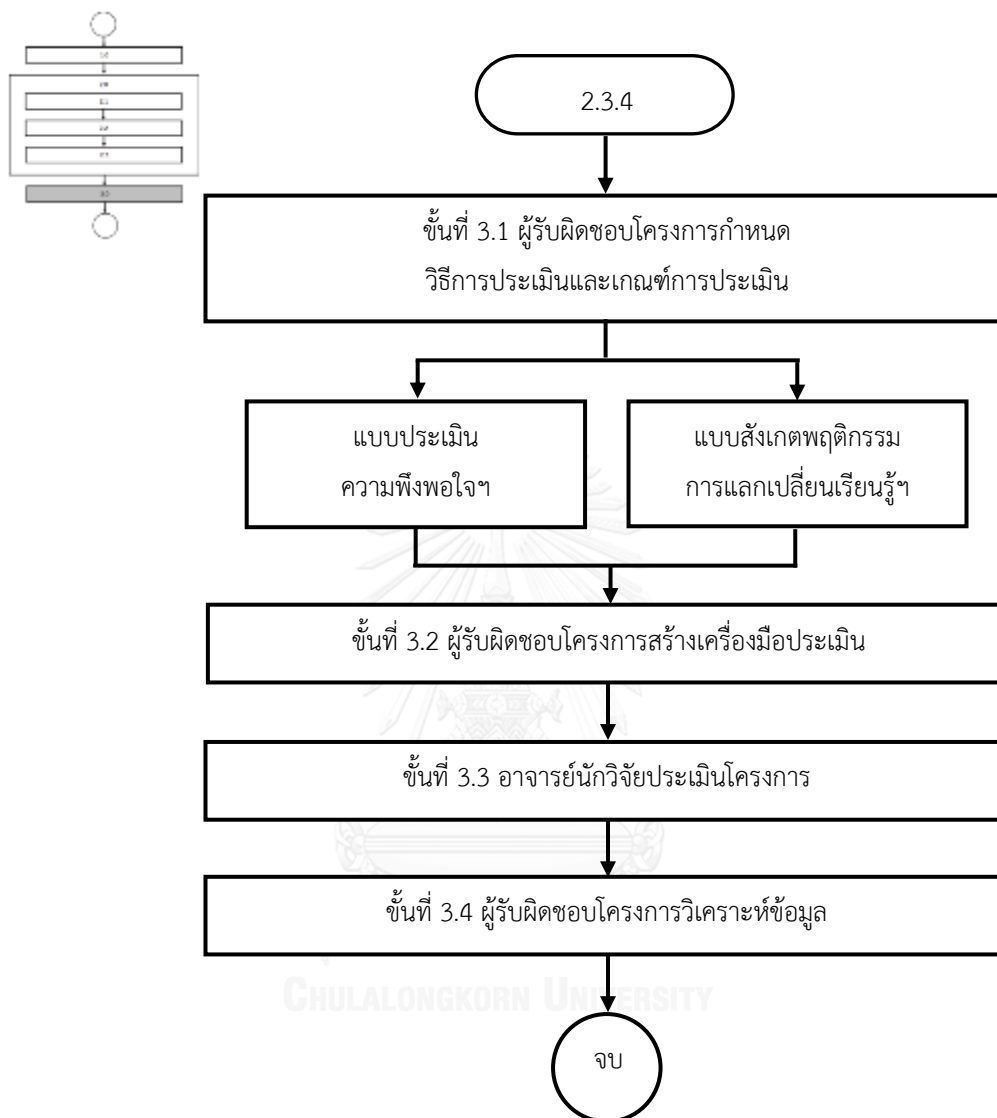
2.3.3 อาจารย์นักวิจัยประเมินตนเองด้านค่านิยมด้านการวิจัย

อาจารย์นักวิจัยประเมินตนเองด้านค่านิยมด้านการวิจัยในแบบประเมินที่ผู้รับผิดชอบโครงการจัดทำขึ้น โดยอาจารย์นักวิจัยประเมินตนเองว่ามีค่านิยมด้านการวิจัยที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบมากน้อยเพียงใด จากนั้นผู้รับผิดชอบโครงการนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.3.4 อาจารย์นักวิจัยปรับปรุงผลงานวิจัยให้สมบูรณ์

อาจารย์นักวิจัยนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ทรงคุณวุฒิไปปรับปรุงผลงานวิจัยให้สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3.0 ชั้นประเมินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัย
ต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ภาพที่ 14 แสดงชั้นประเมินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ

ชั้นประเมินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบ
สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนเป็นการประเมินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ จาก
1) ความพึงพอใจการดำเนินงาน 2) พฤติกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 3) คุณภาพระบบ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการ
ดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 3.1 ผู้รับผิดชอบโครงการกำหนดวิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมิน

ผู้รับผิดชอบโครงการกำหนดลักษณะของแบบประเมิน วิธีการประเมิน และเกณฑ์การประเมิน โดยแบ่งแบบประเมินเป็น 2 ชุด ดังนี้

1. แบบประเมินความพึงพอใจโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ กำหนดข้อความที่สอดคล้องกับองค์ประกอบและขั้นตอนการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. แบบสังเกตพฤติกรรมโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ กำหนดพฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ

ขั้นที่ 3.2 ผู้รับผิดชอบโครงการสร้างเครื่องมือประเมิน

ผู้รับผิดชอบโครงการสร้างแบบประเมินทั้ง 2 ชุด ตามลักษณะและเกณฑ์ที่กำหนด โดยตรวจสอบข้อความให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา แล้วนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลตรวจสอบความเหมาะสมของแบบประเมิน แล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นที่ 3.3 อาจารย์นักวิจัยประเมินโครงการ

ผู้รับผิดชอบโครงการแจกแบบสอบถามแก่อาจารย์นักวิจัย โดยให้อาจารย์นักวิจัยตอบแบบประเมินตามความเป็นจริงมากที่สุด จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลให้ให้ครบถ้วน

ขั้นที่ 3.4 ผู้รับผิดชอบโครงการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้รับผิดชอบโครงการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูล และนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 3

วิธีการใช้และเงื่อนไขการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับ อาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

วิธีการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ

1. ผู้รับผิดชอบโครงการต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้รับผิดชอบโครงการมีบทบาทที่สำคัญในการดำเนินการโครงการตั้งแต่เริ่มต้น วิเคราะห์องค์ประกอบที่จำเป็น ได้แก่ นักวิจัยต้นแบบ เนื้อหา ระบบเทคโนโลยี สื่อเพื่อการเรียนรู้ ที่ช่วยสนับสนุนการจัดโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ ให้อาจารย์นักวิจัยสามารถเข้าถึงการเรียนรู้เนื้อหาวิจัยและพัฒนาค่านิยมด้านการวิจัยบนระบบโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ ได้ครบถ้วน โดยผู้รับผิดชอบโครงการต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ รวมถึงองค์ประกอบและขั้นตอนต่างๆ ของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ให้เข้าใจโดยละเอียด พยายามศึกษาธรรมชาติความเข้าใจ และทดลองปฏิบัติตามขั้นตอนไปที่ละขั้นโดยไม่ข้ามขั้นตอน

2. ผู้รับผิดชอบโครงการต้องชี้แจงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของนักวิจัยต้นแบบให้นักวิจัยต้นแบบเข้าใจก่อนการจัดโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ โดยเปิดโอกาสให้นักวิจัยต้นแบบเสนอความคิดเห็นในการจัดโครงการและทำข้อตกลงในการดำเนินการให้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ประสิทธิภาพในการจัดโครงการ

3. ผู้รับผิดชอบโครงการต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัย เพื่อร่วมกันพัฒนารูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ให้มีความพร้อมต่อการใช้งานได้ตลอดโครงการ รวมถึงการฝึกทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่อาจารย์นักวิจัยในการปฐมนิเทศเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปได้อย่างสะดวก

4. รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ สามารถนำไปใช้กับมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีความต้องการพัฒนาอาจารย์นักวิจัย และ/หรือ สถาบันอุดมศึกษาภาครัฐที่มีความต้องการพัฒนาอาจารย์รุ่นใหม่ด้านการวิจัย และ/หรือ สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการทำวิจัยเป็นหลัก

เงื่อนไขการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ

1. การเข้าร่วมโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ มุ่งเน้นให้อาจารย์นักวิจัยใช้เวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ นอกเหนือจากเวลางาน เนื่องจากอาจารย์นักวิจัยมีภาระงานด้านการสอนและการบริหารนอกเหนือจากงานวิจัย ดังนั้นอาจารย์นักวิจัยสามารถกำหนดใช้เวลานอกเวลางาน โดยสถาบันอุดมศึกษาควรอำนวยความสะดวกในการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์นอกเวลางานให้แก่อาจารย์นักวิจัย

2. สถาบันอุดมศึกษาควรมีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยโดยจัดเตรียมผู้เชี่ยวชาญและผู้ดำเนินงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ในการพัฒนาค่านิยมด้านการวิจัย ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์นักวิจัยที่เข้าร่วมโครงการมีความมั่นใจและมีความสนใจในการเข้าร่วมโครงการมากยิ่งขึ้น

3. สถาบันอุดมศึกษาควรจัดเตรียมความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ ให้การสนับสนุนทรัพยากรทางด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ที่มีประสิทธิภาพและทั่วถึง สามารถรองรับการใช้งานในรูปแบบต่างๆ รวมถึงสื่อเพื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ที่มีคุณภาพ หลากหลาย เหมาะสมและเพียงพอ

4. สถาบันอุดมศึกษาควรสนับสนุนให้อาจารย์นักวิจัยได้มีโอกาสไปศึกษาหาความรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ และนำเสนอผลงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ และ มีงบประมาณในการสนับสนุนในการวิจัยและการนำเสนอผลงานอย่างทั่วถึง

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการออกแบบโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ

ตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ตอนที่ 4 รวบรวมและนำเสนอรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัย แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ

ผู้วิจัยศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน และเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบโดยใช้แบบสัมภาษณ์สอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จำนวน 11 คน

และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 5 คน จากนั้นรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วตีความสรุปด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ 1) ค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนและ 2) เทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

2. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) โดยครอบคลุมประเด็นด้านองค์ประกอบที่สำคัญและขั้นตอนหลักของการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัย โดยนำหลักการของการออกแบบการเรียนการสอนโดยทั่วไป (ADDIE) 5 ขั้นตอน ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์ (Analysis) ได้แก่ วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยที่ต้องส่งเสริมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการติดต่อสื่อสาร วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาด้านค่านิยม และวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน การจัดตั้งชุมชนนักปฏิบัติ และการให้ตัวแบบ

2.2 การออกแบบ (Design) ได้แก่ หลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการออกแบบฯ องค์ประกอบของรูปแบบการออกแบบฯ ขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบฯ และเงื่อนไขการใช้รูปแบบการออกแบบฯ

2.3 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการออกแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ (Development) ได้แก่ วิดีทัศน์กรณีศึกษา ใบความรู้ออนไลน์ ใบงานออนไลน์ เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เครื่องมือสำหรับการประเมินผลโครงการ และเครื่องมือสำหรับการประเมินผลงานวิจัย

2.4 การดำเนินการใช้งาน (Implementation) โดยนำรูปแบบการออกแบบฯ ไปให้เจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยเอกชน 1 แห่ง ออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยม

ด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนตามรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น แล้วนำข้อเสนอแนะ ปัญหา อุปสรรค มาปรับปรุงรูปแบบการออกแบบฯ ให้มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.5 การประเมินผล (Evaluation) ผู้วิจัยประเมินผลการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน โดยเน้นการประเมินกระบวนการและผลลัพธ์ของรูปแบบการออกแบบฯ

จากนั้น ผู้วิจัยสร้างรูปแบบการออกแบบฯ ตามองค์ประกอบและขั้นตอนที่พัฒนาขึ้น แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการออกแบบฯ ตามข้อเสนอแนะ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ผู้วิจัยศึกษาผลการใช้รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนกับเจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยในมหาวิทยาลัยเอกชน โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต จำนวน 3 คน ดำเนินการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ตามคู่มือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยอธิบายการออกแบบโครงการตามคู่มือ รวมทั้งกำกับ ติดตาม ตอบข้อสงสัย และให้คำแนะนำเพิ่มเติมจนได้โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัยร่วมกันออกแบบโครงการ จำนวน 1 โครงการ

กลุ่มตัวอย่างดำเนินกิจกรรมตามแผนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ โดยใช้เครื่องมือที่ผู้รับผิดชอบโครงการออกแบบขึ้น โดยศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ออนไลน์และวีดิทัศน์กรณีศึกษา ทำใบงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ เป็นระยะเวลา 2 เดือน จากนั้นกลุ่มตัวอย่างนำเสนอผลงานวิจัยที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินผลงานวิจัย และกลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัย ประเมินความพึงพอใจโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ประเมินคุณภาพระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ และผู้วิจัยประเมินพฤติกรรม

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ แล้วนำผลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำผลการวิเคราะห์มาเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 4 รับรองและนำเสนอรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย องค์กรประกอบและแผนผังหลักและแผนผังย่อยของขั้นตอนการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ แต่ละขั้น และเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยจำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนโดยใช้แบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ค่านิยมด้านการวิจัยที่เหมาะสมต่ออาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ค่านิยมด้านการวิจัยที่เหมาะสมต่ออาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ที่อาจารย์นักวิจัยควรยึดถือและพึงประพฤติปฏิบัติเป็นแนวทางในการเป็นอาจารย์นักวิจัยที่ดีนั้น ประกอบไปด้วยเนื้อหาของค่านิยม 13 ประการ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) เนื้อหาค่านิยมด้านจิตวิสัยสร้างสรรค์ 2) เนื้อหาค่านิยมด้านมืออาชีพ และ 3) เนื้อหาค่านิยมด้านยึดมั่นในความจริง ซึ่งทั้ง 3 กลุ่มมีลักษณะรายละเอียดเนื้อหาดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เนื้อหาสำหรับพัฒนาค่านิยมด้านการจิตวิสัยสร้างสรรค์

1) คิดสร้างงานวิจัยใหม่

1.1) ความสำคัญและประโยชน์ของงานวิจัยใหม่

1.2) โจทย์ปัญหาวิจัยของสภากิจแห่งชาติและแหล่งทุนต่างๆในแต่ละปี

1.3) แนวโน้มประเด็นปัญหาวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านต่างๆ

1.4) แหล่งข้อมูลด้านการวิจัยเพื่อการเข้าถึงสถานการณ์ความต้องการจำเป็น

2) คิดทำทนาย

2.1) ตัวอย่างงานวิจัยที่เป็นนวัตกรรม

2.2) หลักการต่อยอดงานวิจัยเพื่อให้ได้งานวิจัยที่ดีกว่าเดิม

- 2.3) ประโยชน์ของงานวิจัยที่เป็นนวัตกรรมใหม่
- 3) คิดเพื่อประโยชน์ต่อสังคม
 - 3.1) ลักษณะงานวิจัยที่มีประโยชน์ต่อสังคม
 - 3.2) ลักษณะงานวิจัยที่ส่งผลต่อประโยชน์สาธารณะ

กลุ่มที่ 2 เนื้อหาสำหรับพัฒนาค่านิยมด้านอาจารย์วิจัยมืออาชีพ

- 1) ทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ
 - 1.1) หลักการทำงานเป็นระบบครบวงจร
 - 1.2) ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ
 - 1.3) ลักษณะบุคคลที่ทำงานเป็นระบบ
- 2) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
 - 2.1) หลักการและแนวคิดของมนุษยสัมพันธ์
 - 2.2) หลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องในการวิจัย
- 3) ไม่มีอคติในการทำวิจัย
 - 3.1) หลักการและแนวคิดเรื่องความยุติธรรมและความเสมอภาค
 - 3.2) หลักการคิดและแนวปฏิบัติงานโดยไม่มีอคติในการทำวิจัย
- 4) วิจัยด้วยความรับผิดชอบ
 - 4.1) หลักการและแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบ
 - 4.2) หลักการและแนวปฏิบัติงานโดยมีความรับผิดชอบ
- 5) วิจัยอย่างมีเหตุผล
 - 5.1) หลักการและแนวคิดเรื่องการวิจัยอย่างมีเหตุผล
 - 5.2) กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล
 - 5.3) กระบวนการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลที่ถูกต้อง
- 6) ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน
 - 6.1) หลักการและแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน
 - 6.2) จรรยาบรรณนักวิจัย

กลุ่มที่ 3 เนื้อหาสำหรับค่านิยมด้านการยึดมั่นในความจริง

- 1) มีความสามารถในการสืบค้น
 - 1.1) หลักการสืบค้นสารสนเทศเพื่อการวิจัย
 - 1.2) ฐานข้อมูลความรู้ด้านการวิจัย
- 2) ไม่บิดเบือนข้อมูล
 - 2.1) ลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต

- 2.2) การคิดค้นบวกและการคิดค้นลบ
- 2.3) จริยธรรมนักวิจัย
- 3) ไม่คัดลอกผลงานคนอื่น
 - 3.1) การคัดลอกผลงาน
 - 3.2) การทำงานด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้
- 4) นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ
 - 4.1) หลักการนำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ
 - 4.2) ลักษณะของข้อมูลที่มีคุณภาพ

2. รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบไปด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่

1. องค์ประกอบของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ

1.1 บุคลากร ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม คือ บุคลากรฝ่ายพัฒนาทรัพยากรบุคคล ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่รับผิดชอบโครงการพัฒนาศักยภาพอาจารย์นักวิจัยในสถาบัน ให้มีค่านิยมด้านวิจัยที่เหมาะสมต่อการสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยทำหน้าที่รับผิดชอบการออกแบบโครงการและดำเนินโครงการ

1.1.2 นักวิจัยต้นแบบ คือ นักวิจัยที่มีความรู้และทักษะด้านการวิจัยที่ดี สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินงานวิจัย เชื่อมโยงกระบวนการวิจัยที่แสดงค่านิยมด้านคุณลักษณะจรรยาบรรณ และทักษะเฉพาะที่ดีของการเป็นนักวิจัย และเมื่ออาจารย์นักวิจัยเห็นต้นแบบที่ดีแล้วจะเกิดการเรียนรู้ ยึดเป็นแบบอย่าง สามารถนำไปเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติแก่อาจารย์นักวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ชุมชนนักปฏิบัติ ได้แก่

1.2.1 อาจารย์นักวิจัย คือ กลุ่มของอาจารย์นักวิจัยมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีความสนใจเรื่องของการทำวิจัย มีความต้องการที่จะสร้างสรรค์ผลงานวิจัย มีความพร้อมสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสาน สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำความรู้ที่

ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาออกแบบและดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัย โดยมีการร่วมกันสร้างค่านิยมด้านการวิจัย

1.3 เนื้อหา ประกอบด้วย

1.3.1 เนื้อหาด้านการวิจัย เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการวิจัย ซึ่งเป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับอาจารย์นักวิจัยในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อความรู้ ได้แก่ 1) ความรู้เรื่องการทำหนดปัญหาการวิจัย 2) ความรู้เรื่องการสืบค้นข้อมูลและวรรณกรรม 3) ความรู้เรื่องการออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย 4) ความรู้เรื่องการสร้างเครื่องมือวิจัย 5) ความรู้เรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูล 6) ความรู้เรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล 7) ความรู้เรื่องการสรุปและอภิปรายผล และ 8) ความรู้เรื่องการนำเสนอผลงาน

1.3.2 เนื้อหาด้านค่านิยมด้านการวิจัย เป็นเนื้อหาที่อธิบาย ขยายความ เพื่อให้อาจารย์นักวิจัยเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมและพฤติกรรมในการแสดงถึงค่านิยมนั้นๆ เป็นเนื้อหาที่จะส่งผลให้อาจารย์นักวิจัยเกิดความตระหนักในคุณค่าของการทำวิจัย และสามารถนำความรู้เหล่านั้นมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปสู่เป้าหมายของอาจารย์นักวิจัยและมหาวิทยาลัย ซึ่งเนื้อหาค่านิยมที่อาจารย์นักวิจัยควรยึดถือและพึงประพฤติปฏิบัติเป็นแนวทางในการเป็นอาจารย์นักวิจัยที่ดีนั้น ประกอบไปด้วยเนื้อหาของค่านิยม 13 ประการ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) เนื้อหาค่านิยมด้านจิตวิสัยสร้างสรรค์ 2) เนื้อหาค่านิยมด้านมืออาชีพ และ 3) เนื้อหาค่านิยมด้านยึดมั่นในความจริง

1.4 สื่อเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย ประกอบด้วย

1.4.1 วิดีทัศน์กรณีศึกษา คือ กรณีตัวอย่างงานวิจัยที่ออกแบบและสร้างให้อยู่ในรูปแบบวีดิทัศน์ โดยนำเสนอร่วมกับใบความรู้ออนไลน์ และใบงานออนไลน์ ในแต่ละขั้นตอนของเนื้อหากระบวนการวิจัย

1.4.2 ใบความรู้ออนไลน์ คือ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่นำเสนอเนื้อหาวิจัยที่สอดแทรกค่านิยมด้านการวิจัยที่จำเป็นในแต่ละขั้นตอนการวิจัย ถูกจัดเตรียมอยู่ในรูปแบบไฟล์นามสกุล PDF, JPEG เป็นต้น เพื่ออาจารย์นักวิจัยศึกษาเนื้อหาด้านการวิจัยและค่านิยมด้านวิจัย

1.4.3 ใบงานออนไลน์ คือ แบบฝึกหัดสำหรับอาจารย์นักวิจัยที่รวบรวมองค์ความรู้สรุปความรู้ที่ได้ โดยสรุปบทเรียนเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยและค่านิยมที่เกิดจากการแสวงหาความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิจัยต้นแบบ โดยใบงานออนไลน์ถูกจัดเตรียมอยู่บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานๆ ในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

1.5 เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.5.1 เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารประกอบด้วย

1.5.1.1 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เป็นเครื่องมือสำหรับการติดต่อสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย โดยใช้ข้อความเป็นหลักในลักษณะของการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยแบบไม่ประสานเวลา มีความสะดวกขึ้น รวดเร็วมากขึ้น และสามารถลดค่าใช้จ่ายสำหรับการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยในระยะไกลทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.5.1.2 สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นสื่อสำหรับการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยด้วยเครื่องมือสังคมออนไลน์ที่มีการตอบสนองทางสังคมได้หลายทิศทาง โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ซอฟต์แวร์ที่อาจารย์นักวิจัยสามารถใช้ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ได้ตอบระหว่างกันได้ ครอบคลุม facebook, twitter, youtube, Instagram เป็นต้น

1.5.2 เทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.5.2.1 กระดานสนทนา (Webboard) เป็นเครื่องมือสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายแบบไม่ประสานเวลาซึ่งมีการนำมาใช้บนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานๆ เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยกับอาจารย์นักวิจัย ชุมชนนักปฏิบัติ และนักวิจัยต้นแบบ โดยกระดานสนทนาจำแนกตามหัวข้อสำหรับการแลกเปลี่ยน เรียกว่า หัวข้อกระทู้ เป็นหัวข้อที่ต้องการพูดคุยสนทนา อาจเป็นคำถามปลายเปิดหรือข้อความที่ขอความคิดเห็นจากผู้เข้าชม เพื่อให้อาจารย์นักวิจัย ชุมชนนักปฏิบัติ และนักวิจัยต้นแบบเข้ามาร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

1.5.2.2 การสนทนาด้วยข้อความและเสียง (Chat) เป็นเครื่องมือสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายแบบประสานเวลา สามารถสนทนากันต่อหน้าหรือคล้ายกับการคุยทางโทรศัพท์ มีลักษณะการสนทนาแบบเผชิญหน้าเหมาะกับการเรียนการสอนทางไกล จะต้องมีการนัดหมายและกำหนดตารางเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการสนทนาที่ชัดเจนเพื่อให้การสนทนาประสบความสำเร็จ

1.5.2.3 สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นสื่อสำหรับการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัยด้วยเครื่องมือสังคมออนไลน์ที่มีการตอบสนองทางสังคมได้หลายทิศทาง โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ซอฟต์แวร์ที่อาจารย์นักวิจัยสามารถใช้ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ได้ตอบระหว่างกันได้ ครอบคลุม facebook twitter youtube Instagram และอื่นๆ

2. ขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย เอกชน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1.0 ขั้นตอนออกแบบและพัฒนาโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1.1 ขั้นการวิเคราะห์ ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์บุคลากร 2) วิเคราะห์เนื้อหา 3) วิเคราะห์สื่อเพื่อการเรียนรู้ และ 4) วิเคราะห์เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 1.2 ขั้นการออกแบบ ประกอบด้วย 1) กำหนดชุมชนนักปฏิบัติ 2) ออกแบบเนื้อหา 3) ออกแบบวิถีทัศนกรณศึกษา 4) ออกแบบใบความรู้ออนไลน์ 5) ออกแบบใบงานออนไลน์ และ 6) ออกแบบเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 1.3 ขั้นการพัฒนา ประกอบด้วย 1) ผลิตวิถีทัศนกรณศึกษา 2) ผลิตใบความรู้ออนไลน์ 3) ผลิตใบงานออนไลน์ และ 4) ผลิตเทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2.0 ขั้นดำเนินงานโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

ขั้นตอนที่ 2.1 ขั้นปฐมนิเทศโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย 1) ผู้รับผิดชอบโครงการชี้แจงรายละเอียดโครงการ 2) ฝึกปฏิบัติการใช้งานระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ 3) ผู้รับผิดชอบโครงการแนะนำนักวิจัยต้นแบบ 4) อาจารย์นักวิจัยเข้ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติตามที่กำหนด และ 5) สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันกำหนดบทบาทและหน้าที่ของสมาชิก

ขั้นตอนที่ 2.2 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย 1) อาจารย์นักวิจัยศึกษาเนื้อหาบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ 2) อาจารย์นักวิจัยสรุปความรู้เกี่ยวกับความรู้วิจัยในใบงานออนไลน์ 3) ชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย 4) ชุมชนนักปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัยต้นแบบ 5) อาจารย์นักวิจัยสรุปความรู้เกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยในใบงานออนไลน์ และ 6) สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติสรุปความรู้ด้านค่านิยมด้านการวิจัยร่วมกับนักวิจัยต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 2.3 ขั้นประเมินค่านิยมด้านการวิจัยและผลงานวิจัย ประกอบด้วย 1) อาจารย์นักวิจัยนำเสนอผลงานวิจัย 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยประเมินคุณภาพผลงานวิจัย 3) อาจารย์นักวิจัยประเมินตนเองด้านค่านิยมด้านการวิจัย และ 4) อาจารย์นักวิจัยปรับปรุงผลงานวิจัยให้สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3.0 ขั้นประเมินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

ขั้นที่ 3.1 ผู้รับผิดชอบโครงการกำหนดวิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมิน

ขั้นที่ 3.2 ผู้รับผิดชอบโครงการสร้างเครื่องมือประเมิน

ขั้นที่ 3.3 อาจารย์นักวิจัยประเมินโครงการ

ขั้นที่ 3.4 ผู้รับผิดชอบโครงการวิเคราะห์ข้อมูล

3. ผลการใช้โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

3.1 การประเมินผลงาน พบว่า ระดับคุณภาพผลงานวิจัยของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดี โดยผลงานวิจัยมีคุณภาพด้านความน่าสนใจของโครงการวิจัยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความถูกต้องตามหลักวิชาการของโครงการวิจัย ความถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย ความสมบูรณ์ของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ตามลำดับ เมื่อพิจารณาด้านคุณภาพกับจำนวนผลงาน พบว่า ผลงานวิจัยของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 9 ผลงาน และผลงานอื่นๆ อยู่ในระดับดี

3.2 การประเมินตนเองด้านค่านิยมด้านการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับค่านิยมด้านการวิจัยในระดับมาก โดยมีระดับค่านิยมด้านการวิจัยในกลุ่มค่านิยมด้านวิจัยมีอาชีพมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มค่านิยมด้านการยึดมั่นในความจริง และกลุ่มค่านิยมด้านความคิดวิจัยสร้างสรรค์น้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายกลุ่มค่านิยมด้านการวิจัย พบว่า กลุ่มค่านิยมด้านวิจัยมีอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับของการวิจัยด้วยความรับผิดชอบมากที่สุด รองลงมา 3 อันดับแรก ได้แก่ การทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบและการไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน การมีมนุษยสัมพันธ์ดี และการวิจัยอย่างมีเหตุผลตามลำดับ และพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับค่านิยมในการไม่มีอคติในการทำวิจัยน้อยที่สุด กลุ่มค่านิยมด้านการยึดมั่นในความจริง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีความสามารถในการสืบค้น และนำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การไม่แอบอ้างผลงานคนอื่น และพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการไม่บิดเบือนข้อมูลน้อยที่สุด กลุ่มค่านิยมด้านความคิดวิจัยสร้างสรรค์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการคิดเพื่อประโยชน์ต่อสังคมมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การมีความคิดทำหาย และการคิดสร้างงานวิจัยใหม่

3.3 ผลการสังเกตความถี่การเข้าดูวิดีโอทัศนศึกษาของชุมชนนักปฏิบัติ

การสังเกตความถี่การเข้าดูวิดีโอทัศนศึกษา พบว่า ชุมชนนักปฏิบัติทุกกลุ่มเข้าดูวิดีโอทัศนศึกษาที่ 1 ของทุกหัวเรื่องมากที่สุด จาก 3 ทัศนศึกษาที่จัดเตรียมไว้ให้ เมื่อพิจารณาตามหัวข้อ พบว่า หัวข้อที่ 1 การกำหนดปัญหาการวิจัย พบว่า กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 2 เข้าดูวิดีโอทัศนศึกษามากที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบกลุ่ม แบบเดี่ยว 1 และแบบเดี่ยว 3 พบว่ากลุ่มชุมชน

นักปฏิบัติแบบคู่เข้าชมนวัตกรรมศึกษาน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาตามหัวข้อ หัวข้อที่ 2 การสืบค้นข้อมูลและวรรณกรรม พบว่า กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบกลุ่มเข้าดูนวัตกรรมศึกษามาก รองลงมาได้แก่ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 2 แบบคู่ และแบบเดี่ยว 3 และพบว่ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 1 เข้าชมนวัตกรรมศึกษาน้อยที่สุด และหัวข้อที่ 3 การออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย พบว่า กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบกลุ่มเข้าดูนวัตกรรมศึกษามากที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบคู่ แบบเดี่ยว 3 และแบบเดี่ยว 1 ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 2 เข้าชมนวัตกรรมศึกษาน้อยที่สุด

3.4 ความพึงพอใจต่อโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของโครงการฯ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อการเป็นชุมชนนักปฏิบัติชุมชนนักปฏิบัติสูงสุด รองลงมา 3 อันดับแรก ได้แก่ เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เนื้อหาวิจัย และผู้รับผิดชอบโครงการตามลำดับ และพบว่ากลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อเนื้อหาค่านิยมน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละขั้นตอนพบว่า ชั้นปฐมนิเทศกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจการเข้ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติสูงสุด รองลงมา 3 อันดับแรก ได้แก่ การฝึกปฏิบัติการใช้งานระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ การชี้แจงรายละเอียดโครงการ(= 4.00, S.D. = 0.57) และการร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อการแนะนำนักวิจัยต้นแบบน้อยที่สุด ชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจการสรุปความรู้เกี่ยวกับความรู้ด้านการวิจัยในใบงานออนไลน์สูงสุด รองลงมา 3 อันดับแรก ได้แก่ การศึกษาเนื้อหาบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ อาจารย์นักวิจัยสรุปความรู้เกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยในใบงานออนไลน์ และชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มตัวอย่างพึงพอใจขั้นตอนชุมชนนักปฏิบัติสรุปความรู้ด้านค่านิยมด้านการวิจัยร่วมกับนักวิจัยต้นแบบน้อยที่สุด ส่วนขั้นประเมินผลงานวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจขั้นตอนอาจารย์นักวิจัยประเมินตนเองด้านค่านิยมด้านการวิจัยสูงสุด รองลงมาได้แก่ อาจารย์นักวิจัยนำเสนอผลงานวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยประเมินคุณภาพผลงานวิจัย และอาจารย์นักวิจัยปรับปรุงผลงานวิจัยให้สมบูรณ์

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ผู้อภิปรายผลขอแนะนำเสนอประเด็นในการอภิปรายผลการศึกษาวิจัย 5 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ค่านิยมวิจัยด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
 2. ลักษณะของรูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
 3. ลักษณะของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบ
 4. องค์ประกอบของรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
 5. ขั้นตอนของรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
- โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ค่านิยมวิจัยด้านการวิจัย

ค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนประกอบด้วย 13 ค่านิยม จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มคิดวิจัยสร้างสรรค์ ประกอบด้วยค่านิยมหลัก 3 ประการ คือ 1.1) งานวิจัยใหม่ 1.2) ทำทนาย 1.3) คิดเพื่อประโยชน์ต่อสังคม 2) กลุ่มมืออาชีพ ประกอบด้วยค่านิยมหลัก 6 ประการ คือ 2.1) ทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ 2.2) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2.3) ไม่มีอคติในการทำวิจัย 2.4) วิจัยด้วยความรับผิดชอบ 2.5) วิจัยอย่างมีเหตุผล 2.6) ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน และ 3) กลุ่มยึดมั่นในความจริง ประกอบด้วยค่านิยมหลัก 4 ประการ คือ 3.1) มีความสามารถในการสืบค้น 3.2) ไม่บิดเบือนข้อมูล 3.3) ไม่คัดลอกผลงานคนอื่น 3.4) นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ จะเห็นได้ว่าการจัดกลุ่มค่านิยมในครั้งนี้เป็นการจัดกลุ่มเพื่อให้เกิดการสร้างค่านิยมที่สอดคล้องกัน เช่นเดียวกับแนวคิดของ จูฬากรณี โสตะ และคณะ (2545) ที่กล่าวว่า ค่านิยมสามารถนำมาจัดรวมกันเป็นระบบ (Value System) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ และแนวคิดของ Rokeach (1973) ที่ได้กล่าวว่าค่านิยมสามารถจำแนกได้ 2 ชนิด ได้แก่ 1) ค่านิยมเป้าหมาย (Terminal Values) ประกอบด้วย 18 ค่านิยม และ 2) ค่านิยมอันเป็นหนทางนำไปสู่ผลที่ปรารถนา (instrumental Values) ประกอบด้วย 60-70 ค่านิยม โดย สุนทรী โคมิน และสนิท สมัครการ (2522 อ้างถึงใน อห่มัด ยี่สุนทร, 2546) ได้จำแนกค่านิยมอันเป็นหนทางนำไปสู่ผลที่ปรารถนาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ค่านิยมวิถีปฏิบัติส่วนจริยธรรม (Moral Values) และค่านิยมวิถีปฏิบัติส่วนความสามารถ (Competency Values) ซึ่ง Rokeach (1973) สุนทรী โคมิน และสนิท สมัครการ (2522 อ้างถึงใน อห่มัด ยี่สุนทร, 2546) ได้นำเสนอแนวทางการสร้างค่านิยมของบุคคลไว้ว่า พฤติกรรมของคนไม่ได้ถูกกำหนดโดยค่านิยมใดค่านิยมหนึ่งเพียงเท่านั้น พฤติกรรมใดๆ ของบุคคลจะเกิดขึ้นเมื่อถูกผลักดัน

หรือกระทำโดยกลุ่มค่านิยม ค่านิยมอันหนึ่งได้รับการเรียนรู้และประสานเข้ากับค่านิยมอื่นๆ ในรูปของระบบค่านิยมอื่นๆ เช่นเดียวกับที่ Schwartz (2005) ที่ศึกษาค่านิยมในการทำงานและจำแนกค่านิยมในการทำงานออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง 2) การอนุรักษ์ 3) การพัฒนาตนเอง และ 4) การเข้าใจผู้อื่น ซึ่งค่านิยมทั้ง 4 กลุ่มมีค่านิยมที่แสดงพฤติกรรมของบุคคลปรากฏอยู่ในค่านิยมแต่ละกลุ่ม

กลุ่มค่านิยมด้านการคิดวิจัยสร้างสรรค์ ประกอบด้วยค่านิยมหลัก 3 ประการ คือ 1) งานวิจัยใหม่ 2) ทำทนาย และ 3) เป็นประโยชน์ต่อสังคม พบว่าเป็นค่านิยมหลักที่ต้องมีในการกำหนดปัญหาการวิจัยของนักวิจัย สอดคล้องกับคุณลักษณะของนักวิจัยที่จำเป็นของ นิภา ศรีไพโรจน์ (2556) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับนักวิจัยในการทำงานวิจัยใดๆ ก็ตาม ตัวผู้วิจัยหรือนักวิจัยนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะงานวิจัยจะสำเร็จสมความมุ่งหมายหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับนักวิจัยเป็นสำคัญ นักวิจัยจึงต้องมีความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาที่ทำการวิจัยเป็นอย่างดี มีความอยากรู้อยากเห็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความอดทนเมื่อเผชิญกับอุปสรรคและความล้มเหลว มีความกล้าที่จะตัดสินใจ เช่นเดียวกับ National Committee on Secondary Education ของอเมริกา (2003) ที่กำหนดคุณลักษณะของนักวิจัยไว้ว่า นักวิจัยที่ดีจะต้องมีความอยากรู้อยากเห็น เป็นคนที่มีความสุขและเพลิดเพลินต่องานคิดวิจัยสร้างสรรค์ของใหม่ เป็นคนที่มีแรงจูงใจ มุ่งหวังหรือต้องการจะทำอะไรให้สำเร็จมากและมีความคิดว่าผลงานที่เขาทำนั้นมักจะมีประโยชน์ต่อตนเองและคนอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่า ขั้นตอนการออกแบบวิธีดำเนินการวิจัยและขั้นสรุปและอภิปรายผลการวิจัยควรส่งเสริมให้ผู้วิจัยมีค่านิยมด้านความทำทนาย และคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคม เพื่อให้ นักวิจัยสามารถออกแบบและสรุปผลการวิจัยที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างแท้จริง

กลุ่มค่านิยมด้านวิจัยมีอาชีพ ประกอบด้วยค่านิยมหลัก 6 ประการ คือ 1) ทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ 2) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 3) ไม่มีอคติในการทำวิจัย 4) วิจัยด้วยความรับผิดชอบ 5) วิจัยอย่างมีเหตุผล และ 6) ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งพบว่าเป็นค่านิยมหลักที่ต้องมีในขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งการออกแบบวิธีการดำเนินการวิจัย การสร้างเครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปและอภิปราย เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่มีความสัมพันธ์กันในการทำงานวิจัยให้ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามนิยามของนักวิจัยที่ดีของสภาวิจัยแห่งชาติ (2555) ที่ให้นิยามไว้ว่า นักวิจัยเป็นผู้ที่ดำเนินการค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อตอบประเด็นที่สงสัย โดยมีระเบียบวิธีอันเป็นที่ยอมรับในแต่ละศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมทั้งแนวคิด มโนทัศน์ และวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีพฤติกรรมที่เหมาะสมให้สามารถดำเนินการวิจัยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและหลักวิชาการที่เหมาะสม ตลอดจนประกันมาตรฐานของการศึกษาค้นคว้าให้เป็นไปอย่างสมศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของนักวิจัย เช่นเดียวกับ นิภา ศรีไพโรจน์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า นักวิจัยต้องมีความสามารถด้านการตัดสินใจและบังคับตน (Volition - control)

โดยต้องเป็นคนถ่อมตน ไม่ยกตนข่มท่าน มีความสุขุมรอบคอบ และสุภาพต่อคนทั่วไป ไม่ใช่อารมณ์ในการตัดสินใจ แต่ใช้ปัญญาที่สุขุมรอบคอบในการตัดสินใจ ยึดมั่นในหลักวิชาที่ดีงามและยุติธรรม เป็นคนที่มีพลังใจการใช้ปัญญาความคิดที่มีเหตุผลขั้นสูง

ค่านิยมด้านการยึดมั่นในความจริง ประกอบด้วยค่านิยมหลัก 4 ประการ คือ 1) มีความสามารถในการสืบค้น 2) ไม่บิดเบือนข้อมูล 3) ไม่คัดลอกผลงานคนอื่น และ 4) นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ ซึ่งพบว่าเป็นค่านิยมหลักที่ขึ้นการสืบค้นข้อมูล การสรุปและอภิปราย และการนำเสนอผลงาน เนื่องจากขั้นตอนการวิจัยทั้ง 3 ขั้นเป็นขั้นตอนที่นักวิจัยต้องใช้ความสามารถในการสืบค้น วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล และนำเสนอสาระสำคัญของผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน นักวิจัยจึงเป็นบุคคลที่ต้องมีความสามารถในการสืบค้น วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูลที่มีคุณภาพ เช่นเดียวกับสภาวิจัยแห่งชาติ (2555) กล่าวว่า นักวิจัยต้องมีอิสระ ปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัยทั้งอคติส่วนตัวหรือความลำเอียงทางวิชาการที่ส่งผลให้มีการบิดเบือนข้อมูล และข้อค้นพบทางวิชาการ อันเป็นเหตุให้เกิดผลเสียหายต่องานวิจัย ต้องนำเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง ไม่จงใจเบี่ยงเบนผลการวิจัย โดยหวังประโยชน์ส่วนตัว หรือต้องการสร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ นางลักษณ วิรัชชัย (2544) ที่กล่าวว่า หลักในการนำเสนอผลงานวิจัย จำเป็นต้องมีการนำเสนอสาระสำคัญของงานวิจัยอย่างตรงไปตรงมา ชัดเจน ถูกต้อง เพื่อให้ผู้ฟังได้รับความรู้และประโยชน์จากงานวิจัยอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ จรัส สุวรรณเวลา นักวิจัยดีเด่น สกว. ปี 2528 ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า นักวิจัยต้องมีความสามารถในการใช้เหตุผล ความสามารถในการไตร่ตรองเพื่อจะพิจารณาแยกแยะสิ่งที่ควรเชื่อกับสิ่งที่ไม่ควรเชื่อ สิ่งที่ถูกต้องกับสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ในการใช้วิจารณ์ญานนั้นจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานในแต่ละเรื่องที่พิจารณาและมีความสามารถในการใช้เหตุผลไตร่ตรองทั้งในเชิงตรรกวิทยาและในเชิงของวิธีใช้ความคิดด้านอื่นๆ ได้อย่างมีเหตุและผล (จรัส สุวรรณเวลา, 2528)

2. ลักษณะของรูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

รูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักของการออกแบบระบบการเรียนการสอน (Instructional Design) ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) ขั้นวิเคราะห์ 2) ขั้นตอนออกแบบ 3) ขั้นพัฒนา 4) ขั้นดำเนินโครงการ และ 5) ขั้นประเมินโครงการ ซึ่งกำหนดให้ผู้รับผิดชอบโครงการต้องวิเคราะห์บุคลากร เนื้อหา สื่อเพื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดชุมชนนักปฏิบัติ ออกแบบเนื้อหา สื่อเพื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้แบบผสมผสานของอาจารย์นักวิจัย โดยมีนักวิจัยต้นแบบ วิดีทัศน์ กรณีศึกษา และสื่อต่างๆ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการกระตุ้นและส่งเสริมให้อาจารย์นักวิจัยเกิด คำนิยมด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับขั้นตอนการวิจัย เช่นเดียวกับแนวคิดของ Richey (2011) ที่นำเสนอว่า วิธีการพัฒนารูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนควรมีขอบเขตที่เกี่ยวข้อง 6 ส่วน (Six major content domain) คือ 1) ผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้ 2) บริบทของการเรียนรู้และ ปฏิบัติ 3) โครงสร้างเนื้อหาและการจัดลำดับ 4) กลยุทธ์การเรียนการสอนและไม่ใช้กลยุทธ์การเรียน การสอน 5) สื่อการเรียนรู้และระบบการนำเสนอ และ 6) นักออกแบบและกระบวนการออกแบบ ซึ่งจะเห็นได้ว่า รูปแบบการออกแบบฯ เห็นความสำคัญขององค์ประกอบทุกส่วนโดยให้ความสำคัญ กับนักออกแบบระบบ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของอาจารย์นักวิจัยและ นักวิจัยต้นแบบเป็นอย่างมาก โดยรูปแบบการออกแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ เป็นรูปแบบที่มีความยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ผู้รับผิดชอบโครงการออกแบบโครงการที่เหมาะสมกับ ลักษณะอาจารย์นักวิจัย นักวิจัยต้นแบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายใน มหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ยังพบว่า รูปแบบการออกแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นมีการประเมินที่เป็นระบบทั้งการ ประเมินผลงานที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความเหมาะสมขององค์ประกอบและขั้นตอนของ รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยังมีการประเมินโครงการเพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการออกแบบ ให้เหมาะสมอย่างเป็นพลวัต โดยมีผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้ดำเนินการจัดเตรียมองค์ประกอบต่างๆ ให้สามารถดำเนินการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ Gustafson และ Branch (2002) ที่ระบุว่า รูปแบบของการพัฒนาการเรียนการสอนนั้นนอกจากจะเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปใช้ (Implement) และ การประเมิน (Evaluate) แล้ว การออกแบบระบบที่ดีควรส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดแนวคิด วิธีการ จัดการ และเครื่องมือสื่อสาร สำหรับการวิเคราะห์ ออกแบบ สร้างสรรค์ และประเมินทั้งในภาพรวม กว้างๆ และในส่วนเฉพาะเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

3. ลักษณะของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัย ต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริม ค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน เป็นขั้นตอนที่อาจารย์นักวิจัยและนักวิจัย ต้นแบบดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามขั้นตอนที่กำหนด ไม่สามารถข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งได้ เนื่องจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ เกิดขึ้นบนระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงจำเป็นต้องให้ความรู้ด้านการใช้งานระบบแก่อาจารย์นักวิจัย เพื่อให้สามารถ

ใช้งานเครื่องมือบนระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเรียนรู้จากสื่อร่วมกับการติดต่อสื่อสาร และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนอาจารย์นักวิจัยและนักวิจัยต้นแบบ รวมถึงฝึกปฏิบัติตามใบงานได้อย่างครบถ้วน โดยผู้วิจัยกำหนดแผนแสดงการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาขั้นตอนการวิจัยที่กำหนด โดยแสดงรายละเอียดของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา ค่านิยมที่ต้องการพัฒนา วิธีการเรียนรู้ กลยุทธ์ในการให้ตัวแบบ และวิธีการประเมินผลการฝึกอบรม (Saylor and others, 1981) ที่ได้รับการออกแบบอย่างเป็นระบบ อาจารย์นักวิจัยต้องศึกษาเรียนรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้แล้วฝึกปฏิบัติตามใบงานที่กำหนด โดยมีการนำเสนอเนื้อหาจากง่ายไปยาก และส่งเสริมให้อาจารย์นักวิจัยเกิดการพัฒนาความรู้อย่างเป็นลำดับตามโครงสร้างการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กัน (Keeves, 1997) ส่งผลให้อาจารย์นักวิจัยเกิดความคิดรวบยอดและเชื่อมโยงความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. องค์ประกอบของรูปแบบการออกแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

4.1 สื่อเพื่อการเรียนรู้ วิดีทัศน์กรณีศึกษาเป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของ Dickson et al.,(2008),Hurst et al.(2000), Ziewer & Seidl, (2002) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบันหลายมหาวิทยาลัยมีการใช้การบรรยายอิเล็กทรอนิกส์หรือการบันทึกการสอนแบบบรรยายของผู้สอน (Video lecture) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (E-learning) เนื่องจากวิธีการในการบันทึกภาพสามารถทำได้ง่ายขึ้น ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองจากวิดีโอทัศน์กรณีศึกษา ซึ่งรูปแบบฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนำเสนอวิดีโอทัศน์กรณีศึกษาจากตัวอย่างงานวิจัยที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านการวิจัยจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ยอมรับ เช่น สกว. วช. ประกอบกับนักวิจัยต้นแบบเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์การทำวิจัยและค่านิยมวิจัย เพื่อเปิดโอกาสให้นักวิจัยสามารถมองเห็นลักษณะงานวิจัยที่มีคุณภาพ เห็นถึงวิธีการทำงานวิจัย พฤติกรรมที่แสดงค่านิยมวิจัยในการดำเนินงานวิจัยในแต่ละขั้นตอน เช่นเดียวกับ สุตติเทพ ศิริพิพัฒน์กุล (2553) ได้อธิบายว่า กรณีศึกษาเป็นเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น สอดคล้องกับเนื้อหาที่ผู้สอนใช้เป็นเครื่องมือให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มได้คิดแก้ปัญหา ระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ เสนอวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา และสรุปผลร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้เป็นทีมให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Choi and Lee (2009) ที่พบว่า การเรียนด้วยกรณีศึกษาออนไลน์ (Online Case-Based Learning) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาในการเรียนได้ และจากงานวิจัยของ Maria et al. (2010) ที่พบว่า การเรียนด้วยกรณีศึกษาช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้จากปัญหาที่ จัดเตรียมไว้ให้ ที่แสดงการเล่าเรื่องเหตุการณ์ให้เห็นสภาพ

ความเป็นจริงและปัญหาที่เกิดขึ้น อาจเป็นเรื่องจริงหรือสมมติขึ้นเพื่อมุ่งแก้ปัญหาโดยใช้ฝักการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ร่วมกันแสดงอภิปรายและความ คิดเห็นในการแก้ปัญหา และ Cololado State University (2010) อธิบายว่าการเรียนรู้จากเรื่องเล่าหรือเหตุการณ์สภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงหรือสมมติขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการคิดเพื่อมุ่งการแก้ปัญหา ฝักการวิเคราะห์และ อภิปรายร่วมกัน

นอกจากนี้ วิดีทัศน์กรณีศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีส่วนช่วยให้อาจารย์นักวิจัยสามารถกลับมา ศึกษาซ้ำเพื่อเป็นการทบทวนได้ตามความต้องการ ซึ่งสามารถเลือกศึกษาเพิ่มเติมจากกรณีศึกษา ทางเลือกได้อีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของนวลจันทร์ ทองดี (2546) พิเชษฐ เพียรเจริญ (2547) อารยะ เสนาคูณ (2545) อำนาจ สุคนเขตร์ (2551) นิพัฒน์ เอี่ยมสมบูรณ์ (2545) และสุรชัย ลีทิศาบัณฑิต (2542) กล่าวว่า วิดีโอแอนิเมชันมีประสิทธิภาพในการสื่อสารสูง เนื่องจากนำเสนอ ทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ประหยัดเวลาในการสอน ผู้เรียนสามารถควบคุม การเล่น หยุด ดูซ้ำ ได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองเกี่ยวกับ ความคิดได้อย่างรวดเร็ว และสื่อวิดีโอยังสร้าง แรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้และกระตุ้นให้เกิดความอยาก เรียนต่อเนื่องตลอดไป สอดคล้องกับ Los Angele Educational Partnership (2001) ที่กล่าวว่า การศึกษาด้วยวีดิทัศน์จะทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และวิเคราะห์เนื้อหาที่เรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้ง การศึกษาด้วยวีดิทัศน์ตามประสงค์ที่เป็นระบบการแพร่ภาพและเสียงวีดิทัศน์จากคลังข้อมูลวีดิทัศน์ ตามประสงค์สู่ผู้เรียนที่เข้าใช้บทเรียน โดยที่ผู้เรียนสามารถเลือกเนื้อหาวีดิทัศน์ และสามารถควบคุม การเล่นของวีดิทัศน์ได้ตามความต้องการโดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา ทำให้ผู้เรียนได้เรียนตาม ความสามารถของตนเอง ผู้เรียนเรียนเป็นขั้นตอนจากง่ายไปหายากอย่างเป็นระบบ เกิดทัศนคติที่ดีใน การเรียนและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาระบวนการในด้านการคิดวิเคราะห์และจัดลำดับ ขั้นตอนในการเรียนรู้ของตนเอง

4.2 เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ สนับสนุนให้การสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยพบว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือที่อาจารย์นักวิจัยเลือกใช้ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ มากที่สุด เนื่องจากใช้งานง่าย สะดวก สามารถมีปฏิสัมพันธ์ได้ทันถ่วงที สอดคล้องกับแนวคิดของ บดินทร์ วิจารณ์ (2547) ที่ระบุว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้ ก่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็วและง่ายต่อการใช้งาน โดยการใช้เครื่องมือสื่อสารของการแลกเปลี่ยน เรียนรู้รูปแบบออนไลน์ และยังช่วยสนับสนุนทีมงาน บุคลากร ให้สามารถอภิปราย แสดงความคิดเห็น และบันทึกการเรียนรู้ โดยไร้ข้อจำกัดที่ต้องอยู่ในเวลาและสถานที่เดียวกันและเทคโนโลยีนั้นจะต้องให้ โอกาสบุคลากรสามารถติดตามความคิดหรือความรู้เพื่อนำมาใช้และสนับสนุนชุมชนนักปฏิบัติ

(Communities of Practice) ที่มีองค์ประกอบได้หลายอย่างเช่น อินเทอร์เน็ต และ ฐานข้อมูล เพื่อการปฏิบัติงาน (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2550)

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ตามรูปแบบฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกำหนดให้อาจารย์ นักวิจัย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้และประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับการทำวิจัยและค่านิยมวิจัยผ่านช่องทางการสื่อสารบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ เปิดโอกาสให้อาจารย์นักวิจัยมีเครื่องมือในการบันทึกข้อมูลต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย สามารถตั้งกระทู้คำถาม โต้ตอบ อภิปราย แสดงความคิดเห็น และติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกภายใต้หัวข้อหนึ่งๆ โดยจะแสดงผลตามลำดับเวลาก่อนหลังของการเขียนตอบ และมีข้อมูลที่เป็นหลักฐานหรือร่องรอยการทำงานร่วมกันได้อย่างชัดเจน รวมถึงสรุปความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ร่วมกันได้ สอดคล้องกับ Lendsberger (2001) ที่ได้กล่าวถึงการบูรณาเทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการอภิปรายร่วมกัน ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำงาน เกิดความเข้าใจในประเด็นหรือหัวข้อที่อยู่ในความสนใจ เช่นเดียวกับ Michael and Thomas (2010) ที่พบว่าการเรียนแบบผสมผสานบนบล็อกเป็นช่องทางการสื่อสารที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการสร้างชุมชนของผู้เรียน สนับสนุนการเรียนรู้ และการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน และให้ผลสะท้อนกลับจากการติดตามความก้าวหน้าการเรียนรู้โดยผู้สอน การได้ให้สมาชิกแต่ละคนได้ตั้งกระทู้คำถามและแสดงความคิดเห็นจากการตอบคำถาม ร่วมกันอภิปราย จนกระทั่งได้ข้อสรุปของกลุ่มตามขั้นตอนของรูปแบบนั้น ช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้เป็นทีมได้

4.3 ตัวแบบ รูปแบบการออกแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นนี้กำหนดให้ตัวแบบเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาอาจารย์นักวิจัยให้เกิดการสร้างค่านิยมวิจัย โดยตัวแบบในที่นี้ คือ นักวิจัยที่มีความรู้และทักษะด้านการวิจัยที่ดี สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินงานวิจัย เชื่อมโยงกระบวนการวิจัยที่แสดงค่านิยมด้านคุณลักษณะ จรรยาบรรณ และทักษะเฉพาะที่ดีของการเป็นนักวิจัย เมื่ออาจารย์นักวิจัยเห็นต้นแบบที่ดีแล้วจะเกิดการเรียนรู้ ยึดเป็นแบบอย่าง สามารถนำไปเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติแก่อาจารย์นักวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1989) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ของคนเรานั้นเกิดจากการสังเกตตัวแบบ คนส่วนมากรับรู้เรื่องราวต่างๆ ของสังคมโดยการผ่านทางสื่อแทบทั้งสิ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกการให้ตัวแบบมาเป็นวิธีการพัฒนาค่านิยม โดยกำหนดบทบาทนักวิจัยต้นแบบเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านวิถีทัศนศึกษาในรูปแบบของตัวแบบสัญลักษณ์ เช่นเดียวกับที่ Bandura และ Walters (1963, อ้างถึงใน Schunk, 1991) ว่า ตัวแบบสัญลักษณ์เป็นตัวแบบที่เสนอกับบุคคลโดยผ่านทางคำพูด การเขียนหรือรูปภาพ เช่น โทรทัศน์ฟิล์ม เป็นต้น ซึ่งตัวแบบ สัญลักษณ์อาจจะไม่ใช่บุคคล อาจจะเป็นสัตว์ที่พูดผ่านโทรทัศน์หรือการ์ตูน และตัวแบบสัญลักษณ์ควรมีลักษณะที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจ เช่น มีการเคลื่อนไหว มีสีสันสดใส มีความแปลกแตกต่างและมีความหลากหลายในการเป็นตัวแบบ รวมถึงอาจารย์นักวิจัย

ได้รับการกระตุ้นด้วยการเสริมแรง ได้แก่ การนำเสนอผลดีของการสร้างผลงานวิจัย ความเชื่อมโยงของผลงานวิจัยกับการขอตำแหน่งวิชาการ เพราะทำให้อาจารย์นักวิจัยเกิดการแสดงพฤติกรรมทางบวกในการพัฒนาผลงานวิจัยของตนเอง สอดคล้องกับ Chimezie (2005) ที่ศึกษาการสอนแบบเห็นคุณค่าทางจริยธรรมและการสอน โดยใช้การเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์เพื่อพัฒนาจริยธรรมของวัยรุ่นไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนแบบเห็นคุณค่าทางจริยธรรมและกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้การเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์มีจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุม

นอกจากนี้ นักวิจัยต้นแบบได้ถูกกำหนดบทบาทให้สวมบทบาทแบบจริงในการส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัย เช่นเดียวกับ Richard และ Charies (2007) ที่ศึกษาผลของการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตเพื่อช่วยครูในการสอนเทคโนโลยีพบว่า การสอนเทคโนโลยีโดยใช้การเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตมีประสิทธิภาพใกล้เคียงกับครูผู้สอนเทคโนโลยีด้วยตนเอง โดยนักวิจัยต้นแบบทำหน้าที่คอยให้ข้อเสนอแนะแก่อาจารย์นักวิจัย โดยมีการนัดหมายเวลากับอาจารย์นักวิจัย คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ เวลาที่อาจารย์นักวิจัยเกิดปัญหา หรือข้อสงสัยในขั้นตอนการทำวิจัย และการพัฒนาค่านิยมวิจัย สอดคล้องกับแนวคิดของ Darley และ Latane (1970) ที่อธิบายทฤษฎีพัฒนาการช่วยเหลือผู้อื่นมีทั้งหมด 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับช่วยเหลือผู้อื่นการขอร้อง โดยระดับนี้พฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่นจะขึ้นอยู่กับบุคคลเห็นว่าผู้อื่นขอร้องให้ช่วย หรือเห็นว่าผู้อื่นปัญหาจึงจะช่วยเหลือ 2) ระดับช่วยเหลือผู้อื่น โดยระดับนี้พฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่นอยู่กับเหตุผล ช่วยเหลือผู้อื่นตามเหตุผลว่าควรช่วยเหลือหรือไม่ และ 3) ระดับช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถ โดยระดับนี้เป็นระดับสุดท้าย พฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่นจะขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลหากเห็นว่าสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ก็จะช่วยเหลือตามกำลังความสามารถของตนเอง เพื่อต้องการให้ผู้อื่นพ้นจากปัญหา

4.4 ชุมชนนักปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากในการจัดโครงการสร้างค่านิยมวิจัยฯ เนื่องจากอาจารย์นักวิจัยเป็นกลุ่มของอาจารย์นักวิจัยมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีความสนใจเรื่องของการวิจัย มีความต้องการที่จะสร้างสรรค์ผลงานวิจัย มีความพร้อมสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ดังนั้นอาจารย์นักวิจัยควรได้รับการสนับสนุนที่ใช้เงินในการจัดตั้งชุมชนนักปฏิบัติ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับ Wenger (2002) ที่ให้คำนิยามของคำว่าชุมชนนักปฏิบัติ คือ กลุ่มของบุคคลที่ได้แบ่งปันเรื่องราว ประสบการณ์ ความปรารถนา ร่วมกันต่อเป้าหมายต่างๆ ที่เหมือนกันของกลุ่มคนที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างสม่ำเสมอ มีส่วนประกอบหนึ่งคือชุมชน ที่เป็นพันธะทางสังคมที่ยึดเหนี่ยวสมาชิกเข้าไว้ด้วยกันอย่างไม่เป็นทางการ แต่จะต้องมีสิ่งที่จะทำให้เกิดการโน้มน้าวความสนใจของกลุ่มคนให้เข้าร่วมในกิจกรรม การอภิปราย การช่วยเหลือผู้อื่น และการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้ ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ ตามสาขาวิจัยและความประสงค์ของผู้วิจัยในการทำงานวิจัย สอดคล้องกับแนวคิดของ

Maslow (1962) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกันมีความสนใจที่จะแลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนเองยังไม่ว่างและมีความภูมิใจที่ได้นำเสนอสิ่งที่ตนเองถนัด

การแบ่งกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเดี่ยว กลุ่มคู่ และกลุ่มทีม ซึ่งสอดคล้องกับ Hildreth (2004) ที่ระบุว่า ขนาดของกลุ่มสมาชิกมีความสำคัญที่จะต้องพิจารณาด้วย ประกอบการกับเปิดโอกาสให้อาจารย์นักวิจัยได้ศึกษาผลงานและใบงานของอาจารย์นักวิจัยคนอื่นช่วยให้อาจารย์นักวิจัยเกิดการพัฒนาความรู้ที่ได้รับ เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของมาร์ติน วัตส์ (2006) ที่กล่าวไว้ว่า ชุมชนนักปฏิบัติสามารถเกิดได้ในหน่วยงานที่แตกต่างกัน ซึ่งบุคลากรเหล่านั้นสามารถสร้างชุมชนนักปฏิบัติข้ามหน่วยงาน ข้ามสายงานได้เพียงแคร์รักษาความเชี่ยวชาญของตนเองในด้านต่างๆ ไว้เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอดคล้องกับรูปแบบการออกแบบฯ ที่กำหนดให้แบ่งกลุ่มอาจารย์นักวิจัยกลุ่มละ 6-8 คน โดยมีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจน ซึ่งประกอบด้วย 1) คุณอำนวย ทำหน้าที่ควบคุมประสานงาน และให้การสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ 2) คุณลิขิต ทำหน้าที่บันทึกผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ 3) คุณกิจ ทำหน้าที่แสวงหาความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาผลงานวิจัย ในขั้นตอนนี้สมาชิกยังได้ทำการกำหนดขอบเขตของความรู้ ของชุมชน หน้าที่ของสมาชิกในชุมชน (Wenger et al., 2002) รวมทั้งกฎ กติกา มารยาทของชุมชน การกำหนดสิทธิผลประโยชน์ของสมาชิกในชุมชน (Daniel et al., 2004) ซึ่งสอดคล้องกับ Fontaine (2001) ระบุว่าสมาชิกในชุมชนนักปฏิบัติจะมีบทบาทการทำงานที่ต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า การเข้ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติช่วยให้สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติมีพฤติกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติ พบว่าอาจารย์นักวิจัยในแต่ละกลุ่มจะมีการคอยให้ความช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ มยุรี เสมใจดี (2546) ที่กล่าวว่า การทำงานร่วมกันของชุมชนนักปฏิบัติเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความมีน้ำใจ ช่วยให้สมาชิกมีความรับผิดชอบ ไม่ละเลยหน้าที่ของตนในการทำงานกับเพื่อน

5. ขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

5.1 ขั้นตอนออกแบบและพัฒนาโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ลักษณะการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ถูกออกแบบอย่างเป็นระบบตามวิธีเชิงระบบ (System Approach) โดยมีลักษณะการออกแบบตามกระบวนการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนตามลำดับอย่างเป็นระบบจนครบทุกขั้นตอน โดยในขั้นตอนการวิเคราะห์การออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ผู้รับผิดชอบโครงการต้องวิเคราะห์ให้อาจารย์นักวิจัยซึ่งเป็นผู้ที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการสร้างค่านิยมฯ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านการวิจัย

สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยทำการวิเคราะห์พฤติกรรมการสร้างผลงานวิจัยและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของอาจารย์นักวิจัย ตามแนวทางของ Morrison และ Kemp (2011) และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์ (2559) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและลักษณะของผู้เรียนที่จะต้องทำการสอน ได้แก่ การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไป ลักษณะเฉพาะรูปแบบการเรียน ทักษะคิด เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด และ The Training Place (2004) ที่เห็นว่าขั้นตอนแรกของการเรียนแบบผสมผสานคือ ชั้นวิเคราะห์และวางแผนที่ต้องคำนึงถึงผู้เรียน รูปแบบการเรียน ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการเรียน การสอน การทดสอบและประเมินผล และสอดคล้องกับ Hiltz and Goldman (2005) ที่อธิบายว่า เป็นปัจจัยนำเข้า (Input) เพื่อให้เกิดความพร้อมต่อกระบวนการจัดการเรียนร่วมกัน และ Johnson et al. (2009) ที่ได้อธิบายว่าผู้สอนควรต้องเตรียมความพร้อมและเข้าใจบทบาทของตนเอง เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้มาออกแบบและพัฒนาบุคลากร เนื้อหา สื่อเพื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดในรูปแบบการออกแบบโครงการฯ ซึ่งการดำเนินการตามลำดับขั้นอย่างเหมาะสมช่วยให้ผู้รับผิดชอบโครงการเห็นภาพความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้อาจารย์นักวิจัยสามารถเรียนรู้เนื้อหาด้านการวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยและสร้างผลงานวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดค่านิยมด้านการวิจัยที่ดี โดยอาจารย์นักวิจัยประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัยเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าที่อาจารย์นักวิจัยได้รับการเรียนรู้ เช่นเดียวกับ Dori and Herscovitz (2005) และ Ahonen et al. (2009) ที่กล่าวว่า ควรแลกเปลี่ยนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองหลังจากการประเมินผลการเรียนร่วมกัน หลังดำเนินกิจกรรม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผลงานวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัยของแต่ละบุคคล

5.2 ขั้นตอนงานโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ขั้นตอนของแสวงหาความรู้ตามระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ นักวิจัยต้นแบบมอบหมายให้อาจารย์นักวิจัยศึกษาค้นคว้าในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องด้วยตนเองผ่านวิดีโอทัศนศึกษากับใบความรู้ออนไลน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ บุปผชาติ ทักษิกรณ์ (2547) ที่อธิบายเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันที่มอบหมายงานให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ Barkley et al. (2005) กล่าวว่า การเรียนด้วยกรณีศึกษาช่วยให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ โดยต้องร่วมกับศึกษากรณีศึกษา กำหนดประเด็นที่ศึกษามีการให้สมาชิกแต่ละคนศึกษากรณีศึกษา แล้วทำความเข้าใจร่วมกัน นอกจากนี้ Hiltz and Goldman (2005) ยังกล่าวว่า การเรียนรู้ร่วมกันเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนระบบฯ เปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ของอาจารย์นักวิจัยและนักวิจัยต้นแบบ โดยมีอาจารย์นักวิจัยทำหน้าที่เสริมแรงให้อาจารย์นักวิจัยเห็นความสำคัญและคุณค่าของค่านิยมด้านการวิจัยและ

การสร้างผลงานวิจัย กระตุ้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกร่วมการแสดงความคิดเห็น จากช่องทาง ผ่านกระดานสนทนา ห้องสนทนา และสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมกับ อาจารย์นักวิจัยที่มีภาระงานหลักมาก ช่วยลดขั้นตอน และเวลาในการพบปะ สอดคล้องกับแนวคิด ของ Watson (1979) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่จะต้องจัดทรัพยากรการเรียนรู้ให้เหมาะสม ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย เพื่อให้อิสระกับอาจารย์ นักวิจัยในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกระตุ้นการสร้างผลงานด้วยค่านิยมด้านการวิจัยร่วมกัน ให้สามารถสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ อาจารย์นักวิจัยจะต้องได้รับการ ประเมินคุณภาพผลงานจากผู้เชี่ยวชาญและรับฟังข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้สามารถ นำข้อเสนอแนะไปพัฒนาผลงานให้ดียิ่งขึ้น เช่นเดียวกับ สุตติเทพ ศิริพัฒนกุล (2553) ที่พบว่า การรับ ฟังการวิพากษ์จากผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาจากการเรียนรู้กรณีศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอาจารย์นักวิจัยประเมินตนเองเกี่ยวกับค่านิยมที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของ ชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน สอดคล้องกับ Dori and Herscovitz (2005) ที่กล่าวว่า ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการประเมินตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึง คุณค่าของตนเองและสามารถมองเห็นจุดที่ควรพัฒนาพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นที่ส่ง ให้มีความก้าวหน้าในอาชีพการงานอีกด้วย

จากงานวิจัยชิ้นนี้พบว่า กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติกลุ่มที่ 1 ศึกษาใบความรู้ออนไลน์ เข้าดูวิดีโอ ทัศนกรณีศึกษา และทำใบงานออนไลน์ตามที่ได้รับมอบหมายมากที่สุด โดยมีการศึกษาวิดีโอทัศน เพิ่มเติม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติและนักวิจัยต้นแบบในระดับมาก สะท้อนให้ เห็นการแสวงหาความรู้ของกลุ่มที่มีความสนใจแสวงหาความรู้จากสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งผลให้ผลงานวิจัยของสมาชิกกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติมีผลการประเมินผลงานอยู่ในระดับดีมาก 4 ผลงาน และผลงานอื่นๆ อยู่ในระดับดี และผลการประเมินตนเองด้านค่านิยมด้านการวิจัยอยู่ในระดับ มากทุกคน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิมพ์ชนก โพธิ์ปัสสา (2555) ที่พบว่านิสิตที่เรียนด้วย บทเรียนนอกสถานที่เสมือนด้วยวิดีโอทัศนตามประสงค์โดยใช้สาระอิงบริบทที่เลือกเรียนตามต้องการ ของตนเองแบบไม่จำกัดช่องทางและจำนวนครั้งในการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

นอกจากนี้ ยังพบว่า กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติทุกแบบคู่ มีความถี่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กันเองมากที่สุด และกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติแบบเดี่ยว 1 มีความถี่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิจัย ต้นแบบมากที่สุด ประกอบกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัยต้นแบบที่ช่วยส่งเสริมให้อาจารย์ นักวิจัยได้สอบถามและปรึกษางานวิจัย ร่วมอภิปรายโต้ตอบกับอาจารย์นักวิจัย แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับผลงานวิจัย และกระบวนการดำเนินการวิจัยบนพื้นฐานค่านิยมด้านการวิจัย และคอยกระตุ้น ให้อาจารย์นักวิจัยเกิดความกระจำนียมด้านการวิจัย และส่งเสริมให้อาจารย์นักวิจัยนำค่านิยมด้าน

การวิจัยไปใช้ในการสร้างผลงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ ดังเช่นพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ของ อาจารย์นักวิจัยที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์และกระดานสนทนาในระบบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ได้แก่

นโปแกรมไลน์ และ กระดานสนทนาบนระบบ ที่สะท้อนให้เห็นการแสดงออกแนวคิด ด้านค่านิยมการวิจัยของอาจารย์นักวิจัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“คำตอบนี้น้องขอสนับสนุน งานวิจัยเป็นนวัตกรรม ต้องเป็นเรื่องที่คนอื่นสามารถนำไปต่อยอดได้ มองว่าเป็นปัญหาเล็กๆ แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว กลับเป็นปัญหาใหม่ก็มีค่ะ”

“การกำหนดปัญหาการวิจัยต้องทราบว่าต้องการศึกษาอะไร และต้องการได้ความรู้และความจริงเกี่ยวกับอะไร จากการดูคลิปทั้งหมดแล้วพบว่าทุกงานวิจัยเริ่มต้นที่การมองปัญหา นำไปสู่หัวข้อการวิจัยที่ช่วยตอบโจทย์และได้ประโยชน์ในการนำไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้เราเห็นว่าเรื่องที่ศึกษาควรเป็นงานวิจัยที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ ที่เกิดประโยชน์กับสังคมและเกิดการพัฒนาทางวิชาการ”

“งานชิ้นที่ 2 ต้องใช้ความคิดเยอะเพราะอยากใช้แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมมาประยุกต์กับวิจัยสาขาตัวเองอยากได้ผลเป็นองค์ความรู้ใหม่ใหม่ที่มีคุณภาพค่ะ”

จากผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังกล่าวระหว่างชุมชนนักปฏิบัติและนักวิจัยต้นแบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ บรรเทิง พาพิจิตร (2549) ที่ระบุว่า การปลูกฝังส่งเสริมค่านิยมต้องทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีครูต้องเป็นแบบอย่างที่ถูกต้องเหมาะสม ต้องมีการสอดแทรกค่านิยมไว้ในการสอนทุกวิชา และ ดรันภพ เพียรจัด (2551) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เรียนวิชาภาษาไทยด้วยรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกันและการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา มีค่าคะแนนค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงขึ้นกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.05 ดังนั้น ลักษณะพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ของอาจารย์นักวิจัยที่ค้นพบจากการสนทนาบนโปรแกรมไลน์ และ กระดานสนทนาบนระบบ ที่นักวิจัยต้นแบบได้มีการกระตุ้นอาจารย์นักวิจัยในการเน้นย้ำค่านิยมวิจัย โดยนักวิจัยต้นแบบต้องปลูกฝังให้อาจารย์นักวิจัยเห็นคุณค่าและความสำคัญของค่านิยมวิจัย เห็นประโยชน์ของการมีค่านิยมวิจัย เพื่อให้เกิดความรู้สึกรักที่จะสร้างให้เกิดขึ้นได้และเป็นสิ่งที่ติดตัว ดังเช่นที่อาจารย์นักวิจัยให้ความเห็นว่า

“โครงการนี้เยี่ยมมากเลยคะ ช่วยสร้างค่านิยมในการวิจัยให้กับนักวิจัยทั้งการกำหนดหัวข้อและปัญหาในการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ใหม่การสร้างค่านิยมในการสืบค้นข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศและค่านิยมในการออกแบบวิธีวิจัยอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้งานวิจัยที่สร้างสรรค์คุณภาพขอบคุณนะคะที่มีโอกาสให้มิดให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการนี้คะดิฉันได้เรียนรู้อะไรมากมายเลยโดยเฉพาะจากนักวิจัยต้นแบบและเพื่อนสมาชิกด้วยกันเยี่ยมมากๆ เลยค่ะ”

5.3 ชั้นประเมินโครงการสร้างค่านิยมด้านการวิจัยของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัย ต้นแบบสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ชั้นการประเมินผลโครงการเป็นขั้นตอนในการประเมินความพึงพอใจของอาจารย์นักวิจัยใน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ความพึงพอใจต่อโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ โดยเน้นการประเมินรายกระบวนการของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 2) ความพึงพอใจต่อเทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยประเมินครอบคลุมความคิดเห็นต่อเครื่องมือและอุปกรณ์สนับสนุน สื่อสำหรับการเรียนรู้ รวมไปถึงสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบความคิดเห็นของอาจารย์นักวิจัยต่อองค์ประกอบหลักของโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานฯ และนำผลจากการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานต่อไป สอดคล้องกับขั้นตอนของรูปแบบการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนโดยทั่วไป (Generic ID Model) (Seels & Glasgoe, 1998; Dick & Carey, 2001; Knirk & Gentry, 1971; Klausmeier & Ripple, 1971; Gagne & Briggs, 1979) เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ ฐานันท์ สีเฉลิว (2553) ที่พบว่า รูปแบบการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต้องมีการดำเนินการออกแบบตามขั้นตอนของการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนครบถ้วน เพื่อให้เกิดการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงานได้อย่างเป็นพลวัต และเหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและวิชรพล วิบูลยศรีน (2557) ที่ออกแบบการสอนบนเว็บเพื่อการสอนสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศโดยอาศัยหลักการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ ทั้งการวิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนา นำไปใช้ และประเมินผลอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อให้บทเรียนสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. อาจารย์นักวิจัยสามารถนำค่านิยมด้านการวิจัยทั้ง 13 ประการ ที่เป็นผลจากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้เป็นหลักการที่พึงยึดถือระหว่างดำเนินการวิจัยของตนเอง ผู้วิจัยเชื่อว่าหากนักวิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของค่านิยมทั้ง 13 ประการ ตลอดเวลา ย่อมทำให้นักวิจัยนั้นสามารถสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ

2. รูปแบบการออกแบบโครงการฯ ที่นำเสนอในงานวิจัยครั้งนี้ต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย เช่น บุคลากรฝ่ายวิจัย หรือนักพัฒนาทรัพยากรบุคคล เป็นผู้ออกแบบ โดยต้องดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนา การดำเนินโครงการ และการ

ประเมิน ความสำเร็จของการจัดโครงการจึงขึ้นอยู่กับ การดำเนินการตามรูปแบบการออกแบบโครงการฯ อย่างเคร่งครัด

3. ควรมีการชี้แจงบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของ นักวิจัยต้นแบบ ได้ทราบก่อนการจัดโครงการสร้างค่านิยมวิจัยฯ อาจมีการกำหนดเงื่อนไขกฎเกณฑ์ระหว่างนักวิจัยต้นแบบ และผู้รับผิดชอบโครงการ โดยเปิดโอกาสให้นักวิจัยต้นแบบเสนอความคิดเห็นในการจัดโครงการ ซึ่งจะ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดโครงการวิจัยฯ

4. ผู้รับผิดชอบโครงการควรศึกษาหาความรู้ ทำความเข้าใจ และฝึกทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดโครงการสร้างค่านิยมวิจัยให้มากขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีถือเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการแลกเปลี่ยน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ทดลองจัดโครงการเพียง 3 ชั้นของการดำเนินการวิจัย ซึ่งครอบคลุมการพัฒนา ค่านิยม 13 ประการ หากมีการทดลองครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรทดลองการพัฒนา ค่านิยมให้ครบทุกขั้นตอนการวิจัย เพื่อเป็นการยืนยันการเกิดค่านิยมด้านการวิจัย

2. ค่านิยมที่ได้จากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาค่านิยมแบบองค์รวมที่จำแนกตามประเภทของการวิจัย แต่ยังไม่มีการศึกษาค่านิยมที่จำแนกตามวิธีการออกแบบการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณที่อาจมีค่านิยมที่มีจุดเน้นแตกต่างกัน จึงควรมีการศึกษาค่านิยมหลักสำหรับการ ดำเนินการวิจัยจำแนกตามวิธีการออกแบบการวิจัย เพื่อให้ นักวิจัยสามารถพัฒนาค่านิยมได้ชัดเจน มากยิ่ง

3. ควรมีการทดลองออกแบบให้นักวิจัยต้นแบบเป็นคุณเื้อ้ออยู่ในกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อศึกษาผลว่านักวิจัยต้นแบบที่เข้าร่วมในกระบวนการวิจัยกับอาจารย์นักวิจัยจะส่งผลต่อการพัฒนา ค่านิยมด้านการวิจัยที่ได้ผลดีกว่าและรวดเร็วกว่าการให้นักวิจัยต้นแบบเป็นผู้ให้คำแนะนำอยู่ภายนอก กลุ่มมากนักน้อยเพียงใด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติชัย ไตรรัตน์ศิริชัย. (2552). การบริหารและการพัฒนางานวิจัยสำหรับมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://www.hrd.kku.ac.th/hrd/dochead3/kittichai_3.pdf สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2559.
- กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2558). การพัฒนารูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้กลับด้านตามกรอบแนวคิดที่แพคและทฤษฎีขยายความคิดสำหรับครูมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2526). สำนักงาน คู่มือปลูกฝังค่านิยมกลุ่มนักวิชาการ. กรุงเทพฯ: กราฟิคอร์ต.
- จรรยา นาคะรัต. (2527). ผลของตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยาพร ก่อเกียรติคุณ. (2553). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครู พฤติกรรมผู้นำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กับพฤติกรรมการเรียนรู้ของครูมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรัญ พรหมอยู่. (2526). ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2528). บนเส้นทางสู่มหาวิทยาลัยวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราภรณ์ สัทพานนท์. (2552). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการทำวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- จิราภรณ์ สุทธิมสกา. (2548). แล้วก็มีมาสู่ยุคของ KM. วารสารจัดการสมัยใหม่. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://elibrary.rmutl.ac.th/reading/index.php> สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2559.

- จุฬารัตน์ โสตะ, พรรณี บัญชรหัตถกิจ, & อมรรัตน์ ภูกาบขาว. (2545). การพัฒนาศักยภาพชุมชน เพื่อส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน. วารสารวิจัย มข., 7(1), 62-69.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2550). E-Instructional Design วิธีวิทยาการออกแบบการเรียนการสอน อิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐาปนี สีเฉลียว. (2553). การนำเสนอรูปแบบการออกแบบและการพัฒนาการเรียนการสอน ตามหลักการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ทางวิศวกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ ของนิสิตนักศึกษาสาขาวิศวกรรมศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสาร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ณัฐธรรณ์ หลาวทอง. (2551). แนวการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร 2551: ประเด็นที่ ครูควรทราบและมีความชัดเจน. วารสารครุศาสตร์, 38(2), 102-119.
- ณัฐฐิติตา ศิริรัตน์. (2551). รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคิดการเรียนรู้ แบบชี้นำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้กันเป็นทีมสำหรับบุคลากรทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสาร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ณัฐพงศ์ เกศมาริช. (2547). คู่มือเกมและกิจกรรมสร้างสรรค์และพัฒนาทีมงาน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ดร.ณภาพ เพียรจัด. (2551). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บวิชาภาษาไทยด้วยวิธีการ เรียนรู้ร่วมกันและการเรียนรู้ ด้วยกรณีศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ดวงรัตน์ ศรีวงษ์ชล. (2549). หลักการออกแบบและประเมิน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผลิตตำราเรียน.
- ทิตินา แชมมณี. (2542). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์. (2550). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการ เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพาวณี วินิจกำจร. (2548). การปลูกฝังค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2544). เทคนิคการนำเสนอผลงานวิจัย. [ออนไลน์] แหล่งที่มา :
http://management.aru.ac.th/mnge/images/km/km_technique.pdf
 สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2559.
- นพวรรณ บุญธรรม. (2553). กลยุทธ์การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยสู่การเป็น
 มหาวิทยาลัยวิจัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลจันทร์ ทองดี. (2546). วิดีทัศน์ตามประสงค์ หรือ Video on Demand (VOD). เอกสารเผยแพร่
 ศูนย์วิทยบริการ โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์.
- นันทพัทธนันท์ เชื้อแก้ว. (2550). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการเรียนรู้นอก
 ห้องเรียนและการกระจายค่านิยม เพื่อเสริมสร้างความรู้และการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อม
 ของนักเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสาร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นатыา ภัทรแสงไทย. (2524). ยุทธศาสตร์การสอนเพื่อพัฒนาค่านิยม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิพัฒน์ เอี่ยมสมบูรณ์. (2545). Video on Demand. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
 พระจอมเกล้าธนบุรี.
- นิภา ศรีไพโรจน์. (2556). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกาวิจัย. [ออนไลน์] แหล่งที่มา :
<http://www.watpon.com/Elearning/res10.htm> สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2559.
- บดินทร์ วิจารณ์. (2547). การจัดการความรู้...สู่ ปัญญาปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยทางการวัดและประเมินผล. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- บุญชู บุญลิขิตศิริ. (2553). การพัฒนากระบวนการสร้างความรู้ในชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือน
 สำหรับนักวิชาชีพในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสาร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเรือง เนียมหอม. (2540). การพัฒนาระบบการเรียนการสอนทางอินเทอร์เน็ตในระดับอุดมศึกษา.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุปผชาติ ทัพพิกรณ์. (2547). สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในบริบทของการเรียนรู้ร่วมกัน. [ออนไลน์]
 แหล่งที่มา : <http://www.ku.ac.th/emagazine/may47/it/ecollaborative.html>
 สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2559.
- บุรירתน์ รอดทิพย์. (2544). การเปิดการสอนทางโทรศัพท์ในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 อักษรศาสตรมหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ประพนธ์ ผาสุกยี่ต. (2549). การจัดการความรู้ ฉบับมือใหม่หัดขับ. กรุงเทพฯ: ไยไหม. (2550).
การจัดการความรู้ ฉบับขับเคลื่อน LO (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไยไหม.
- ประยูทธ สุกก้อนทอง. (2536). การสำรวจค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของครู
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ จังหวัดภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2523). ค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย : รายงาน
ผลการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒน์. (2545). กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนัส หันนาคินทร์. ม.ป.ป. การสอนค่านิยม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- พนัส หันนาคินทร์. (2526). การสอนค่านิยมและจริยธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 4). พิษณุโลก: โครงการตำรา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- พรพจี กาลันสีมา. (2552). การสื่อสารเพื่อจัดการความรู้ของชุมชนนักปฏิบัติในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรราวดี ศรีบุญเรือง. (2553). การพัฒนารูปแบบการแบ่งปันความรู้ด้วยวิธีผสมผสานโดยใช้
กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์เอไอซี เพื่อส่งเสริมการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน
ของนักเรียนแกนนำ ออย.น้อย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิเชษฐ เพียรเจริญ. (2547). นวัตกรรมเทคโนโลยีการศึกษา: วิถีทัศน์ตามประสงค์. ปัตตานี: กลุ่มงาน
พัฒนาและเผยแพร่ นวัตกรรมเทคโนโลยีการศึกษา ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษาสำนัก
วิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พิมพ์ชนก โพธิ์ปัสสา. (2555). ผลของการใช้สารอ้างอิงบริบทและวิถีทัศน์ตามประสงค์ในการศึกษา
นอกสถานที่เสมือนที่มีต่อกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พูนลาภ อุทัยเลิศอรุณ. (2547). ชุมชนแนวปฏิบัติ การจัดการความรู้สายพันธุ์ใหม่. กรุงเทพฯ: วีเลิร์น.
- ภราดร จินดาวงศ์. (2549). การจัดการความรู้ = Knowledge management the experience.
กรุงเทพฯ: ซีดับบลิวซี.

- มนต์ชัย เทียนทอง. (2548). การออกแบบและพัฒนาคอร์สแวร์สำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผลิตตำราเรียนสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2549). เทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผลิตตำราเรียนสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- มยุรี เสมใจดี. (2546). ผลของกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการและแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มิลินทรา ยินดีสุข. (2547). รูปแบบกิจกรรมการปลูกฝังค่านิยมความรักชาติสำหรับเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยนต์ ชุมจิต. (2531). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เย็นใจ เลหาวนิช. (2520). คุณภาพชีวิต: ความคิดรวบยอดของประชากรศึกษา. วารสารประชากรศึกษา, 20(3), 11-12.
- รวงผึ้ง ทาซ่าง. (2551). ปัจจัยทำนายนายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของพยาบาลในโรงพยาบาลที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการจัดการความรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุจโรจน์ แก้วอุไร. (2543). การพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายใยแมงมุม. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รวรรณ วาณิชเจริญชัย. (2548). การพัฒนาระบบการสร้างความรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้เป็นทีมสำหรับอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2557). หลักการออกแบบการสอนบนเว็บตามแบบจำลอง ADDIE เพื่อการสอนภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ. วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 6(12), 192-205.
- วารินทร์ รัศมีพรหม. (2542). การออกแบบและพัฒนาระบบการสอน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์ พานิช. (2546). การจัดการความรู้ในยุคสังคมและเศรษฐกิจบนฐานความรู้. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- วิจารณ์ พานิช. (2547). สถานศึกษากับการจัดการความรู้เพื่อสังคม. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

- วิไลลักษณ์ ชาตวิเชียร. (2551). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บวิชาวิทยาศาสตร์ ด้วยการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อสร้างค่านิยมด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วีระพจน์ กิมาคม. (ม.ป.ป.). Knowledge Management การจัดการความรู้. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.itmc.tsu.ac.th/paper/it001.doc สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2559.
- ศรีพรหมคุณ, จ. (2550). การพัฒนาการสร้างชุมชนนักปฏิบัติสำหรับการจัดการความรู้ในองค์กร : กรณีศึกษาบริษัท ไอพีเอ็ม โซลูชั่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีวิมล สุรสันติวารการ. (2551). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บวิชาวิทยาศาสตร์ ด้วยการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อสร้างค่านิยมด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สภาวิจัยแห่งชาติ. (2555). จรรยาบรรณนักวิจัย. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://www1.nrct.go.th/downloads/rm/4th_project2555/Researcher_ethics.pdf สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2559.
- สมชาย นำประเสริฐชัย. (2549). เทคโนโลยีกับการจัดการความรู้. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://www.kmi.or.th/document/Tech_KM.pdf สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2559.
- สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน. (2526). จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่. เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.
- สาโรช บัวศรี. (2527). จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2550). คู่มือการสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2553). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับอุดมศึกษา วิทยาลัยการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สุนทรีย์ ชูโต. (2523). การใช้ตัวแบบภาพยนตร์เพื่อลดความกลัวของเด็กวัยรุ่นไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทรีย์ โคมิน และสนิทธิ สมัครการ. (2522). รายงานการวิจัยเรื่องค่านิยมและระบบค่านิยมไทย: เครื่องมือในการสำรวจวัด. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ. (2549). การพัฒนารูปแบบการแบ่งปันความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความเป็นชุมชนนักปฏิบัติของครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งโรงเรียนในฝัน ของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีวิทยาลัย สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2551). เทคโนโลยีการศึกษาและการพัฒนาระบบการสอน. ขอนแก่น: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรชัย สิกขาบัณฑิต. (2542). วิดีทัศน์ตามประสงค์. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 1(1), 51-53.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2552). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณา วิริยะประยูร. (2548). พฤติกรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.mea.or.th/internet/hdd/hdd1.pdf สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2558.
- สุดิเทพ ศิริพิพัฒน์กุล. (2553). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้เป็นทีมของนิสิตปริญญาบัณฑิตด้วยรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันด้วยกรณีศึกษาและเทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรพรรณ พรสีมา. (2546). เทคโนโลยีทางการสอน. กรุงเทพฯ: ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อานันท์ อุเทนสุด. (2549). บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการความรู้ : ศึกษากรณีการจัดการความรู้ในองค์กรเครือข่าย. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารยะ เสนาคูณ. (2545). วิดีโอออนติมานด์. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อำนาจ สุขนเขตร์. (2551). การพัฒนาวิดีโอทัศน์ตามประสงค์. วารสารวิทยบริการ, 19(1).

ภาษาอังกฤษ

- AECT. (1977). The concept of educational technology. [Online] from: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:d-usG2Sn5cgJ:pirun.ku.ac.th> Retrieved 27 May 2016.

- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A., & Walters, R. H. (1963). *Social learning and personality development*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Barad, S., & T. Duffy. (2002). From practice fields to communities of practice. In *Theoretical foundations of learning environments*, ed. DH Jonassen and SM Land, 25–26. Mahwah, NY: Lawrence Erlbaum Associates.
- Barkley, E. F., Cross, K. P., & Major, C. H. (2005). *Collaborative learning techniques: A handbook for college faculty*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Benbunan-Fich. R., H., S. R., & Harasim, L. (2005). *The Online Interaction Learning Model: An Integrated Theoretical Framework for Learning Networks*. edited by Starr Roxanne.
- Bollinger, S. A., & Smith, D. R. (2001). Managing organizational knowledge as strategic asset. *Journal of Knowledge Management*, 5(1), 8-18.
- Brown., J. W., Lewis, R. B., & Harcleroad, F. F. (1985). *AV Instruction: Technology, Media, and Methods*. Singapore: Fong and Sons.
- Calantone, e. a. (2002). Learning orientation, firm innovation capability, and firm performance. *Industrial Marketing Management*, 31(6), 515-24.
- Carter. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.
- Chkravarthy, Z. (1999). *Knowledge sharing in organizations : A field study*. Minneapolis: Strategic Management Resource Center, University of Minnesota.
- Choi, E., & Lee, K. (2009). Designing and implementing a case-based learning environment for enhancing ill-structured problem solving: Classroom management problems for prospective teachers. *Educational Technology Research & Development*, 57, 99-129.
- Connelly, C. E., & Kelloway, E. Kevin. (2003). Predictors of employees perceptions of knowledge sharing cultures. *Leadership & Organization Development Journal*, 24(5), 294-301.
- Darley, J. M., & Latane, B. (1970). *The unresponsive bystander: Why doesn't he help?*. New York: Appleton-Century-Crofts.

- Demarest, M. (1997). Understanding Knowledge Management. *Long Range Planning*, 30, 374-384.
- Dericco, D. A., & Niemann, J. E. (1980). In vivo effects of peer modeling on drinking rate. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 13, 149-152.
- Dick, W., Carey, L., and Carey J. (2001). *The systematic design of instructional* (5th ed.). New York: Longman.
- Dickson, P., E., Adrion, W. Richards, Hanson, Allen R. (2008). Automatic capture and presentation creation from multimedia lectures, *Frontiers in Education Conference, 2008. FIE 2008. 38th Annual* , vol., no., pp.T2A-14-T2A-19, 22-25 Oct. 2008.
- Dori, Y. J., & Herscovitz, O. (2005). Case-based long-term professional development of science teachers. *International Journal of Science Education*, 27(12), 1413-1446.
- Egel, A. L., Richman, G. S., & Koegel, R. L. (1981). Normal peer models and autistic children's learning. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 14(1), 3-12.
- Fontaine, M. (2001). Keeping communities of practice afloat. *Knowledge Management Review*, 4(4), 16-21.
- Fraenkel. (1993). *How to Design and Evaluate Research in Education* (6th ed.). Boston: McGraw – Hill.
- Gagne, R. M., & Briggs, L. J. (1979). *Principle of Instructional Design*. New York: Holt, Rinchart and Winston.
- Gagne, R. M., Briggs, L. J., & Wager, W. W. (1992). *Principles of Instructional Design* (4th ed.). New York: Harcourt Brace Jovanovich College.
- Gentry, C. G. (1994). *Introduction to instructional development: Process and technique*. Belmont, CA: Wadsworth Publishing Company.
- Gerlarch, V. S. E., D. P. (1980). *Teaching and media: A systematic approach* (2nd ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Glasser, R. (1962). *Teaching machine and programmed Learning*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press.
- Govindarajan, G. (2000). Knowledge management Flows within Multinational Corporations. *Journal Strategic Management*, 21(4), 473-496.

- Grant. (1996). Toward a Knowledge Based Theory of the Firm. *Strategic Management Journal*, 17(1), 109-122.
- Gustafson, K. L., & Branch, R. M. (2002a). *Survey of Instructional Development Models* (4th ed.). New York: ERIC Clearinghouse on Information and Technology.
- Gustafson, K. L., & Branch, R. M. (2002b). What is instructional design?. In R. A. Reiser and J. A. Dempsey (Eds.), *Trends and issues in instructional design and technology*. New Jersey: Merrill/Prentice-Hall.
- Hansen. (1999). The search-transfer problem: The role of weak ties in sharing knowledge across organization subunits. *Administrative Science Quarterly*, 44(1), 82-111.
- Heinich, R., Molenda, M., Russell, J. D., & Smaldino, S. E. (1999). *Instructional media and technologies for learning* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Hildreth, P. M. (2004). *Going virtual: Distributed communities of practice*. London: Idea Group.
- Hiltz, S. R., & Goldman, R. (2005). *Learning together online: Research on asynchronous learning networks*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Hung, N. a. (2002). *Essential Cmponents for Successful Virtual Learning Communities*. North Carolina: NC State University.
- Husu, J., & Tirri, K. (2007). Developing whole school pedagogical values: A case of going through the ethos of “good schooling”. *Teaching and Teacher Education*, 23(4), 390-401. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.tate.2006.12.015>.
- Irmer, B. A. (2002). *Knowledge management: An evolutionary view*. New York: M.E. Sharpe.
- Kang.Y. J, K., S. E., & Change, G. W. (2004). The impact of knowledge sharing on work performance: An empirical of the public employee’s perceptions in South Korea. Retrieved May 27, 2016, from <http://www.arches.uga.edu/seokeun/knowledge.sharing.manuscript.pdf>.
- Keeves, J. P. (1997). *Educational research methodology and measurement: An international Handbook* (2nded.). Oxford: Pergamon.
- Kemp, J. E. (2001). *Design effective instruction*. New Jersey: Prentice Hall.

- Kermally, S. (2002). *Effective knowledge management: A best practice blueprint*. West Sussex: John Wiley & Sons.
- Kim, S. Y., & Lee, Y. D. (2004). *Factors Affecting timely Completion of Construction Projects*. Retrieved May 5, 2016, from <http://www.getcited.org/pub/103411716>.
- Knirk, F. G., & Gustafson, K. L. (1986). *Instructional technology: A systematic approach to education*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Krause, G. (2002). *Knowledge Management Case Book : Siemen Best Practice*. (2nd ed.). Germany: Wiley.
- Lee, W. W., & Owens, D. L. (2000). *Multimedia-based instrudtional design: Computer-based training, web-based raining, distance broadcast raining*. San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer.
- Leshin, C., Pollock, J., & Reigeluth, Ch. (1992). *Instructional design strategies and tactics*. Educational Technology Publications.
- Maria, M., Beatriz, A., Ana, C., & Isabel, G. (2010). *Assessment tasks: Center of the learning process*. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 46, 624-628.
- Marquardt, M. (1996). *Building the Learning Organization*. New York: McGraw Hill.
- Maslow, A. H. (1962). *Towards a psychology of being*. Princeton: D. Van Nostrand Company.
- Mc Andrew , C., Taylor & Aczel. (2004). *The evolutionary design of a knowledge network to support knowledge management and sharing for lifelong learning*. *British Journal of Educational Technology*, 35(6), 739-746.
- Michaelis, J. U. (1992). *Social studies for children: A guide to basic instruction* (10th ed.). Boston: Ally and Bacon.
- Model, N. (1997). *Design Approaches and Tools in Education and Training*. Netherlands: Kluwer Academic.
- Nonaka, I., and Takeuchi, H. (1995). *The knowledge creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation*. New York: Oxford University Press.
- Phenix, P. H. (1958). *Philosophy of education*. New York: Holt.
- Preece, J. (2000). *Online communities: Designing usability, supporting socialbility*. New York: John Wiley & Sons.

- Prusak, D. (1998). *Working knowledge: How organizations manage what they know*. Harvard Business School Publishing Corporation.
- Rasmussen, D.-S. a. (2006). *Web based learning*. New Jersey: Prentice Hall.
- Reigeluth, C. M. (1983). *Instructional-design theories and models: An overview of their current status*. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Richey, & Rita. (1986). *The theoretical and conceptual bases of instructional design*. London: Kogan Page.
- Rokeach, M. (1979). *Understanding human values: individual and societal*. New York: Free.
- Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum planning for better teaching and learning (4th ed.)*. New York: Holt, Rinehart, & Winston.
- Sbacea. (2004). *The handbook of research on scalable computing technologies*. Hershey, New York: Information Science Reference.
- Schwartz, S. H. (2005). Basic human values: Their content and structure across countries. In A. Tamayo & J. B. Porto (Eds.). *Values and Behavior in Organizations*, 21-55.
- Seels, B., & Glasgow, Z. (1998). *Making Instructional Design Decisions*. (2nd ed.) Upper Saddle River, NJ: Merrill.
- Shahriari M., e. a. (2013). Nursing ethical values and definitions: A literature review. *Iran Journal of Nursing & Midwifery Research*, 18(1), 1-8.
- Technology, A. f. E. C. a. (1977). *Educational technology definition and glossary of terms*. Washington, DC: Association for Educational Communications and Technology.
- Wenger. (1998). Communities of practice: Learning, meaning and identity. *Journal of Mathematics Teacher Education*. 6(2), 185-194.
- Wenger, e. a. (2002). Communities of practice and social learning systems : the career of a concept. Retrieved May 3, 2016, from <http://wenger-trayner.com/wp-content/uploads/2012/01/09-10-27-CoPs-and-systems-v2.01.pdf>.
- Ziewer, P., & Seidl, H. (2002). *TransparentTeleTeaching*. In *Proceedings of ASCILITE 2002*. Auckland: New Zealand.

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

- รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยและเทคโนโลยี สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพื่อการสื่อสาร
- รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิรับรองแผนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย เอกชน
- รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิรับรองเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพื่อการสื่อสาร
- รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับ อาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยและเทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1. อาจารย์ ดร.จิรัชมา วิเชียรปัญญา
อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
2. ดร.อำนาจ เกาตระกูล
เลขาธิการสมาคมนักวิจัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนิรุทธ์ สติมัน
หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิดา วรรณพิรุณ
อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ
5. ดร.นันทธีรัตน์ พิระพันธ์
อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. ดร.รัฐพล ประดับเวทย์
หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. ดร.ดรณภพ เพียรจัด
อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล บุญลือ
อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกชัย อภิศักดิ์กุล
คณบดีคณะบริหารธุรกิจ และ ผู้อำนวยการศูนย์ธุรกิจครอบครัว มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัทธนันท์ หารราชกริมย์โชค
อาจารย์ประจำภาควิชาครุศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
11. ดร.วรรณธรรม พงษ์สีชมพู่
อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ สาขาวิชามีเดียคอนเวอร์เจนซ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

12. ดร.กาญจนา ส่งวัฒนา
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัยและรักษาการหัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ
และเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ ตั้งธนกานนท์
อาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
14. รองศาสตราจารย์ ดร.พรณี สวนเพลง
อาจารย์ประจำหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติพิทย์ สวนมะลิ
รักษาการผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์ SIIT
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
16. รองศาสตราจารย์ ดร.พนอเนือง สุทัศน์ ณ อยุธยา
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิรับรองเครื่องมือที่ใช้ในการจัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของ
ชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย
เอกชน

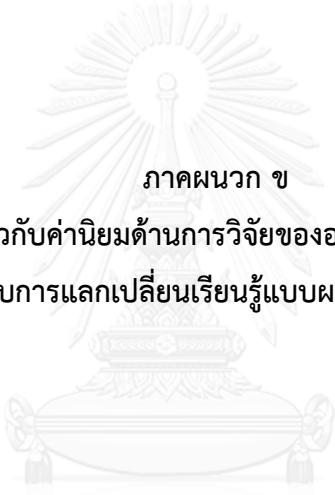
1. ดร.รัฐพล ประดับเวทย์
หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.ขจรศักดิ์ สงวนสัตย์
อาจารย์สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
3. ดร.วิจิต เทพประสิทธิ์
ผู้ช่วยคณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิรับรองเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพื่อการสื่อสาร

1. ดร.นันทธีรัตน์ พีระพันธ์
อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.ขจรศักดิ์ สงวนสัตย์
อาจารย์สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
3. ดร.วิจิต เทพประสิทธิ์
ผู้ช่วยคณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสาน
ของชุมชนนักปฏิบัติกับนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์
มหาวิทยาลัยเอกชน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุกรี รอดโพธิ์ทอง
รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท
ข้าราชการบำนาญ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชัยเจริญ
อาจารย์สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาณี เส็งศรี
หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
5. รองศาสตราจารย์ ดร.สมัครสมร ภัคดีเทวา
ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
และเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

**แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
และเทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ**

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

ประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการความรู้

มีประสบการณ์ด้านการสอนด้านการวิจัย และ/หรือ ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
จำนวน.....ปี

มีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรบรรยายด้านการวิจัย และ/หรือ ด้านเทคโนโลยีและ
สื่อสารการศึกษา จำนวน.....ปี

เป็นผู้เขียนตำราเรียนด้านการวิจัย และ/หรือ ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
จำนวน เล่ม

เป็นที่ปรึกษาด้านการวิจัย และ/หรือ ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ให้แก่
สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน จำนวน.....ปี

ประเด็นการสัมภาษณ์

ประเด็น การสัมภาษณ์	ข้อความถาม
ค่านิยมด้านการวิจัย สำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยเอกชน	<p>1. คุณลักษณะที่ดีของนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีอะไรบ้าง</p> <p style="padding-left: 20px;">1.1 ความรู้และทักษะของนักวิจัยที่ช่วยให้การดำเนินงานวิจัย ประสบความสำเร็จมีอะไรบ้าง</p> <p style="padding-left: 20px;">1.2 จรรยาบรรณของนักวิจัยที่จำเป็นต้องสร้างเสริมสำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยเอกชนมีอะไรบ้าง</p> <p style="padding-left: 20px;">1.3 ค่านิยมที่สำคัญของนักวิจัยมีลักษณะอย่างไร</p> <p style="padding-left: 20px;">1.4 คุณลักษณะ ความรู้และทักษะ และจรรยาบรรณของนักวิจัย อะไรบ้าง ที่ควรส่งเสริมให้เกิดเป็นค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยเอกชน</p>

ประเด็นการสัมภาษณ์ (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อความถาม
	1.5 ค่านิยมที่จำเป็นต้องเสริมสร้างแก่นักวิจัย 3 อันดับแรก ได้แก่ อะไร
เทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสาน	<p>1. เครื่องมืออะไรบ้างที่เหมาะสมสำหรับการใช้ในการติดต่อสื่อสารสำหรับชุมชนนักปฏิบัติที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน</p> <p>1.1 เครื่องมือแบบไม่ประสานเวลาที่เหมาะสมได้แก่อะไรบ้าง</p> <p>1.2 เครื่องมือแบบประสานเวลาที่เหมาะสมได้แก่อะไรบ้าง</p> <p>2. เครื่องมืออะไรบ้างที่เหมาะสมสำหรับการใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนนักปฏิบัติที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน</p> <p>2.1 เครื่องมือแบบไม่ประสานเวลาที่เหมาะสมได้แก่อะไรบ้าง</p> <p>2.2 เครื่องมือแบบประสานเวลาที่เหมาะสมได้แก่อะไรบ้าง</p> <p>2.3 สื่อประเภทใดบ้างที่เหมาะสมสำหรับการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัย</p> <p>2.4 วิถีทัศน์กรณีศึกษาสามารถใช้เป็นสื่อในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมด้านการวิจัยหรือไม่ อย่างไร</p>

ภาคผนวก ค
แบบประเมินผลงานวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบประเมินผลงาน

ชื่องานวิจัย.....

ผู้วิจัย.....

คำชี้แจง แบบประเมินโครงการวิจัยมีเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับตามคุณภาพผลงานวิจัย ขอให้ผู้ประเมินพิจารณาผลงานตามรายการประเมิน โดยประเมินคุณภาพของผลงานและให้คะแนนตามคุณภาพที่ปรากฏ แล้วกรอกคะแนนการประเมินแต่ละรายการในช่องผลการพิจารณาคุณภาพผลงาน ดังนี้

3 คะแนน	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับดี
2 คะแนน	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับพอใช้
1 คะแนน	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับควรปรับปรุง

รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมินคุณภาพ			ผลการพิจารณาคุณภาพ
	ดีมาก (3)	พอใช้ (1)	ปรับปรุง (0)	
ความถูกต้องและน่าเชื่อถือตามหลักวิชาการของโครงการวิจัย	สามารถกำหนดปัญหาการวิจัยได้ถูกต้อง พร้อมแสดงหลักฐานหรือข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นปัญหาของการวิจัยได้ชัดเจนครบถ้วน	สามารถกำหนดปัญหาการวิจัยได้ถูกต้อง แต่ไม่สามารถแสดงหลักฐานหรือข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นปัญหาของการวิจัย	กำหนดปัญหาการวิจัยไม่สอดคล้องกับหลักฐานหรือข้อมูลสนับสนุน	
ความน่าสนใจของโครงการวิจัย	โครงการวิจัยแสดงให้เห็นความแปลกใหม่ทันสมัย และจำเป็นต้องหาคำตอบด้วยการวิจัย	โครงการวิจัยแสดงให้เห็นความแปลกใหม่ทันสมัย แต่สามารถแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการอื่นได้นอกจากการวิจัย	โครงการวิจัยไม่มีความแปลกใหม่ และสามารถแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการอื่นได้นอกจากการวิจัย	
ความสมบูรณ์ของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	โครงการวิจัยแสดงการสืบค้นเอกสารและวรรณกรรมที่สอดคล้องและครอบคลุมโครงการวิจัย	โครงการวิจัยแสดงการสืบค้นเอกสารและวรรณกรรม แต่ไม่สอดคล้องกับโครงการวิจัย	โครงการวิจัยไม่มีการสืบค้นเอกสารและวรรณกรรม	

รายการ ประเมิน	เกณฑ์การประเมินคุณภาพ			ผลการ พิจารณา คุณภาพ
	ดีมาก (3)	พอใช้ (1)	ปรับปรุง (0)	
ความถูกต้อง ตามระเบียบวิธี วิจัย	แสดงวิธีการเลือกกลุ่ม ตัวอย่างได้เหมาะสม และวิธีการวิจัย เหมาะสมกับการ คำตอบตาม วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการเลือกกลุ่ม ตัวอย่างได้เหมาะสม แต่วิธีการวิจัยไม่ เหมาะสมกับการ คำตอบตาม วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการเลือกกลุ่ม ตัวอย่างไม่เหมาะสม และวิธีการวิจัยไม่ เหมาะสมกับการ คำตอบตาม วัตถุประสงค์การวิจัย	
ความคุ้มค่า ของ โครงการวิจัย (ประโยชน์ของ โครงการวิจัยที่ ได้รับ)	ผลการวิจัยสามารถ นำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อสังคมได้ ทันที	ผลการวิจัยสามารถ นำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ในวงการ วิชาการเท่านั้น ไม่ สามารถนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อสังคม	ผลการวิจัยไม่สามารถ นำไปใช้ประโยชน์ได้	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
แบบประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ตามความเป็นจริงของท่าน เพื่อประเมินตนเองด้านค่านิยมวิจัยที่เกิดขึ้นกับท่านที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบ โดยมีเกณฑ์การประเมินตนเอง 5 ระดับ (Likert Scale) ดังนี้

5	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยในระดับมาก
3	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีค่านิยมด้านการวิจัยในระดับน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับค่านิยมด้านการวิจัย				
	5	4	3	2	1
กลุ่มค่านิยมด้านความคิดสร้างสรรค์					
1. คิดสร้างงานวิจัยใหม่					
2. คิดทำทนาย					
3. คิดเพื่อประโยชน์ต่อสังคม					
กลุ่มค่านิยมด้านนักวิจัยมืออาชีพ					
1. ทำงานเป็นระบบ					
2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
3. ไม่มีอคติ					
4. มีความรับผิดชอบ					
5. มีเหตุผล					
6. ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน					
กลุ่มค่านิยมด้านการยึดมั่นในความจริง					
1. มีความสามารถในการสืบค้น					
2. ไม่บิดเบือนข้อมูล					
3. ไม่แอบอ้างผลงานคนอื่น					
4. นำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ

แบบประเมินความพึงพอใจโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ
แบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

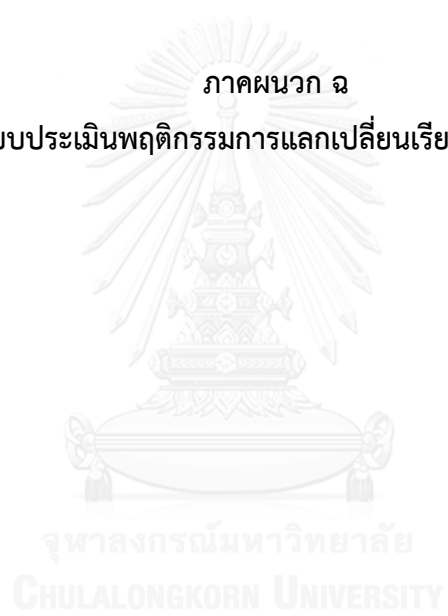
**แบบประเมินความพึงพอใจโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติ
แบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ตามความเป็นจริงของท่าน เพื่อสอบถามระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีเกณฑ์การประเมินตนเอง 5 ระดับ (Likert Scale) ดังนี้

5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
องค์ประกอบ					
1. ผู้รับผิดชอบโครงการ					
2. นักวิจัยต้นแบบ					
3. ชุมชนนักปฏิบัติ					
4. เนื้อหาค่านิยม					
5. เนื้อหาวิจัย					
6. สื่อเพื่อการเรียนรู้					
7. เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
ขั้นตอน					
ขั้นปฐมนิเทศ					
1. การชี้แจงรายละเอียดโครงการ					
2. การฝึกปฏิบัติการใช้งานระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ					
3. การแนะนำนักวิจัยต้นแบบ					
4. การเข้ากลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ					
5. การร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ					
ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างค่านิยมด้านการวิจัยฯ					
1. การศึกษาเนื้อหาบนระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ					
2. การสรุปความรู้เกี่ยวกับความรู้ด้านการวิจัยในใบงานออนไลน์					
3. ชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิจัยและค่านิยมด้านการวิจัย					

ภาคผนวก ฉ
แบบประเมินพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์

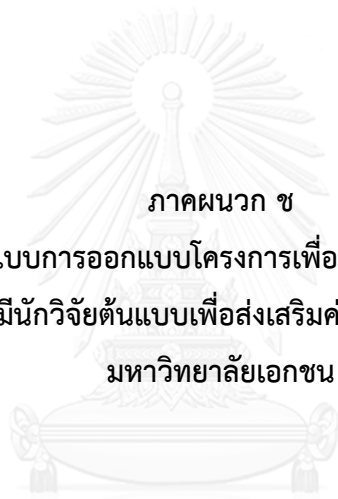
แบบประเมินพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์

การเข้าดูวีดิทัศน์กรณีศึกษา (จำนวนครั้ง)

วีดิทัศน์กรณีศึกษา	ชุมชนนักปฏิบัติ				
	แบบเดี่ยว 1	แบบเดี่ยว 2	แบบเดี่ยว 3	แบบคู่	แบบกลุ่ม
1. กรณีศึกษา 1 หัวข้อเรื่องที่ 1					
2. กรณีศึกษา 2 หัวข้อเรื่องที่ 1					
3. กรณีศึกษา 3 หัวข้อเรื่องที่ 1					
4. กรณีศึกษา 1 หัวข้อเรื่องที่ 2					
5. กรณีศึกษา 2 หัวข้อเรื่องที่ 2					
6. กรณีศึกษา 3 หัวข้อเรื่องที่ 2					
7. กรณีศึกษา 1 หัวข้อเรื่องที่ 3					
8. กรณีศึกษา 2 หัวข้อเรื่องที่ 3					
9. กรณีศึกษา 3 หัวข้อเรื่องที่ 3					

การเข้าศึกษาใบความรู้ออนไลน์ (จำนวนครั้ง)

ใบความรู้ออนไลน์	ชุมชนนักปฏิบัติ				
	แบบเดี่ยว 1	แบบเดี่ยว 2	แบบเดี่ยว 3	แบบคู่	แบบกลุ่ม
หัวข้อเรื่องที่ 1					
หัวข้อเรื่องที่ 2					
หัวข้อเรื่องที่ 3					

ภาคผนวก ช

แบบประเมินและรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสาน
ของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์
มหาวิทยาลัยเอกชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

**แบบประเมินและรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสาน
ของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัย
สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน**

ชื่อ - นามสกุล

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ตามความคิดเห็นของท่าน เพื่อประเมินคุณภาพและรับรองรูปแบบการออกแบบโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานของชุมชนนักปฏิบัติแบบมีนักวิจัยต้นแบบเพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน โดยมีเกณฑ์การประเมินตนเอง 5 ระดับ (Likert Scale) ดังนี้

5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
บทนำ					
1. หลักการรูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ					
2. วัตถุประสงค์รูปแบบการออกแบบโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ					
องค์ประกอบ					
1. บุคลากร (ผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม และนักวิจัยต้นแบบ)					
2. ชุมชนนักปฏิบัติ					
3. เนื้อหา (เนื้อหาด้านการวิจัย และเนื้อหาด้านค่านิยมด้านการวิจัย)					
4. สื่อเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย (วีดิทัศน์กรณีศึกษา ใบความรู้ออนไลน์ และใบงานออนไลน์)					

ภาคผนวก ซ

ภาพตัวอย่างหน้าจอรระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หน้าหลัก

โครงการการฝึกอบรมการออกแบบการวิจัย

My Home Calendar Badges Courses

Find and Enroll in Courses: Go

CALENDAR เดือน: เมษายน 2016

31	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

การออกแบบวิธีวิจัย

Your progress

โครงการฝึกอบรม การออกแบบการวิจัย

สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยบัณฑิต

โครงการจัดการความรู้เป็นเป้าหมายเพื่อทำช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบรรณาธิการความรู้เกี่ยวกับกรวิจัย ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการออกแบบการวิจัยให้แก่คณาจารย์มหาวิทยาลัยบัณฑิต

ใช้ได้ตามความถนัดในการทำสารคดีผลงานวิจัยที่ได้คุณภาพต้องการวิจัย

แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณาจารย์มหาวิทยาลัยจากต่างประเทศ

ผู้เรียน: ขอเชิญคณาจารย์ที่มีอาจารย์ที่ จากนั้นครบประมาณ 1 ชั่วโมง (10-15) โดย download โปรแกรมศึกษา มาจัดทำ แล้วจึงขึ้นระบบ

- โปรแกรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณาจารย์จากต่างประเทศ
- คลังสื่อการสอน
- ดาวน์โหลดเอกสารประกอบการเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณาจารย์จากต่างประเทศ (1)

หลังจากทำโปรแกรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณาจารย์จากต่างประเทศเรียบร้อยแล้ว กรุณาแจ้งชื่ออาจารย์ผู้สอน และเปลี่ยนชื่อผู้เรียนให้ตรงกับชื่อจริง

- ส่งผลการจัดทำสื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประกอบการเรียน 1
- ส่งรายชื่อจัดทำสื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประกอบการเรียน 2
- ส่งผลการจัดทำสื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประกอบการเรียน 3
- ส่งรายชื่อจัดทำสื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประกอบการเรียน

106.0.176.122/kmresearch/mod/page/view.php?id=50

Research Thai (th) My Courses วิชาวิจัย คัมภีร์

หน้าหลัก KM001 1. การกำหนดปัญหาการวิจัย ตัวอย่างที่ 1 งานวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดการตรวจพิสูจน์บุคคลด้วยดีเอ็นเอแบบ SNP set...

การออกแบบวิธีวิจัย

ตัวอย่างที่ 1 งานวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดการตรวจพิสูจน์บุคคลด้วยดีเอ็นเอแบบ SNP set...

การออกแบบชุดการตรวจพิสูจน์บุคคลด้วยดีเอ็นเอแบบ SNP set เพื่อใช้ในการตรวจหาความสัมพันธ์ทางพันธุกรรม

- การสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับ SNP set, เครื่องมือ, ขั้นตอนการดำเนินงาน, ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

แก้ไขครั้งสุดท้าย: อาทิตย์, 20 ธันวาคม 2015, 10:57PM

106.0.176.122/kmresearch/course/view.php?id=2

Research Thai (th) My Courses วิชาวิจัย คัมภีร์

ศึกษาในความรู้ Online และคลิปตัวอย่างงานวิจัย

หัวข้อเรื่อง :

- สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติทุกท่านเรียนวิจัยในหัวข้อ "การกำหนดปัญหาวิจัย" จากใบความรู้ก่อนที่บันทึกกำหนด และสามารถศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ได้ตามความสะดวก

ใบความรู้ออนไลน์ เรื่อง การกำหนดปัญหาการวิจัย

- สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติทุกท่านศึกษาคลิปตัวอย่างงานวิจัยจากกรณีศึกษา เรื่อง "การพัฒนาชุดการตรวจพิสูจน์บุคคลด้วยดีเอ็นเอแบบ SNP set เพื่อใช้ในการตรวจหาความสัมพันธ์ทางพันธุกรรม" โดยคลิปและเอกสารประกอบงานวิจัย ตัวอย่างคือโครงการพัฒนา และบทสรุปความรู้จากกรณีวิจัยต้นแบบ และสามารถศึกษาเพิ่มเติมจากกรณีศึกษาทางเนื้ออีก 2 กรณีศึกษา

- ตัวอย่างที่ 1 งานวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดการตรวจพิสูจน์บุคคลด้วยดีเอ็นเอแบบ SNP set...
- ตัวอย่างที่ 2 งานวิจัย เรื่อง คอลัมน์วิชาการศึกษา โครงการรณรงค์กำจัดยุงลาย
- ตัวอย่างที่ 3 งานวิจัย เรื่อง UAV: อากาศยานไร้คนขับแบบฝึกหัดในโดรนประสาธน์

แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผลงาน และคำนิยมที่เกิดจากการแสวงหาความรู้

หัวข้อเรื่อง : สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติทุกท่านแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหัวข้อวิจัยที่ต้องการพัฒนาและแลกเปลี่ยนที่เกิดจากการแสวงหาความรู้จากใบความรู้และคลิปกรณีศึกษา โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามประเด็นดังนี้

- ปัญหาหรือเรื่องที่ต้องการศึกษา
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- สมมติฐานของการวิจัย
- เทคนิคในการกำหนดปัญหาการวิจัย

ถ้อยอาจารย์ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับ กลุ่มที่ 1

- ชุดสอน เครื่องมือประสานเวลา : Chat
- ชุดสอน เครื่องมือไม่ประสานเวลา Webboard

106.0.176.122/kmresearch/mod/forum/view.php?id=25

หัวข้อ	ผู้โพสต์	ประเภท	จำนวน	วันที่	เวลา
ประเด็นของเพื่อนมาสนใจ	ดร.อัญชลี นรินทร์	Group	0	ด. 29	ค. 2015, 1:40 PM
ประเด็นของเพื่อนมาสนใจ	ดร.อัญชลี นรินทร์	Group	0	ด. 29	ค. 2015, 1:40 PM
ข้อสรุป คำนิยมในการอธิบายประโยชน์ของผลการวิจัย	กนก เฟงจินดา	Group	0	ด. 29	ค. 2015, 8:07 AM
ข้อสรุป คำนิยมในการกำหนดขอบเขตการวิจัย	กนก เฟงจินดา	Group	0	ด. 29	ค. 2015, 7:56 AM
ข้อสรุป คำนิยมในการกำหนดนิยามการวิจัย	กนก เฟงจินดา	Group	0	ด. 29	ค. 2015, 7:51 AM
ลักษณะการเขียนประโยชน์ของงานวิจัยควรเขียนอย่างไรครับ	กนก เฟงจินดา	Group	3	ด. 29	ค. 2015, 7:20 AM
หลักการเขียนขอบเขตของการวิจัย	ดร.สุรียภา ไขยพันธ์ุ	Group	1	ด. 29	ค. 2015, 7:04 AM
เทคนิคในการกำหนดนิยามการวิจัย	กนก เฟงจินดา	Group	4	ด. 29	ค. 2015, 6:57 AM
กระพุ่ม : ช่วยกันอธิบายความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	กนก เฟงจินดา	Group	4	จ. 28	ค. 2015, 6:35 AM
ดีใจจังคะ	ดร.สุรียภา ไขยพันธ์ุ	Group	0	ด. 27	ค. 2015, 10:20 PM
ได้คำตอบความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาแล้วครับ ขอขอบคุณ อ.ยา ต.สุ ครับขอเสนอกระพุ่มเพิ่มเติมครับ คำนิยมของนักวิจัย ในหัวข้อดังนี้	กนก เฟงจินดา	Group	0	ด. 27	ค. 2015, 3:55 PM
คำนิยมคืออะไร?	ดร.สุรียภา ไขยพันธ์ุ	Group	2	ด. 27	ค. 2015, 2:51 PM
ปัญหาการวิจัยคืออะไรครับ	กนก เฟงจินดา	Group	11	ด. 27	ค. 2015, 11:00 AM

106.0.176.122/kmresearch/mod/forum/discuss.php?id=76

ปัญหาการวิจัยคืออะไรครับ

แสดงแบบย่อหน้าเกี่ยวกับการตอบ

ย้ายกระทู้ไปที่...

ปัญหาการวิจัยคืออะไรครับ
โดย กนก เฟงจินดา - พฤศจิกายน 24 ธันวาคม 2015, 5:40PM

สำหรับผม คือ วัฒนธรรมการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย ช่วยแชร์ความคิดเห็นด้วยครับ ที่ๆ น่อง ๆ

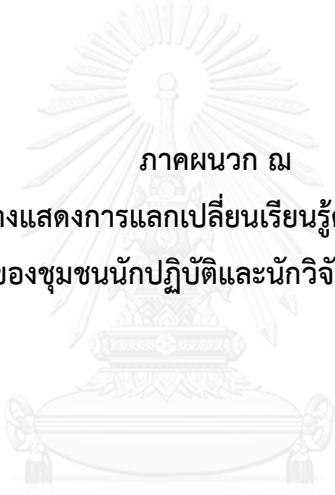
ตอบ: ปัญหาการวิจัยคืออะไรครับ
โดย ดร.สุรียภา ไขยพันธ์ุ - พฤศจิกายน 24 ธันวาคม 2015, 9:41PM

ที่ ผศ.กนกคะ นึกคิดว่าปัญหาการวิจัยคืออะไรครับ เราต้องการค้นหาว่ากระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาเป็นแล้วช่วยในการค้นพบนั้นโดยอาศัยการวิเคราะห์เชิงอ้างอิงในการนำเสนอเอาสถิติมาวิเคราะห์ให้ปัญหาวิจัยขึ้นชัดเจนขึ้น และถูกต้องมากยิ่งขึ้นคะ

ตอบ: ปัญหาการวิจัยคืออะไรครับ
โดย รศ.ศรียา ศรีศิริรุ่ง - ศุกร์, 25 ธันวาคม 2015, 10:40AM

ปัญหาการวิจัยคือ ประเด็นคำถามที่เราไม่สงสัยแล้วต้องการแสวงหาความจริง โดยกระบวนการวิจัย ซึ่งมีภาวะเกิดอาการ (Symptom) ให้เห็นก่อน ซึ่งจะบอกให้เราแสวงหาอาการที่เกิดขึ้นจากปัญหาอะไรได้บ้าง เช่นบอกขยหรือลดลงเป็นอาการให้เห็น ซึ่งเราต้องแสวงหาปัญหาว่าเกิดจากอะไรได้บ้าง

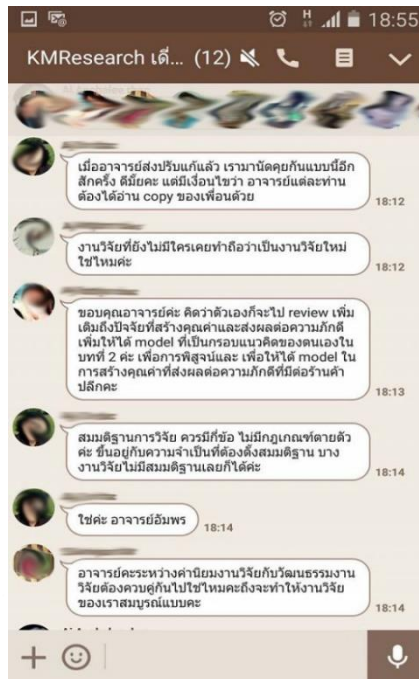
จากกรณีตัวอย่าง ความอ่อนค้อมในการวิจัยของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาในการสร้างสรรค์งานวิจัยที่มีคุณภาพเมื่อได้เปรียบเทียบกับนานาชาติ ทำให้เราอยากแสวงหาความจริง หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีสาเหตุจากปัญหาในด้านใดบ้าง ซึ่งนักวิจัยตั้งสมมติฐานว่าอาจจะเกิดจากวัฒนธรรมการวิจัยของอาจารย์ เนื่องจากยังไม่ใครศึกษาในด้านนี้ จึงได้ศึกษาว่ามีวิจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการพัฒนาวัฒนธรรมการวิจัยของอาจารย์ โดยเลือกศึกษากับกลุ่มตัวอย่างคืออาจารย์สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่มีทรัพยากรและขีดความสามารถในการสร้างสรรค์งานวิจัยที่มีคุณภาพได้ เพื่อไม่ให้มาซึ่งกลยุทธ์ที่จะนำมาใช้พัฒนาให้เกิดวัฒนธรรมการวิจัยกับอาจารย์ได้

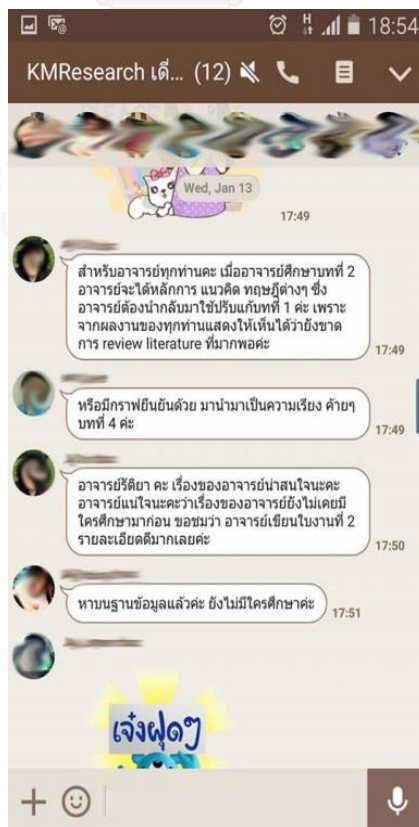
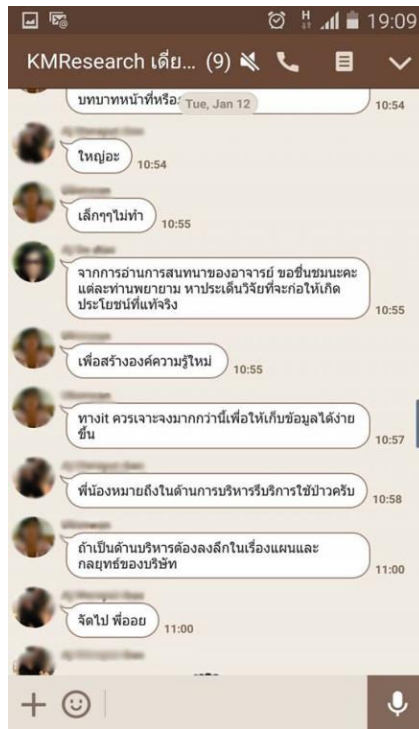

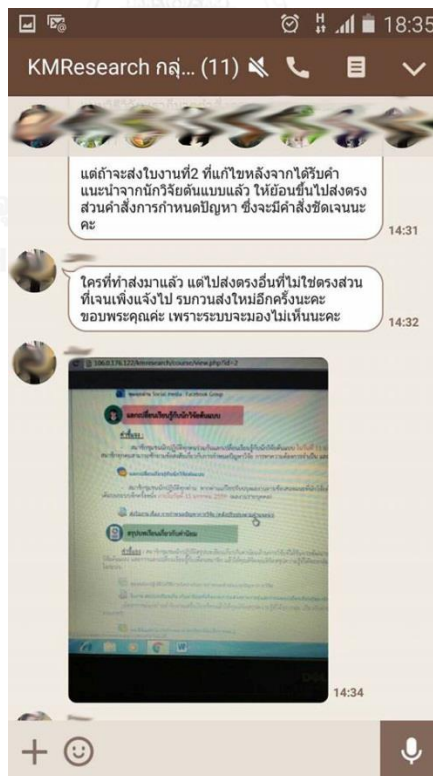
ภาคผนวก ฅ
ภาพตัวอย่างแสดงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ค่านิยมด้านการวิจัย
ของชุมชนนักปฏิบัติและนักวิจัยต้นแบบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ นางสาว เจนจิรา รัตนเพียร

วันเดือนปีเกิด 25 มิถุนายน 2527 จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

- ปริญญาโท สาขาการตลาด

มหาวิทยาลัย เซอร์เรย์ (UNIVERSITY OF SURREY) ประเทศอังกฤษ

ประวัติการทำงาน

- ผู้อำนวยการฝ่ายเสริมสร้างภาพลักษณ์และบริการสังคม (มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต)

- อาจารย์สอนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน (มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต)